

Medicinae veteris et rationalis, aduersus oberronis cuiusdam mendacissimi atque impudentissimi Georgij Fedronis, ac vniuersae Sectae Paracelsicae imposturas, defensio.

<https://hdl.handle.net/1874/456810>

2

REVERENDISSIMO ET ILLV-
STRISSIMO, D. D. DANIELI, ARCHIEPI-
scopo Moguntino, Principi Electori, ac per Germa-
niam Cancellario, &c. Domino suo
clementissimo.

Entem hominis, siue, vt aliq̃ vo-
lunt, rationalem spiritum, aliq̃
animæ vim præstantiorem, in
profundo latitare Platonē phi-
losophorū principem dixisse :
& sermonem certissimam eius-
dem imaginē, Epictetum Stoicæ

cum, Reuerendissime atq; Illustrissime, & Germani-
æ inter supremos Sacri Imperij proceres, Primas,
sensisse legimus. Id adeò verū, nemo hætenus est
inuentus, qui negarit. Sed cogitanti mihi incredibi-
lem penè hominum, inter sese, varietatem, atq; in
proponendis, dñjudicandis, cōstituendis, expolien-
disq; et si ex vna veluti materia formatus sit) actio-
nis dissimilitudinem; non possum equidem cau-
sam aliam, aut rationem vllam, quàm admirandam
nobisq; incognitam providentiam, & omnipotentem
Dei Opt. Max. voluntatē assignare, qua quic-
quid boni, uel præclari mentibus nostris inseritur,
intelligimus; atq; totum hoc gratuita beneficentia
creatoris acceptum iure ferimus. Lego olim septē
eximios philosophos eodē in Græcia tempore ui-
uentes,

EPISTOLA

uentes, discrepantibus dicendi uiuendiq; conditionibus floruisse. Sic Diogeni, cui cum Alexandro Magno quædam fuit necessitudo, uirilis carpendis hominum uicijs animus: Xenocrati modesta mansuetudo, ac loquendi benignitas, Cicerone etiã testetur, tribuitur. Aristoteli uerò iucunda suauisq; compositio non aliter, quàm Musica harmonia suis numeris figurisq; absoluta (fuit enim in dicendo facillimus, in compositione promptus, in elocutione splendidus, in loquendo affabilis, in uictu magnificus, in uestitu exquisitus, amicis fidus, inimicis infensus, philosophicæ disciplinæ obseruantissimus) adscribitur. Rectè igitur Cicero, Aristotele nihil politius pronunciauit. Huius discipuli (qui à diuina dicendi facultate nomen inuenit) grauitatem nō cessant morum Censores acutissimi prædicare: siquidē et philosophorum penè omnium fuerit doctissimus, ita insuper sese comparasse dicitur, ut quæ ab eo, libris traderentur, simul cum uita moribusq; apud Athenienses, obseruaret. Atqui Zenonem aiunt dissimile uitæ genus sequutum, nempe durum & austerum. Platonis dignitatem (Cicero amplitudinē uocat) multi admirantur, quum sit, præ alijs philosophis, facile sanctissimus. Porro clementiam alijs in Polemone attollunt. Tanta igitur est ingeniorum diuersitas, ut uix paucissimi, una in re, conueniant, quando alius alia uiuendi opinione ducitur, & alia alijs

N V N C V P A T O R I A.

alij cordi sunt, ac quisq; suo sensu abūdat. Quapropter Persianū illud rectissimè dici hīc posse uidet:

Mille hominum species, & rerum discolor vsus,

Velle suum cuique est, nec voto uiuitur vno.

Mercibus hic Italis mutat, sub sole recenti,

Rugosum piper, & pallentis grana cymini.

Hic satur irriguo mauult turgescere somno.

Hic campo indulget, & cat. quod etiam Lyricus poëta graphycè

prima Oda testatus est.

Hinc adeò opinor uni Philosophiæ, alteri Oratoriæ
studium indefessum, alij Theologiæ cognoscendæ
inextinguibilis cupido, huic medicinæ purioris persequen-
da flagrans, illi sacrarum Legum discendarū uehes-
mens ardor accenditur. Hinc adeò uirtutē alij, Deo
aspirante, alij uitia, malo suggerente genio, pra-
uè ingenio sectantur, ut pessima pro optimis op-
eribus, & prudentia, & ambitione inaudita cōperiunt
tur ueritatem ac uetustatē multo longiorq; usu com-
probantem aspernantes, turpiter nouandi errandiq;
damnam quærentes. Quæ labes tametsi quorum-
dam animos benè iudicandi peritia destitutos, atq;
inani odio æmulationeq; turgētes infecerit (quan-
to diuersarum pugnantiumq; opinionum Sectas
aliquot nostra ætas produxit) nemo tamen un-
quam, ab orbe condito, tam mōstrosas opiniones,
absurdas hæreses somniauit, ut alia, uel plura
elementa, contra Mosen, contra naturæ ordinem,

EPISTOLA

imò cōtra Deum ipsum, blasphemus finxerit: Aut
 alia philosophiæ, Sacræ Medicinæ Theoremata,
 uel initia constituerit, quàm quæ à uiris sapientissi-
 mis, ante aliquot annorū milia, inuenta, ad nostra
 usq; tempora, inuiolabili fide, ad gloriam Dei, pro-
 ximorumq; incolumitatem, tamq; per manus tra-
 dita, peruenerunt. Hic quàm plurimos, in perue-
 gandis philosophiæ fontibus, ac Medicinæ myste-
 rijs, incredibili ferè præditos solertia, commemora-
 re possum: attamē uno contentus sum Hippocra-
 te, qui ut genere, uetustate, auctoritate, doctrinæ
 reuerentia, ac ingenij maiestate, iure maximus sit
 ita sine eodem, nihil in Philosophia, nihil in Medi-
 cina, solidum uel integrum, Galeno teste, omnium
 locupletissimo, constare potest. Quare decus, splen-
 dor, ac totius artis medicæ robur meritò censetur
 nam primus utilissima & uitæ & sanitatis præce-
 pta condidit. Deniq; eius uiciatæ, aut collapsæ, reco-
 perandæ conseruandæq; dogmata saluberrima in-
 uenit, ostendit, confirmauit: quæ in duo potissimè
 ueluti capita summa, distribuere uoluit. Vnum Gra-
 eci cum sequentes θεωρητικόν, hoc est, contemplatiuum
 siue speculatorium: Alterum πράκτικόν, id est, acti-
 uum dixerunt. Contemplationi adsignatur φυσιογνω-
 sie naturalium rerum inquisitio, nempe elementorū
 rum, temperamentorum, humorum, spirituum, fa-
 cultatum, partium corporis, & effectuum: Insuper

N V N C V P A T O R I A.

σημειολογία, indagatio uidelicet causarum sanitatē con
 suantium, morbosq; parientiū : & *σημειολογία* uel
γνωστική, hoc est, observatio signorum, quibus eadē
 sanitas, in homine, uictu salubribusq;, præcautio
 docetur : Similiter *θεραπευτική*, Latinis medendi siue
 curandi ratio : Et hæc triplici instrumēto perficitur.
 quum morbis tantum uictu medemur *διαίτης*
 quando medicamentorum tum intra, tum exo
 corpus usurpandorū subsidia quærimus *φάρμακον*
 : Et cum manus usu res agitur *χειρουργική* appels
 atq; sic Medici Græci artem nostram partiti
 quæ singula, quia sanitatem (cuius unius cau
 omnes omnium hominū actiones suscipiuntur)
 ratione ac iudicio pollicentur, nemo sanus, aut
 hanc sacrosanctam professionem, aut uer
 Pauli testimonio, Dei donum prophanare,
 unquam cogitauit. Idcirco demirans
 dicam execrandum, in hac mundi senecta,
 sursum ac deorsum omnia, pro' dolor, tur
 unt, & uniuersalem ruinam minari uiden
 nunc tandem prodisse Histrionem unum, uel
 id moliri ausum : quasi hætenus humanū
 omne coelesti illo munere caruerit, & nuper
 horum inuenta, aut somnia potius, reclusis scili
 celi cataractis, omnis salutis imber, ad nos des
 erit : ô dementiam, ô insaniam. Eodem furore,

EPISTOLA

& Iouem è nubibus euocent, aut Isthmum perfodi-
 ant, Constat aut illud optimum Dei beneficium, in
 uniuersos filios, ac posteros Adæ, illuxisse, quem
 admodum luculenter, & sufficienter, in hoc opere
 meo, aperui. Leges, priuatam noxam, & prauitatem
 improbum puniri uolunt: quid igitur de in-
 pio, ac publicè famoso, & passim per hominum ui-
 tas arroganter, uiolenter, magno æris dispèdio gra-
 sante pronuntiandum, uel constituendum? Etenim
 nifestum est etiam, ex paucorum nugatorum uicis,
 peccandi licentia, legum indulgentia, Principum quo-
 rundam negligentia, publicum sæpè errorem irro-
 pere, qui nisi maturè seueriterq; coërceatur, Deum
 immortalem, quantam malorum lernam, quam mul-
 tas fonticas pestes, societas publica patietur? Dum
 quæ ad communem salutem inuenta atq; usurpan-
 da erant, partim per ignorantiam, partim per male-
 tiam, partim per arrogantiam unius atq; alterius, con-
 rumpuntur. Etenim fons purus & integer, si per
 farium aliquem inficiatur, quantum noxa, ad om-
 nes eum bibentes, perueniat, in confesso est. Hæc &
 similia mecum propiùs animo uersans, ô Princeps
 Illustrissime, Reipublicæ Christianæ, cuius C. Tra-
 primariam quoq; partem sustinet, utilem ac necessa-
 riam operam collocasse me sum arbitratus, si Geo-
 gij cuiusdam Fedronis, Theophrasti Paracelsi ueter-
 ris Medicinæ contemptoris, impudentissimi disci-
 puli

NVNCVPATORIA.

puli effrenem linguam, quam proditorio germani
 co libellulo aliàs in publicum, contra omnem hone
 statem, disseminauit: & effrontem, in celeberrimos
 eiusdem Professores, improbitatē aperuero, ut ab
 omnibus ueritatem amantibus, ceu in speculo, cog
 nosci queat, quantū à rationali, uel dogmatica me
 dicatione, pecuniosa plurimorum strage, cū Ma
 gister, tum discipulus recedant. Cæterum conuenit
 omnes omnium gentiū Leges, inter atrocissima cri
 mina, libellos conuitiosos posuisse. At talē, aduers
 sus antiquissimam ac præstantissimam artem edidit
 Pedro, qualem nulla ætas, apud ullam nationē, aut
 uidit, aut legit: quot enim sunt uerba, tot sunt men
 tacia, fastus, ambitiones, anigmata, commenta, con
 siderandē illius animum expendenti, mirum uideas
 tantum omnis generis malitiæ improbæ, & sce
 leratæ contumeliæ, in uno homine, cōtineri potuisse
 se, quas me subinde referre puduit, illū scribere non
 puduit. Quando igitur ars diuinitus concessa, ad hu
 mani generis conseruationem utilissima, subiectiq;
 ratione nobilissima, usq; adeo acerbis uirulentisq;
 dictionibus ab illo impetitur & peruertitur: Quan
 do eiusdem Professores, cum optimis disciplinis, uir
 te innocentiam, exercitationem multorum annor
 um usu comprobata, ac iuuandi proximi studiū
 coniungentes, Ioannes Echtius (cuius indusiri medi
 catio

EPISTOLA

catione C. T. subinde utitur) mihi multis retrò an-
 nis indissolubili amicitiae nexu copulatus: Ioannes
 Vuierus, & Reinerus Solenander Iuliacenses Me-
 dici celeberrimi, à scurrilibus accusationibus, tuti es-
 se non potuerunt, haud puto C. T. improbaturam,
 si publico omnium bono, asperius, at uerius hos-
 tibus Medicine publicum telis meis adior, & suis se col-
 loribus dignum depingo. Nā quis ulli uitio uerit-
 atis pro ueritate pugnare, arguere maledicum, castigare
 erronem, reuocare ad sanam mentē, hortari ad uir-
 tutē, in summa, studere, ut quisq; se ipsum noscat,
 ac modestiam admonentem, ne se maiora uel indig-
 na sequatur, doceat? Et uix dici potest, quā peni-
 ciosa res sit ignorantia sui, Platone de Legibus scri-
 bente, quā procul dubio, in hanc insaniam, nouiter
 ficta somnia promouendo, & antiquissimā doctrinā
 nā repudiando, prolapsus est. At qui per suum ha-
 beo, nisi me simplici ueritatis oratione illius ambig-
 uoso mendacio opponam, nisi assertionē hanc com-
 munem omnibus faciā, eò improba uoluntas pro-
 gredietur, ut quicquid semel collubitum fuerit, ali-
 quoq; licere sibi impunē arbitretur. Et hinc quantū
 Reipub. dedecoris, quantum mortalibus in corpor-
 e pariter atq; are dispendij ac periculi impēdat, ple-
 rique iam dudum animaduertunt, & nos multis no-
 minatim exēplis, in sequentibus, ostendemus. Prae-
 terea manifestum est, nisi quis explorata cuiuscunq;

N V N C V P A T O R I A.

que indiuidui natura, ac perspecta partium singula-
rum humana fabrica particulari temperie, exami-
natisq; cum ratione & iudicio, singulis morborum
& symptomatum causis differentijsq; & quid in his
curandis conueniat, uel offendat, cognitū habeat,
unquam necessitati, aut utilitati proximorum ser-
uire poterit, neq; unquam ueri Medici nomen me-
ritur: sed diuinatoris, nugatoris, impostoris, no-
toris, ne dicam interfectoris. Quantum aut utrus-
que hominum genus Rebus pub. profit, noceatue,
Principes cognoscere æquum est, cognitū aut ho-
minibus præmijsq; afficere, aut mandatis coërcere,
a legibus punire: siquidē tutius multò fuerit præ-
ueniūsq; ab omni prorsus medicaminum usu, etiā
morbis grauissimis alienissimum esse, quā du-
bitis obscuris, imperitis, avaris, fraudulentis, nullaq;
scientia stabilitis medicatiōibus sese cōmittere.
Vide frequenter deleteriū pro Antidoto, mor-
te pro uita offerunt arrogantes scioli. Breuiter, ut
penē uerbo finiam, sicut ex ueteri benè institue-
ta, intellecta, atq; usurpata Medicina, multorū ho-
minū integritas, robur, ac uita seruatur, restituitur,
producitur: Itidem ex noua sectaria, uaga, incerta,
cæcā, nulla omnino demonstrationibus fule-
ta, plerosque insalubritas, uitæ breuitas, & inopina
mors occupat. Sed sum in his fortasse prolixior,
quā proposueram, dum me rectissimum Medici

EPISTOLA

cinæ studium, amor uirtutis, & mea meorumq; innocentia huc protraxit. Porro unū toto hoc opere scopum mihi proposui primariū, studiosos syncretioris Medicinæ, atq; antiquorū uestigijs insistentes, aduersus Aenigmatisten, & nouum oberronē, præmonere, ac obfirmare, ne blanda nouandi specie circumuenti, aut alteri⁹ instituti fūco ille cti, nuper recepta pro ueteribus, pessima pro optimis amplectatur. Nec enim hodie finē habent uicia, sed iuuat malos sui semper esse similes: iuuat ludere impedito alieno, iuuat imposturas facere, iuuat exitiales lusus geminare: in primis, quando nemo sit, qui redarguat, qui feriat, qui puniat. Quicquid aut huius est uniuersi laboris, quicquid totius Medicinæ ueteris tuendæ conatus, quicquid utilitatis publicæ causa susceptū, quicquid iuuandi proximi diligētiæ: Tandem quicquid corrigendi erronei studij, Totum id C. T. tuæ reuerenter offero, dedico, ac consecro, quia multorum probatissimorū uirorum testimonio, Et ipsam melioribus studijs impensè favere compertū habeo: Et maximè purioris Medicinæ cultoribus nō modò aduersari, uerū etiam eosdem diligere, ac cerfere, fouere, tueri, illustrare. Ingenuè fateor, mihi nihil esse, cū C. T. noticia, aut consuetudinis, sed hanc qualem cūq; fiduciā conciliarunt, nō prorsus à nobilissima Aula tua alieni, uiri & pietate, & doctrina magna præditi. Quare etiam ante paucos annos

NUNCUPATORIA.

nos fidem studiosè mecum egerunt Colonia, ut in
 ministeriū C. T. traduci me, honesto annuo salario
 paterer, quibus mea fides, & mediocris artis peritia
 fortè perspectior est, q̃ ipsi mihi tribuere uolo. Ius
 itaq; non ego, non collegæ mei (quorū suprà me
 min) à furibūdīs æmuli nostri criminationibus pla
 nimunes C. T. patrociniū imploramus, uerū
 sacrosancta Medicina, ab eodē, impijs blasphe
 mias contaminata, maliciæ morsibus lacera, calum
 niarū uulneribus saucia, opem tuam, uelut à uindice
 omnium potentissimo ac beneuolentiss. efflagitat,
 qui eximia pietate, uitæ integritate, excellenti natu
 ra, auctoritate summa, prudētia incredibili, iudicio
 singulari facilè eiusmodi monstrū conficere, & cō
 minem Germaniæ pestem uno nutu profligare po
 test. Quis etenim id meliūs, q̃ qui quid rectum, aut
 prouidū, quid utile, aut inutile: quid salutare, aut nos
 summa, quid necessariū, uel minus explo
 ratū habet? Respice igitur, agnosce, suscipe, serua
 hūc uniuerso humano generi, in calamitatib⁹, sub
 uenientem artem: Excipe, tutare, cōplectere Dei
 donū uerè excelsum: Tu qui excelsso loco, ab eodē
 iussitiam defensurus (quod sedulò, cōstanter, ac fide
 liter facis) cōstitutus es: Ac noli, Princeps clementis
 sine, eiusdem defensionē in se, cōtra malignū æmu
 latorē, & ueterē contemptorem simplici calamo
 transferentē, in hac palēstra, contemnere, aut repu
 diare:

EPISTOLA NVNCVPAT.

diare: ne diu solus colluctando fatigatus succumbe-
re, ac in aduersarii manus innoxius peruenire cogar-
tur, aut temerè hanc constantem, de C. T. spem, qui
ingeniorum ac innocentū adiutor & protector sem-
per extitisti, concepisse uideatur. Et præclarum ha-
betur, optimum Principem innocuo ingenuoq; fa-
uere: quod unum mihi fuerit palmariū repperisse,
ac sempiternam, de laudatissima arte, laudem con-
meruisse. Vix enim dici potest, quanto fauore, quan-
to plausu, inò quanto triumpho totus Medicorū
chorus (in quorū numero, ego quoq; mihi locum
aliquem uendico) hanc illustrissimam benignitatē,
per uniuersum orbē, sit decantaturus: quando tan-
to Principe patrono munitus, inuidentiam, amula-
tionem, odium, iniuriam, & turbulentorum & scis-
sionum calumnias superauerit. His utuat ac valeat
Reuerendissima atque Illustris. C. Tua, cui quam
cōmendatissimus esse percipio: & simul oro, Bar-

IESVS CHRISTVS diutissimè Ecclesiæ
sue sanctæ gubernandę incolumem conser-

uet. Colonia, Anno redempti orbis

M. D. 73. Pridie Calendas

Martias.

C. Tuz obseruantissimus ac deuotiss.
Bernardus Dessennius Cronenburgius,
Doctor Medicus, apud Coloniā
Agrippinā.

AD BENEVOLVM, ET VERI
TATIS AMANTEM LECTOREM
A V C T O R.

E QVIS hominum miretur, cur hanc tandem
operam communem omnibus faciam, paucis animū
meum beneuolo lectori aperire volo: Fuit ante pau-
cos annos in Repub. nostra Georgius quidam Fe-
dro à Rodoch, Medicinam Thraſonico faſtu, ac gla-
diatorio ingenio non vbiq; & paſſim faciens, ſed
tantum in opulentorum aedes ſeſe, famelica conſo-
latus ſpe, inſinuando, inauditam omnium morborum curationem
agens. Hunc tametſi neſaria molientem ſubinde admonere propoſue-
ram cunſtando diſſimulaui, incertus quo omine hanc beneuolentiam
erga ſe eſſet interpretaturus. In mentem venit Antiſthenis olim di-
ſcipulus, qui vel ingenuis amicis, vel vehementiſſimis inimicis
ſeruo temporis progreſſu hominis inſanam temeritatem audiens, &
eius ludificatum iri, & illius ferocitatem augendam metuens, ſe-
dulo, atque artibus relinquendum iudicauit. Interea nouus
Medicinam multorum impendio ac diſpendio facit. Turget
ſua iactat ſua arcana, clamat ſua magnalia Glorio-
ſus in arte diues, quum alios docere conatur, ipſe quod neſciat.
ſuam propediem tacendoq; improbitatem vincere, aut ignauiam re-
ſpondendo propediem manifeftrandā exiſtimaui, ne morderi me eius ſuc-
ceſſu inuidere illi putare quis poſſit. Sed quid ſit? Dum ſic erroribus
ſuis cauendis intendo: Ecce reſponſionem, vt vocat, in mediam
ſub preter opinionem, effundit, eamq; clanculum Typographo excu-
ſum ſuam Præcones, vetans omnino publicè exponi, ne ad manus
improbitatis exemplum: accuſare quod prodi timeret: ſcribere quod
ſcribi volebat. Nam vnum hoc in primis illi ſtudio fuit, vt paſſim per
Galeni dogmatibus inherentes, & vetuſtiſſimum medendi uſum ſe-
quens traduceremur, & in omnium linguis furtiua accuſatione iactare-
mur,

C R O N E N B U R G I V S

mur, atq; ideo ab imperito vulgo, velut impostores existimamur. Morde-
re enim aperto Marte metuebat, ne multorum bene de arte veneri indicen-
tium offensam pateretur, simul ac nostram innocentiam diu inultam perma-
nere non posse diffidebat. Ita q; voluit repente & occulte viris omne suum
germanico libellulo diffundere, & allicere incauta plebem, suis ut quæstus
maior, nominisq; gloria fieret illustrior, & nostri conatus omnes ignominio-
siores: siquidem quod iure non potuit, fraude conatus est, exemplo eorum q;
dum vera nesciunt, falsa honesto titulo exponunt. Et non prorsus infelicio-
res hæc impostura cessit, quippe ut plerunq; mortalium vulgus est novitatis
pidum, novum hunc Aristippum magnificis promissis splendidam suffragi-
cepit, non aliter quam Deum aliquem è nubibus singulari miraculo delu-
psum, mox veterem Medicinam effœtam, eiusq; professores senio nunc ter-
pentes fastidire. Unde multi ad eum confugere, quibus omnibus integrum
tamq; sanitatem, multo tamen ære præsentem, constanter pollicetur, atq; in
reâ imperitorum ac simplicium aduersum nos animos concitat. Sed non
ista felicitas, quam temeritas inscitie vanitatiq; coniuncta, prompte ceteri-
terq; detegitur. Quare non multo post, fucis palam intellectis, nostramq; iro-
mia sese subducit. Et quamvis sub id temporis, illius in nos, nostramq; iro-
sanctam professionem crimina diluere, & in accusatore obiecta blasphemica
tela, veritatis clypeo, retorquere constitueramus: attamen indignum respon-
sione tunc nostra rati (cùm sua sponte summa confusus infamia disceleret
conceptam opinionem mutauimus, & laborem nostrum suppressimus. Ita
reâ quoq; Colonia mihi nunciatur, per Casareum quandam Consiliarium
Augustæ communem pestem peste sublatam. Quare illum negligenter pos-
tavi, ne mortuum me flagellare, cōtra Solonis legem, quis existimare possit.
Dum igitur omnia silentio sepulta videretur, Ecce novus hospes indigenam
scilicet eiekturus, aut recens mercator cariosas merces magno existimorum
dudum ad nos redit. Itaq; necessitate quadam adactus, & doctissimorum
rorum monitis impulsus denuò chartulas meas in manum recepi, renissimè
in publicum nunc ire permisi, ne ille novorum dogmatum assertor, & aspi-
disimarum opinionum propagator, malæ cōscientiæ imperitiq; silentium
meum attribueret, quod sanè modestiæ ac tolerantie fuit. Interim apud inge-
nium Lectorem purgatum me cupio, quod non meo tantum vulnere medici-
tionem adhibuerim, sed uniuerse potius arti, pro meo quidem ingenio, nec
lari

fedus yst
obyti

AD LECTOREM.

hæc manus supposuerim: idq; si cupiam fortè aut vehementius, aut atrocius seisse iudicabor, is cogitet velim, quantum calumniarum in insontes, quantum opprobriorum in vetustissimos Medicinæ Auctores, quantum vani et in artem ipsam effuderit, congesserit, accumulauerit. Proinde istiusmodi responsum vt maximè ille commuerit, attamen extorsit verius à me, quàm mea sponte scribere cogitauerim vnquam: Et erat alioqui malo nodo malus merendus cuneus, vt quem beneuolentia, mansuetudine, ac silentio coercere potuerimus, auctoritate, doctrina, & seueritate iusta in officium reuerteremur. Hic illud Sophoclis cogitandum: Fedro lingua abusus fuit, inquit, qui volens dixit malè. Duplex ergo in hoc opere vtilitas habetur, & quam sibi curta supellex: Atq; etiam veræ Medicinæ iniquitas retinetur, quamuis non tam contra ipsum, quàm contra nefandos errores suos scribo. Igitur necesse est mihi fateatur, ignoranter vel contumaciter peccatum fuisse: Si illud, poenitenti veniam damus: sin hoc, vindictam qua fronte politus,

Asutam rapido seruat sub pectore vulpem.
 Atrabescat de mutanda sententia, siue agnoscendo corrigendoq; errore, perniciose confusione, iamdudum superatus est, quia tantæ nunquam transgressionis fuit, vt errorum suorum pudere debeat: nec tantæ doctrinæ, vt error, et suis nugis impudentiaq; cornicari & calumniari scientiam tot testimonij veram, quam insuper ad hominum usum à Deo mandatum prædicarunt tam Ecclesiastici, quàm prophani scriptores. Præterea Lectorem quaeso, si in proponendis diluendisq; eiusdem accusatio non, quibus nos mordet, longior, aut subinde etiam asperior sum, necessitate condonet, quum nulla me priuata utilitas, nullus honor, nulla ambitio pellexit: sed artis sacratissimæ integritas, & mea meorumq; collegarum innocentia præferenda venit. Ideo consuecta tantisper studia, & occupatio-
 bus suis ostenderit, licet in libellulo suo tam spurcus, ineptus, putidus, ac confusus vbiq; sit, vt multo plus ego in intelligendo, quàm ille in scribendo, laborauerim. Et postulat sepè rei necessitas, vt pertinaciter iniurias infe-

C R O N E N B U R G I V S

renti duriter respondeamus. Illud quoniam iniquissimè facit amulus, nemini indignabitur mihi iustissimè facienti, siquidem æquum puto, me eodem vitio re, quo in me Criminator omnium: tametsi ego eundem verius castigo, & erudio, comucior. Quicquid autem respondi, id ipsum nouè sectæ Theophrasti Paracelso, Carneadi alteri, antiquorum reprehensori, ac contemptori, respondisse omnes arbitrabuntur. E quorum numero, sic passim quoque Medicorum confidenter prostituendo, & pecuniam improbè extorquendo Lepus scilicet apud nos vnum præterire non possum, vt qui non vereatur in messem alienam falcem suam mittere, quando eam professionem alieno periculo exercens suscipit, cuius ne initium vnquam didicit. Proinde moneo Apellis reminiscetur, Sutorem vltra crepidam ludicare non debere, dicentis:

Quod Medicorum est,

Promittant Medici, tractent fabrilia fabri,

Naturæ noscat semina quisque suæ.

Quam igitur artem norit, eam exerceat, nisi palam argui malit. Nec fieri potest, vt diuersus sit illorum finis, quàm idem sit initium, idemque Paracelsus. Hic inter alios impudentissimos errores, vix prætereo, contemptum, vt enim ni morbo, victus maximum, quem adeò impudenter cauillantur, & nullum eius discrimen habendum clamitent, quanquam cum ratione simul ac rerum experientia edoceamur, pro ciborum varietate & natura, diuersos in corpore succos & humores generari, qui secundum eorundem multiplicem qualitatem atque copiam nos afficiant & immutent. Vnde etiã morbi non modo sunt, sed accidentia multa multis modis torquent. Imò, si pro cuiusque indidui differentia, viuendi norma, atque eiusdem repentina ad contraria mutatio in valetudine tuenda, & morbo auertendo. plurimùm habere virtutis videri comperimus: quantum discriminis in morbo correptis statuendū erit? Quare Hippocrates Lib. 1. de ratione victus acutorum. Victus potuūque rationibus aegris vniuersis magna quadam vi sanitatem sanis, securitatem exercitantibus, robur & bonum corporis habitum, ac quicquid aliud quoque velant adferre, dixit. Hinc tam diligens ac multiplex, ex diuersorum morborum corporibus, symptomatum multorum afflictionibus, & speciebus, temperaturarum varietate, ætatum alteratione, hominum cōsuetudine, illius institutis. Hinc Galenus passim qualitatem ac quantitatem ciborum, in singulis generatim disquirere mandat, haud ignarus utilitatis vel offense: Hinc inueniuntur etiam Medici

AD LECTOREM.

Medicine pars de salubribus tradens: Hinc tandem Medicorum consilia, præ
cepta, legesq; extant, ne à natura rectè productis, ad vitæ necessitatē, rebus
abutemur, vel incauti in nulla morborum pericula incidamus. Possum verò
hoc loco, non tantum cibo potioneq; constantem victum appellare, cum Ga-
leno nostro, lib. 3. de morbis vulgar. Verum insuper qui somno, vigilijs, æ-
re, ocio, exercitatione, balneo, Venere, & animi perturbationibus corpora
nostra alterant. Sic absq; clauo remisq; nauigat, naufragium passurus, qui
similibus neglectis, Medicinam facere tentat. Sed quò nō peruenit effre-
scit, dum à maiorum ad nos propagata disciplina deslecluntur. Nec
nostri temporis imperiti aliquot, inepto sermone occincentes,
miserum, qui Medicè vitam suam instituit, sic graui calumnia artem
contemnit, cuius in primis, ceu à Matre beneuolentissima ad se auxilia re-
quirit, quibus ad corporis tutelam, siue temperantes, siue intemperantes,
Eateri enim coguntur tales etiam inuiti, se aliqua artis medicæ be-
neficiam inuari, quando temperanter viuentes, concupiscentiam immodi-
cam, luxum ciborum, potuum, aliarumq; rerum non naturalium dicta-
tum coercent: scientes & experientes quid tuendæ valetudini, quid morbo
remediando conueniat, quid non: hoc est, quid utile, quid inutile, ita sibiipsis me-
dicæ existentes: Intemperanter autem ætatem transigentes hoc cōsequun-
tur, ut arte commodi, etiam in Medicorum inopia atq; negligentia, vt aduer-
sus inordinem, deprauata natura sua, ingluuie multa, aut corruptis mori-
bus excreant (ex quibus, multas humorum cruditates, multa variaq; ex-
creta, vel spontanea aliqua euacuatione, vel leuibus in horto natis, vel ex
suis prædijs corrigant, vel saltem horum ignari, per occasionem
tamē desituuntur, qui vt maxime Medicis careant, Medicina haudquaquam
ita emulius atque imperitus, sine Medicina, aliquot mihi viuere dicat: Illi re-
pente, id paucissimis optima natura, & animi temperantia præditis con-
stans morte subinde grauioribus dedisse: Et meritò sanè, vt qui non modò
suum per se beneficentissimam, verum insuper illius Auctorem Deum repu-
bunt, aut quibus Medicina vnquàm benè faciat, quando huius dotes peni-
tus

CRONENBURG. AD LECTOREM.

tus ignorent? Neque voluptas vlla in rebus humanis esse potest, si mediocritatem, quæ præceptis rationibusq; medicis gubernatur, excipiat: siquid nec cibis, nec potus, nec Venus, nec labor, nec quies, nec somnus, nec quicquam aliud bonum est aut iucundum, si Medicinæ norma defituatur. Itaque in temperantiam nostram, ingluuiem multam, ferculorum luxum, obsoniorum cupedias, inertiam, somnolentiam nostram tum demum accusamus, quando in morbos, per Medicinam tamen sæpè moniti, incidimus, et nostro periculo sapere cogamur. Hic non referam exempla eorum, qui artem repudiantes aut negligentes, miseriam suam nimis serò deplorarunt, comperientes suauiter sese vixisse, quum Medicæ, hoc est, secundum rerum omnium singularem differentiam, et cuiusque naturæ suæ proprietatem (sunt enim multæ singulæ rare credo, quæ constitutione corpus proprium sit, frigidæ an calidæ, quibus rebus iuuetur, vel lædatur. Expedit igitur salubritatem exoptantes Medicorum præcepta imitari, ac noticiam ciborum potuumq; habere, quæ stomacho conueniat, quid non: quæ concoctionem et distributionem in corpus promoueant, quæ impediunt. Ista quando mente reuoluo, ac communem Medicinam, quicq; Medicum temerè incusant, tota errare cælo, ac communem sensu destitutos haud iniuria dixerim. Nunc his omis, sermonem adulescenti nobilem Fedronem conuertere volo, in quo præclaras eius virtutes ita depingam, et quis sit, quoniam loco habendus, totus orbis (modò vltis si huic operæ Genius bonus) cognoscat. Vale Lector candide, ac studijs nostris fauendo, communem Sacræ Medicinæ honorem, communibus suffragijs, proscribebo. Colonia ex ædibus nostris, Pridie Calendas Martias,

Anno M. D. LXXIII.

IN FE

IN FEDRONEM BELLAII
VTOPII ELEGIA.

S' inuat hos elegos tibi perlege Franco dicatos,
 Quos canit ad bellam bella Thalia chelyn.
 Declamas bellè, scribis Phedronice bellè,
 Bellos ore iocos, scommata bella iacis.
 Bellè commisces Germanica, Græca, Latina,
 Perpetuò bellè sic tibi Franco places.
 Sidibus in varijs & bellus es adibus erro,
 Bellus es Allusor, bellus es & Medicus.
 Monstrari digito res est bellissima vulgi,
 Hic est, qui nulla sede quietus agit.
 Bellus vi es Thraso iactas tua pharmaca bellè,
 Morio sic bellus, bellus es Ardelio.
 Bellè tu proprias nosti protrudere merces,
 Austeròq; hederà bella opus esse mero.
 FRANCO tuis RANCOR sic bellus ab orib. exit,
 Laus etenim bellè sordet ubique sui.
 Ordine retrogrado FRANCHO tacitè indicat OCH NAR,
 Inuerso bellus nomine stultus eris.
 Quicquid hoc dicam, quòd te tua nomina produunt?
 Bella quidem Domino, sed malefida, suo.
 Bellus? an & ventis agitata cane bat arundo:
 Auriculas a fini Rex Mida solus habet?
 Bellus es egregia tu rusticitate γένος γένος,
 Unde sed est natus γένος γένος Rodochēus δ' Χῆρος?
 Quem decorat nitidis bella corona rosis.
 Tūc coronati caput ostensurus a sellis
 Iam Croneburgus erit mi Rodochēe tibi.
 Unde γένος γένος fies, & bellior optime Wald go,
 Si per gas plures vituperare bonos.
 Phedre tamen taceas, ne drec tibi contegat ora,
 Et populus phi drec per loca cuncta sonet.

Rut doch her nomen, virgam date, clamat, eaq;
 Deposita cadi tergora veste iubet.
 Forsitan ut lingua dictoria bella procacis
 Puniat, ut sparsi sint sine felle sales.
 Perbellam scelus es, quo dici nomine gaudet,
 Vox tibi Doctoris namq; perosa manet.
 Facundi calices faciunt te belle diserrum,
 Et bellè cyathos enacuare potes.
 Tunc & bella cæni spirant mendacia folles,
 Fingendi palmam bellus in arte geris.
 Inuoluis bellis anigmata bella tenebris,
 Sphinge opus est verbis Morio belle tuis.
 Sic Phlegetontis erunt Musa cantare perita,
 Oedipodas nostri non aluere lares.
 Inunc & verbis Croneburgo allude superbis
 Och Nar, & insignem dic ovop esse virum.
 Scilicet ut te asini reuehendum terгоре ponat,
 Cum quo, Teutonicus quâ patet orbis, eas.

EIVSDEM EPIGRAMMA.

In quem vaniloquus iecit conuitia Fedro,
 Qui nasum turpis Rhinocerotis habet?
 In Cronenburgum Medicum, sic fata rependunt
 Tristia multa bonis, & bona multa malis.
 Pro Doctore fauor stabit nullius honesto,
 Cuius in egrorum tot benefacta gregem?
 Diua tenax veri, Nemesisq; ac inclyta Fama,
 Numine defensum, crede, fauente dabunt.
 Quarum prima viri scurrilia dicta refellet,
 Porriget vltirices altera Diua manus.
 Tertia Bernardum per sacula cuncta remittet,
 Sic Fedro lusus posteritatis eris.

I D E M.

Cur ovop hunc Medicum Fedro Rodochæ vocasti?
 An quia mens asini tella latenter inest?
 Inclyta te fallit calami facundia rari.
 An quia nil homini par Croneburgus habet?

Falleris hîc etiam Phadronice futilis, vlla
Et pars humana non tibi mentis inest.
Succine te video Fedro rationis egentem?
Nec tua vox hominem garrule Franco sonat.
Fronte tenus species hominis, sed cetera truncus
Indicio indocta, garrule, plebis eris.
Sic asinus quondam vestitus pelle leonis
Caprigeno generi terror inanis erat:
Idem asinus quondam, detracta pelle leonis,
Caprigeno generi scomma iocusq; fuit.

I D E M.

Aurebus Chymicis desperatissima curas,
Cur non stultitia Fedro medere tue?

In verba Fedronis: Malo scelestus, quàm Doctor, aut
Chirurgus nuncupari.

Quod non vult Doctor, Fedro, non vultor haberi,
Nec malè, crede mihi, nec benè Fedro facit.
Vultor enim cum sit propriè, quod nomen abhorret
Aris & vnguenti, iam benè Fedro facit.
In quoniam Doctor non est, quòd nomine tanto
Se putat indignum, non malè Fedro facit,
Malè, quòd mauult se nomen habere scelesti,
At malè, quòd talis sit, fueritq; vale.

De nomine Federlin, Petrus Reidanus φιλίατος.

Plumigeris alis errabunda volabat,
In nullo recubans certa tenaxq; loco.
Turbabat syluas penna stridente quietas,
Rostro dulcisonas atq; petebat aues.
Alei at Aonia qui nactus in arce Coronam,
Iras in volucrem concipit ungue, vagam.
Quae dederant nomen, plumas de corpore vulsit.
Ne posthac animas tolletet illa suos.

P R A E F A T I O.

Nihil unquam in uniuerso terrarum
 orbe, per omnem vitam, homini inno-
 cēti ingenuoq; grauius aut acerbius
 accidere potuit, quā si prāter om-
 nem aequitatem ac veritatem, famā
 hominis sui aestimatio, a quoquam insolenter vel sus-
 pite impetatur. Nam vt famā integritas, opes viro
 probō sunt inestimabiles, atque per omnem aetatem
 preciosissimae: Ita equidem iure maximo, quicūq; eam
 mendacibus improbisq; linguis calumniari & conta-
 minare sunt ausi, bonorum omnium summo odio di-
 gnissimi censerī debent. Hinc opinor famam, ὅσα ἄρ' id
 ἔστι δι' αὐτὴν, & δι' ὅς ἐστιν ἡ δόξα Homerus clarissimus
 & ἀνέμωτος, & ἀνέμωτος occupauit. Etenim pro hac tuenda conseruan-
 daq; pleriq; uxores, liberos, & animam deniq; in vlti-
 mum discrimen posuerunt. Cuiusmodi passim exem-
 pla ex historijs, cū veterum, tum iuniorum, in prom-
 ptu referri possunt. Cū igitur superiori anno calum-
 niator impudētissimus, nescio qua sanē furia excitus,
 non in vnum me, sed in collegas quosdam, viros & vitā
 morūq; integritate ornatissimos, & artis medicā
 operibus, singulari felicitate praestantissimos: Imo in

B

vetu-

P R A E F A T I O.

vetustissimam, pulcherrimam, nobilissimam, ac sacratissimam professionem, peruerso famosoq; libello de bacchari insolētissime nuper nō sit veritus, diu multūq; (vt id quod res est ingenuē dicā) mecum animo deliberrauī, dissimularē ne, aut verius contemnerem nebulonis calamum, (cur enim hoc nomine non appellerem qui mendacijs, nugis, imposturis, inuidia, dolis, conuicti melijs quā plurimis confutus est) an potius atrocis commiseratione atq; ingenuitate, ab intolerabili mortaledicentia atq; iniuria uindicarem, pariterq; nocentissimam beluam suis met armis strangularem, aut saltem ad meliorem mentem salutaribus uerioris doctrinae institutis reuocarem, siquidem uetus est graecorum sententia, piscator ictus sapit. Sed quid sit, in huiusmodi meditatione ac dubitatione? Hinc innocentissimam, atq; in summo mortalium honore, infracto penitus usu, à dijs, uel deorum filijs, uel quibusdam ipsis paribus, gentium populo, habita: Hebraeis autem à Deo Opt. Maximo haud dubie cōcredita, deinde christiani tradita medicina, defensionem sui postulat. Illis scelerati uaniq; sycophantae improbitas, nouiq; dogmatibus inaudita temeritas (ne prorsus mea studia, bonasq; horas, in obtrectatorē uuenem, uanū, futilem, inanis gloriae turgidū, malē collocarem, aut perderem) det

AD LECTOREM.

hortatur: Sic cum ratione, reiꝫ indignitate diu collu-
 rantem, ac iamdudum tergiuersantem, tandem ami-
 citi domini quidam eximij nominis, ac dignitatis mas-
 tige communem grauemqꝫ iniuriam molestissimè feren-
 tes, apud me instare, urgere, & deprecari non desis-
 sent, quotidianis quasi calcaribus languentem extinxer-
 unt, ut excetram istam humanæ salutis nocentissimæ
 calamo meo confodiā, quo grata posteritas (quæ
 tamen usqꝫ iudicio, quàm præsens ætas controuersias
 genuinæ medicinæ cultores, uanitatem à
 ueritate dignoscant, et perniciosam inscitiam, per ob-
 scurissima dicta, contaminatam caueant. Dum hæc as-
 sentitur, partim diuina me præcepta, partim dogmata
 philosophica pietatem ac tolerantiam monebant. Pros-
 treptis quæ præcipitanti calamo, & uehementiori for-
 tasse impetu, multa scribere aggressus eram, penitus
 neglexi, seposui, ac tantum non ceu abortuum foetum
 aborti, donec casu nescio quo, Epistographa mea uera
 son, in eundem laborem mancum et imperfectum, ma-
 gnas ex parte fraude mihi surreptum ac distractum
 incido: Quem utcunqꝫ relegens, utile sanè & necessa-
 rium fore Reipublicæ sum arbitratus, si correctum,
 lectum, & redintegratum posteritati non ob aliud,
 quam ut nocētissimi dogmatis, & uersuti ueteratoris,

P R A E F A T I O

ex aliorum bonorum uirorum atq; honestissimæ artis
 infamia, famā non errore, sed malitia, calumniandi no-
 cendiq; libidine quæritantis, cōmunicarem: Aut quod
 magis incitabat, ut medicandi scientiam, ex admiran-
 dis naturæ operibus inchoatam, longissimo tempore,
 apud prudentissimos artifices, usurpatam: Imo ab na-
 tura ipsa, uelut ductrice ac magistra, quid in humano
 corpore faciendum sequendumq; quid uerò omittendū
 & uitandum sit, demonstratam, ab eiusmodi pestilen-
 tissimis criminationibus, quantum meæ pusillæ uir-
 tuerent, uindicarem: & ueritati uirtutū maxime po-
 trocinando, mendacia multa multorum uirorum pesti-
 mos fomites constanter redarguerem. Tria enim duc-
 tibus mihi commoda polliceor, primò ut hac perniciosam
 uāque Theophrasti Paracelsi esca illectos, ac quasi
 laqueo per imperitiam suffocantes captos liberem: se-
 cundo, ut impotentioribus tutelam ac clypeum, contra
 aduersarios, offeram: Aut bonam deniq; gratiam
 mercedis loco, à collegis meis, omnib;que gentibus
 Medicinæ professoribus adipiscar.
 Porro quòd hactenus operam hanc meam suppresserim,
 non aliā sanè causam habet, quàm quòd sedulo
 constanter, in tanta doctissimorū medicorum & uir-
 stri frequentia, sperauerim proditurum quempia, qui
 ex pro-

AD LECTOREM.

ex professo, hunc utilissimum laborem, solido calamo,
in se transferret: siquidem necesse est, zizaniam car-
dius remere inter triticum suppullulantes prius ra-
dicibus euellere, quam ubi altius diutiusque excrecentes,
hoc ipsum, et frugum genus omne malitia sua perimant.
inde silere omnes demiror, adeoque extare neminem, sed ad 71 et 72
hanc immanem Medicinæ pestem potenti aliquo *Ans* *Ex fat Erasmi*
tollat. Cogor igitur ego in hanc, ut dici solet, *libelli, ytae yma*
etiam descendere, & quæ effreni pectore ferox qui
Fedro Georgius, nullo nec pudore, nec iudicio,
ambitus popularis captandi simul ac intoleran-
tiae propagandæ occasione, nostrate uul-
gari dictione effudit, non simili, sed latina, sed celebri
nationi cognita lingua satisfacere, atque eiusdem
noxiæ fraudem, perniciosamque imposturam retegere,
quod omnibus hominibus, omni populo manifestum fiat,
quia hæc belua in cornu circumferat. Sic futurum
est, ut vetustissimæ Medicinæ dignitas, & eius-
dem professoribus iusta Autoritas, ceu sartum tectum
conferretur: occasionem interea offerens peritiori-
bus, ac ueritatis insignibus patronis, quibus plus est
etiam, atque uberioris doctrinæ (sicut infinitos supra me
cognosco) ut quam primum se artis hostibus, qualem
primis mendacissimum Fedronem cognomine Fez

P R A E F A T I O

derlin, experiuntur, opponant. Hic etenim uiligator
 impudentissimus non me tantum iniquissimo mendacio
 nuper impetere est ausus, sed mordacissimo insuper
 calamo laudatissimæ probitatis, clarissimiq; nominis
 uiros Medicos, D. Ioannem Echtiū Colontensem ui-
 uem, multisq; retrò annis, apud Illustrissimā Iuliacem
 sem aul, magnis artis operibus commendatum, & D.
 Ioannē Wièrū iam ultra uiginti duos annos Illustris-
 Iuliacensis ac Cluensis Principis celeberrimū Me-
 dicum uirulenter laceffere nō erubuit: quum Echti-
 multorum Principum testimonio, ac singulari me-
 candi foelicitate: *U*uerus etiam præclaris ingeni-
 monumentis, ad eternā memoriam, sit euectus, & ter-
 que uerò præstanti doctrina, humanitatis genio, au-
 toritatis gratia, & uirtutum multarum gloria gene-
 rosus. Cæterum ut hæc illius facinora forte negle-
 genda quis putet: ecquis, obsecro, execrabilis flagi-
 tia, quis blasphemam linguam, quis publicum hostem
 in diuum Hippocratem, Galenum autorem artis me-
 ximum, atque omnes adeo Græcos, Arabes, ac Lat-
 zinos medicos æquamiter ferat? Certè ut de me in-
 genuè ac simpliciter dicam, natura lites & contentio-
 nes abhorreo, nunc autem quàm maximè, si quis alius,
 ob imbecilliolem ualeitudinem, ingrauescētēq; æta-
 tem,

AD LECTOREM.

ac cathenatos penè labores. Itaq; uitam quietam
 expeto: odiosas contentiones, petulantes iniurias, ac
 uiculas truncato quasi calamo effusas fortiter con-
 temno: Musis quidem meis, professione mea, sorte
 mea, innocentia mea omnis iniuriæ uindice contentus.
 Non igitur multum afficior, inter doctòs ne an indo-
 ctos numerer. Abundè mihi satis testatum aliàs a-
 pullos uiros, me uixisse, & à Musis non alienum
 fuisse, sed literas ac disciplinas didicisse, quando etiā
 ferulæ subduxi. Ab impudentissimo igitur
 Fedrone uituperari, quàm prædicari malim, quo-
 niam nulla mihi laus, ab improbo publice q; famoso.
 Porro contumeliam hanc uanissimam, quam in me in-
 fontem, nihilq; de eo mali commeritum, atque in alios
 collegas uiros optimos maledicentissimè torsit, an ne-
 gligere planè debeam dubito. Est enim generoso a-
 nimo fidei integritas tuenda, & si necessitas requi-
 rit propugnanda. Hactenus tamen responsionem aut
 defensionem distuli, & nisi à magnis doctisq; uiris ure-
 gerer simul ac Medicinæ nostræ ignominia uehe-
 menter afficerer, prorsus etiamnum dissimularem, ra-
 tius id me potius decere. Atqui ne mei negligentior
 et ignauior, culpam ullam agnoscere, uel demereri
 quam hominum uidear communem causam suscipio,
 in qua

PRÆFATIO

in qua dicenda ingenue testificor, nullum mihi scopum
propositum esse alium, quam artem nostram servare
illam, atque innocentiam meam meorumque à peri-
ditissimo ore tutam & innocuam liberare. Acci-
dant igitur ex æquo ac bono honorarij arbitri & Fe-
dices integri, qui de hac controuersia, & Fe-
dronis in artem sacram æmulatione
maledicentiaq; rationes col-
ligant ac decernant.

(.:.)

MED

MEDICINAE VETERIS ET RA-
TIONALIS, ADVERSUS OBERRONIS CV-
lissimam mendacissimam atque impudentissimam Georgij Fedro-
nis, ac Vniuersæ Sectæ Paracelsicæ imposturas
DEFENSIO.

CAPVT PRIMVM, DE MEDICI-
næ Origine.

Ndubitatissimo Bibliorū testimonio,
vthinc ordiar, constat altissimum ini-
tio ē terra Medicinam creasse, quam
dubio procul diuinis virtutibus insi-
gnitam, ab orbe sexto die condito, Ada-
mus primus humani generis parens
(dum naturas Radicum, stirpiū, ar-
borum, foliorum, florum, fructuum fecundis semini-
bus propagandorum. & succorum insuper, lapidum, at-
que metallorum etiam quæ ex metallis, ex mari, aut vniuerso
terre gremio, ad carnis vtilitatem, facta cœlitus agno-
uit: quia vniuersorum animalium affectus,
sensus, rerūque omnium vires absolutissimè perspe-
xit. Hanc vim diuinam Creatoris benignitas
re, corrupta post transgressum mandatum natura sua,
velut seminaria quædam retinuit. Itaq; rerum maxima
dulci recordatione, quasi igniculis accensus, perpe-
tuo sciendi noscendiq; desiderio, quemadmodum om-
niscius ventura posteritas flagrauit. Idcirco cum labo-
re ac studio multa perscrutari cœpit, solo sensuum ope-
te, in quo primum incumbens, quæ sensibus sunt obuia
comprehendens, collegit. Sic opinor ex huiusmodi
sensuum, omnis doctrina Physica, de multis naturæ parti-
bus, fuit sensim propagata. Quare Iosephum diuinum
sensuum interpretem patris demortui corpus, ante
sepul-

sepulturam, aromatibus ad longam conseruationem se-
diri voluisse credo. Et quid vetat hanc medicationem se-
quutum fuisse Ezechiam Regem, vlceri siue Apostema-
ti suo ficus, aridas atque contusas suppurationi idoneas
apponētem, ex Ezaiæ præcepto cap. 38. Hanc & nullam
aliā sapientissimus Ecclesiasticus singulari elogio ce-
lebrauit cap. 38. dum ait. Affice Medicum honoribus
suis, propter necessitatem dominus eam creauit. Nam
medicina manat ab altissimo, & à rege munus accipit.
Sciētia medicī extollit caput eius, & mouet admiratio-
nem proceribus. Altissimus de terra medicamēta pro-
creauit, nec abhorrebit illa vir sapiens. Ipse sanat per
hæc, tollitq; dolorem hominis. Pharmacopola misturas
suas his temperat, cuius tandem non sunt exacta opera,
sed à domino dimanat in terram, latè iacentem prosperi-
tas. Et quæ sequuntur his affinia. Huius insuper Me-
dicinæ meminit Psalmographus Psal. 87. Et quoque
fuerunt post secula multa, ad Christum natum, crucifi-
xum, ac rediuiuum. Quid? Nonne senior Tobias à cæce-
tate sua, solo fellis vsu vindicatur? Cuiusmodi medici ac
ocularijs medicamentis eidem vetustissimi Medici ac-
tribuunt: Et nostri quoq; in albuginibus ac suffusionib;
rectè vsurpant. De eadem loquutus est filius Dei Ma-
thæi 9. Marci 5. Lucæ 8. dum malè, non benè habentibus
medico opus esse dixit, in succurrēdo ac saluando Ma-
thæo & muliere à sanguinis profluuio. Hanc medicamē-
tā artem Lucam in Antiochia, priusquā fidissimus actor
diutidus D. Paulo comes adiungeretur, coluisse si quis
inficiatur, facinus audax esse dixerim. Iam quis mihi ne-
gabit eandem professum in Damasco metropoli Syriæ
D. Iacobum, testante Suida, non fuisse? Quis identidem
sanctos Cosmā, Damianum, Eusebium Papam, Vrsinū
Panthaleonem, Ioannem Damascenum, Isidorum Episcopum

DEFENSIO.

& alios pios viros donec ea relicta, animæ me-
 dicinam sectarentur. Huius quoque haudquaquam impe-
 dit fuit Magnus ille Basilii, sicut plerisque locis, & ma-
 gis in responsione quæstionis 55. innotescit: Et in vita
 testatur Gregorius Nazianzenus in hæc verba. Quæ
 ad corpus pertinent, ab ipsius vitæ exordio, usque
 tenni fuit valetudine, & ex hepatis mor-
 bo continuo laboravit. Quamobrem necessariam ei con-
 tinuam valetudinem medicinæ scientiam fecerat: Cuius Theo-
 ricam & rationem facile per philosophiam, quam intel-
 ligebat, didicit. Præcticam verò & Empiricam, per la-
 tis dolorisque tolerantiam adeptus est. Medicinæ nos-
 tre meminit quoque D. Hieronymus, dum eam aduersus
 Pelagianos, & ad Paulinum in tria genera diuidit, *ῥόγμω*,
ῥόγμω, *ῥόγμω*. Nec aliam nouerunt Plato, aut Aristot-
 es, aut alij Philosophi: Nec Imperatores Alexander
 Magnus, nec Adrianus cognomento Helius, nec Her-
 culeus, aut alij Philosophi: Nec Imperatores Alexander
 Aegypti rex, Bactrianorum Zoroastes, Ponti Mis-
 tates, Arabum Euax, Medorum Sabot, Bitimiae Am-
 as, ut plerisque alios omittam. Ista breuiter indica-
 vt Medicinam veterem, quando nulla alia fuit
 etiam inde ab initio coelitus inchoatam ac reuelatam
 adhuc consistere intelligant sani iudicii omnes.
 Conuenit præterea inter sapientissimos, hanc ipsam in-
 commune mortalium auxilium, propter naturæ nostræ
 fragilitatem, ex Deo natam, ac naturæ legibus diuina
 mente architectrice consentaneam ita firmam
 ut ab impendentibus nobis necessario malis tuti, et
 eisdem incredibilem clementiam animaduertentem,
 per omnem vitam, in bona quoad fieri queat
 felicitate, ministraremus. Profecto nisi omnipotens Deus
 quasdam naturalis philosophiæ, quæ ex admira-
 ac utilitate orta est noticia, & necessariam eiusdem

scientiam hominum animis inseruisset, incerta prorsus Medicinæ, sicut aliarum artium initia, quibus methodos, fallaces medicationes, vel tuendi sustinendiq; corporis, vel morborum collapsiq; emendandi, atque in integrum restituendi haberemus.

CAPVT II. DE RATIONALI MEDICINA, eiusq; Professoribus.

IAm obsecro quis veterum sopherum, ad duo annorum milia, naturalem philosophiam adeo perquisitis si veritatem confiteri volumus? Quis arcanaparentis naturæ ita est perscrutatus? Quis rerum penetralia se peruestigauit? Quis rationalem artem medicam ab humana corpore (quod huius subiectum existit) incipiens ordine, ratione, exemplis pariter ac experimentatione stituit corroborauitq; firmitus, omnē ad medicationem felicissimam viam monstrando, quā vnus Hippocrates Cous vt admirabilis, ita inimitabilis artifex. Quare haud iniuria quidam summi viri veritatē negare & Hippocratem, idem esse asseruerunt. Itaq; ob diuinitatis suspicionem, olim, ceu numen in Græcia cultus legitur. Idem hic totius artis fons & origo omnes libros suos ad tres fines composuit, quibus Medicum, vel in principijs philosophiæ naturalis instituit, vel in moribus, nat, vel in artis operibus erudit, posteritatemq; adiuvat. Et in his omnibus nihil eum ignorasse, nihil prætermisisse, neglexisse nihil, quod ad hanc doctrinam præclarè instituendam, credit indubitata fide vniuersa medicorum schola. Eandem sequentibus annis, post Platonis Aristotelis, Pythagoræ, Herophili, Empedoclis, Chrysippi, Democriti, Apollonii, Archigenis, Achenesi, aliorumq; doctissimorum virorum traditiones, Galen^{us} methodi inuentor absolutissimus, via atq; ordine, ex notione finis,

DEFENSIO.

DEFENSIO.

hominis, cuius gratia omnes artes inuentæ sunt, acutissimè
prosequutus est, dum per summam inuestigandi fa-
cultatem, quam probatissimi quicq; Philosophi ἀνάλυσιν
id est dissolutionem appellarunt, quæ vel à toto & vni-
uerso ad partes & singula, vel à composito ad simplicia,
vel ab effectu ad causam, vel à posterioribus ad priora,
vel à quodam deducens, abditiores causas perquirat: ex
his singula ortu processerunt. Similiter huic aduer-
sus componendi rationem, quæ maximè natura, & ars
consequitur, ita manifestauit, vt nihil amplius ad artis
studium perfectam sanitatē, iure desiderare possimus:
ita humani corporis, ab impendētib; innumeris mor-
bis præcautionem, conseruationem, curationem, affe-
ctuum causas, & symptomata multiplicia, eorundemq;
remedia simplicia ac composita, vsum con-
stantem & quantitatem: Imo quicquid sit ad vitam
hominis necessarium, ob oculos ponit, calamo explicat, &
vniuersas nostras tradit. Porro quia omnia scientificis
Theorematis (sine quibus nullum artifi-
cium inueniri potest) ac rationib; edocetur hæc
dogmatica vel rationalis in hunc diem nomi-
nari: quam vnā vetustissimū Vates rerum huma-
narum peritissimū Homerus agnoscit ac celebrat, quan-
do Medicum multis alijs hominibus præstantiorem ius-
sū ait. Quin & contemplatiuam & actiuam nouit, dum
causas morborum proponit *Odys.* 227. 54. 831.
ac peritissimū alijs locis. Præterea Chirurgiam intellexit
patet ad finem *Iliad.* 2. Et ibidem 638. & *Odys.* 220.
ubi illius professoribus, ob præclarissimas virtutes,
honestas disciplinas, dignam censuerunt, vti prin-
cipem locum reciperet, quod *Plinij* testimonio lib. 29.

cap. I. palam est, Romanis Cæsaribus in singulos annos, ducenta & quinquaginta sestertia Medicis pendentibus, cum tamen reliquarum disciplinarum doctoribus centena sestertia in annum tantum numerarentur. Hanc ut semel finiam, omnes ætates, omnes Academiae, totus orbis amplectitur, præterquam hac vltima senecta saluberrima inuenta in perniciem torquente ac pestifundante, quæ nobis pestilentissimum vnum aut alterum Mortuum genuit, non qui Mineruam, Neptunum, & Vulcanum, de artificij principatu, inter sese contententes (cuius Lucianus meminit in dialogo de hæresibus) reprehendat, sed qui Hippocratem, Dioscoridem, Galenum breuiter omnem omnium veterum Medicorum Græcorum, Arabum, Latinorum auctoritatem ac doctrinam uent, non veritatis inquirendæ studio, sed ut scholas nostras optimè constitutas, medicationes nostras bene uent aut rectè scriptum aut dictum, nisi quod ab illorum peccatore, velut ex tripode, siue Apollinis oraculo, nunciat cens in orbem mittatur. Ut autem hæc omnia euidentiora fiant, luceq; manifestius illustrentur, operæ pretium est hisce diutius immorari, ut vel cæcis, sani tamen iudicij, artis nostræ certitudo appareat.

CAPVT III. PRINCIPIA MEDICORUM Rationalium.

Dico igitur constanter id quod res est Medicos Hippocraticos totam hominis constitutionem, in prima corpora, elementa vocata, quatenus per naturæ nostræ commistionem fieri queat, dissoluere: Deinde eadem eodem ordine componere: Postremò luculentam expositionem propositæ rei naturam ac facultatem vniuersam explicare. Et hæc fuerunt olim probatissimorum Philosophorum

rum, a sensib' tãquam a certis rerum internuntijs disci-
plinarum omnium principia, ex quibus demũ perfecta
omnis humana cognitio ducta deriuataq; est, quã Hippo-
crates initio libelli de praeceptis ostendit, & Galenus,
aliiq; Medici optimi sectati sunt. Quapropter corporũ
salubrium, morbosorum, ac neutrorũ notitiam, secun-
dum triplicem singulorum differentia: Morborum itẽ
tam simplicium, quã instrumentalium scientiam: Si-
cut ad hæc triplicia cuiuscunq; corporis membris ac na-
turæ expendendis, omnibusq; morbis cognoscendis de-
monstrandisq; maximè necessaria vtiliaq; fidelissimè tra-
didit, salubria nimirum, in salubria, & neutra, tanta
ingenij sit, veritatẽ ipsam oppugnare. Quid de mor-
borum causis referam προηγμένας græcis, hoc est inter
anteceðentibus? quid de externis seu primitiuis,
αὐτὰρ ἐξ ἐξωτερικῆς ex intima rerum naturalium inuestigatio-
ne? Sunt autem causæ antecedentes, vel inter-
medie operationem, in humoribus, spiritibus, aut
membris lædunt, sic vocatæ, quia antecedunt continen-
tes causas morbum facientes. Externæ dicuntur proca-
cæ, siue extrinsecus euenientes, vt quæ intra hu-
manũ corpus non consistunt, quales numerantur frigus,
calor, cruditas, ebrietas, lassitudo, cibus, potus, exerci-
tium immoderatum, aër intemperatus, animi affectus,
scorpio pungens, & id genus alię ac plurimę. In summa,
quid de φυσιολογικῇ, αἰτιολογικῇ, ὑγιεινῇ, σκελεωτικῇ, & θεραπευτικῇ,
hoc est, naturæ humanæ inquisitione, causarum ac sym-
ptomatum peruestigatione, sanitatis tutela, præterito-
rum, præsentium, futurorũ prædictione, & curandorum
morborũ potentia tripliciter diuisa (victu, medicamen-
tu, manu) dicamẽ quæ vniuersa sic a priscis edocta le-
guntur,

guntur, vt calumniator impudētissimus censendus sit, qui artis inuentores, cultoresq; ad omnem seculorū seriē, victuros insimulet: aut tam sit stupidus, qui nec intelligat, nec discat: aut tam malignus, qui sponte pro optimis, pessima sequatur.

CAPVT IIII. CONTRARIORVM

contraria esse remedia.

Cuius euidentissimum exemplum, in magno (si Dis-
placet) Fedrone, conspicitur, celeberrimū & com-
munissimum medicorum axioma, & argumentum con-
traria esse perpetua remedia. Vetus ac peruulgari-
omnibus scholæ angulis, parœmia decantata atq; vni-
pata habetur: Contra negantem principia, nullam di-
sputationem suscipiendam, neque respondendum il-
lis, præcipiente Aristotele, qui sine ratione loquuntur.
Quam igitur aduersus istum præfractum cōfutationem
imaginabimur? Lignum siquidem tortum, haud vnquā
rectū. Eò etenim dementiæ sua temeritate peruenit, vt
vetustissimam medicinā scripserit inutilem, vmbatile,
ambiguam, inanem, superfluam, sophisticam. Horum
ineptorum verborum quando cum non pudeat, nemo
mihī vicio vertat, si eundem sacrosanctæ artis contem-
ptorem, primum, post Paracelsum, hæresiarchā: Hippo-
cratis, Platonis, Aristotelis, Galeni, omniūq; rectè phi-
losophantiū theoremata inuertere conātem cōpelle-
mus, & verè Atheum. Nam si vtrinq; solidis argumē-
tis, non cauillis inanibus certamen ineatur, comperie-
mus studia naturalia tantum non propositū finem, si ab
aëris in tempore & ritè petantur obseruenturq; simul
& à medico docto instituantur, obtinere. Contra vbe-
mente

fronter periclitari vsurpantes nuper effictas opiniones
 Paracelsicas (quādo sanè incerto dubioq; casu, per mor-
 tes, experimenta faciunt) quod rerū euentus ostendunt,
 qui indies in deterius labuntur, planeq; iuxta prouer-
 bium, ad Mandrabuli morem succedunt, cuiusmodi ex-
 empla pōst, per occasionem, quādam apponemus. Sed ō
 multos, in quos tam dura faba cuditur. Nunc ad Fedro-
 ppositum contraria in morbis curandis remedia
 Galenus indubitanter 3. methodi scri-
 ptis similibus sanitatem seruari, ac contrarijs morbos sa-
 ui, lam ex contrarijs & prāter naturā, actiones seu fun-
 ctiones, humanorum corporū variè multipliciterq; vi-
 cari, manifestum habetur. Vnde colligitur, actionibus
 omnibus integris, partē nullam lædi (siquidem sanis or-
 ganis secundum naturam insunt, prāter naturam verè
 egrotantibus) & propterea nullum esse morbū: E con-
 trario hīdē manifestè læsis, hunc omninò ac necessariò
 esse, quā ad curationem præsidiā contraria, aut cum Ga-
 leno loquentes 11. methodi, opposita postulat: siquidem
 præsidiū morbum pellit, quod autē hunc pellit, vim il-
 li contrariū. Ergo omni ratione præsidiū
 morbo contrariū esse necessario consequitur, neq; etiam
 aliter morbus depelli potest: quod à Galeno lib. 7. me-
 thodi in hac quoq; verba docemur. Qui tueri actionem
 vult, hic temperamentum earum custodiat oportet: cu-
 gerabit autem, si id quod ad calidiū est conuersum, refri-
 do si quod ad frigidius inclinātū calfaciet: Pari mo-
 do si quod ad siccū est alteratum, humectabit: & quod
 ad humētius est versum, siccabit. Rursus quoq; sicca-
 bit pariter ac calfaciet, quod humidum est redditum &
 frigidum & quæ sequuntur. Semper enim pro eo quod
 exuperat, inducendum eo vsq; contrariū est, quoad par-
 ticulam, in symmetriam, & naturalem habitum vindicā-
 D caueri.

cauerimus, Rursus, n. methodi. Hoc itaq; quod in dictio-
 ne tam est breue, nempe Contrariorum contraria esse, et
 media, potestate deprehenditur maximum. Quippe om-
 nem medendi methodum cōfundet, quisquis hanc me-
 dicationem negauerit, quum omnia quæ præter natu-
 ram sunt, ab ijs quæ ipsis sunt contraria curentur. Simi-
 lis est dictio primo sanitatis tuendæ, dum ait: Quæ enim
 corpora secundum naturam se habent, ijs seruari cultu-
 diriq; suum habitum decet: quæ morbo aliquo premu-
 tur, his contra alterari, & ad contrarium habitum trans-
 expedit. Item lib. 6. In eo, inquit, qui est in calido frige-
 dōne ad intemperantiam lapsu, contraria dare semper
 conuenit. Amplius artis parua capit. 89. methodi. 9. de
 constitutione artis, & sexcentis locis alijs. Sed quæ
 his immoror? An non Hippocrates sapientiæ medici-
 fons lib. 2. Apho. 22. Quicumque morbi ex repletionem
 unt, curat euacuatio, & quicumque ex euacuationem
 pletio, & aliorum contrarietas. Et significantissimū quod
 de flatibus, dum ait. Quod est famis remedium, medi-
 eam amouet, id autem cibus est: Rursus sitim amouet
 potio, & repletionem sanat euacuatio, euacuationem
 repletio, laborem quies, quietem labor, atq; vt vna bre-
 uisq; oratione complectar, Contraria contrarijs curan-
 tur. In summa, sanitas per similia seruatur, per contraria
 morbus destruitur. Erit igitur omnium morborū com-
 munis curatio, contrarietas idonea, quæ ex diametro
 quæ molestiam intulit opponitur. Proinde adhibedū
 eō usque contrarium remedium, aduersus omnem affe-
 ctum præter naturam, donec is in naturalem, aut certe
 in pristinum habitum reducat. At felix nimium opti-
 musq; Medicus, hunc qui scopum attingit: Pellimus qui
 ab eodem quā longissime aberrat,

CAPVT V. DEFENSIO. H
COMPARATIO PRINCIPIORVM

ueterum, cum nouis Paracelsicis Fedronis.

Hactenus artis exordia, haftenus Hippocratis, aliorumq; diuinorum Philosophorum fundamenta, perquisitis iugisq; laboribus, per immensam Dei gratia, iam data, inuenta, & explorata, omniumq; calculis cōprobatā, peculiari Galeni nostri methodo, atq; admirabili cōfirmata, quanto potui compendio, recensui, nullis argumentis, nulla disputatione, nedum in sapientia arrogantiā conuelli labefactariq; possunt, ratione & experiētia, quib⁹ nihil opponitur, constat. Hac ergo Medicina haud infelicitē Imperatores, Reges, Principes, Comites, Nobiles, Cīues, plebei, totus deniq; orbis vtitur. Quare cū laude, reuerentia, magnificentia thalamū hęc medicina subintrat: Quā etsi ueterarij nostri bonorū artificum cōtemptores repudiā, aliter mihi, omnibusq; doctis haberi aestimariq; cōtetur, quā qui sacra p̄fanis miscent, aut qui aquam conantur extinguere, aut patrios cineres perminuere. Nec quisquā hic expectet, vt particulatim omnia quod tam uera, ab ipsa (vt dici solet) linia scribere incipiam, quod tantum non est impossibile: sed satis mihi fuerit, ipsius antiquissima principia, inuentores primos ac posteriores, p̄gressus, p̄stantiā, necessitatem, diuturnitatem, constantiā, partiū singulas earundemq; differētiās, atq; finem vtcunq; aperuisse: ex quibus veritas, utilitas, fides, apud oēs ingenuos constare potest. Quicunq; autē his reiectis ac reprobatis, alia via, aliaq; forma inquirere medicinā nituntur, & iam aliquid sese inuenisse putant, plene operā omnem ludunt, quā fundamēto ac artis scōdestituant, sicut haud difficile prudens lector ex praecedentibus cognoscit: siquidem fieri nequit, vt quis verā medicinam instituat, nisi eius essentias, proprietates,

ὑγῆσις & διασῆσις indiuiduorū, elementa, temperamēta,
 humores, facultates, virtutes totius ac partium, multo-
 nes, mutationes, incrementa, decremēta horum insuper
 causas tā superiores coelestes, quā inferiores eleme-
 tares, amicas atq; aduersarias influētias, morborum sine
 gulorum naturas, occasiones, sedes affectariaq; in dictio-
 ta, tempora, ac si quae sunt similia necessaria in dictio-
 nis processu referēda, tanquam digitos ab exordio per-
 noscat. Atqui hanc doctrinam vniuersam nobis eripere
 & pessundare satagunt, sine demonstratione, sine experi-
 entia, imo verius contra demonstrationem, contra experi-
 rientia (siquidem doctrinale disputandi genus est, quod
 ex proprijs vniuscuiusq; disciplinae principijs, cū eide-
 ti probatione procedit) Paracelsus nouus Auctor, & fa-
 ma petulantia, inauditoq; medicandi genere feruens G-
 orgius quidam Fedro magistro similis discipulus, dum
 tria recenter inuenta vocabula, ceu rerum omnium initia,
 Salem, Sulphur, & Mercuriū cōminiscunt, (quod mo-
 dum olim Marcion pessimus haereticus à Polycarpo, D.
 Ioannis Apostoli discipulo, primogenitus diaboli voca-
 tus est: Nam primò Deum incognitum, secundò visibi-
 lem mundi conditorem, tertio diabolum constituit) in
 quibus mysteria magna, id est, res omnes initio contem-
 tas velut increatas latuisse, ac per segregationem nō p-
 creationem emeruisse, neq; à Deo factas esse affirmāt: sicut
 velut ex lacte, butyrum & caseus: & ex caseo vermes ge-
 nerantur, cōtra Deum ipsum blasphemi turpissimi, quod
 Christianis omnibus inuiolabiliter omnia omnipotens
 te verbo suo ex nihilo creasse creditur. Hae nimirum
 illa chimæra, hae illa magnalia in naturæ lumine reco-
 clusa, & nunc diuina reuelatione, per Apollinis Aesc-
 lapijq; manes, secreto numinum aflatu, ipsis concedi-
 ta

in extremum orbem, postremis hisce temporibus, per
 novos creatores, ac separatores propaganda, de quibus
 non fatalem amplius dicam. Equidem non possum
 re, & cōmunem calamitatem deplorare. Nam vt prisca
 secula viros ad benè beateq; viuendū vtilēs genuerunt,
 qui ipsi prastātes artes inuenerunt, aut inuentas locu-
 runt, ingenuè à quibus profecissent agnoscentes,
 colentes (cuiusmodi inter Oratores numerantur
 Demosthenes ac Cicerō : inter Philosophos, Plato &
 Aristoteles: inter poētas, Homerus, Vergilius : In mor-
 talium vita generanda, formanda, fouenda, tuenda, cu-
 randa, sanandaq; duo naturæ medicorumq; maxima lu-
 mina, Hippocrates atq; Galenus credunt) sic prō dolor,
 quæ nostra nescio qua tandem corruptela multorum vi-
 dā vni parente, inter alia monstra, terræq; onera, quen-
 tem, obscurum præstigiatores, arrogantem, veterato-
 rem, obscurum nebulonem, cui Georgio Fedroni nos-
 trum prouulit, veterum præstantissima dogmata, saluber-
 rum medendi normam & vsum non polluentem mo-
 dum planè subuertere molientē, ab vno Theophra-
 sto Paresio medicinae hæresiarcha pestilentissimæ se-
 ctæ seminaria mutuantem, quibus ex credula turba pe-
 reunt multi, redeunt paucissimi. Sed hoc vox diuina, in
 hac mundi senecta futurum prædixit, nempe sacra pro-
 phetiaq; horribilibus dissidijs vastanda iri. Impudentis
 tūc ac arrogantis animi est, prius vetera abhŕere, &
 explorata studia criminari, quàm nouæ alicuius, vel nu-
 meris. Et turpe habetur Hippocrati opinionibus inniti,
 quando scientiæ fideliter vsurpari possunt.

CAPVT VI. FINEM ARTIS CVR ALIQVAN-
 do Medici non assequantur.

Hic si morosus æmulator mihi obieciat, non vsque arti-
fices nostros speratum ex arte finem adipisci, at cor-
dem sæpè frustrari. Isti respondeo, variè id contingere.
præter absoluti rationalis medici culpam omnem. Nam
scimus ineuitabili fato mortem ex æquo oppetendâ fin-
gulis, teste etiam D. Paulo, quia si natura qualem insi-
tuit humani corporis structuram, talem ipsam integrâ
tueri atq; conservari potuisset, nulla vnquam medicina
indiguissimus. Nunc verò vt rerum omnium, quas mun-
dus ambitu suo continet, ita necessariò & hominis cor-
pus est interitus: nam quod semel genitum, immortale
fieri nequit, Quælibet orta cadunt, & finem ceptæ vide-
bunt. Non est remedium contra mortem hominis: immo
brevis ac tristis est vita nostra, quia intus nobis ingene-
rata, & ab ipso ortu tradita est causa, cui necessitate sin-
gulum temperamenta (de quibus suo loco) vitæ curia
cōmutantur, sic vt corpus nostrum cōtinuè alteretur, sed
bus obnoxium, nunquàm eodem in statu permanens, sed
continuò infinitis rebus, bibendo, siccando, esuriendo,
edendo, dormiendo, vigilando, & similibus quampluri-
mis (vt externas iniuriarum incursiones prætereant)
alteretur, adeò vt inuentus nemo sit, qui morbum ac mor-
tem effugiat,

Stat sua cuiq; dies breue & irreparabile tempus

Omnibus est uite.

Hæc est illa communis calamitas, quam nulla ars, nulla
humana industria effugere, nedum reprimere potest. Quis
est homo, inquit Psalmographus, qui viuat, & non mori
riatur? qui eripiat vitam suam à violentia sepulchri? At
que iterum. Dies annorum nostrorum, quibus viuimus,
anni sunt septuaginta, aut ad summum octoginta: iam
præstantissimum horum labor est & molestia, velociter
transit, nosq; auolamus, ista quum verissima sint, & quoti-
dianæ

tidianis exemplis euenire videmus, fit vt in multiplices
 affectus, atque infinita morborum genera incidamus,
 quæ sanè ad curationem suam, si modò ea possibilis sit,
 christianum virum, Deum reuerentem, citò, tutò, iucun-
 de medicantem (vti ex Aesclepiade dixit lib. 3. Cellus) ho-
 minum amatorè, in optimis quibusq; disciplinis instru-
 tum diligentem, exercitatum, vnã sanitatem scopũ
 proponentem postulant. Is tamen studiosissimè ac do-
 ctissimè singula & vniuersa: attamen multa habet artis
 obstacula, quæ officium impediunt, qualia sunt mor-
 bum magnitudo, vehemètia, malignitas, celeritas, virium
 debecillitas, accidentia multiplicia, & quod in his om-
 nibus, tardè vocetur (qui mos apud Colonienſes perq̃
 vulgaris est, multorum egrotantium mortis dispendio)
 priusquam arte singulis morbis, & eorũ accidentib⁹ oc-
 currendo repugnet. Dixit aut̃ Hippocrates, occasionem
 precipitè, in qua non multum tēporis. Idèò nisi initio ac-
 cessatur, in morbis præsertim grauioribus & acutis, ni-
 hil aut parum subinde efficit, Fronte capillata, posthac
 calua. Idq; nō imperitia sua, nō voluntate, nō ne-
 gentia, nō artis ignorantia, sed ipsorũ egrorũ cunctas
 causas impediosa, & culpa maxima. Interea fieri nequit,
 nisi multi naturæ ordine ac lege moriantur. Pleriq; etiã
 quæ multi naturæ ordine ac lege moriantur. Pleriq; etiã
 morbi pleraq; causas recõditas, sublimes, ignotas obti-
 nent, quibus corpora nostra, substantiã suã totã, variè dis-
 persantur: Ideoque dubiam medicationem, aut incertam
 relinquunt. Omitto abscondita naturæ miracula, quæ ex-
 aliquid diuinè nō humanæ virtutis est. Omitto homines
 aliquor sinistro genio, iniquo fidere, immutabili sorte,
 aduersissima causa, ineuitabili necessitate, & vt ita dicã,
 diuina quadã puidetia, etiã adstantib⁹ nobis, derepente
 mutariatq; occubere: vnde diuini qdpiam morbis inesse
 Senex

Senex noster testatus est, primo praesagiorum. Omitto adhuc insperata, & praeter existimationem nostram externe accidentia, quae in acutis & peracutis morbis, inter septimum aut quartumdecimum diem, iudicandis, incredibilem retinent potentia, aut salutis, aut mortis: quem admodum leuiter Hippocrates primo Aphorismorum attigit, sed Galenus grauiter primo, de diebus decretorijs, non ita procul a fine, explicauit. Et haec sola, actiones nostras haud difficile, a calumnijs maleuolorum, vindicare possunt. Iam quid, quæso, dicendum de intemperantia, de inobedientia, de diffidentia aegrorum? quibus non raro morbum leuem: breuem, salutarem, difficilem, diuturnum, contumacem reddunt, ut vix vllis praesidijs nostris etiam ex fundamentis artis petitis cedat: quare ipsi sibi longos cruciatus, mortis occasionem accersunt, suo quasi gladio iugulantur, quum seruari noluerunt. Quantoperè verò passim ministri atque affidentes peccant, quibus maximè egrorum cura committitur, cum innocentia ac confidètia (impietatem, enormitatem, ignauiam, temeritatem, inciuilitatem, indiligentiam, quis in tanta luce ignorare potest?) in grauissimos errores, ne dicam mortes deducuntur. Minimè igitur mirandum, si non semper pro dignitate, veritate, necessitateque artem exerceant. Atqui demus aliquid iniqui, aut minus recti, per humanam fragilitatem, a quibusdam designati aut committi: An ne hoc viciũ, hos incertos rerũ euentus, cum honestissimis viris, & certissimis scientijs, communis habemus? Sed praestat hunc sermonem exemplis planiorem reddere. Imperator siue dux bellipertissimus exercitatissimusque non ubique felicem pugnam cit: Nec lureconsultus sapientissimus patrocinitio suo

cuiuscunque ius & æquum defendere potest: Nec orator
 facundissimus vsq; persuadet omnibus: Nec concentus
 Musices equè omnium aures demulcet: Nec Consul nec
 gubernator quantumvis eximia prudentia, multoq; con-
 silio valeat, semper pacatam seruat Rempubicam: Nec
 Theologus, nec pius doctusq; Concionator (vt
 oēs christianos, & verbi sui auditores, ad
 cognitionem, ac verā pietatem inducit. Nihilō ta-
 minus, omnes istæ artes, fines stabiles firmosq; cō-
 tinentur: Quid igitur? Si fraudem aut perfidiā vsur-
 pandus belli dux: si iusticiā malè colant corrupti
 ludices: Si perdiri aduocati, rabulæ forenses oc-
 cipub. pestes, nouam subinde reperiāt causam
 producendæ litis: Si Theologiam superstitionibus,
 sanctimonix specie conspergant pseudo-
 logi: si quos recensuimus aliq̃ sua quæque munia,
 aut perperam, aut insipienter, aut parum feliciter fa-
 ciunt, administrent, subeant? Num idcirco militaris di-
 gna, num luris prudentia, num oratoria persuasio,
 Musica melodia, num Magistratus gubernatio, nū-
 m oratoria, num Theologia diuinarum artium sacra-
 mentum odio publicum, contumeliā publicā,
 defecionem publicā, irrisiōem publicā merebun-
 tur? Num ideo nouorum dogmatum, prodigiosæ vani-
 tatis, ineptæ curiositatis Magistri erimus? Et censoria
 quasi virgula artem illustrissimā: longa possessione,
 summa dignitate, autoritate, veritate, vtilitate priuabi-
 mus? Iniquissimum iudicandi genus, quempiam ex sen-
 su suo, ex sua malicia, aut improbitate, aut inscitia, aut
 odio: non rei æquitate ac veritate, appositis rationibus,
 iudicare.

CAPVT VII. COMPARATIO RATIONALIS

Cura, cum fortuita Paracelsistarum.

E

Nemo

Nemo igitur semet decipi nouis Autoribus, Nemo
 anigmastistis conueniri semet patiat, et si ex car-
 bonibus aurum: ex stercore gemmas polliceantur. Con-
 temnamus Suffenū vnum atq; alterum, curat iunculam
 fortunatam fortiter inclamantem: Nam multa in rebus
 subinde humanis, præter consilium, contingunt: dum
 cæcus cornicem figit, dum natura potens corporis no-
 stri rectrix sponte sua, aut leuiter per alium adiuta vel
 impulsæ salutarem aliquam euacuationem, sudorem op-
 tatum, vomitum conuenientem, aut criticam expulsi-
 onem, per loca conferentia inuenit, quâ tota morbi sim-
 ptomatūq; causa, vel tollitur, vel saltem minuitur:
 quemadmodum Galenus, aut quicumq; introductionis
 Autor existit, de eapra suffione laborante, stipite aculeo
 simo in oculum casu impresso, visum recuperante, offe-
 fert. Noui per imperitiam, in diuturno dolore, offe-
 capite, sanguinēque fundente ab omni postea mole-
 stia, liberatum fuisse. Atqui casus huiusmodi, vti sunt
 opinati, ita sanè fortunati & spontanei, minimeque ve-
 ra artis opera. Spontaneum equidem, teste Magno Hippo-
 crate lib. de arte, nihil esse apparet ac deprehende-
 tur. Omne enim quod fit, propter quid fieri deprehen-
 ditur, atque etiam in singulis adeò, propter quid fieri ve-
 detur. Spontaneum verò nullam substantiam habere
 comperitur, sed nudum tantum nomen. Medicina quæ
 tum ex his, quæ propter quid, de industria excogita-
 tata sunt, esse apparet, tum amplius substantiam habere
 conspicitur. Hinc quantum arti, quantum spontaneæ
 fortunæ tribuendum sit colligitur. Quanquam ego cum
 eodem libro, præceptionum, tortuam occasionem, quæ
 plerumq; se offert non prorsus aspernandam censeo: qui
 enim ex arte benè sanantur, bonam: qui malè sine arte,
 malam fortunam consequuntur. Ergo salutem arti, non
 soli

soli fortunæ acceptam ferre oportet, alioqui huic vni
 factis instrumētis fretum, quæq; cum ratione exercita-
 tioni innititur, proponere, & fortunam rationalem non
 reſpicere, vt ita ſimul iunctis prudenter medicina exer-
 cetur, quod ſignificantius per ſequentia demonſtrabitur.
 Agricola iudicatur circumspectus, nō qui temerè,
 fortuna falcē tractat, aut vitē putat, aut arbores
 ſpectat, aut qui fecundæ arboris ſurculum in ſterilem
 trahit, aut agrum ſtercorat, aut popularibus tantum ob-
 ſervationibus agriculturam adornat: Verum qui ius
 vniuerſalem ac particularem conſtitutionem,
 ſingularum naturas, anni tempora, regionum ſi-
 teræ differentias, multiplices ſtirpium, arborum,
 & ſorum facultates benè exploratas habet: Iuxta quo-
 rum omnium initia ac fines, induſtriam ſuam impendit.
 Iudiciū in nauigationibus conſtituo: ſiquidem
 ſuarius ac temerarius Nauclerus fortunæ conſidens,
 intrepidè vela ventis, abſque nauigandi noticia,
 loci pelagiq; diſcrimine: At gnarus, præmedi-
 tatione ventis, conſilio & operâ pugnat, eorundem
 celeresq; motus, atque inundantes inſuper re-
 procationes obſeruat, nouos inexploratosque mariū
 declinat, clauum ex ratione dirigit, velum manu
 tenet, breuiter ſingula pro neceſſitate præſentique
 periculo mutat, quò fit vt quamuis etiam horrètem tem-
 peſtatem, & procelloſum pelagus contrarijs inter ſe flu-
 tibus inſurgens non admodum formidet, ſed timidior
 nauigantes inſuper ſolatur. Vt igitur prouidus il-
 le qui agriculturam non ex fortuna æſtuarīa, ſed artiſti-
 cia induſtria auſpicatur, curat, & abſoluit: Similiter
 optimus ille Nauta, apud quem Prudentia nauis
 gubernat, vſus rerum magiſtra remos

agit, velum dirigit: Sic absq; dubio is probatæ doctrinæ, stabilitæ fidei Medicus decernendus, qui Hippocratis & Galeni scientiâ, mathematicis disciplinâ, multarum rerum peritiâ atq; exercitatione, methodo iuxta indicationes, ex ipsa rei natura sumpta, ingenti virtutis amore, singulari medicandi iudicio, rationem experientia coniungit, & vtiâq; artem suam confirmat, ista de artis medicæ indubitata certitudine, ista de absolutis eiusdem operibus, de profitentium atq; exercitantium innocentia, de multiplicibus morborum euentibus, aduersus ventosas linguas, aduersus umbratiles hostes nostros, dicta existimaui, quibus si paulò diutius immoratus sim, argumenti propinquitâs, & rei tractandæ necessitas postulare videbantur.

CAPVT VIII. DE MEDICIS, ET

Pharmacopœis indignis.

Volo autem semper inter Medicum & medicum, volo inter laruatum, & verum animaduerti. Volo inter generosum, & vilem siue Triobularem distinguere. Ille enim artem illustrat, obest nemini, prodest pluribus. Hic eam obscurat, pluribus nocet, perdit multos, cuius speciosam vestem, si cultum, ornatum, si personâ, si anulum detrahas: idem accidet, quod Cumano Leoni, qui pelle sua nudatus, apparuit asinus: A quibus summo periculi cauendum esse, quis nescit? Itaq; de nefarijs istis, & impune pharmaca suspecta offerentibus, & lanienam interrim exercentibus nihil hinc dicere volo, cum alias sæpe & à me, & celeberrimis medicis frustra dictum sit: quoniam niam in viuo, æterno, atque incorruptibili Iudici stant, ita haud difficulter simplicibus nunc imponere possunt, licenter animam suam, & proximorum vitam perdentes. Noui ego qui in malè instructis Pharmacopœis

polis versari malint, quàm in integriorib⁹: nihil intel-
ligentes, qua fide, aut perfidia, medicamenta conficiant.
Noui qui officinas ridiculis amethodicisq; chartis
medicis salutent, ad ostentationem magis, quàm neces-
sariam paratis, quas vtinam subinde cum stomacho nō
viderem, & legerem. Noui Coloniae quī nobiles taber-
nas refugiāt sibi malè cōsci, ne in inscitia sua, seu in fur-
prehendantur, dum se intra lares proprios, nescio
quae medicamina parare fingant, aut etiam ex rebus vul-
garibus ac vilibus faciant lucrosa medicina, quæstu suo,
saliorum detrimento: pessimum sanè hominum genus,
similiter incommodo, sua quærens commoda. Noui
copiosos, qui nec sibi in officijs, nec alijs, in administran-
dis pharmacis, vtilis esse possunt. Nam quomodo aptè
coqui, teri, concinnari seorsum, aut simul medicamenta
possint, si omnino latine nesciant, si veterum aut neote-
riorum virorum scripturas non intelligant? prætereo
simplicium plerorumq; & in his singulis deligendis, ma-
gnam ignorantiam. At quid facimus? quid quiritā-
mus, quando in opere tam utili, necessario, graui, præ-
stantissimi principes, rerumq; publicarū gubernatores
interest, errores corrigere, imperitos fugare, impostores
coercere, peccandi licetiam punire, & vniuersa Ambu-
lacrarum collegia proscribere: Medicos autē pruden-
tes, simpliciumq; peritos componendis miscendisq; me-
dicamentis publica auctoritate præficere, numerato quo-
tannis stipendio, quod Nurebergicus & Augustanus
semper præter institutum, quàm opinionem, zelo castigan-
te improbitatis quorundam malefactorum.

mum amplectantur, docti uerò minime.

Nunc ad Menecrates nostros redeo, homines omnē
veritatem contemnentes & extremē ambiciosos,
dum sua ignita pharmaca, & stolidas phantasias, pro le-
gibus atq; oraculis, constituunt. Reuera si tantum rebus
siue fiducia, siue tantū fidei, tantum spei tribuendum sit
quantū ipsi confidēter promittunt, cur nulli in orbe no-
stro philosophi, aut Medici veritatis indaganda studio-
sissimi, in eiusmodi artificio, operā suam collocant, vti
miles artium diuitias cōsequantur? & Polycraten The-
banum imitātes, in eiusmodi cōquirendis thesauris la-
borant? cur, obsecro, oēs ociosos video, & ne extremo
digito hoc opificij genus attingere? sed veluti inutiles
superuacaneū, & erroneum omittere, in quo laboris plu-
rimū, vtilitatis minimum. Ecquis noīe ac fama celebris
per tot totius Hispaniæ Regna? Ecquis in celebrissimā
ma Angliā? Ecquis in amplissima ac doctissima Galliā?
Quis in ingenioꝝ parente fecundissimo Italia, in qua
pleræq; vrbes, famosæ Academiæ sunt, hanc sectā, hanc
opinionem, hoc opus recipit, vsurpat, proficet? Quis in
nobilissima Europæ parte Germania, p̄ter paucissimos
inter quos sunt, qui operosa incertitudine, tēporisq; in-
cūta deterriti, ab inceptis laborib⁹ desistūt, serā pecu-
tentiā, impēsa omni perditā, siquidē pro thesauro carbo-
nes, paulo fumos, quos ego nō paucos scio promissis
spe vana diuites, multoq; ære frustratos. Sed his vsu ve-
nit, quod quibusdā nimis Alcumisticæ studiosis, dū mul-
to auro amisso, silentium etiā stipulantur, ne imprudenti-
tia sua, & voluntaria quadam infania vulgò fabula fiant.
Rectissime Seneca inquierā ac mobilem hominē mentē
datam asseruit, Spargitur, inquit, & cogitationes suas in
nota atque ignota dimittit, vaga, quietisq; impatiens.

Atqualibi hominem volaticum appellat, vt qui non pe-
des, sed penna teneatur. Trahit sua quæq; uoluntas,
Et mortaliū status uarias obtinet uices, dum diuersis diuersa placent,
Dum optat ephippia bos piger, optat arare caballus.

Nihil tam stabile, aut in artibus ullis tam perpetuum,
quod non opinionibus varietur, quoniam homines stu-
dia in diuersa feruntur. Nihil etiam tam apertum & ve-
re veritas: quid itaq; mirum, si nunc crescentibus
num. quod non fūco aliquo obscurari queat. Fuit semper
flagitijs. capitalis fiat adeò, vt omnia orbis re-
mendacis, & turpiter nouandis rebus cesserint.
quum manifestiora sint, quàm vt probari multis me-
reatur, non est cur nos soli, in vetustissima arte, hæc fie-
ri queramur.

CAPVT X. RESPONSIO AD TITVLVM

famosi libelli Fedronis.

Quid tempus est, vt peculiariter ad præclaram Georgij
Fedronis actionem perueniā, in qua omnib' sincere
libellis nihil legitur, nihil auditur, præterq̃ aliquot
malicia verba, maliciosa mēdacīa, scurrilia cōuitia pu-
ris linguis & auribus indigna. Huic spontē currenti, ta-
men non fuissent addenda, vt aiunt, calcaria, aut insani-
entī propinandum Manicum, attamen non defuerunt, si
verus rumor est, eiusdem fermētī contagione corrupti,
abundē frigidam suffundentes, sic fauorem suum signifi-
cant, quos nunc non nomino: Cæterum si sui similes
repergunt, & iniquæ medicinæ addictos importunius
uitare, ita à nobis coloribus suis depingentur, vt nemo
non falsurus sit, haud sine magna causa, id factum esse,
itaque in præsens taceo, Fedronem ipsum loquentem
roduco.

Verant

Verantwortung Geor. Fedronis von Rhodoch auff etlich vnglimff der Sophistischer
 Arzten / vñ seiner mißgünner / dar vnder viel
 gewaltige geheimnuß / zu gemeinen nutz der
 warhafftigen Medicin offenbart werden.

Virescit uulnere uirtus.

Hoc est, si latine interpretemur. Defensio Geo. Fedronis
 à Rhodoch, super quibusdā iniurijs Sophistarū Medicorū,
 ac suorum æmulorum, in qua, multa potentia
 vehementia mysteria, ad veræ medicinæ utilitatem
 licam ostenduntur. Haud absq; magna causa vir prudens
 istum speciosum titulum tam obscure absurdo, & manifestè
 vanitatis libello præfixum mirabitur. Fedronis
 se vocat e mentito nomine Rex Tragicus, quum verò co-
 gnomine Fetterlin, id est, plumala dicatur, à Rhodoch
 pago, duobus aut tribus miliaribus Coburgo distaret,
 Franconiæ oppido, primus in hac scæna Tragœdus, non
 enim dignior alius visus est. In initio animaduertendū
 maliciosum eius ingenium, quo debacchatur in eos, mo-
 ledicentissimam defensionem edens, à quibus vix unquam
 salutatus, aut verbulo impetitus, nedū offensus: Et quod
 multò honestius, utpote autoritate, doctrina, ætate, mo-
 ritate superiores, venerari ac reuereri debebat. Sed hic
 versutissimi veteratoris maleficium, & sophisticā fraus
 dem expendat æquus lector, & intelligat quæso dicendi
 formam, quam in Apologiæ siue Responsionis speciem
 vafre excogitauit, ne prior ipse maledicere videretur,
 sed quasi ex coacta calumniæ acceptæ necessitate, ad hunc
 sermonem protractus sit. Nam si id vltro ipse renasset
 præter inuidiam ac molestiam, in gloriæ insuper cupiditatem,
 ad res nouandas, semet præcipitasset. Siquidem
 naturæ

naturâ sic comparatum, vt iniuria affectis condoleamus:
 Reos verò atq; eos, qui sponte sibi malum accersunt, ac-
 cusemus. Callidè igitur hanc hyperbolen finxit Impos-
 stor, vt nequitiam suam modestia atq; vrbantate quas-
 dam velaret, lectorum interea animos astutè captans, si-
 biq; agyrtarum more, deuinciens. Sed quàm tota eius
 dictio, contumelijs, calumnijs, cauillationibus sit plena,
 progressu orationis luculenter ostendam.
 Principiò mysteriorum potentiorum meminit, impe-
 ditq; prophanis haudquaquam proponendorū, ne-
 cessariè communicandorum, alioquin ab illis arceri solitis.
 Involens obscurissimas dictiones sonare, suppressis re-
 bus ipsis, vt illarum ignorantia fides reconditis ar-
 gumentis suis conseruaretur, etsi ipsas ne ab autore quidem
 integrè intellectas arbitror. Aut si id donem, Heraclitū
 superbum philosophum Ephesinū imitatus vi-
 deri potest, qui artem suam ita obscurauit, vt Socrates
 adeam intelligendam Delio natatore opus esse dixerit.
 Certe verba nulla sunt, nisi quid significant, ostendant:
 quomodo inde nihil est minus ferendum, quàm vt oratione,
 fundat. Exemplum elegans legitur, apud Ciceronem
 lib. de diuinatione. Quid, inquit, mea me causa mones,
 quod non intelligam? quid igitur me mones? vt si quis
 medicus agroto imperet, vtumat Terrigenam, her-
 bigradam, domi portam, sanguine cassam, potius quàm
 hominum more, cochleam dicat. Et Pacunianus Am-
 phio, Quadrupes, tardigrada, agrestis, humilis, aspera,
 inanima, cum animali sono, quum dixisset, tum Attici,
 non intelligimus, nisi apertè dixeris. At ille vno ver-
 bo, Testudo. Breuiter omnes artes ad humanitatem per-
 tinentes sic tradi & exponi debent, vt à discipulis fas-

cilè intelligi queant. Hinc consequitur medicina: vocabula integrè doceri oportere, quando vnum aut alterum obscure dictum, aut secus quàm oportet intellectum, grauem noxam pariat. Dic igitur mihi, Fedro, quomodo communi bono Boeotica aenigmata tua profuerint, absq; interprete? quem quando tu neq; prestas, neq; monstras, certè nō video ecquid utilitatis ad Rempublicam ex illis redire queat, nedum ad medicinam veram intellectum. Vanus ergo est omnis libelli tui titulus, & nihil aliud sanè, quàm inanis promissio, paries de alba pugna de asini vmbra, ac sesquipedalia verba. Cur quos non eadē opera, montes magnos aureos polliceris, scilicet vide tibi, Ingemuere caua, sonitūq; dedere cauernae iam nō aures modò, sed tauros istis mitteris perfringere, iam parturiunt montes, nascetur ridiculus mus, & mox Vile seet vulnere virus, quod vipereo prorsus ore, in facram artē euomisti: Cuius virtus eò euadet illustrior, quò magis malitia tua exercita fuerit. Sic aurum igne probatum purius redditur: Sic illex attonsa densibus pennibus, densiore ramorum prouentu, syluescit. Nemmo inter strenuos duces habitus est, nisi fortitudinem res aduersae spectatiorem fecerint. Atqui apage, non tua phœbi non patitur radios, quum tu reuera ignatior sis, quàm vt ars tam illustris, & nobiles ciuitatū professores aut decoris, aut dedecoris abs te aliquid accipere queant. Tu sanè obscurior, tu procacior, tu malignior, tu improbior, quàm vt præconio tuo commendari volet, quando hoc vnum agis, quomodo eam prostituas: hoc est, ex virgine, meretricem facias, dum uas sectae autor, aut propagator esse laboras: Inzerim sanè flagitiorum tuorum proditor, quæ si famæ consultum cupiuiesses, taciturnitate modestiæque regi fortasse potuissent: At nunc palam totum te, velati ex vnguib; lea-

leonem, cognoscimus: vt qui tam ferox sis, qui etiam
 imperium in beluas non formides. Nihil igitur impre-
 cabor tibi amplius, quàm vt diu viuendo, animum istum
 elutinas, & quando ita vis, improbitatē tua torquearis,
 quidem nulla poena grauior, viro improbo.

CAPVT XI. RESPENSIO AD DEDICA-
 toriam Epistolam Fedronis.

Quid Deum immortalem, quid non facit pertinax ar-
 rogansq; confidentia, si pudor absit? Reuerendissimo
 Illustrissimo iamdudum Principi Electori Archi-
 episcopo Coloniensi Friderico opusculum maledicen-
 darum adscribis, & patronum imploras: in cuius
 Galeni sophistas aduersarios tuos acriter ge-
 niosē ab illis, non apud plebeios, sed apud Princi-
 pes viro traduci quereris: Idcirco Dei veritate fretus,
 nature naturæ, ad solidam medicinx defensionem,
 tue tutelam, talibus iniuriis, quinque capitibus
 publice respondere voluisti. Sic habet Cas-
 sius Germanicus.

Dobito vehementer, quid hīc dicere debeam: Moria
 ne tu Mania mentem tuam exagitet, dum optimo Prin-
 cipis inuoluntariam vanitatē, ac rixosas nēnias tuas legen-
 dasq; obtrudis: cuius nobilissima indoles vique
 à quibusuis etiam leuiusculis controuersiis
 detractionib; alienissima fuit: Imò quæ nunquam,
 ab inimicorum, atque hostium infamijs aut dispēdijs,
 electa sit. Qua, dic Fedro, confidentia arbitraris
 tuum vestrorum, quæ vocatis medicamentorū, tute-
 ram suscipiturum eum Principem, qui ab hīsdem sic offen-
 susq; grauitē? Tun' ergo Principem talem aut in-
 clemē-

clementer facturum, aut patrociniū suscepturum, contra eos, sperabas: quorum opera, studio, arte, diligentia, fide, in multis grauissimis morbis, à iuuetute magna cum salutis sexagesimum quartum frequenter, magna cum vtilitate, sit vsus. Et te hominem peregrinum, vagum, impudentem, ambitiosum, cauillatorem complectendū iri existimabas? Contra nos agnitos, solido loco confidentes, modestos, ingenuos repulsam passuros? Misere me tui, qui tam improbè simul ac malignè clementissimè olim Principis ingenio abuti voluisti. Quod verò ad nomen Sophistæ pertinet probrosè nobis obiectum, minime mouemur, quoniam docti Sophistæ semper summi artifices sint habiti, à Plutarcho sapientes appellati, à Aristophane mathematici, de rebus sublimibus dissertationes instituētes, quicquid insignem eruditionem & eloquentiam cum philosophia cōiunxissent. Verum vt maxime tecum sentiamus vocem hanc, in partem *simul* interpretandam: attamen sophistices nihil agnoscam, sophisticata nulla exercemus, quum aperto Marte semper tecum cōgredi, atque candido pectore simplici ter de studijs nostris, conferre parati sumus. Non est igitur quod hac infamia labem vllā nobis affrices. An vis nos ideo sophisticas esse, quia abs te dissentimus? Eadem voluntate, quia te offendimus criminosos ac capitis reos constituere, & iudicem quare qui causam decernat, pro arbitrio tuo. Similiter nec Galeni nos pudet, sub cuius auspicio ac instituto etiamnum artem facimus, & quicquid gloriosè. Sed illud falsissimum, nos veræ medicinæ commatores insectari: at vestra nouorum Sophistarū commoerata, quibus Deo ac naturæ iniuri, imo blasphemie perueritatis, resque naturales ab orbe condito à philosophis omnibus receptis, execrabili temeritate in dubium vocatis.

culis, persequimur, sicut dilucidè in orationis contextu
 peruenimus. Verissimum autem nos te hominè tresslem,
 perulantem, arrogantem, calumniatorem, atq; inanem
 quod ego, iure summo condemnare flagris dignum cen-
 seris, artis desertorem improbum, & si quid in ea profes-
 sis, aut vassè dissimulare, aut perfidè negare. Condo-
 mis hinc mihi Plumale, mi Federlin, si duriusculè tibi
 vellico, & asperiusculè plumas tuas conuerro: nã
 modò officium mereris, qui toties in insontes ma-
 ius tuam cuomis. Itaq; responsum, non dictum
 Venio ad sequentia, ubi de naturæ lumine
 quid somnias, quo tu tuq; similes, singulari pri-
 uo, beati estis. Ergo ars nostra infelix, orba, naturæq;
 destituta erit: quæ tota ex ipsissimis naturæ fon-
 tibus prodit, & potestate diuinæ intelligentiæ, per cun-
 animantium partes diffunditur, consistit, fouetur.
 voluit Autor nouus nouum ex se lumen ceu araneus
 fingere, quo omnes Paracelsi intelligentiæ visibiles
 ac inuisibiles, diuino quodam spiritu, per totam
 propagarentur. ô præclarum noui luminis
 nouum lumen, quod in tam excelso corpore
 Thaletem alterum. Mirum si nouus hic homo,
 est supra hominem, ex mundi oculo Sole or-
 quemadmodum Poëtæ Solem ex Thea ori-
 minem comminiscuntur, nisi maluerimus Sophoclis o-
 pinionem sequentes, ex Latona (quam noctem intelli-
 gebat antiquitas) natum existimare, quando ænigmati-
 s nebulis, aut tenebris potius, medicâ lucem, cum suo
 Paracelsi obscurare, et pro veris rebus inanes umbras
 ostentare laborat. Nescio autem quam tu in progressu
 dictionis, artis defensionem crepas, qui totus in hoc es,
 veterum medicorum decreta euertas, omnem felici-
 ta medendi scientiâ pessundes, firma dogmata gladiis

rorioso animo labefactes: atque interea fraudem, impostu-
 ram, perniciem, in hominum vitas, perfidus Apostata
 effundas. Hic si unquam alias, verissimum comperimus
 vulgò celebratissimum proverbium, omnem Apostatam
 persecutorem esse sui ordinis. Nam postquam veram
 medicinam deseruisti, & nouo inuento veterum princi-
 pia contemnere, & praecepta turbare coepisti, hoc vnum
 tibi studio fuit, vt superioris aui Medici nihil. Tu ve-
 rò omnia sciuisse videaris: quasi illustrissimum sancti
 Spiritus donum, cuiusmodi haud dubie Medicina, De-
 ui Pauli testimonio, prima Corinthiorum cap. 12. con-
 setur, ad hanc aetatem tuam, aut Paracelsi, obscurum,
 mutilum, imperfectum, profundis terrae latebris desol-
 sum, vestro tandem labore erutum sit, aut ab infinitis
 doctissimisque Professoribus (vt Ethnicos praeteream
 quos tamen eodem spiritus dono caruisse, nemo chri-
 stianus dixerit) male perniciosèq; usurpatum. Argue
 ista dum contumeliosè, ne dicam impiè dicis, & doces,
 qualis habendus sis, iudicent cæci, auriti tamen ac pro-
 dentes. Quantū verò ad meum iudiciū, ingenuè pro-
 teor, naturā te inanīs gloriæ cupientissimū, gressu mo-
 ribusque Thraſonem alterum, animo militarem, male-
 dicendū auidum, lingua maliciosum, alienæ ac innocen-
 tis famæ obtrectatorem, breuiter temerariam & incon-
 sultum nugatorem, multorum flagitiorum seruum. Vt
 multò satius fuisset, nihil prorsus didicisse, quā litera-
 rum ac medicinæ dignitatem, multo impudenti me-
 dacio, multaq; petulantia dedecorasse. Et crede mihi
 iurantī, nunquā vt hæc tibi in faciē obijcerem, mihi de
 mentem venissent, nisi tua me intolerabilia eò impu-
 lissent flagitia. Patere igitur me verum dicere, quicquid
 falsum scribere iamdudum sustinuerim. Liqueat ergo
 quò impietatis, quò blasphemiae perueneris, quum te
 melior

mel cognita, negatâque veritate, in reprobum sensum
delatus sis. Proinde ceu verissimum, quod ipse de ve-
ritate cōsiteris, recipimus, hanc nimirum diu, neque in
obscuro latere, neque mendacio copulari posse, sed sem-
per Palmæ instar assurgere. Etenim omnibus rebus
vera veritas anteposenda, quæ vt est immortalis, sic in-
superfinit : quod pluribus ostendere nunc non in-
uenio, ne actum agere, aut soli lucem addere videar.
Illustrem Comitem Ludouicum à Vuitthigsthein,
quosdam generosos, videlicet amicos tuos (sup-
ra nominibus) testes allegas : Et ne quis
interim suspicetur, hemistichion nobile adiungis, Cru-
cis in se est, suam qui negligit famam, Quasi gene-
rosus Comes id dixerit, tibi que tuendæ famæ, quam
regia virtute minimam, ex scelere maximam ade-
re, autor fuerit. ô scelestum mendacium ignito
per linguam ferro puniendum : siquidem & genere &
doctrina, prudentiâque admiranda verè Illustris
paulò post singulari mandato Ludouicum Celsi-
sum ad D. Echtiûm, & me ablegauit, clemen-
tiam vltro nobis excusantem, & non parum
offensam esse, quando se prorsus inscio,
me D. Vuiero, ac se ne verbum quidem vuquam tes-
tatur, ista de re, fecisse affirmavit. Sed tuo more fa-
ciendum aliorum ingenuorum euentis testimonijs vs-
que, vt ad arbitrium repugnantem torqueas veritas
nefandam animi tui nequitiam, quam nemo
probaturus, nonnihil obtegeres. Ridiculum ve-
ro insiguit vanum, quod ais Principem Electorem
pseudomedicos, improbata feliciter
vsurpasse, cuius diuersum & ipse, & aulæ proceres
vult, Moxoras Principē vrgesq; per agnita veritatē,
vt tan-

5 MEDICINAE VETERIS
 vt tantillo temporis dispendio, libellum legat, ac illu-
 strissimorum proauorum ritu, tantisper illius tutelam
 iuscipiat, donec Galeni chamæleonum exercitatas tra-
 gœdias, tuis latinè scriptis, de podagra & medicina so-
 phistica, demonstres. Quis hîc non dicat, te oculos meo-
 rumq; perdidisse, aut in vniuersum depudiisse, quando
 Galenum admirandum naturæ miraculum, atq; eiusdè
 imitatores chamæleonibus assimilas? quasi verò ille
 vel nos colorem, illorum animalium exemplo, frequenter
 mutemus, aut versipelles simus, quum tamen constanter
 Galenus, et nos, Hippocratis ac veterum doctrinam re-
 tineamus. At tu quouis chamæleone mutabilior, qui nō
 cutim modò, verum animum, linguâ, calamum, stationem
 & personam sæpè mutans, in conspectum bonorum vi-
 rorum prodire tutò non audeas, vt qui ciuitatibus be-
 legibus institutis interdictus sis. Libri autè illi de pod-
 gra & medicina sophistica (nisi mendacium fuerit, ob-
 scuri, ac conuitijs onusti: Nemini itaq; grati aut utiles
 Te igitur pudeat, si pudor vllus in ore est, huius effro-
 tis dictionis, veluti etiam sequentis, qua beatæ memoriæ
 Archiepiscopum Hermannum à Vueda infimulas, quæ
 et si chymicæ naturalis studiosus fuerit, nunquàm tam
 absurdas opiniones, inanità cōmenta, & stulta myste-
 ria cogitauit. Similiter quæ de Imperatore Diocle-
 tinando, & Othone Henrico Palatino filiciū recorda-
 tionū fingis, voluntaria quædam impudentia est, quod
 vtriusq; huius, quàm illius clarissimis Medicis, quibus
 cum mihi haud vulgaris noticia est, probare possunt.
 Verum vt ex ipso vultu cognoscitur Aethiops, ita facile
 non difficile fuerit, te hominem ex dictione vanissimum
 aestimare.

famofì libelli Fedronis.

Hactenus de Titulo ac dedicatione famofì Libelli,
nunc ad fequentia ordine capita. Primò totus va-
let & importunus es, ad conuitiandum, ô Fedro, qui per
oculi tui, feftucam alterius eruere niteris, inte-
lid manticae in tergo tibi pendeat non vides, dum
ratiocinaris, cur à veteri & hodierna Sophiftarũ
defciueris: mox Theoremata noſtra artisq; va-
periter & Autores (affectibus tuis ſtultè indulgens)
improbã voluptatem rides, dente rodís, diſcerns con-
ſurſum deorſum miſcens omnia, ex alienis libris
decerpens, quod calumniæ: nihil perpẽdens
quo fonte manarint, aut qua occasione dicta ſint, ſed
quadam indifcriminatim quoſcunq; vulneras la-
ſasq; Quocirca Phyſiologiam, hoc eſt, naturalem de
homine contemplationẽ, Anatomem ſiue diſſectionem
animalium Galeni, Pathologiam, id eſt, Tractationem
præter naturam, in humanum corpus inciden-
tem Therapeutice vel morborũ Curatricem, Lepto-
vel proportionem ſubtilem veterum diſputationem, Analogiã
delicet & magni mundi (quæ generoſa totiũs artis fun-
damenta ſunt) reprehendis: obiter quoq; Auerrhois, in
ſubrica humana, & in elementis ignorantiam, ſimul ac
medicorum peruerſam ac cõmentis refertam qualitatũ,
temperaturarum & facultatũ inueſtigationem perſtrin-
ges. Mox doctrinam de humoribus velut maximè erro-
neã irrides, dogmata noſtra, cõtumaces opiniões vocas,
Te verò artem ſenſibus apprehendendã ſcribere iactas,
namq; diſciplinam medicam non aliter ſibi cohæ-
re, quàm ſi quis calcem arenæ commiſceat. Poſtea præ-
ſum Analyſin ſiue reſolutionem, Anaxagoreum *μύγμα*,
G id eſt,

id est, speculationem mystionum Anaxagoræ æstima-
tis omnes species esse in vna re, sine subiecto. Item calor
remnatiuum, Spiritus humani corporis, facultates ani-
mæ, humidum primigenium, & summa morborum medi-
camentorumq; genera, & Galeni Pathologia, respuis-
ac damnas. Contra visiones tuas, aquilam in nubibus vor-
lantem, ostendis, tria scilicet hominis, & morborum, ac sale
causarum initia pura, quæ ex Mercurio, sulphure, & morborum
eliciuntur. His tribus postea materialibus principijs
diligenti Apollinis magisterio & opere, hoc est, mirabi-
li foru ignei Vulcani repurgatis, & in vnum insigniter
nobile corpus reductis, vniuersale mysterium, morborum
omnium, vti ais, constituitur, sculptilibus Sophistis nubi-
lo sermone communicandum. Itaq; nulla est disciplino
pluribus fabulis, nugis, commentis, maioriq; mendacio
contaminata, quàm quæ de morbis, & eorundem cau-
sis agit. Mox subdis: Quod autem Galenici de signis mor-
dicis scripserunt, partim veritati congruit partim non
quapropter Argeterij ἀρετὴν αἰσθητὴν ἰσχυρὴν ἔστιν, ga mutatione
temporū, quibus assiduò fatum mutatur, ac mudus lan-
ga astrorū mutatione, multisq; circūstantibus periodis
mutuò in contrariū vertentibus (quum oīa ætate in dies
peiora fiunt) ægritudines raras metamorphoses, & ex
nouis nouas misturas nō animaduenterunt: quemadmo-
dū lues Hispanica siue Gallica, hydrops, & similes ostē-
dūt. Huiusmodi postq; sermone triplici, triceps Mercu-
rius (scilicet vt populo Trilinguis appareas) arroganter
effudisses: Nā Archilochū proprio rabies armauit lam-
bo, statim histrionū Galenicorū scripturas, quib; omniū
membrorū interiorū affectus & accidētia pingūt, poeti-
Chaos vocas, sicut in Areteo, Tralliano, Auicēna, Guai-
nerio, & rosa Britannica videre est. Eodē strepitu Cor-
neliū Celsū Hippocratis Simiā appellas, eūq; verbosè
plurib;

plurima inchoatum, quæ Ioannes Vigo ante paucos annos, ex barbaro latinis absolueret cupiens, pueriliter atque insipienter etiam multa, quibus se nostri temporis doctores, tonsores, balneatores, circumforanei, & eiusdem farinae sustentant. Quid pluribus? omnes ad vnum veniunt ac recentes Medicos Chymeticos siue Humoris proximam seu continentem causam, ex humoribus inter se permixtis constituere: Practicam nostram super omnem ex alterantibus, purgantibus, & roborantibus constare prodigiosè affirmas. Breuiter, omnium morborum cognitionem, omnem speciem medicationem (Nicolum Florentinū interea velut inusitata, adeo ut nihil vspiciam à quoquā in medicina, vel chirurgia aut lectu, aut cognitu dignum (postea illa tria materialia principia ignis artificio expurgata, atque in vnum corpus redigenda ignorent) transcurram. Post hæc dictionem, medicamenta propriata, exotica, speciosa, solennibus titulis, extrema morbis, ceu deorū manus, destinata enumeras: quæ in morbo Herculeo, oleum chalcanti dulce per admixtionem ardētis vini, aut alicuius additione: In tabescentum margaritarū incongelatum: in hydropeleasantiam ellebori correctam: In calculo, succū crystalli æthereum: In sterilitate, radicū satyrii erithro-nebrum extractum: In gallico, oleum Mercurij dulce: In Cancro, butyrum Saturni. Sed quid? Num voluntati gloriæ famæ in sanis, omnem lapidem moues, quò ardeas: ab omni contēplationis, omni exercitationis pariter debaccharis, dum in Galenum, Græcos, Arabes, Latinos figens, tuam efferens, modò de græcis, modò de omnibus

omnibus Medicis audacissimè triumphans. At crede
 mihi, Fedro, vera dicenti, ista improbitate tua ac male-
 dicentia, omnes sanè iudicantium animos abste nō mo-
 dō non alienas, sed partim odium, partim commiserati-
 onē tui accerfis. Cæterū fingamus quod non est. Tūne
 portētosus istis verbis, pmissionum ampullis, ex lumine
 naturæ, sicuti scribis, desumptis, illustras respublicas?
 Tūne proximorū vtilitatem perdifficilibus tuis nodis, q-
 vatē potius, q̄ lectorem postulant, adiuvas? Tūne virā no-
 stram istis herculeis conatibus præclare pmovent? Quo-
 obsecro, te ante istas blasphemias nouerat? Quis vetera
 torem, priusquā huiusmodi facinora ederes, diiudicare
 potuit? Nunc ergo consequutus es, quod voluisti. No-
 bilis factus, ex scelere, quando arrogantissimi Thesili-
 Tralliani mores imitatus, Hippocratem, Platonē, An-
 stotelem, Galenum accusas, & præstantissimos philosophos
 contemnis, & ipsi tibi albis equis infidentiam ego
 tribuis. Reuera ante hanc inauditam impudentiam, ego
 qui contra te scribo, & de aduersario victoriam, & con-
 tra mendacium veritatem quæro, quum in eadem tecum
 vrbe habitarem, albus an ater esses, prorsus nesciebam.
 Atqui nunc ex celebri fama, & magnis virtutibus te no-
 ui, vt qui digito monstreris, ac calamo sempiterno vene-
 reris. Emoriar nisi alter Horostratus iure dici merearis
 non quod Dianæ templum accenderis, sed quod noua
 placita cōmenta communibus hominum sensibus aduer-
 sa, nedum intelligenda, ostendas: & veterum Medicorū
 monumenta contemnenda, aut comburenda iudices.
 Vetus dictum est, qualis homo, talis oratio: qualis arbor,
 tales edere fructus solet. Ista dum mecum diligentius
 perpendo, in promptu dicere possum, quid hominis sis
 ac qualē semetem ex labore tuo expectare debeam? No-
 uus homo de bono cordis thesauro pfert illa quæ bona
 sunt.

sunt, & ex pomorum dulcore, generosa arbor agnoscitur. Quum igitur tu, præter insignem vanitatem, futilem linguam, amplissimum spiritum, & inexplabilem insidiam, hoc in super data opera curas, ut pravi dogmatis assertor fias, idque verborum inuolucris, & inextricabili labyrinthis, ne intelligaris, aut ex quibus se nemo excaverit: Quem fructum dictionis tuæ recipiemus? Ut ex succo radicis, fructus saporem trahit, Ita animi mulachrum, atque ingenij improbitatem nos ex sereno deprehendimus. Nam bonus homo, de bono sacro cordis sui, profert bona: & malus de malo thesuro, mala. Certè syncerus animus corrupta edere nequa, ut nec corruptus syncera: nisi uniuersam rerum naturam inuertere voluerimus. Itaque tu si bonus esse laboras, in neptias ac dolos tuos, qui non possunt, nisi cum mortalium fraude & cæde, committi. Aperi atque edissere mysteria tua, pande oracula, explica vocum hyperboles, & quid de lumine naturæ peculiariter compertum habes, aperto pectore simpliciterque expone. Inde si quid inueneris ac solidioris doctrinæ, quàm in scholis nostris, neque inueniri queat (neque adeò sum stupidus, ut non possim: etiam in hac ætate, veterem stationem deferere, studium mutare, manum dare, ac tandem victus victorem agnoscere. Caterùm quando hæc abs te, tuique similibus fieri fructu quàm nequeunt, frustra defectionem ullam expectatis: Ideo quam, ex gratia Dei, Spartam consequut sum, hanc dum viuam, pro modulo meo, exornare intendas, aut prophanis tam sublimia mysteria non communicanda, & nos tanquam ignauos atque indignos à nostris aris, repellis, facis iniquè, quia si illa ad tuendam communem salutem idonea & necessaria iudicatur, certè

necessario mutuæ charitatis vinculo edocēda sunt, quò
 omnis posteritas beneuolentiam tuam depredicet, & se
 tuo beneficio ac industria adiutam confiteatur. Alioquin
 publicum odium mereberis, vt qui proximi hostis, non
 amicus sis: qui talentum à Deo tibi concredidit in tera
 ra non ex necessitate, sed ex voluntate tua defodias. At
 video omnem admonitionem meā, apud te frustrandā
 omnem conatum inanem, omnia tela irrita esse: quando
 præfracto animo & audacia improba statuis alijs, quod
 ipse non intelligas. Eadē temeritate & solem noctem
 quā ipsum solem, non lucem, sed tenebras appellare po-
 tes. Præcipiunt oēs Professores, vt in tradendis disci-
 plinis, trita ac maximè recepta nomina vsurpemus: quod
 ideo ea inuenta sunt, quò quisq; docens & discens veritatem
 perspicuè intelligat. Porro quorsum rampurū vti-
 in sequentibus tendunt, vt Hieronymi Fracastorij vti-
 immortalitate dignissimi Sympathias & Antipathias:
 similiter Ioannis Fernelij abditas proprietates, opus in-
 auditæ eruditionis, in quo admirandæ naturæ, ac diui-
 nitatis cuiusdam thesaurus reconditus est, Lerne sophi-
 sticæ capita vocare audeas: Item academias disciplinarū
 ingenuarum, solidorumq; studiorum asyla, ne pili quidē
 dem? Interea singularem atq; efficacissimam vim Pathe-
 cellicam vitriolo, argento viuo, & temperatæ essentia
 Solis tribuere non verearis? vbi inuictum medicorum
 Axioma, Contrariorum contraria non esse remedia con-
 tumeliosissimè negas, sed somniorum somnia, & lamina-
 dines lamitudinum? Mox prima morborum genera, pue-
 ta simile, organicum, ac cōmune Galeni, quibus Phle-
 botomia ac cathartica connumerantur, velut ex sublimi
 irrides: tamen si duo hæc morbis subinde vtilia sint, vera
 interim methodo, te arbitro, non nituntur. Postquam
 ista tuo more, ceu censoria virgula notassies, statim Dia-
 coridis

coridis viri, absq; vlla cōtrouersia, omnium testimonio,
in simpliciū medicaminū noticiā absolutissimī ope-
ratur similiter huius interpretem Plinium, & oēs adeo
commentatores tam infantiliter hanc medicīnæ partem
tradidisse ais, vt tota Medici prouincia facilè adminis-
trare queat, modò centesima illius dictiōis pars, opere
comprobetur. Pari item linguæ petulantia, com-
munes Nicolai Myrepsi, à prioribus seculis ac me-
dicis collectas, atq; in hunc diē, ad Medici vsum, in my-
repsina conuersas (quamuis Eclegmata, pilulæ, emplas-
tra, & similia non omninò à methodo aliena reperiant)
absq; præparatione pyronomiæ siue ignis regu-
lari aliud esse, quàm si quis pro pane frumentū eden-
dum offerat. Et pergis. Ex hoc fundamēto, quoties Ama-
rū collegarū decem, ad vnum ægrotum accer-
nunt, pro se quisq; tam mordicus, in causâ morbi co-
mune, animum suū intendit, vt nullus mutuus sit in-
ter illas consensus. Tandem de curandi modo conferen-
tiam eodemq; consilio purgatiunculam, vel venæ se-
ctionem præscribunt. Verùm si his aliquoties repetitis,
non curatur, extremum arcanum, ac sciolorum Asy-
riæ constituitur, ligni vel thermarum naturalium vsus.
Ne autem eadem ægritudo recurrat, cœleste prophy-
tium habetur, semel aut bis, similia remedia quotan-
nis vti præpare. Imò si ne sic quidem salus ægri retinetur,
& morbus prohibeatur: Tunc malum immedicabile ab
exercitatis Sophistis, & calceolariolis existimatur.
Quod est, inquis, illa occulta therapeuticè, siue meden-
tium, ex Vulcani & Mineruæ officina clanculum per
Promothei opera, cœlitus laruatīs doctoribus
communicata.
Hæc genus dogmata noua, maledicentiā, ferocita-
tem, arrogantiā, cimmerias tenebras, artis diuinæ, &
anti-

antiquorum medicorum contemptū, ac sesquipedalia verba audiuius: Mox ab antiquis simul & modernis scriptoribus, ac pseudomedicina cur abstinuerit: & nūc veriori, certiori, vtiliori, confirmatiori; adhereat, hanc adfert conclusionem. Quia per omnia, merum cōmentum est, quod neq; vsq; adhuc vlla veritate in vsum comprobatur, nisi quatenus naturæ clementia, ac temeritas successerit: aut quod fors fortuna, casus, vel temeritas velandis tegendisq; lex Aquilia, ceu pallium esse cogitur. Vnde haud iniuria Lucriones luctuosi Romæ per Censorinum Catonem abacti sunt.

CAPVT XIII. DE FEDRONIS MALEDICIONANDI studio, in genere.

Ista est primi Capituli gloriosi Fedronis magnifici dictio, & tragica sententia, quā nimirum ex rebus pergrinis, incognitis, obscuris, malignisq; dicendi genere, & aliorum iniurijs, nominis auctoritatem, ac nescio quam æternitatem aucupans, eò ambitionis euectus est plumosus iste Thraso, vt virulētiam hactenus sub dentibus latentem, venenoso afflatu, in hoc opello suo disperderit, A Paracelfo nouæ hæreseos architectore institutus. Quando igitur vnum est in vtroq; malum, eademq; malignitas, idem virus, liuor idem, rabies eadem, vno eodemq; telo, eodemq; antidoto, vtrumque & magistrum & discipulum conficiemus.

In primis scire est operæ precium, explodendam esse temerariam vtriusq; maliciam, ac bellatricem linguam, quæ non in peculiarem aliquem hominē, verum in vniuersam eamq; nobilissimā, maximè vtilem, necessariisq; artem effunditur: dum immodico contradicendi odio proprioq; amore flagrans, veritatem ac stabilitatem

tatem oppugnat, quo crimine nullum inueniri perni-
 ciosius Basiliius magnus Auctor est. Certè conueniebat,
 christiano- rum leges, atq; honestatis siue virtutis
 disciplinã, sese intra limites suos continere, nec proxi-
 mum innocentem maledictis incessere, aut venenata di-
 scione traducere: Tamen si inuerso nunc ordine, hæc tem-
 pus apud plerosq; audaciam, impudentiam atq; contu-
 mperisse comperio, silentibus vel conuiuenti-
 bus ferè syncerè professionis viris, & quibus
 nouitatum ius datum est. Quamobrem
 permissaq; dicendi scribendiq; licetia, deteriores,
 nostro testante, reddimur. Sic opinor Geor-
 gii Pedroni collubrum fuit pudorem omnem negliges-
 se humanitatem omnem, aut potius hominem ipsum
 dum veluti canis rabiosus, aut Cerberus mordax
 Dioscoridem, Galenum, Græcos, Ara-
 bicos, Latinos vniuersos, cum Veteres, tum recentes absq;
 discrimine, & ipsa artis ac philosophiæ principia ado-
 rans, Paracelsi commenticias umbras inconcussæ veri-
 tatis reponens: quas si sine demonstratione recipimus,
 nullo aliud expectandum, quã deformem medici-
 nam, miserandã confusionem, inexplicabilem me-
 tamorphosin, execrabilium errorum labyrinthum, per-
 niciem publicã, mortes, funera, luctus, & malorum deni-
 quum omnium lernam: quia dissidijs cõmunibusq; tumultibus omnes scholæ medicæ conturbabuntur, dignita-
 tes promotiones, ordines, disputationes ingeniorũ fru-
 strabuntur: pluribus letalibusq; noxis totus orbis
 medendi incertitudine afficietur: valetudinẽ,
 vitam dubijs ærumnisq; euentibus exponendo.
 genus humanum infelix, ô mens cæca hominũ, & ven-
 ere nescia fortis, ô confusum chaos. Non viuam, si non
 hoc occulto maleficio vniuersum orbem inficere, atq;

H

omnem

omnem omniū rationem beneficii illecebris irretire, cap-
 tamq; circumducere. Si igitur hanc confusionē admittimus,
 quid amplius possunt Academiae & gymnasia maioribus
 sapientissimè instituta, tantisq; impēdis culta? quid libri ab
 extremo orbe magnis sumptibus, ac laboribus collecti hanc
 pmittimus vni aut alteri cerebro, partim ignorantia, partim
 scelere, artem sacrationibus euertendam? qui spem non in
 virtute, sed opinione posita esse volunt. Proinde non multum
 refert hanc insaniam, verū pretextu, quorundā animis irrepsisse
 (ut sentio) per esse solet credula paucorum simplicitas) attamen ego
 cōfidenter credo, totā istam sectā paulō post collapsuram
 totamq; colluuiem ab exercitatis viris expurgatam
 teriturā: non aliter, q̄ Thessali vanitas sex olim mensibus
 vniuersę artis noticiam pollicentis, Galeni nostri ingeniū
 pręstantia expugnata sit atq; deleta: Idq; eō celerius
 quō plures Paracelsi aduersarios, paucissimos paruos
 videre videor, q̄ temerariam nouamq; hanc chemicā
 carbonariam medicinam tanq̄ in publicū exitium natā
 experiunt, atq; ideo iure vt perniciosam reſciunt. Nec
 enim Medicus est Chemicus etiā si summus fuerit, sed q̄
 iudicio rationeq; singula morbis remedia facere & vlti-
 pare didicerit: Nā in his summa laus & gloria Medicorum
 ac mera salus egro cōsistit. Quantoperē autē Chemicus
 omnibus acutis morbis homines lædant, publica fama
 clamat. Summa si ad hui⁹ temporis præcipuos medicos
 doctrinam, animum cōuertere voluerimus, plerisq; an-
 tiqvis ingenio non inferiores, multos eruditione pares,
 studio superiores inueniem⁹. Iam pluribus impudentem
 calumniatorē refellere nō constitui, nisi quatenus inopia
 dicacitas responsionē mereat, ne ob redarguendū in
 ad silentiū cōfugere videar. Proinde ordie primarios in-
 iurias, locos cōfutabo, & artis quoq; veritatē indicabo.

DEFENSIO.
CAPVT XIII. DE ANATOME,

43

contra Fedronem.

Nitio quis nō miretur, imō detestetur quod in omnes
Græcos, Arabes, ac præsentis æui medicos manus in-
tere audeat, asserens neq; theorematum cum vsu, neq; do-
ctinam cum opere cōuenire. Quare Galeni anatomen
embryō hominis dissectionem, per sues, simias, &
animalia exploratam, quam non parum multum no-
tate, præ omnibus alijs, secandis hominibus pro-
Realdus Colūbus Cremonensis, ad Physiologiā,
hoīs contemplationē, & therapeuticen, repren-
di quæ p̄clarissimam analogiā microcosmī & mega-
cosmī, nobilissimā totius medicīnæ basim nō ostendant:
quos inter Mauritanos, potissimū Auerrhoēs, ad fabri-
cam humanam declarandam, multa cōmenta finxerit. In
hoc Fedro recipit, corpora nostra ex quatuor
elementis cōstare. Sed q̄a Sophistē, inquit, in vtilitatē Pa-
thologiæ suæ, i. quæ de morbis eorumq; causis ac signis
hoc reducere nequeūt, secundò ad qualitates con-
uenientes magis inueniendis egritudinibus cōuenientes:
tertiò nobis cōminiscuntur (si dñs placet) tem-
peramenta, quæ nos per se, absq; specifica imaginatione
admiramus, postq̄ se ita naturæ insinuant, ac sensib⁹ no-
tis subnciuntur. Et mox: Nihilò tamen minus nos re-
ueremus calorē natium, Spirit⁹ humani corporis, &
facultates anime eatenus, absq; multiplici cōmentarioꝝ
farragine, qbus libros suos infarciunt, quatenus humidū
viginū in Paralyfi, & inter facultates, in phrenitis
& alijs morbis, cōtrariè monstrāt. Postremò vt sanis
atq; egritudinū causæ ac curationes, in sequentib⁹
ap̄licæ medicīnæ partibus, industriè eruant ac profe-
rent. Chymetici & p̄sonati Doctores, in subsidij huma-
nū functionū, comminiscunt humores toti⁹ regni sui

columnas. Inde paucissimis apposis sic infert. lampro
se quisq; præclaram istorum physiologiam contempletur,
& iuxta propositam tabulâ iudicet, Sic plebeius aut
Idiora promptè meâ ne nunc manifestatam reiciendam
an pseudomedicorum modernorum potius reiciendam
decernet. Nam ego artem sensibus apprehendendam
Ipsi verò pugnâtes opiniones contumaciter ad illorum
inscitiam tuendâ ac protegendam, efficias, describam.
Ego, inquit, vnum ex altero deduco, iuxta dogmaticam
methodum: At eorum cōmenta ita oculari demonstrat
tione coherent, sicut calx arenę commiscetur. Hactenus
noster aduersarius. Sed, ô Deum immortalem quis
æquo animo ferat istum, quasi medicinâ omnem primus
vel solus, inuenerit? & in ea, ius pro arbitratu suo dicere
possit? Eiusmodi sanè monstrum in arte hactenus nemo
cogitauit. Numerantur, apud egregios viros, quinque ho
minem celebrem efficiëntia, nempe multarum rerum
cognitio, studium assiduum, inuentio, iudicium, & prae
dentia. Hæc si velim singula discutere, & pro veritate
tractare, possem ego illum sic depingere, vt non vna aut
altera modò, verum omnibus virtutibus destitutum con
fiteretur omnes ingenui. Puto aut hominem ipse nesciat. Itaq; volo
reptum, vt prorsus quid loquatur ipse nesciat. Itaq; volo
tantum illius vaniloquētiam ostendere: in qua primis
occurrit medicorum neminem Physiologiam, nedum
Anatomen neglexisse siue repudiasse: minimè autē Ca
lenum, utpote sine cuius firmissima singularum partium
cognitione, & subiectæ materię demonstratione, frustra
versaremur, in ijs, quæcunq; ars medendi, in membrorum
analogia, rerumq; naturalium obseruationibus vniuersi
sim tractanda percipiendâq; præcipit. Proinde omnem
secandorum corporum administrationem, illustrem ho
minis cognitionem, corporis fabricationem, opificium
Dei

Dei suspiciendum, ac diuinam equidem naturæ speculationem vniuersa medicorum schola, admiratur ac cogitans ex ea summopere in dignoscendis interstitionisq; interiorum partium morbis, atq; earundē curationem inuentionibus, cum foris, tum intus, vsum cōtere vtilissimum, & in primis necessarium. Vnde apud Græcos olim & Aegyptios reges, non apud Realdum Arabum, aut Mauritanos tantum (vt petulāter ludit in máximo precio habitam fuisse: & Romę præmissimos viros illi diligentem operā dedisse legim⁹: Quis etenim venarum, arteriarum, neruorum discissam: Quis ossium causas, naturam, compositionem, ordinem, numerum, substantiā, speciem, vsum, totūque humani corporis fundamentum, & eiusmodi periculis musculorum, ligamentorum, tendonum, carum, membranarum varietatem, constructionem, processum, & operationem? Quis actiones internorum viscerum, cum in thorace, tum in ventribus: Instrumentumq; ad speciei conseruationē à summo rerum opifis communicat⁹? Quis deniq; cerebri ac sensus organorum facultates, singulorum membrorum potentiam ac functionem, absq; perfecta Anatomices intelligētia, assequi poterit? Ergo quicunq; Physiologiā & humanam medicinam improbare, & eiusdē absolutam cognitionem non necessariā dicere audet, haud dubiè potiorē medicinæ partem subuertit. Vnde manifestò constat inuicem, silem atq; improbam esse dictionem plumati Febronis, pellicatoris nequissimī, à veritate ad fraudem, maligno errore, pellicere volentis. Hic autē sicubi aliàs mentius in cauillatorem dixisse videbor, nemo vni mihi irascatur, sed potius ipsi, qui hāc mihi scribendam occasionem obtruserit: cogitetq; putridas carnes, nō

nisi cauterio ac ferro curari posse. Quā igitur ista de physiologia atque Anatome, pauca dixerim, deinceps ad ea transeo, quæ sola cognitione discuntur, inuestigando ex quibus elementis corpus nostrum constituatur, quæque sit elementorum permixtio: Deinde qualitates & temperamenta ostendam, & quo spiritu, quove calore conferuentur. Postea de facultatibus atque humoribus, ac de ijs quæ ordine continuo sequuntur, sermonem instituiam.

CAPVT XV. DE ELEMENTIS, QUALITATIBUS ac Temperamentis, contra Fedronem.

DE primis Elementis, siue de principijs ac primordiis rerum omnium communibus, igne, aëre, aqua, terra primū ex verbo Dei creatis, à quibus deinde inter se permixtionē concretis ac coeuntibus, oīa simplicissima generantur, omniaque occidunt, nihil hūc dicā, vapore alio hoc instituto alieniorib⁹, & quæ omnino pura, absolute impmixtaque apud nos nō habentur: sed cum Hippocrate veterum Philosophorum nobilissimo lib. 2. de elementis, & 2. de natura humana, Platone, Aristotele, Galeno plerisque locis, ac probatissimis autoribus duobus amplius annorū millibus consentientibus, elementa primæ qualitatis nominibus, calidum, frigidum, humidū, siccum voco, quorum æqualis vi caloris cœlestis & propriæ mixturæ temperies, vel iustū temperamētum appellatur, cuius vniversum nouē constituuntur differentiæ. Temperatissima vna, quæ exactē media, inter extremas, est lex & regula cæterarū, quæ magis puro animo, principio quodam quinto perenni ac incorruptibili (sicut peripateticis ac Stoicis ἐν τελευτῇ vocantibus placuit) cōprehensarum inuenit: videlicet in qua nulla qualitatum elementarium aliā vincit, sed oēs ad medium ipsarū statum, qui vni tantum in ipsis est, redactæ sunt. Intemperata siue immoderate octo constituunt: Simples quatuor, vnaqueque semper variante,

riante, mutante, ac prepollente, calore, frigore, siccitate,
vel humiditate, in vniuscuiusq; rei naturalis cōpositiōe.
Ex harum quatuor primarū ac principum qualitātū cō-
cretione, cōgelatione, siue permistione, variā tempera-
mentore differentia enascunt, quorū sua cuiq; parti ppri-
tas insidet. Etiā est in illis oīo necesse, aut vnā aut duas
temperamentū possunt excellere, quæ dum superiores sunt,
sibi isto fiat, id ē qualitātib⁹ factū esse dicat, quamuis
nō sint illa cætera. Proinde Hippocrates primū:
Aristot. lib. 2. de generatione & corruptione ca.
4. meteororū, vbi ferē ex professo hoc argumentum
elarat, ex quatuor primis qualitātibus, duas agere &
efficientias esse, scilicet calorem & frigus, quas idcir-
ca efficiētes appellat: duas verō pati, humorem atq; sic-
citatem, & has patibiles vocat, quemadmodum habent
elementa duo, ignis videlicet & aēr: patientia
duo, aqua ac terra. Quatuor autem sunt qualitates
simpliciter aut coniugatæ, calida simul & humida, calida
& frigida pariter & humida, frigida & sicca: In
quolibet temperamento, innumerabilis excessus
est, & quilibet modus, respectu ad aliquid, qui quò magis
ad ipso veniens imperfectior atq; incōstantior erit. Nis
hoc loco de secundis siue secundarijs qualitātibus à
primis illis ortis videlicet tactilib⁹ visibilib⁹, olfactilib⁹,
gustatilib⁹ (quæ alās à materia nūcupatę sunt) nec de ter-
minibus. Ex illis ergo veluti principijs elementorū quat-
upliciter & essentialiter ex primis elemētis cōstitutus
sit,

fit, sed analogia & proportionē ijs respondente, utpote calido, frigido, humido, sicco: ceu quatuor humoribus, sanguine lyncero, pituita, vtraq; bile naturali, qui ideo etiam secunda elementa vocantur: iuxta quorū contentū perantiā siue permistionem naturalem æquipollentem, atq; exactam æqualitatem, corpus aliquod ^{ἰσχυρότερον} id est, temperatū dicitur, non quidem simpliciter, ut dixi, sed in suo genere, vel specie: Contra intemperatū, quò plus aut minus ab illa temperie, disparibus inter se elementorum viribus, discesserit. Huic cōstare nunc putō, temperamenta ab elementis, non autē ab humoribus nasci: propterea nemo hominem ex temperamento iudicare debet sanguineū, biliosum, pituitosum, vel melancholicum: cū hæc non temperamentorum, sed præpollentis & exuperatū humorum sint nomina. Itaq; cui sanguinis eiusq; optimi plurimum inest, is iure sanguineus iudicandus, quemadmodum cui bilis flaua exuperat, biliosus, cui atra melācholicus, qui deniq; pituita pituitosus. Hic etiā monendum, nullum hominem calidum, sicut aqua: pari modo nec frigidū siccū in summo, at ab eo quod in mīstura excedit, appellationē accipit, vocantibus nobis id humidum, in quo maior est humiditatis portio, sic cum in quo siccitatis: similiter calidum, in quo calidum frigidū pollet, frigidum, in quo id calidū præstat. Et hæc principia veteribus medicis græcis, ^{ἡσυχία} nostris temperaturæ, complexiones, & qualitates elementarioris, eiusq; partium, resultantes ex naturali permistione earundem qualitatum, siue cōplexionum, siue elementatorū in corpore (ut sic dicā) qualitato, complexionato, & elementato vocātur. Aristoteles & hunc sequutus Galenus per temperaturā, hominis formam siue naturam simplicem, quā alibi etiam vocat caloris natū substantiam

tiam (de qua pòst diffusius) intelligunt: Verùm hanc ad
 inguem nosse admodum est difficile, ne dicam impossi-
 bile. Porro quòd quatuor dicti humores, siue qualitates
 per totas commistæ inuicem ac concretæ, genera-
 tione nostra, & morborum, & interitus sint materia,
 constans permanensq; subiectum ab initio corpus no-
 stituentes, deinde nutriendes, augentes, alte-
 rantes elementa quoq; vocentur, omnium primus in fi-
 nis penè locis ac in primis lib. de natura humana, do-
 cuit Hippocrates (cuius auctoritatem & argumentatio-
 nem refellere ac contemnere, intolerabilis est arrogan-
 tia & hominis in summa concordia lites quærentis)
 insuper constanter Aristoteles consentit, & refert
 Galenus lib. 8. de Hipp. & Platonis decretis. Atqui
 præcipuum fuerit huc Galeni verba initio. 2. de ele-
 mentis secundum Hippocratem transcribere, plurimū
 eadem lucis isti sermoni adferentia, quæ sunt eius mo-
 di. Igitur calidum & frigidum, humidum & sic-
 cum, omniū sanguineorū sunt communia elementa, eo-
 rum propria singulis animalium sunt primæ se-
 ries sensum particule: Inter has verò & illa, hoc est,
 quatuor similes, & cōmunia omnium elementa, nobis
 sunt quatuor humores. Aliorum animalium
 quicquid sit materia proxima eorum genera-
 tionis, sic enim nominare cōsueuerunt subiectum illud,
 ex quo primū aliquid sit, nulla altera mediā egens trans-
 mutatione. Quod quidē igitur ex sanguine matris (qui
 quatuor elementis omnib' cibis potibusq; insitis con-
 tinetur, & innouatur, quemadmodum & semen) om-
 nium animalium sanguineorum partes sint generatæ, cui-
 us est manifestum. Cū verò hic sanguis participet
 spiritum, & geminam bilem, non abiq; ratione hinc
 est discordia, nonnullis ex solo sanguine nos esse
 I genitos,

genitos, nonnullis ex quatuor humoribus asseuerantibus.
Non possumus autem æquè in his ostendere veritatem,
sicut in primis elementis: Nam vterque sermo probabilis
tatem habet. Ex quibus permotus Hippocrates verius esse
arbitratur quatuor humores esse hominis generationis
materiã, conabor hinc sumpto principio demonstrare.
Similaris quidẽ est & caro & nervus (per partes similares,
intelligo primas ac simplicissimas minimasque in animalium
corporibus, in quibus nimirum sensu minimis illius
dissolutio consistit) sed caro quidem sanguinea est
& calida, & mollis: Nervus verò contrario modo se habet,
exanguis, durus, ac frigidus existens: Non tam enim
aut illa mollis aut calida est integrè, neque nervus durus
& frigidus: sed sanguis sanè carne mollior est atque calidior,
os verò nervo frigidius ac siccius. Sic & quælibet
alia particula altera: hæc quidem frigidior est atque
calidior, hæc verò mollior illa durior. Nunquid igitur
omnes ex eadem materiã sunt genitæ, an potius natura
optimus artifex, quo primùm tempore, ex sanguine matris
in vterum immisso gignebat ac efformabat fecerunt,
ad corporum quidem durorum structuram, partem
crassiorem attrahebat, ad molliorẽ verò humidiorẽ
sic & calidiorẽ ad partium calidiorum, & frigidiorẽ
ad partium frigidiorũ generationem? Mihi quidem videtur
hoc longè magis materię consentaneum, & quod
statim ab initio formatus sit hoc modo conceptus: & quod
in sequenti tempore, omne alimẽtum atque augmentum
pars vnaquæque ex propria materiã susceperit. Etenim
vnum quoddam videtur lac, quemadmodum & sanguis.
Ratio autem docet, quod non sit vnum, sicuti neque lac.
Quia vna pars lactis est maximè serosa ac tenuis: altera
aut maximè casealis & crassa: hæc verò dum inuicẽ con-
temperatæ manent, medium lac reddunt, inter caseum
& serum.

DEFENSIO.

57

serum: Postquam autem sunt separatæ, propriam formam ostendunt, & lactis naturam indicant, quod non sit exquisitissimè vnum, sed ex contrarijs & differentibus constitutum. Sicut igitur in lacte pars quidem vna serum est, altera verò caseus: Ita in sanguine, altera quidem veluti liquor sanguinis, sero lactis proportionè recondens: altera sicut lutum & fex caseo proportionè. Et certè quædam vt fila quæ sanguini insunt, licet non possint videre, quibus ablati, sanguis non concrevit: quia à filis sanguis separatus colore atque substantia differt: quidam enim certissimè rubeus videtur, quidam magis flavescit, quidam plus nigricat, quidam albedinem in superficie representat, & nonnumquam lividus totus apparet, & per Iouem, sæpius nigro et proximè, ac si esset purpura planè saturata: Vnde sanguinem non exactè vnum esse colligimus. Nam si reuerà vnum esset, omnium (vt opinor) & animalium, & hominum semper similis esset. Verum nonnunquā in eo crassum, nigrumque abundat, adeo vt totius corporis color in cruribus vnà cum colore quodam livido in vasculis tumescat. Est quum flauum superat, quomodo ex capillis vniuerso corporis colore, vomitu, & deiectionibus indicare quivis potest. Aliquando rubrū vel candidū vocit, sicut hæc quoque totius corporis colores, pili, vomitus, atque deiectiones ostendunt. Præterea si venas sanorum adhuc hominum incideris, huius flauus effluet sanguis, illius ruber, cuiusdam albicans magis, alterius nigrescens, si medicamentum corpus purgans exhibere volumus, cuiusmodi humorem vacuabit, qualem attrahere natura non est, sed non æquali copia, in quavis corporis natura tum sanorum ægrorum. Nam vt ab ægris exordiar, si medicamentū bilem pallidā aut flauā, vt vocant, educēs,

regio morbo laborantibus offeras, copiosam bilem euacuabis: si verò idem hoc medicamentum his præbeas, quos intercus aqua leucophlegmatia exercet, modici. Rursus si aliud medicamentum pituitæ ducendæ natum admiseris, si res arquatam habetibus, nihil pituitæ vacuabis, nec sine graui offensa: multum verò in aquis intercutem, contraque offensæ periculum. Nunc verò elephantia vexatis plerumque dedimus quod atram bilem purgare, ex quo facilem & largam euacuationem, cum magno succello & leuamine, accidisse vidimus. Cæterum Asclepiades omnia artis egregia ratione moliens euertere, obmirabilia corpuscula & foramina, persuadere nobis tentat, singula medicamina non attrahere proprium sibi humorem, sed quaecumque sit quod attractum est, in suam ipsius naturam corrumpendo immutare, conuertere & aliter: Deinde consequentem vtilitatem nequaquam illius quod molestat purgatione fieri scribit, sed communi euacuationis ratione. Asclepiadis sermo sic quidem ei, quod videtur, impudenter contradicit. Verum Hippocrates & reliqui medici omnes id quod apparet, experientiae examine didicerunt, & quemadmodum à nobis antea dictum est, ita se res habet. Etenim si homini bile affecto pituitam eliciens medicamentum dare coneris, non cum mediocri (certò noui) noxa ac detrimento proposito experturus es. Porro si medicinae purgantes sola ratione euacuationis iuuant: Cur non secamus venas omnium hominum, siue sint tenues, siue crassi, siue morbo regio, siue atra bile laborent? Sed horum quidem plurimis, qui sufficienter sunt extenuati, non parum profuit noxii humoris euacuatio. Si quis verò his sanguinem auferre tentasset, protinus hominem interemisset. &c. Haftenus satis opinor verboso, sed perspicuo calamo rerum omnium & hominis initia, & elementarium quæ

nomina, temperies, mixtiones, commutationes,
 alterationes & his similia aperui: ac quomodo elemen-
 tum humores proportionem respondeant: atque idem pecu-
 liariter ex homine, per propria medicamenta, quoties
 necesse postulat, educantur, obiter ostendi. Ceterum
 necesse, & hunc sequuti nouorum elementorum somnia-
 liter multo quam nos de his loquuntur. Etenim
 elementum dicunt matrem, siue corpoream ma-
 tris fructum, ad hominis conseruationem conferen-
 tem. Alia scribit elementum, esse rem, in quam viuū
 aliquod sit: Contendit enim in singulis elemen-
 tis ac viuere creaturas ratione præditas, & ea
 contineri ac viuere creaturas ratione præditas, & ea
 nobis ne, an aliorum elementorum inhabitatori-
 summa, elementum affirmat id esse, quod alia, in-
 loci cuiusdam aut vasis contineat, ac fructus quosdā
 e, velut ex sinu suo promat. Hanc ob causam libro
 de Chirurgia docet elementa non facere qualis
 coplexiones vocat) sed metallica ex ipsis pro-
 tia. Sic homo elementum est, vt metallica siue mi-
 eius, sunt morbus, & sanitas. Corpus, inquit,
 est, semen id est, ex quo hæc fiunt. In libro verò
 de medicina cœlesti, elementa nō sunt corpora, sed ven-
 tus, aer, spiritus. Nec agunt quicquam, siue calida siue
 frigida sint, sed operatur in ipsis sal. Atque alibi. Ignis ca-
 re nihil corrumpit, sed spiritu qui in ipso inest. In Me-
 dicinis scribit: Elementū terræ non est corpus, sed quod
 in corpore continetur inuisibile, sicut spiritus ho-
 mis est inuisibilis, Terra fructum non edit, sed elemen-
 ta in ipsa existens eos parit. Sic elementa quatuor cor-
 poralia quidem sunt, attamen in sua natura & essentia,
 spiritus sunt. Spiritus enim viuit, & vita est spiritus, om-
 nis spiritus ac vita peragunt, vnum existentes, nō duo.

Proinde cum dicitur à certo venire elemēto, non de corpore, sed de elemento accipiendum est: Sicut enim non lingua, sed spiritus loquitur: Ita quatuor sunt animæ vel spiritus inuisibiles, terræ, aquæ, aëris, cœli: ramet si alias hoc ipsum, ignem vocet: Et hunc iterum elementum facit cœlum astraq; continens. Item subinde ignem, morem quandam visibilem omnia corrumpentem, mori impudentissimè Deum, quādo creare mūdum vellet, quatuor partes diuissile, vt quatuor essent corpora, motrices rerū omnium homini necessariaz. Similiter corpora naturaliter ex nō corporibus, velut materia, conuiciuntur. Rursus lib. de podagra sic habet. Ideo nos potius omnia intelligentia assequi, quia ex omnibus sumus conpositi. Et quoniam ex angelis ac spiritibus homo conpositus est, omnium horum sciētiæ particeps esse potest. Imò etiā demones idcirco res nostras notas habere, quia ex eodem Limbo, id est, materia consistunt, ex quo nos. Ecquis, obsecro, hæc legens, scelestum virū non excrebitur? quanquam ego vix cogitare possum, quid loquar. Adde quod ex illius p̄terea doctrina, duodecim elementa consequuntur, nimis corpora sensibilia hæc rudia quatuor, deinde quatuor alia in his puriora, deniq; adhuc quatuor in his spiritus, qui vera ipsi sunt elemēta. Hinc manifestè constat, quā arroganter & turpiter, contra omnium ætatum atq; hominū consuetudinem, elemētorum viroz ac proborū lectione indignissima & opinedū confutanda, quamuis hoc ipsum doctissimus & opterosissimo calamo, Eraſtus noster, clarissimus medicus duabus disputationibus perfecit, in quo illū viuis coloribus aptissimè expressit. Certè nemo, inter homines inuentus est, etsi eorum quidā monstrosas opiniones seruauerint, q alia elementa cōstituere ausus sit, vel pluram vel

pergrinas voces plures finxerit, quàm extaticus Paras-
celus, quibus sanè infinitam confusionē peperit, & om-
nium veterū benè inuenta theoremata euertere voluit,
quod Mercurio suo assignat, quæ aquæ sunt ppria, quæ
in vaporē siue fumū dissipantur, inq; altum attol-
lunt: Sulphuri, quæ aëri cōueniunt, & in corporib' fa-
ciuntur: Sali, quæ terræ attribuuntur, atq; in ci-
uitatibus soluantur. Mitto quod sæpè etiā ignem vocet, sa-
lem, Balamum: subinde quoq; sulphur appellat Balsa-
mum, liquorē, salem, vel Mercurium, aliquādo salem di-
cit Balamum, aut Mercuriū. Sed quoniam quatuor tan-
ta omnia elementa sacrosancto Dei verbo cōfir-
mantur ac recipiuntur, non est quod huic bla-
sphemæ cum suis, mentis, pietatis, rationis expertibus, &
Ac reuerā piget me tā multiplicis dictionis, quod
errori, proximorum vtilitati, & pudendo ad-
scripta & vsurpata reijcere conantur, tribuatur.
consequenter pauca de elementarium qualita-
tibus atq; interitu apponens istum sermo-
nem, vbi scire oportet qualitates elemētares, vel
simplices, & totidē compositos in vni-
uersum nequaquā absolutē cōmisceri posse, sed semper af-
fectu ex contrarijs in contraria agitari: quare ex
temperaturis infinitas fieri, in maioris ac mino-
rum mutatione differentes planè consequitur, dum mu-
tatione se agant patianturq; pugnent & repugnent.
nemo mirabitur, quando ex eiusmodi generatio-
& alterationis nostræ exordia existant, si infiniti
ubi cūm animi, tum corporis, tandem omnimoda
corruptio non in hominibus solis, verū quolibet a-
nimalium genere, propter misturarum differentiam
contin.

contingat. Quum enim ex vero temperamento calidi, frigidi, sicci, & humidi sanitas: Equidem ex eorundem distemperamento, ægritudines fieri multiplices necesse est, quæ si augeantur, & docta tempestiuâq; medicatio nus defit, tandem ruina totius, quæ mors est, subsequitur, corruptis desinentibusq; omnibus qualitatibus, extinctoq; humido calidoq; innato. Ista quia rerum natura, ac quotidianis successibus manifesta sunt, & ex Aristotelis Physiologia, & libris in super de generatione ac corruptione, atq; infinitis Galeni locis edoceri possunt, & nos sufficienter in superioribus indicauimus, non constitui amplius his immorari, & sufficiunt alioqui bene uolo lectori: proinde ad calorem natium, & spiritus corporis nostri, & humidum primigenium vtriusq; subiectam materiam progredior, quæ singula an rectè à nostris intelligantur, ac tradantur breuiter ostendemus, primò admoendo, ne quispiam multijugas veterum opinionum ambages hinc expectet, quæ iam olim à grauissimis viris, Hippocrate, Platone, Aristotele, Theophrasto, Galeno, & plerisque alijs maximis Philosophis examinatae, demonstratae & absolutæ fuerunt: sed simplici oratione & breui, quid scholæ nostræ, quid libri nostri, de eiusmodi rebus doceant explicabo, nihil diffidens, quod rationales doctrinam veram, à fucata & commentitiis distinguere potentes, sponte sua ad nostras partes deflectant.

CAPVT XVI. DE CALIDO INNATO, HVMIDO
do Primigenio, Semine, Natura, contra Pedronem.

Animantium generi à natura, communi lege, inditum est, vt infiniti caloris vi vitam agant, atq; eiusdem contemperantia omnis vitæ status conseruetur. Insuper constantissima rataq; sententia habetur, viuientia omnia, propter

propter inclusum in se aërem, viuere, huiusq; beneficio
 alimentum attrahere, conficere, eoq; nutriri, ac sustenta-
 ri, augescere, procreare, & animantes sensu affici ac mo-
 ueri, imò quantò perfectiora hæc fuerint opera, tantò ca-
 loris vim atq; substantiam esse abundantiorē. Id si vlla
 ratione suaderi debeat, Solis substātia animaduertatur,
 dux & princeps moderatorq; mūdi sit, cuncta vi-
 sua luce illustrās, eadem caloris sui temperamen-
 tu fœuet, & ad ea quæ dixi opera excitat. Quan-
 tum ista externo calore fieri videmus, nōne opti-
 matione, quempiam in viuētib; inesse calorē ope-
 re omnium effectorem dicemus, maximè Solis calori
 concordem ac consentaneum? Rectissimè igitur Ari-
 stoteles vitam animarū & stirpiū vno calore conti-
 neri scripsit: & mortem nihil aliud, quàm caloris omni-
 nis extinctionem siue priuationem definiuit. Manet
 ita indubitātū omnib; calore salutari perfundi, irri-
 di contineri, regi quicquid in vniuerso orbe viuūt. Et
 amplius est, extremæ senectæ frigus, quod in vllō
 temperamento dominatur, huius caloris vires superare
 est: Nam & serpentes (quas temperamento frigi-
 dido permant rerū naturalium periti) & stirpes frigi-
 dius omnes, velut Mandragora, papauer, cicuta, hu-
 ius caloris sunt participes. Quocirca si calor vitæ vel
 functionum opifex est, vti reuera est, nequaquā
 esse potest, qui in temperamento mixtione diminetur,
 & imperfectus existit. Itaq; necessarium est hunc vitæ ca-
 lorem præstantioris cuiusdam esse originis, & supra ele-
 mentorum naturam. Atqui ista altius peruestigare, non
 est huius temporis. Cæterum conuenit inter Philo-
 sophos, cōuenit inter Medicos, calidū innatum esse du-
 plex: Vnum insitum, congener, in humido solidat; par-
 tū primogenium, siue ex prima in spiritu ingentum
 origine,

origine, salutare humidum, caloremq; tenuius perfusum, radicale aliàs vocatum, in puro focundo semine radicitus inhaerens, elementorum mixtionis experts, & a partium temperamentis differens, cuius substantia praestantissima est, diuina, ac coelestis: singulorum membrorum, atque adeò ipsius animae vel vitae effectrix ac conservatrix, ad extremum nos regens & moderans, nullam aeternam aut imminutionem admittens, nisi annorum aetatemq; per mutatione, cuius appulsu vita inest, cuius excessu tandem exhauritur, & mors irruit. Hoc ipsum calidum, siue quis dicere malit humidum primigenium siue substantiale, siue radicale, functionum operumq; omnium origo & instrumentum, insito spiritu vndiq; perfusum, ab Hippocrate fons insiti caloris dicitur, quod in omnibus corporis nostri partibus, secundum cuiuscunque temperamentum proprietatem consistit. Alterum elementarium est, naturale, ex quatuor elementis, vel eorum primis qualitatibus (quas supra recensui) contemplatum, insitum illud prius calidum fouens & adiuvans, non semper sui simile, in carnosam substantiam, à materno sanguine derivatum, impurum, quod pro tempore ratione, nunc augetur, nunc minuitur, modò acrius, modò mitius, ac plerisque mutationibus obnoxium: adeò vt si praeter naturam accendatur, insiti alterius substantiam semper oppugnet, labefaciet, omnesque actiones impediatur, & febres diuersas, ac multifarias inflammationes pariat. Quo sensu etiam Hippocrates hyemem & vere ventres naturâ calidissimos vocat, quia tempore insigniter frigido, copiosa in nobis substantia caloris affluit, æstate verò dispersa defluit: dum sanè per hyemem, ambientis nos aëris frigus corpora contingens, calorem cum sanguine ac spiritu (quorum com-
mes est)

mes est) intrò in profundum compellit, forisq; cutis
 meatus adstringens, caloris substantiam cogit, & sic co-
 ercet, vt nihil eius vel minimum effluere queat, sicq;
 intus partibus sese recolligens, multò quàm prius
 efficacior redditur. Cuius contrarium contingit æsta-
 te, quando circumspicientis feruor cutim laxans, inte-
 rius spiritus, tum humores, foras elicit: Vnde
 Elementario substantiæ caloris plurimum in vicinum aë-
 rem diffunditur, & parum intus continetur.
 Verusque verò commodationem Veratque Autum-
 nus retinent. Hoc igitur modo Elementarium calis-
 simum, anni tempora, augent minuuntq;. Simi-
 liter fit ab ætate, quia sensim ab origine eiusdem ca-
 lis fit mutatio, qui dum initio similaribus partibus
 plurimus, virtutum actiones promouet, & mode-
 ratam in semine existentem humidumque primige-
 nam exercitat, deinde carnosam à materno sanguine re-
 ceptam vehementior factus, incremento roborèque
 calidius quidem firmat, haud modica humiditatisq;
 absumptæ, in longitudine & latitudine corporis
 paulatim tum alteratur & infringitur. Ere-
 bent Hippocrate, Aphoristica sententia, docente. Pro-
 pterea idem substantiæ æstimatione hominem primo or-
 dine calidissimum decernit: iuuenem minus calidum,
 per qualitate caloris acris mordacis & vehemētis ma-
 gis determinandus: Vnde calidus infans, idem pari-
 ter benè temperatus erit, ad oēs naturæ actiones accom-
 modatus: Contrà iuuenis intemperatus, vt qui acré igne-
 mque calorem adeptus sit, quem etiam aduenticiū ex-
 ternumq;

ternumq; vocamus: Non quod extrinsec⁹ accesserit, sed
 quod benè tēperati limites exceßerit, ad naturā munia
 minus, quā ille aptus. Quicquid igit in nobis est prioris
 illius calorīs, aut natiui humidi pabulum: id vniuer-
 sum, per ætatis incrementum ac vigorem, incendio pau-
 latim ferè depascit: perinde atq; in oleo accensus lyche-
 nus, quibus destituta natura, corpus arescit, senescit, sen-
 simq; ad ruinam frigidius redditur, adeò vt sui ipsius ra-
 tione, homo sit vltimo vitæ suæ die frigidissimus, sicut
 primò calidissimus. Eadem omnino est & similis regio-
 num, & frequentissima mutati victus occasio, quod ex
 prædictis haud difficile fuerit colligere. Cæterum quo-
 niam variæ habentur in corpore partium contempera-
 menta, secundum cuiuscunq; naturam & proprietatem
 sic variæ quoq; erunt natiui calorīs differentiæ: siquidē
 aliæ solidæ, aliæ humores, aliæ spiritus, quarū suus cuiq;
 est calor. Et ista de duplici innato calido, siue primigenio
 humido, breuiter quidem dicenda existimaui. Nunc
 quia initio huius sermonis, priorem diuinitatis accen-
 lestis cuiusdam virtutis participem asserui, præstantissimorum
 philosophorū fidem sequutus, necesse mihi fue-
 rit paulò altius id ipsum repetere, præsertim hīs, qui vt
 coelum extra nos esse vident, eodem modo quicquid cœ-
 leste dicitur, idem etiā extraneum putant, quasi verò cœ-
 lestis vis nulla in nos cōmigrare aut recipi queat: dum
 interea manifestè conspiciunt fatenturq; frugum fructu-
 ctuumq; genus omne, & quicquid generatur, fouetur, &
 operationes suas exercet, nō nisi cœlesti calore procreari,
 ri, increfcere, & ad perfectionem suam peruenire. Sed
 hīc velim mihi diligenter Aristotelem expendant lib.
 2. de generatione animalium, cap. 3. vbi huiusmodi verba
 refert. Quorum principiorū actio est corporalis, hæc
 sine corpore inesse non posse certum est, verbi gratia,
 ambulare

ambulare sine pedibus. Itaq; extrinsecus ea venire, est impossibile: Nec enim ipsa per se accidere possunt, cum inseparabilia sint, neq; cum corpore. Semen enim excrementum alimentum mutatum est. Restat igitur ut mens sola extrinsecus accedat, eaq; sola diuina sit: Nihil enim cum actione communicat actio corporalis. Sed enim omnis anima, siue virtus, siue potentia, corpus aliud partis videtur, idq; magis diuinum, quam ea quæ eleuatur appellantur. Verum prout nobilitate vel ignoscuntur differt: Inest enim in semine omnium, quod facit, secunda sunt semina, videlicet quod calor vocatur, non ignis, non talis facultas aliqua est, sed spiritus in semine spumosoq; corpore continetur. Et natura quæ in eo spiritu est, proportionem respondens eleuato stellarum. Quamobrem ignis nullum animal generat, neq; constitui quicquam densis, vel humidis, vel viscidis videtur. At verò Solis calor & animalium non modo qui semine continetur, verum etiam si quid excrementum sit, quanquam diuersum à natura, tamen id quoq; spiritum vitale habetur. Hactenus Aristoteles. Ex his colligitur corpus nostrum ex multiplicibus partibus conformatum, propriam esse decem spiritus, in quam idem hic nullo intermedio penitus incumbit, estq; velut basis ac fundamentum, aut primum instrumentum animæ, eiusq; facultatum. Sic in denso corpore ceu materiam, tanquam sede propria, spiritus consistit: in spiritu vero innatus, in utroq; natura ac facultas. Censet igitur & calorem in illo existentem diuinum, eandem naturam, quæ est in spiritu, purissima substantia, & animæ essentia est, cœlestis conditionis & diuinis plus habet (nec refert cœleste hic aut diuinum diuinitatem) quam spiritus ipse, quod Aristoteles significat.

infert, quando naturam proportionem elementorum
 respondere affirmavit. Quanto enim intervallo
 cœlestia corpora ab elementis distincta videmus, tan-
 to naturam hanc à denso mortaliq; corpore se iungi po-
 tat. Et spiritum inter cœlestia ac elementa collocat me-
 dium, tanquam commune quoddam vtriusq; vinculum.
 Noui interim multiplicem naturæ appellationem: Nam
 moderato cuiq; calori, qui aut in sanguine, aut in quouis
 humorum genere, aut in spiritu, aut in corporis substan-
 tiâ situs est, naturæ nomen aptari potest, sed promiscue, &
 nimis fuse: Aptius quidem naturam dixerimus spiri-
 tum ingentum, quicumq; etiam is fuerit. Galenus om-
 nem facultatem animal regentem ac gubernantem in-
 telligit. At si propriè loquendum sit, naturæ substantia
 est calidum innatum, diuinitatis consors, sicut ex Philo-
 sophis, aliter à medicis definiri: nam isti intelligunt hanc
 volunt, cuius solius ductu regimur & valemus: quam
 ipsam Diuinus Hippocrates commodationem asseruit: Ga-
 lenus verò genus potentiarum in nobis coaceruatum,
 quibus viuimus & sani sumus: Et iure quidem
 quum diuinum opus sit, hominem solerti quapiam cura
 providentiâque (quoad eius fieri potest maxime) inco-
 lumem feruari, necessarium fuit vitæ, valetudinis, &
 omnis denique facultatis, quæ in nobis consistit, siue
 voluntatis imperium sequatur, siue contrâ, internam
 liquam & nobis cognatam inesse potentiam, latentem
 quidem illam, hoc est, substantiâ suâ non satis manifes-
 tam, sed quæ tamen horum omnium actionum sit priu-
 ceptus causa. Seneca Philosophus eximius naturam in-
 hil aliud, quàm Deum, ac diuinam rationem toti mun-
 do, eiusque partibus insertam pronunciat: quæ sanè
 opinio

opinio non multum à christiana dissentit, siquidem nos
per Naturam, ordinariam Dei potestatem, in prima
generatione, rebus omnibus, pro sua cuique conditione,
agendis inditam intelligimus. Sed hinc respondeat mihi
quis, quomodo conceptionis nostræ organa animalis
modo quo omnibus cōuenientia data, existimabimus?
modo fœtus in vtero conformationem, eiusdēque
modi, & animantis iam facti editionem admirandam
habimur? deinde quomodo incredibilia penè ætas
progressu eius opera exprimemus? & postquam sensus
adoleſcat, atque instituat, unde obsecro homini
ascendi cupiditas? Unde vehemens singula cos
ascendi desiderium? siquidem omnes homines (Aristo
tele testante) naturā scire desiderant. Unde tandem
nobis industria, prudentia, doctrina? Unde iudi
candi discretio? Unde motus ille quouis
velocior, unde memoria, intellectus, & reg: innu
meræ, scientia, unde tot virtutes, tot artes, unde boni
discendi ratio? nisi diuinitus insita vis, aut
magis esset, quibus animantibus fermè omnibus, &
bis Deo donata constanter credo, vt ex eiuscemo
di incomparabilibus donis, animæ nostræ immortalis
atem atque æternitatem, in hoc corporis ergastulo,
agnosceremus. Nemo igitur ex puris elementis aut
qualitatibus, cœlestia hæc nobis dona inseri, aut ips quic
quam cum corporis officio commune intercedere sus
piciant, proinde ad propinquiora venio. Dico igitur,
quod calor innatus ex vitali spiritu prodiens, à tempe
ramento planè diuersus sit, ac supra temperamenti na
turam constituendus, quod in pipere demonstrari lucu
enter potest. Nam hoc viuens vehementer calidum
tempe

temperamento alitur, increfcit, generat, vitæq; munus obit: Eo autem emortuo, pereunt fimul omnes illius vitæ functiones, & earum efficiens caufa definit, quam nemo rectè temperamentum dixerit (quia mortuo exiccat, & piperi, temperamentum quidem permanet, non minus, imò potius magis calidum ipfi viuenti, quod gultu deprehenditur) fed spiritum verius vitalem, & calorem in eo spiritu, qui morte extinctus est. Erit igitur hic necelfariò à temperamento feperatus, & ab elementis prædicatione atq; natura alienus, vitæ actionumq; omnium principium & Autor. Neq; ifta doctrina ab Hippocrate aut Platone difcrepat, quemadmodum palam lib. 9. de Hipp. & Platonis placitis, & in Timæo edocemur. Sed ferè longius q̃ propofueram, nescio qua contemplationis dedecore perfufus, dū hæc Phyfica, aduerfus Pseudophificum profequor. Hoc vnum igitur fatiſ nunc fit, ex Aristotele indicaffe, Semen etſi ex elementis concretum fit, attamen à diuiniori quodam magisq; excelfo principio robur accepiffe, inq; ſe continere naturam, ſpiritum vitalem, & innatum calorem: Eſſeq; tria hæc, ſupra elementorum vires, ordinem, & temperamentorum proprietates. Imò nihil cum ſubiecta partium humani corporis materiam, aut inferioribus qualitatibus elementis participare: ſed ab ipſo ſpiritu ſeminis, in quo innatus calor, natura viſq; diuina ac cœleſtis infidet, generari.

CAPVT XVII. DE SPIRITIBVS.

Poſſunt iſta de ſpiritu in præſentiarum ſufficere, niſi noſter Archiater immortalis gloriæ, ambitionisq; immenſæ cupidus, ſuo flagitioſo calamo amplius vgeret, cui mos gerundus eſt, atq; os obſtruendum. In primis opinionum varietates, & multiplices priſcorum diſſertationes poſtpono, cōtentus ſimpliciter & ingenuè, quæ omnia

omissa videri queant, apponere. Spiritus in vniuersum, æthereum, aut si rectius appellare volueris, sedes, vinculum & vehiculum, vitæ autor, primumq; operanda functionis instrumentum, à corpore viuo inseparabilis, nec per se solus constare, sicut nec anima potest. Aristoteles de mundo differens sic habet. Spiritus quædam tum in plantis, atq; in animalibus, tum promissa penetrans, animata fecundaq; substantia. Is latèq; diffusus, omnia cõtinet, omnia lætificat, viam mundi animæ, ipsamq; naturam secum afferens, quæ subijcit vitalia faciens. Est aut Galeno nostro. 3. de facultatibus non ita procul à fine, omnium in corpore sunt, leuissimum tenuissimumq; & calissimum, ex aère & tenuissima, leuissima, ac sincerissima sanguinis siue seminis genitum. 5. lib. simpl. 6. de partium. 11. & 12. methodi, ac plerisq; alijs locis, quod intro cõclusum est tenuius, multo etiam calore diffusum, hinc mox turgescit spiritum concipiens, autem procreate, qui calor is omniumq; facultatum modorum, prima procreationis origo, in medium seminis, in quo persistens radicatus penitusq; inherens, omnium partium cõformator, prima etiam fit earundem natura: quas ubi conformauerit, post semper assistens, in omnem vitam, quatum equidem potest, diutissime ac saluberrime conseruat. Itaq; spiritus non modò vehiculum est procreatricis facultatis (in eo enim illa diuinatq; conseruandæ vis constituta est) sed et reliquas omnes naturales, quibus nutrimur, augere, earumq; auxiliatrices is vnus in se omnes sustinet & complectitur. Ex his manifestum fit, spiritus atq; omne sanguinis, initium aut originem accipere. Hoc igitur

pacto quod nuper simplex semen erat à parentibus em-
 missum, naturæ rationem recipit: vel vt aperius vis, dum ad-
 cam, quæ prius in semine sopita erat naturæ id sibi os-
 agendam exuscitatur, tunc primum innatum id sibi of-
 ficiū peragit, quod conceptio dicitur. Proinde hic
 spiritus facultates habens, ac naturæ instrumentum, tres
 bullas, in medio semine, constituit, quasi guttas pelluci-
 das, quæ tum proximæ sibi rudimenta quædam & incipi-
 exhibent trium principiorum, cordis, iecinoris, & cere-
 bris. Attamen spiritus in his quasi fixus non inheret, sed
 per totum corpus seminis vagatur, nunc quidem ad ex-
 terna vergens, nunc verò crassiusculæ membranæ oc-
 currens, ad seminis medium refluit, sicut Hippocrates
 testificatur. Est autem sic naturâ comparatum, atque
 Deo Opt. Max. institutum, vt ex simplicibus omnibus
 cuncta componantur: & ex superioribus spiritibus infe-
 riores gignantur, dum corporum superiorum potes-
 tate, nostra subinde euidenter alterentur. Sic quoque
 fit, vt rebus vniuersis, maximè hominibus, spiritalis
 quædam ætheris virtus inclusa sit, admirandorum opo-
 rum effectrix, quæ qualitatibus elementorum quæ
 instrumentis vtitur, & animæ in primis seruit: quem
 admodum tam medicis, quàm philosophis videtur. At-
 qui hoc loco monendum, tria hæc principia, cor, iecin-
 cerebrum corpus nostrum, ac quodlibet ipsorum præ-
 priam continere facultatem proprii generis inter se
 quæ toti corpori, ex suo veluti fonte distribuitur, doc-
 cente Galeno, artis medicinalis cap. 9. de locis affecti-
 5, cap. 1. ac. 9. methodi, istæ itaque partes corporis prin-
 cipatum obtinentes, tum naturâ præpotentes, non se
 ipsis tantum gubernandis laborant, sed alios de se spi-
 ritus tanquam perpetuo de fonte promentes, in totum
 corpus proprijs ductibus deriuant: atque his quinque
 partibus

partibus singulis ingenti sunt spiritus, aluntur, & ipsi
dem in vires functionesque suas concitari, constantem
loremque functionem operum edunt, idque per spiritum
naturalem vocatum, qui supra reliquos duos mox
nominandos, hoc peculiari munere valet, ut quum
propria facultati se vehiculum præbuerit, alimentum
alendo offert se ei alendo spiritui, qui suus cuique par-
ticulari congenitus est. Vnde intelligitur, præter
istos insitutosque spiritus stabiles, & in vnaquaque
existere: Tres insuper alios errantes, vagos, influen-
tiam naturalem ex iecinore per venas
corporis extrema diffusum: Alterum vitalem, quem
solidum per arterias pulsantes, in corporis partes ex-
mit: Tertium animale, qui in cerebri ventriculis
spiritus, hincque per nervos profectus, partes irrigat,
motusque compotes. Ergo vniuersum ani-
malis, principes tres facultates, Medicis ani-
malis, & naturalis appellatae, de quibus suo lo-
co explicabitur: & totidem spirituum vehicu-
la suis quaque fontibus, per proprios canales, in
corpus distributæ. Nulla etenim pars in nobis
aut insitum spiritum, aut vires ab ortu da-
tas retinere potest, citra influentium spirituum vires,
alioqui breui conciderent omnia, à principiorum vi-
tibus ac favore destituta. Caterum quanto singuli isti
spiritus, secundum naturam, fuerint copiosiores, tan-
to firmiores edent actiones proprias: Nec eorum mul-
tudo membrorum solidorum functionibus vnquam
obest, dum omnia promptè permeant, nec ea quibus con-
tinerentur, discindit aut dirumpit. Nam quem admodum
vires æthereæ totum orbem, citra violentiam pene-
trat, similiter spiritus absque vi, per vniuersum corpus,

dispergitur. Singulorum autē generatio habetur eius-
modi: Primò natura'is, vt quia aliorum duorum primus
est. Is ex alimento totius puriore magisq; aërea portio-
ne, quæ concoctione in eam sanguinis tenuiorem sub-
stantiam transit, quæ quandam vaporis speciem exhibe-
bet, procreatur. Ea tum à spiritu iecinori ingenito san-
guine tantò præstantior, quantò iecinoris molem vis na-
turaliter insita præcellit. Est autem iecur naturalis fa-
cultatis, nutritionis, sanguinis generandi, & venarum
principium: per quas in totum corpus ei alendo idonea
familiarem, necessariamq; nutritionem ac conseruationem
diffundit. 6. de Hippocratis & Platonis substantia
bro. Porro cum partium essentia, in triplici substantia
consistit, spiritusosa, carnosæ, solida, auctore Galeno
methodi, singulis alimentum quàm simillimum confice-
re & impartiri debet: Ideo prorsus necessarium est, vt in
suo spiritui alimoniam quoq; præbeat quàm absolutissi-
mam, veluti etiam carnosæ pariter, & solidisq; sangui-
nis pars in venis contenta, quàm paulò antè vaporis spe-
ciem dixi. Quando igitur iecur est principum partium
vna, ac facultatum naturalium vniuersum corpus
gubernantium prima, planè multam spiritus innati cor-
porem in se, ex purissimo sanguine, natam continere la-
tendum est, si modò vitalis spiritus, animalis auctor, ma-
teriam simul & alimentum ac custodiam vtriq; exhibe-
censendus fuerit. Erit ergo naturalis hic primo statim
spirituum ordine collocandus, quod hoc loco pluribus
demonstrare nō proposui, quoniam volenti discendiq;
cupido in promptu sunt, & philosophorum & medicorum
monumenta. Venio itaq; ad secundum, qui vitalis est, ac
dicitur, cuius hæc creatio, Quantum præcedentis spiritus

rina, per venam cauam vnâ cum tenui spiritu suoq; fan-
 guine effertur, & in cor inuehitur, vbi denuò calor is vi-
 acuratus elaboratur attenuaturq; dum in aëris propè
 speciem mutatur, mox ex dextro cordis sinu, per cōmu-
 nes eosq; arctissimos aditus, in sinistrum sinum, viâ fa-
 cilis penetrat, vbi hausto per pulmones aëre tempera-
 ta materia quædam efficitur, cui calor & vis concessa
 spiritum vitalem, secundum arteriarum seriem,
 sunt cordis propagines, toto corpore diffusum pro-
 ut veluti radios effundit, priuatim singulis mēbris
 calorem innatum reficiens contemperansq; (siquidē hic
 calor perpetuò spiritui infidet, vt neutrum ab altero di-
 scimi queat) quicquid ipsius dissipatum est, fouet, restau-
 rat, ac pabulum quoq; subministrat, haud secus sanè quā
 membrorum substantia, à sanguine per venas fuso restitui-
 tur. Ita fit vt arteriæ cordis motum amulentur, eiq; con-
 stant, imò instar cordis spiritum elaborent, à quo res-
 ciuntur. Est autem tanta vitæ nostræ huius necessitas,
 vt quæcunq; animantia hoc spiritu priuantur aut desti-
 tuuntur, protinus torpeant, & celeriter emoriantur, te-
 statur lib. de Marasmo. Ideoq; cor facultatis atque
 aëris spiritus vitalis fons, caloris innati, mediante pul-
 su, cutos, arteriarum initium, animæ primaria sedes, ac
 pulsum omnium origo constituitur. Tantum de duob;
 spiritibus in præsentia breuiter dixisse sufficiat. Super-
 est tertius animalis appellatus, quem lib. 6. de vsu par-
 tiū exhalationem seu tenuem habitum probi & elabo-
 rati sanguinis esse Galenus testatū reliquit. Huius por-
 ti primam elaborationem in corde fieri: secundam in
 vicinis arterijs, & maximè ijs, quæ sunt in retiformi
 plexu: Postremam atq; omnium exactissimā in ipsius ce-
 tri ventriculis (vbi primū animalis dici & esse in-
 cipit) lib. 7. ac 9. de vsu partium idem testatur, cuius ma-

teria continenter è corde (vitalis enim spiritus in animalialem vi cerebri innata commutatur) per carotides arterias siue iugulares suggeritur, præparaturq; in admirabili contextu, deinde in choroïde (qui ex arterijs in cerebri ventriculis productis & assumptis pariter venarum arteriarumq; fibris è summo torculari delapsis consistit) vi ambientis cerebri, in animalem spiritum mutata propria temperie, substantia & specie, convertitur. Aliàs nulla fuerit, toto corpore spirituum specie distinctio, qui priores ventriculos prorsus implens, nervosq; musculorumq; robur continet. Sed ista obscuriora, nõ nisi Anatomes peritis patent. Consistit ergo spiritus animalis non tanquam animæ substantia, sed tanquam primarium instrumentum ipsius in cerebro habitantis qualiscunq; ea sit substantia, lib. 7. de placitis Hippocratis & Platonis. Ex supradictis sequitur, quod hic spiritus purissimus, attractio per nares, in fomētum & nutrimentum suum, aëre, eoq; naturæ operâ elaborato, tenuissimus euadat, athera planè imitatus, ad motum, sensum, & ad omnes deniq; animalis functiones aptè comparatus. Neq; quenquam moueri velim, si Galen⁹ primam huius generationem in corde, ego verò antè, in purissimo iecinoris sanguine, originem posuerim, cum nec ille hoc ipsum aliàs subticuerit, quādo habitum elaborati sanguinis dixit: & quamuis ambigūe de naturali spiritu loquutus videri possit, attamen in iecinore ac venis eum contineri asseruit. 12. methodi. Certè si verum fateri, & rem ipsam ex fundamento eruere voluerimus, nemo spiritum animale ac vitalem, ex naturali ceu fonte & fonte suo, generari negabit. Sunt igitur tres isti spiritus, præcipuas corporis functiones fouentes atque gubernantes. Porro quantum naturalis à vitali, tantumdem profectò hic, ab animali, concoctione, perfectione, ac renouatione

mitate differt, quippe cū oporteret ipsum exquisitis-
simam omnium mutationē adipisci. 7. de placitis Hip-
pocratis & Platonis. Etenim naturalis vaporem æmu-
atur, Vitalis æreus, Animalis æthereus est. Plura de
spiritibus his non addam, ne superuacua diligentia, ip-
semini diffidere, & perspicatis per se rebus, argumen-
tum fumos prætere vider. Proinde valeat &
quò dignus est, contemptor priscae doctrinæ au-
thoritas Fedro, vt qui nullis argumentis vtatur, nullis
auctoritate vincatur, nulla temporis proscriptio ab-
solueatur, tantum affectibus suis deprauatissimis
indulgens, vt omnia scilicet ex suo naturæ lumine per-
cipiat atque intelligat. Ipsa ergo veritas, & simplex
rationis forma in nos tuebitur: illum autem maligna per-
ficia atque inconscia temeritas iudicabit. Postquam
nunc sermonem de duplici calido innato, primis
humido, æthereo cœlestiq; calore, natura, semis-
et quibusdam alijs istis rebus finitimis, spiritibus, ac
corporis partibus, vtcunque ex probatissimis
absolueremus: æquum est, & dicendi ordo
vt pari modo facultates animæ, à quibus actio-
nes, vt pariter functiones viuētis corporis sunt & cognoscun-
tur, doceamus.

CAPVT XVIII. DE FACULTATIBVS ET
functionibus naturalibus.

Facultas est virtus illa ac potestas (omissa quorundā
contentione) quam anima tanquam de sinu aut fon-
te suo promit, & ad muneris functiones siue actiones to-
tæ corpori præstat. Animam autem hoc loco intelligo prin-
cipium ac causam functionum viuētis naturalis siue or-
ganici corporis, Nam quicquid illi vitæ conferet, actio-
nesque vitales inducet, anima censetur. Erit igitur vi-
uentis

uentis corporis species anima, cui vita, veluti propria
 peculiarisq; actio comes & socia est. Proinde cuiusq;
 illa insidebit, id ipsum animatū pariter & viuū reddet,
 animamq; sortietur, ceu veram essentia: Vitam vero, vt
 propriam illius functionem. Vnde exquisita animato-
 rum ab inanimis differentia, per animam & animatorum or-
 dines, ex differentijs animæ, rectè decernuntur. At nihil
 ominus plerunq; relictæ ipsius essentia: obscuritate ac
 cognitione, ad proprias tantum functiones atq; opera,
 quæ manifestiora sunt, diuertimus. Ideoq; ex his lapsum
 ferentias facultatum nobis verè comparamus. Hic de
 sublimi animæ substantia siue essentia ac natura nihil di-
 cam, quando me hanc, cum Galeno lib. de facultatū na-
 turalium substantia. s. de simpl. facultatibus, & alibi
 genuè ignorare confiteor. Nec eius cognitio peculiari-
 ter ad Medicum pertinet, vt qui vnus tantum humani
 corporis naturæ exactè cognoscendæ incumbit. Satis
 igitur fuerit, ad morbum profligandū, & valitudinem
 tuendam, si corporis, quod curandum suscipimus, non
 animæ (quæ nostro muneri ac necessitati non subijcitur,
 neq; nostris auxilijs eger) naturam perspectā habeamus.
 Ergo nihil de coelesti, ætherea, incorporea, immortal
 animæ essentia disputabo, quum id à Platone, Aristote-
 le, & alijs ab alijs diuino ingenio præditis Philosophis
 sufficienter factum sit. Nunc rem ipsam aggrediar: Ga-
 leno efficientis causæ essentia incognita fuisse videtur,
 ideoq; eam facultatis nomine appellat, ac tot facultatum
 substantias nobis inesse putat, quot efficientiū causarum
 propriae insunt differentia: aut vt breuius expediam, tres
 sunt functiones & opera. Itaq; Platonem imitatus, tres
 animæ partes, substantiâ sedibusq; disclusit. Præstantis-
 simi Philosophi, quos hîc sequimur, ex vitæ functionib;
 tres viuentium differentias mente complectunt, Naturæ
 rationale

ac principatu præstantissima iudicatur, ab hac vitalis, postremo naturalis. Vitalis est data animantibus, quæ per arterias illapsa, naturales actiones integrat, tuetur, & absoluit: itaque naturali dignior iure videtur, animali inferior & ignobilior, quando huius causa, maxime illa condita sit: Finis autem, in quem duæ aliæ facultates continentur, animalis est splendore dignitateque prior, & in animantibus tangendi sensum habentibus manifestior. Quin etiam animales functiones vel operationes, sentire, moueri, ueri, imaginari, memorari, diiudicare, ratiocinari, conuolari, prudenter dicere, sapienter viuere, quia altioris gradus ac dignitatis sunt, quam solum & simpliciter viuere, euidenter declarant vim atque potestatem harum effectricem, omnium summam, principem, & diuinam esse. Porro in actionibus vitæ necessarijs, prima omnium vitalis decernitur, quia non modò reliquis maturam præbet, verum illas insuper suscitatur, perficit, maturaque complexu defendit ac fouet. Etenim si illa paratitacula sensum & motum habitura sit, siue ex nutritione utilitatem percipere debeat, omnino est necessarium, ut in eam spiritus & facultas vitalis ex corde influat, quem si lædi contingat, mox functio viriusque mirum animalis & naturalis interpellatur. Ergo huius beneficio quum duæ reliquæ indigeant, non autem è diuerso, in primis ad usum vitæ necessaria vitalis constituitur, quia hac una manente, nemo interire potest, quum omnis vita, & omne virium robur, hinc aestimari debeat. Cæterum quando origine naturalem primam esse dixi, idcirco etiam ab ea primo loco sermonem exordiar. Sunt autem tres eius partes præcipuæ, quas etiam functiones dicere possumus: procreatrix siue generatrix, nutrix vel alitrix, & auctrix, in quibus, prima leminis natura instructa est, quas inde naturales appellamus.

mus. Hanc ex professo doctrinam Hippocrates, aut si Galeno accedimus, Polybus de genitura & natura foetus, primo, ac tertio libro, Galenus de facultatibus naturalibus copiose ac luculenter tradiderunt, & nos quodque de hisdem superius diximus, vt superfluum videatur curius his immorari. Nutritioni, quæ alimentum in corporis substantiam adiungit, agglutinat, conuertit, & ariter assimilât, quæq; omnis cōcoctionis finis est, & totius functionis naturalis absolutio, subseruentias, vires, an facultates dixerim) nimis attractrix, concoctrix siue alteratrix, & expultrix. Nā sic vni comparatū, vt vna eademq; res, ad diuersas causas efficientes relata, diuersissimas formas ac species recipiat, quod in pane, atque omni alimento futuro, pro cuiuslibet individui calore, varijsq; agentium causis videmus. Quare etiam vnaquæque corporis particula vim appetendi & attrahendi, quod sibi famis ac cōueniens est, habet interno calore, ex mole atq; substantia sanguinis, qui in hepate illius officina atq; principio gignitur perficiturque ingenita proprietate: deinde per venas sanè multas vniuerso corpori, ad vniuersum præstandum, distribuitur. Quum autem illa alimentum vniuersi sit varietas, ideo non omnes vnius atque vnius alimentum suauitate pascuntur, neq; hisdem de causis, quæ quod sibi aptum fuerit, salutare & iucundū quædam alliciat: non aliter quàm stirpes è terra conuenientem succū, aut lapis heraclius ferrū, & purgantia medicamenta vnumquempiā ex corpore affinem conuolunt humore: & peculiaris in super remedia surculos ex humanis partibus extrahūt, testimonio Galeni lib. 1. facu. naturalium. Hæc sequuntur retentrix, q̄ suo munere fungit,

quando pars attractum succum coquit, donec in suam ipsius naturam, eum mutauerit. Deinde altera diu retentus meratur, qua succus attractus & aliquamdiu retentus assimilatur parti nutriendae. Expultrix ¹ in concoctione inutilia & aliena respuens segregat, superfluaq; excrementa ex singulis corporis particulis excernit, ne si diuturniorem in ijs moram fecerint, tandem in putredinem aut corruptelam vertantur. Ceterum quomodo particulas istae facultates agant, & quomodo, & quibus in locis concoctio perfecta fiat atq; absoluat, ex singulari instituto, Galenus tribus libris eidem argumentodiscatis. 3. de temperamētis ac pluries alibi abundanter explicuit. Et haecenus de prima, sequitur altera Vitalis appellata.

Quamuis Aristoteles hanc eandem cum naturali existimauerit, attamen Platonem sequuti Medici ad vnum omnes diuersam agnoscunt, quod vnanimi consensuetiamnum confitemur, non modò cogitatione, sed re ipsa, propriaq; substantia distinguentes, quemadmodum manifestè ex singularū separatis actionibus liquet, & quod vna, aut altera incolumi, tertia laedi potest, vt paulò superius etiam indicaui. Indubitatum est ex arteriarum origine, motu, pulsatione, proprijs operibus, & meditatione hanc facultatē, innati caloris fontem, in corde constitutam esse, quapropter Peripateticorum scholae cor vitæ principium dixit, quod omnium primum viuac postremum emoritur. Haec facultas cor motu continuo & perpetuoq; agitando aërem nos ambientem idoneum ac nutrientem attrahit, & in seipsum recipit, & inde excrementa fuliginis plena foras respiratione expellit, cuius praecipua causa contemperatio ac conseruatio natui cordis caloris, asperae arteriae pulmonisq; auxilio perficitur. Eadem ex corde per leues arterias, quae est initium, in ossa,

in ossa, cartilagine, carnem, atq; omnes denique partes
diffunditur, quibus vitam, & salutarem insitumq; calo-
rem imparrit, vt nulla corporis particula, ab illius aspi-
ratione ac fauore, destituta maneat. Imò hæc ipsa nō tan-
tum ceteras facultates rudes atq; inchoatas perficit, ve-
rum insuper easdem, atq; inde ortas actiones, donec vi-
uimus, continet, tuetur, ad agendum impellit, & con-
quod planè declarant arteriarum interceptio-
nes aut vinculis, aut alijs quibuscunq; causis oppri-
uibus intercidunt: etenim per has, cordis inspiras-
cohibita ablataq; mox celeriter corruiit extingui-
animal: Tanta est vitalis huius necessitas, vt citra
reliq; duæ nihil efficiant, cuiusmodi exemplum
recipiti syncopa, siue animi deliquio proponitur.
manifestū sit, quamdiu vitale robur corporis par-
illuat, omnes aliæ facultates simul intermit-
Contra quando id ipsum excitatum se recolle-
rit, reuixeritq; continuo illæ exurgunt, & mox ad ac-
tiones suas redeunt. Neq; existimandum corporis par-
tem ab omni sua facultate tam breui interuallo priuari,
quemadmodum adhuc propriæ & ingenitæ vires insunt,
viri virtus excitat aut extimulat. Hanc facultatē Ga-
lus animosam, & animā animosam appellari dixit. 9.
methodi. Ista de altera breuiter scribere volui: supe-
ria ac postrema animalis, cuius sedes & propriū instru-
mentum cerebrū habetur, quia inde euidenter illius ope-
rationes oriri videmus, quarum duo prima summaq; ge-
neris existunt, alia consilij & rationis sunt participantia,
aliæ alia: Huius vnus effectus atq; opera animal videt,
audire, gustare, tangere & tractare: quin etiam mo-
ueri, quando primū appetitus aut voluntas mouenti
facultati per nervos & musculos cum spiritu diffusa im-
M 3 perauet

perauerit: Rerum in super discrimina internoscit, cogitatione fingit, somniat, meminit, & recordatur. Hec sentiens ac cognoscens animæ facultas, in cerebri toto corpore, tanquā princeps in arce ac propria sede penitus sedet, ex quo velut è suggesto, rerum omnium imagines à ministris & nuncijs, sensibus extrinsecus allatas, & ante se positas discernit, contemplatur, diiudicat, omnesque sensuum actiones obseruat (quod inde propriū sentienti instrumentum nuncupatur) unde in omne corpus nervorum propagines disperguntur, ac vis illa prima sentiendi, ex cerebro in sensuum instrumenta diffunditur, quorum famulatu & opera vititur. Est igitur cerebrū sensuum motus principium, ratione nervorum inde ortogochiputissimū ex posteriori parte, à qua tum spinæ medullæ tanquam caudex, tum plurimi mouentes nervi ortū habent: Illi autem ex cerebri parte priore domicilium continent, sicut Anatomia ostendit. Rationis particeps solus homo, vt qui boni malique specie sibi obiecta, cum ratione sequitur, aut fugit, idque eius animalis facultatis beneficentia, quam rationatricem appellamus. Atque hominum omnium ac singulorum explicationem reddere, non est proprii laboris, sed qui eius cupiditate suauissima flagrat, apud Philosophos, atque præstantissimos medicos perquirat, qui constanter hanc telam absoluerunt.

CAPVT XIX. DE HUMORIBVS,

contra Paracelsistas.

TEmpus nunc est, vt de humoribus, quos Columas nostras Peleus alter machera sua exultans appellat, ad rem necessariam superscriptis, quando de elementis mihi sermo fuit, adiungam. Hippocrates libr. de generatione, quatuor humorum species constituit, sanguinem, bilem, aquam, & pituitam: Similiter libro quarto de morbis: Ab his morbi fiunt, atque etiam ex mor-

in morbis discretiones: siquidem, eodem teste, in omnibus cibis ac potib' aliquid est biliosi, & aquosi, & sanguini, & pituitosi, in alio plus, in alio minus. Proinde quæ eduntur ac bibuntur, alia alijs ad sanitatem præstant. Porro autem de natura humana, corpus in seipso continet sanguinem, pituitam, bilem duplicem, ex quibus constitit, egrotat, valet, & temperaturæ animæq; actionantur, & morbi eorundemq; curationes dignoscuntur. Eisdem humores Plato, eisdem Aristoteles, Theophrastus, Diocles, Plistonius, Mnesicheus, Egoras, Philotimus, Erophilus, & ut semel dicam, & pariter Philosophi cõfessi sunt, quemadmodum in initio libri. 2. de elementis ac locis infinitis, ego in vniuersum medici rationalem artē professi probarunt: Neq; quisquam ante Paracelsum inuenit, qui humores istos, in corporibus nostris, esse negaret, quia sensibus fidendum verè iudicarunt, quū nullus iudex alius certior, quàm sensus ipse, lidem humoribus a natura constitutionem acceperunt, ad corpus naturalis, licet quandoq; id minus faciant, quia alius utilis, alius nō naturalis, qui non satis integer alere potest. Generantur autem, ut modò ex Hippocrate nostro asserui, per ea quæ comeduntur ac bibuntur, in singulis cibis facultas generandorū quatuor humores continet. Quum enim ex quouis cibo ac potu chylus generetur ad nutriendum idoneus humor in ventriculo confectum, & ope venarū mesenterij præparatum, ac in quadam sanguinis forma adumbratum iecur accipit hunc per moram & retentionem tenuium & admodum angustarū venarum meseraicarū, ex quibus haud facile celeriter succ' distributionis imperu allatus perurere potest, alioqui absolutæ concoctioni minimè necessarius

cessarius propria sua potestate (quæ potissimam in eius
 substantia insidet) in verâ atq; expressam sanguinis speciem
 conuertit ac perficit, & tandem applicatus ille suc-
 cus, aut si maior sanguis, singulis membris, eaq; nutritis
 in substantiam eorundem abit, quod tamen nõ cuiusvis
 sine delectu particulæ opus est, sed ipsius iecinoris caro-
 nis: tamen si reliquæ illæ in hoc vsum quandam ac vtili-
 tatem obtinent. Quando igitur ea caro, quæ substantiam
 concretum ac coactum sanguinem exprimit, attractum
 ex ventre chylum sensim enititur in propriam naturam
 commutare, sibiq; prorsus assimilare (est enim hic vni-
 scopus, in quem singula particula caloris sui munus de-
 rigat atq; refert) primò quidem crassiorem reddat, ac co-
 lore rubrum: deinde cum ad quandam mediocritate
 peruenit, sanguis syncerus est & appellatur, tantò iec-
 cinoris substantia deficiens, quantò chylum ventris su-
 perat. Ex quo intelligitur, sanguinis confectio nem, nõ
 modò caloris beneficio, sed maximè iecinoris ingenta
 proprietate compleri. Porro geniti iam sanguinis fami-
 liarem ac cognatam quandam portionem sibi iecur ad-
 iungit, agglutinat, & assimilât, non tamen vt ventricu-
 lus aut intestina chylum, sed absoluta nutritione illi in
 propriam redigit. Reliquam verò sanguinis partem
 seu superfluam, & sibi superuacaneam, in venam cauiam
 transmittit, quæ in conuexo iecinoris posita est, à qua in
 vniuersum corpus in venas quamplurimas distribuitur,
 vt in omnes corporis partes, singulis naturali appetitu
 trahentibus, facillè deriuetur, pro alendâ partium di-
 uersa necessitate: siquidem non omnes vno similique ali-
 mento sustentantur, sicut nec stirpes. Eodem loco san-
 guis seroso tenuiq; humore perfunditur, quo tanquam
 vehiculo expeditè in graciles & angustissimas tum me-
 senterij, tum ipsius iecoris venas perfluat, At humor ille
 serosus

profus quum alendo corpori minimè sit accommodus,
perfuncto illo vehiculi munere, ex iecinoris cōuexo se-
runtur, trahiturq; per ductus venarum emulgērium in
renes, vnde postea in vesicam profunditur: Ideoq; renes
venarū cauē assident, sub ipso iecinore, vt celerius
functionem subeant. Sed mirantur Paracelsicæ se-
mitatores, ex quocunque alimento, quatuor supra
atos humores in nobis generari, quod nunc ex
sumis autorib⁹, & ipso rerum euentu ostendā, hinc
caus. Nihil in communi totius natura ducitur ac
distit, quod nō ex quatuor illis peruulgatis omnium
primordijs elemētis, quadam mistionis contem-
plata producat, inter quæ dum in primis alimen-
ta merantur ac creduntur, sit sanè vt chylus ex ijs fa-
quantumuis simplex ac vnius formæ influentibus
atur, attamen reuera partium diuersarum mutuā
mixture concrescit, quarum aliæ calidæ & tenues
aliæ frigidæ ac terreñe, quædam frigide humidæq;
quadam calore & humore excellentes. Cæterum quan-
to vnius iecinoris calor in tam multiplicem diuersumq;
mores procreari, præsertim dicentibus Philosophis, ab
causa simplici, multa diuersaq; gigni, ratione
similitudinis in materia, quod paulò etiam superius
Nam vt simplex nullum genus alimenti, aut chy-
beri potest, ita fieri omnino nequit, vt omnes chyli
partes, in vnum ac simplicem humorem, commutentur.
venim si quis cæpis, porris, allijs, sinapi, melle, pipera-
aut calidis aromatis vescatur, & vinum meracissimū
nat, natura in super calidiore, ætate florēti, regione &
sili statu feruente, nō tamen propterea ex omnibus ijs,
proceram in venis bilem colliget, quamuis abundantio-
m & præ alijs succis feruentiorem, sit repositurus. Pa-
ri ratio

ri ratione si quis lactucis, peponibus, fructibus fugacibus,
 piscibus, carnibus suillis recentibus elixis, & aqua in
 super pro potu vtatur, non solum pituitam fouebit, sed
 alios quoque humores, pro alimenti natura, & caloris sui
 innati qualitate, ac quantitate. At cui homini secur in ipsa
 generatione, temperatum cōtigerit, is haud dubie ex chy-
 lo tēperato, & substantia mediocri, sanguine bonū: ex ca-
 lidiorē, ac tenui, bilē flauā: ex humido frigidoque pituita-
 ex frigido & terreno, humorē melancholicum preabit,
 semper secundū temperaturā alimentorum, vel iecinoris,
 vel vtriusque, seruata analogia: quia sanguis sanguineus
 bilis bile, pituita pituita, humor melancholicus alius alio
 lidior, frigidior, siccior, & humidior existit: nulli enim
 omnium suus exquisitè defunctus est gradus. Hinc per ip-
 suē cognoscitur, non oēs alimentorum partes bili
 guendae accommodatę, in omnibus corporibus aque in
 bilem conuerti. Nec similiter pituita generanda in pi-
 tuita, nec melancholia naturalī proferenda in melan-
 cholicum succū: sed varietatis plurimū inesse, ex caloris
 efficientis potestate, & alimēti materia, quae iusta equa-
 litas, gignēdi humoris naturam definiat. Dixi quomodo
 necessariò in nobis quatuor humores gignantur: superest
 adhuc quomodo idem omnes simul vno eodemque tem-
 poris spacio proferantur, manifestem. Vnus equidem
 iecinoris calor qualitatum omnium efficacissim⁹ toti chy-
 lo equaliter inhæret, & in eū pari robore ac conatu vbi-
 que incumbit: at non oēs chyli partes parem mutationē
 recipiunt, quia non similis est omnium constitutio. Attamen
 quicunque ex illis diuersi humores gignuntur, eodē tem-
 pore emergunt ac prodeunt. Nam pituita, ex frigida cras-
 sadaque chyli portione fit, bilis ex calida tenuique: sanguis ex
 tēperata: melancholic⁹ humor ex frigida terrena. Quam-
 taem omnibus partibus equalis elaboratio accesserit, tamē-
 ta huius

Humorum varietas orietur. Hoc aut loco admonendum
 est, ut duo ex supra assignatis humoribus alēdo cor-
 poris esse idoneos, ut qui nunquam vlla vi, in san-
 guinis mediocritatē aut cōtemperantiā, reduci possūt.
 Unde sagax natura eosdē à sanguine segregans, flauā
 bilem in propriam vesiculam ad iecinoris portas colloca-
 ta, verò in splenem reponit. Aut ut verius dicā,
 illa propria ductu ac via, ex hepate flauā bilem
 in iecinoris portas, nullo alio humore viciatam attrahit, præser-
 tim si integrē sanum fuerit corpus, qua tamen nō nutrit
 (quā sit amaro nullo benigno succo perfusa) sed san-
 guinem recepto, per venam conspicuā, ex iecinoris portis
 in splenem ipsius collū insertam. Similiter lien parte caua
 à portis iecoris allatā fortitur, qua iecur à melan-
 cholico humore expurgat. Quī in splenem sanguis attra-
 hitur, quā in iecinore: sed postquam in illius venis
 tenuior fuerit elaboratus, tenuior duntaxat portio,
 alimentū fit, & in eius carnem sensim reconditur,
 quoque quodvis viscus familiari cognatoq; sibi humore nu-
 tritur. At qui crassus permanet nulla lienis potestate su-
 perfluo velut eructado rejicitur. Idem ga austerus ac acer-
 us ventriculum adstringit, ad firmandā illius functio-
 nem deinde in ventris spacium relabitur, & cibi reli-
 quia in intestinis adherens foras propellitur. Cæterum
 à naturali expurgatā, quæ in sanguine est humor
 crassus, nullū proprium organū natura est machinata, quæ
 evacuari, sed in corpore manēs, quasi ex dimidio co-
 mpositū integrēq; coctus, sanguis fieri debebat salutaris,
 alimentarius. De singulorū aut humorū in sanguine p-

portione, natura, permissione, mutatione, differentia, exuperantia, & putrefactione, cum intra, tum extra venas atque eorundem concoctione, preparatione, alteratione, expulsionem siue euacuatione, alias peculiari calamo explicabo, si mihi Deus clementer longiorem vitam largiatur.

CAPVT XX. COMPARATIO SVpra DICTORUM cum Paracelsica Fedronis Physiologia.

HAec ergo nostra est de anatome, elementarijs qualitibus, temperamentis, spiritibus, calore nativitate, modo primigenio, facultatibus, & humoribus brevis sententia, quam sane secundum maiorum nostrorum, & clarissimorum Philosophorum ac Medicorum traditionem ex infractis rationibus, seculisque multis, unanimi scholarum consensu confirmatas retinendam censeo, nec errorem errori, gravissimo agrorum periculo committere. Nam sicut veritas veritatem, ita novitas dubitationem, & vanitas vanitatem gignere solet. Rectissime de te tuisque similibus apud Solomonem in proverbijs cap. 16. legitur: Contentiosus rixas incendit, ut carbopruinam & ligna ignem. Hippocrates noster homini nihil magis ad prudentiam conferre sanguine convenienti libere flatibus testatum reliquit, qui si permaneat, sapit: si varietur aut deficiat, magnoperè desipit. Quum igitur tu tam ineptè, ut antiquissima dogmata prorsus repudianda, iudices: Ec quantum ingenui sanguinis in te superesse existimabo, qui depravatissime non de una aut altera artis parte, sed de uniuersa penitus constituas: Id tibi cum praeceptore tuo Paracelso commune est, dum humores non morborum causas, sed mineram quandam, intra corporis venas, decernit: & humorem melancholicum, Lunaticum aut Saturnicum: cholicum, Mercu-

nalem: Phlegmaticum, Aquarium vocat. Miror vos hu-
 iusmodi verborum portēta somniare, & populo ceu nu-
 minum oracula proponere, quę nulli veterum, neq; Hip-
 pocriti, neq; Platoni, neq; Aristoteli Philosophorū pa-
 rentibus vnquam in mentem venerunt. Hic nolo tecum
 multis contentiosum ducere funem, sed vnum hoc dice-
 re, maligno te humore agitari, aut immedicabili
 corruptelis infectū, adeo vt nullo cathartico quan-
 to valido & efficaci, ne ab Antyciris equidem peti-
 ti expurgari queas: Solent enim animi mores, humore
 superantiam sequi naturā. Quāso te, prodi nunc tan-
 tam in proscenium Fedro: prodi, vera facie, vt quantum
 spectantibus oculis naturę arcanorum procul aspice-
 re cognoscamus. Prome atq; ede speciosam Physiolo-
 giam tuam, vt quisq; de tua inde producta medicina, &
 nostri temporis existimatis (vt scribis) doctoribus iudi-
 cium ferat: siquidem tu, si dñs placet, artem sensibus ap-
 prehendam pingis, aut verius imaginationibus fin-
 ges, dum quę per se clara, certa, stabilia, & illustrata an-
 te sunt, obnubilare, infringere, concutere tentas:
 Nobis autem contumaces scilicet opiniones ferociter,
 & insensu suę defensionem ac velamētum efficias, con-
 trarium. Tu vnum ex altero, secundum dogmaticam me-
 thodum eruis: Nostri comminiscuntur, quę oculari si-
 de non aliter quā calx arenę cohærent. Sic imprudēs
 ex arena funiculum nectis, & inuitus veritatem confite-
 ris: nam optimē calx arenę & aquę permixta cohæret,
 & ex earum diligenti commistione & subactione, soli-
 tudinis connexus, ac structura firmissima constituitur,
 quod præter vsum quotidianum, Vitruuij doctrina au-
 thoritateq; roboratur lib. 2. architecturę cap. 4. & 5. Vi-
 des nunc quantoperē tecum, dum nos ludis, pugnas-
 dum lupus ipse in laqueo cōstringeris? dum medicinam

nostram scopam dissolutā facere niteris, & rationalem
consensum eidem inesse negas? vbi nunc ars illa tua sen-
sibus comprehendenda? vbi nunc demonstratio, dum que
coniunguntur naturā optimē, disiunxeris pessimē? Sed
ita improbē obstinatis euenit, q̄ tamen si ligneo pistillo in
mortario benē cōtundantur, nunq̄ tamen ingeniu mu-
tant. Sed mihi nunc dulcescit veritatis oratio, vt quæ res
liqua sunt absurda, dum aquā igni miscere studes, & ara-
tro iungere vulpes, cum pudore, ac poenitētia deuores.
In processu itaq; nos, in summis morborū generibus, re-
merē more tuo insimulas, quia deserto fundamento, ac
desertis in Physiologia elementis, nihil solidē de mor-
borū causis & symptomatibus, vnde vera curatio institui-
tur, proferre, te autore possumus: quia Galeni doctrinā
sequentes, neq; summa morborū genera, neq; eorundē
causas verā pathologiā, neq; in therapeutica, summa me-
dicamentorū genera illis cōuenientia inuenimus. Certe
quanq̄ initio fermē huius operis, & morborū causas dis-
plices, externas videlicet & internas, symptomato-
curandorū illorū instrumenta: deinde elementorū specu-
lationē, ex intima rerū natura, atq; ipsa adeo veritate, de-
parentes Philosophiā, primos medicinæ Autores, de-
prompta satis indicauerim, vnde artis studiosi, & quib;
modestiae coniuncta est prudentia, abundē satiari queant.
Attamē interturbator noster Galenomastrix vsq; nouis
tragædias excitat, vrgetq; tyrannorū ritu, vt vni sibi pa-
reamus omnes, haud absimilis illis, qui vera perspicuaq;
dubijs obscurisq; cōiecturis velare conantur. Nunc igitur
quum tanta sit illius pertinacia & artis odium, vt errare
malit, quā veritatem amplecti, negligendū ac contem-
nendū censeo, vt qui dictione absurda, præclarā operam
cōcinnare sibi persuaferit. Ceterū quod medicinæ nostræ
facies integra conseruet, de singulis apponā, quæ sermo-
ni illi

nisi necessaria esse videbuntur. Interea Fedro iuxta fluxum puteum fodiat, aut si malit, inter sodales suos primus saltando palmam ferat, mox festus in gynæcio suauiter quiescat.

CAPVT XXI. DE MORBORVM GENERIBUS ac differentijs, contra Fedronem.

Morborum genera summa primæq; tria agnoscūt, Medici ex ratione artem profitentes, similem, organicum, & communem, quem continui solutionem generis primò appellauit, ex partium humani corporis varietate, idq; hac demonstrationis fide. Cum omnis morbus, in aliqua corporis parte, quæ sola per se est functionum opifex, firmiter inhæret, necessariò primas illarum differentias, ex partium differentijs, & læsis actionibus constituunt: siquidem nemo potest inuenire, aut demonstratione morborum numerum asserere, qui nõ similem earum naturam absolutè cognitam habeat. Est enim morbus, affectus vel dispositio præter naturam, primario & per se corporis actiones siue functiones offensus, aut lædens. Partes verò duplices sunt, similes & simplices, Platone primogeniæ vocatæ, & homogeneæ, id est, eiusdem generis, veluti numerantur ossa, cartilagine, nerui, ligamenta, arteriæ, venæ, membranæ, caro, quæq; semper in similes diuiduntur. Aliæ organice aut instrumentales, compositæ, dissimilares, nominantur: vt manus, caput, pes, crus, oculus, lingua, pulmo, hep, venter, vterus, cerebrum, cor, iecur, & similes. Iam quicunq; morbus partis similis naturalem cōstitutionem vel temperiem lædit, Similariis: qui instrumenti rationem aut compositionem viciat, organice siue instrumentarius: qui vtriusq; communis est, partium continuatone consistens, ac præter naturam easdem dissoluens, vnita

vnitatis vel continuitatis solutio appellatur. Porro sim-
 ilarium partium morbi, aut simplices sunt, aut compo-
 siti: illi ex intemperie sola quatuor qualitatibus, calidæ,
 frigide, humidæ, siccae: hi ex earundem cōmitione mul-
 tiplici, quæ cum materiæ putrescentis, vel putridæ, vel
 nō putridæ affluxu, & sine ea fieri potest, existunt. Simi-
 liter duplices sunt organicarum partium morbi: sim-
 plices quatuor: Vnus in figura seu formatione corruptæ
 alicuius partis: alter in numero partium aut superfluitate
 aut deficientium: tertius in magnitudine vel quantitate
 te membri: quartus in constructione, positura, situ, sive
 compositione, observatur & cognoscitur: Compositi
 quando nimirum vnus, aut duo, aut plures, ex modo cō-
 memoratis simul partem aliquam infestant. Tertius
 morbi genus parī modo & simplex ac compositum habet
 tur: Illius quatuor etiam primariæ differentiæ numerantur,
 Auulsio aut diuulsio, græcis ἀποπαρῶσα, in ligamentis
 consistens: vlcus, vulnus, & ruptio, in carne: fractura
 fractura in osse: cōuulsio in neruis: Huius tot sunt, quot
 simularium & organicarum partium solutiones sibi in-
 uicem complicantur: Atqui nemo similibus aut in-
 strumentalibus benè mederi potest, nisi nouerit singula-
 rum substantias, compositiones & resolutiones, ad speciem
 primam. Hic sciendum rarò morbum aliquem sim-
 plicem ac syncerum esse, sed frequenter mutuo in se quæ-
 liter commisceri, ac sæpè morbum ex morbo nasci, cum
 in partibus similaribus, tum instrumentis, tum vniuersis
 que communibus: quorum etiam nomina sunt pene in-
 finita, & differentiæ, an per se ac simpliciter, an per con-
 sensum (duplex siquidem affectus est, contra naturam)
 in membris afficiant, quamplurimæ: quas si non recipi-
 mus, quomodo singulis vera auxilia inueniemus? Quo-
 modo secundum rationem curabimus? Non aliter sanè,
 quàm

quàm si quis, absq; idoneis instrumētis, opificiū aliquod
incipere & absolvere eleganter cōtendat: siquidem sine
vera cognitione, morbi finis fieri nequit, nec recta victi-
tudo, nec oportuna medicatio institui potest, in acutis
& peracutis maximè morbis præceps periculum com-
mittitur. Ex his opinor manifesta sit nugacissimi Fe-
lices infana confidentia, & labyrinthus inextricabi-
lis omniū hominum morbos, eorundemq; cau-
sas primis initijs, Mercurio, sulphure, ac sale propo-
sitis, atq; secundum horū proprietatem, indubitata me-
dicamenta promittentis: Nam hæc sunt illi rerum om-
nium simplicium ac compositarū principia, & ex hisdem
omnia corpora consistunt, inq; eadem per analysin ope-
ræ chemicæ resoluuntur. Docet in Meteoris suis Para-
cellus tria ista increata, æterna, & ante mundi creatio-
nem extitisse. Præterea quādo Deus dixit, Fiat: tres spe-
cies creatas, quæ in quatuor elementa distributæ sunt.
nihil sub Sole, aut supra terram inueniri, quod non
tribus nominatis confectum sit, atq; in eadem distin-
guatur, atq; resoluatur. Superuacanea igitur, & fru-
stra sunt facta, si omnia in his tribus reperiunt. Quid
multis illas phæasma sunt, ac cum Mose ex diametro pu-
gna, quoniam is scribit, Deum in principio cœlum
& terram creasse. Ergo si tria Paracelsica principia æter-
na sunt, sanè vanus est Moses diuini spiritus plenus,
mendax est omnis fides nostra. Quod enim semel He-
braeorum ac Christianorum mentes occupauit, nō tam
reprobò damnatissimoq; sensu, cōtra omnipotentis Dei
creationem, cōtra sacrosanctam tremendamq; scriptu-
ræ auctoritatem, peruertere debuit vester Pythagoras.
Nec minus horrenda fingit de ortu diei, noctis, ac tene-
rarum causa, quam stellis quibusdam peculiariter con-
genitisq; viribus ideo creatis tribuit. An non Moses
noctis

noctis dieiq; causas, Solis ortum & occasum constituit.
 Pari inscīa temeritate scribit inter stellas esse, quæ nat-
 turaliter pluuiam faciant, ventos excitent, fulmina cu-
 rant, niues pariāt, grandinem demittāt, rorem ac pru-
 nam fabricent: quæ hyemem, æstatem, & quæ diem no-
 ctēq; efficiant. Simili stulticia insuper hīdem tribus
 principijs omnes omnium corporum qualitates, differ-
 rentias, proprietates, ac cōditiones inesse affirmare au-
 det, elementa omnia incorporea, inania, vacua impulen-
 ter asserit. Attamen sacræ literæ testantur Deum, quan-
 do prorsus nihil esset, totum hunc mundum creasse cor-
 poreum: & nominatim cœlum, terram, aquam entia ap-
 pellant. Sed ridiculum, quod ipse cum discipulis suis
 his tribus rerum initijs, in omnib⁹ morbis purificandi
 instaurandis, curandisq; ceu vniuersali ac indubitata
 ridoto vtantur, cuius tamen multiplex est nomenclaturā.
 ra, videlicet Balsamum, Arcanum, Quinta essentia, Sol
 internus, Mumia, Tinctura, calor Solis ac Lunæ: & in
 his infinitam constituunt differentiam: quia Balsamum,
 arcanum Dei nostri, Regis Corallinum, sanguinis argē-
 tū, specificum, & trecentis herbis constans ac similib⁹
 inauditis monstrosisq; vocibus alia subsequenter appella-
 rant: Imò in hīdem diuersissimam esse virtutem & ope-
 rationem agnoscunt, quemadmodum in libris cogniti-
 nifestè videmus. Quapropter fieri nequit, seipsis con-
 tentibus, vt Balsamum solum omnibus morbis subue-
 niat, quum hi non vnius sint generis, & in illis alienissi-
 mæ facultates existant. Huiusmodi pluribus confutata
 nō proposui, quoniam id longa disputatione, & irretra-
 ctabilib⁹ argumētis absolutissimè perfecit eximius Phi-
 losophus, ac doctissimus Medicus Thomas Erastus scho-
 lae Heidelbergensis Professor clarissimus, Quis nunc
 Paracelsus

Paracellum, & te, citra iudiciū, citra rationem, citra demonstrationem, hæc commenta fingentes, insanire neque quando sanè eiusmodi absurditatem, contra scien-
tiam multorum seculorū serie confirmatam inferre
sunt. Porro si superioris instituti peculiarem expli-
cationem suscipio, supra fidem hæc dissertatio extendetur.
Nec ista vniversam medicinam compleri nequaquam
possunt: Nec isto labore vehemēter studiosos promo-
uere. Galenus abundè hanc artis partem lib.
de differentijs morborū, 2. methodi, in arte parua, de lo-
cistis, & alibi tradat, ex quo ceu viuis fontib' hauri-
possunt: Nec alienū in his lectorē multū adiuuerim.

CAPVT XXII. DE MORBORVM

causis efficientibus.

Præin defino, & ad causas morbos efficientes con-
uertor: quæ sunt in vniversum duplices, Galeno per
sulari doctrina lib. de morborum causis demonstrante,
lib. 4. de tuenda valetudine: aut enim intra ipsum
corpus continentur, semper effectum comitan-
tes, vocantur internæ, antecedentes, præcedentes, seu corpo-
rales: aut aliunde corpus alterantes extrinsecus
veniunt, dicunturq; externæ, euidentes, primitiue,
incipientes, ac procacitæ. Et quemadmodū pau-
ca superioribus in partib' similaribus, morbos simplices, atq;
compositos: Similiter etiā in instrumentalib', & vtriusq; co-
mibus fieri ostendimus: sic itidē earūdem omnium duæ
causæ cōstituunt. Externæ aliæ inseparabiles,
aliæ non necessariæ nobis sunt, quæ nulla vitari pos-
sunt. Aliæ non necessariæ, quas declinare possum', testificā-
tur Galeno artis paruæ cap. 85. in illis numerantur aer am-
bros, cibis potus, mot' quies, somn' vigilia, inanitio re-
pletio sue abundantia, animi pturbationes. In aëre vsq;

versamur, itaq; celeriter ac promptè nos mutat, interdum solis qualitatibus, calido, frigido, humido, sicco, simplicibus, aut compositis: Interdum non his, sed tota substantiâ: idq; bifariam, vel corporis substantiam corrumpendo, vel contrariam temperiem absq; corruptione inferendo, vt 3. Aphorismor; docetur. Secundum locum obtinet cibus potus gignendis morbis pabulum, ac veluti mater, si intempestivè qualitate, aut quantitate ingeratur: unde postea intemperies, obstructio, cacochymia, plethora, & gravissimorum morborum antecedentes causæ fiunt, iuxta Hippocratem, vbi cibus præter naturam plus ingestus est, hic morbum facit, ostendit autem sanatio. Sed de his postea. Sequitur motus quies, vtriusq; si modum excesserit, morborum causæ fiunt. Multa enim defatigatio spiritus viriumq; substantiam exhaurit, dissipat, ac tandem corpus vehementer refrigerat: præterea musculorum, nervorum, & vinculorum robur dissipat, viit, membranas laxat, tenues plerunq; venas dissipat. Quies verò diuturna inertem calorem, spiritus ignavos, corpus totum crudis excrementis aggrauat: Imò mollis, languidum, infirmumq; reddit. Atqui somnus vigiliae huc quoq; faciunt. Ille quidè si immoderatus sit, spiritus offēdit & obscurat, oēs sensuumq; mentisq; vires torporare atq; ignavia infringit, calorem obtundit, functiones naturales turbat, crudos pituitososq; humores, & oia excrementa in corpore moratur: Hæc autem spiritus exhaurit, cerebrum calfacit & exiccat, mentem agitat, bilem accendit, calorem innatum dissipat, sicq; concoctione viciata cruditatem parit. Eodem modo corpora necessariò afficiunt inanitio, repletio, Hippocrate autore lib. 2. Aphorismor;, dum ait, plurimum atq; repentè evacuare vel replere periculosum, quoniâ omne nimis est naturæ inimicum. Nam ex immodica inanitione, sine

per alium, siue per renes & vesicam, siue per vterum, aut hemorrhoides, per sanguinis narium aut vulneris fluentis, siue per sudorem, siue per quencunq; alium locum exierit, pleriq; morbi procreantur: sicuti ex consuetarum naturalium excretionum nimia retentione, repletio sequitur, quæ modum excedens, vires dissoluit ad animum deliquit: Insuper cruditates accumulatur, cachexia, hydropes, & mortem deniq; putidam adfert, venter, intestina, venasq; tendit, membra grauatur, capitis dolores, apoplexias, paralyces, lethargos producit, nauisq; inferit, omnesq; corporis partes onerat, putredinem innumerabilem aggritudinum sobolem generat: In summa, totam hominis temperaturam corrumpit. Dixi nunc contingens morborum causis externis, ex necessitate, nobis breuiter ceu compendio: superest sexta animi perturbationes siue impetus, quarum prima sex differentia à doctissimis viris recensentur, nempe, moeror, tristitia, ira, gaudium, agonia, verecundia: his adiacent omnes subiunguntur, cuiusmodi sunt timor, fortitudo, error, pavor, pudor: Luctus, moeror, desperatio, odium, exarscentia, discordia, æmulatio, inimicitia, temeritas, furor: Lætitia, animi elatio, voluptas, spes victoria, gloria, honoris, & si qui sunt alij vehemens motus, quorum alij sensim ac tardè: alij celeriter & repente corpus alterant atq; offendunt. Hic non aliena exempla, sed cuiusq; propria ac domestica requiro. Quotus enim non viderimus vim (quatumuis etiam Philosophia disciplinisq; instructus) in seipso non experiatur? quæ corporis vniuersamq; temperatura affectus sequantur, Galeno euidenter multisq; argumentis hoc ipsum, in proprio commentario, demonstrante. Vires ferro domantur & vincuntur, at animi moresq; vincere impossibile penè videtur.

B euius quantam corpori molestiam, & boni malique ale-
 terationem, varie perturbationes inferant, per se quisque
 norit. Tempus igitur nunc est, ut causas externas non ne-
 cessarias explicem, quæ sunt ensu icus, ruentis lapidis,
 exitialium ferarum occurfus, solis nimius ardor, & cetera
 quæ contundunt, diuellunt, vulnerant, ac alia multa for-
 tuita. Ars verò medica non in his, sed in primis illis enu-
 meratis constituitur. Cæterum causas efficientium ne-
 cessarias, quædam sanitatem conseruant, quales sunt mor-
 deratæ & corpori similes, quæque naturæ legibus continen-
 tur: quædam resituunt, utpote morbis contrarias: Rursus
 aliæ salubres, quæ vel sanitatem tuentur, vel perditam in
 meliorem statum transferunt: aliæ insalubres corpus ex
 bona cõstitutione deicientes. Nec vetat causas composi-
 tas partium similium, cum simplicium tum compositi-
 rum, & earundem intemperies, putredinem, & totius
 substantiæ corruptionem, ad vnius morbi genera-
 tionem commisceri: Etenim sic causæ plerumque interuæ
 ab externis mouentur & incitantur, siue aëris simplici
 aut composita mutatione calida siue frigida, siccæ siue
 pluuiosa: siue quorundam temporum magnis alteratio-
 nibus, aut praua victus ratione: vnde putredinis occasio,
 & venæ æstiuo tempore exiccatæ atrâ biliosamque sanien-
 tem attrahunt, humores præter naturam accenduntur, & mor-
 febres fiât, quod quæ plurimis Hippocrates. 3. Aphorismor-
 rum libro locis, & 4. de ratione victus acutorum testat-
 ur. Sufficit hæc de necessariis sententibus causis externis
 dixisse, quæ aut non necessitate, sed temeritate, imperi-
 tia, casu, aut fato aliquo contingunt, sunt huiusmodi: ni-
 mis æstuaria corpus, præter modum, calfacientia atque ex-
 iccantia, & per accidens, dissipato calore, refrigerantia:
 balnea diuersarum specierum, bituminosa, sulphurea, nitro-
 sa, aluminosa, ærea, ferrea, cuprea, salsa, dulcia, mista:

Ad hæc

ab ipso morbo discitur, Galeno autore lib. de sympt. differentijs, & cap. 2. artis paruae: Nec enim quispiam febrem putridam sustulit, manente etiam putredine. Magnitudo autem morborum ex humoris in affecta sede, conditione, ac natura, spectatur. Atque ista de morborum generibus & causis, contra aduersarium, respondere volui, quibus haud difficile videre est, in quantas difficultates ac tenebras sese praecipitent, qui a nostris principibus desceant: qualis reuera hic nouus Priscianus est, in manifesta luce, maligno errore caecutiens, aut caecus potius, veritatem aspernatus. Nos deinceps symptomata, signa, & compendiosam curandi doctrinam supradictis adiungemus, sic tandem primo capiti finem imponentes.

CAPVT XXIII. DE SYMPTOMATVM DIFFERENTijs, causis, ac signis, contra Fedronem,

TAmetsi copiosissimè sufficienterque hanc medicinæ partem vnus Galenus libris eidem dedicatis, nempe de symptomatum differentijs vno, ac de eorundem causis tribus explicauerit, quibus Fedroni, siquidem similibus obturari os possit: attamen nos, velut in superioribus summam de iisdem, quaedam nunc attingemus, vt cuuillatoris inane studium omnibus pateat. Sic autem Galenus. Sanè omnis corporis affectus à naturali constitutione recedens, aut morbus est, aut causa morbi, aut symptoma morbi. Sed quia superiori dictione breuiter, de summis morborum generibus, & eorundem causis, distinximus: superest tantum de symptomatum differentijs & causis paucissimè commentemur. Sunt autem symptomata duplicia: vnum generatim dicitur, quicquid praeter naturam animanti accidit: atque hoc modo vocari possunt. Verum

Verum si nominis vim suis finibus cōstringamus, & spectemur de eo loquamur: id solum symptoma erit, quod præter naturam morbos necessariò, siue extrinsecus siue intrinsecus, ceu vmbra corpus, sequitur: Cuius tria sunt omninò summa genera, nimirum actio siue functio simplex corporis affectus, & excrementorū viciū. Actionum noxæ duæ sunt differentiae primæ: alia naturalium, alia naturalium. Rursus animalium triplices sunt sensibiles quinque, visus, auditus, odoratus, gustatus, tactus: & harum singulis accidit abolitio, ac deprauatio: Secundæ sunt motrices actiones, in quibus, motus alicuius partis volūtarius est ab actione, vel deprauatus: Tertiæ habentur principales actiones, imaginatio, cogitatio, memoria: & in singulis istis contingit abolitio, debilitas, ac deprauatio. Naturalium verò actionū noxæ numerantur, attractio, repellitio, alteratio, expulsio: & harum singularum veluti prædictarum actiones abolentur, debilitantur, aut deprauantur. Atqui symptomatum, quæ in corporis affectibus consistunt, quatuor sunt differentiae, visibiles in corpore, præter naturam: olfactiles quæ in respiratione & transpiratione maximè deprehenduntur: gustatiles ipsi ægro cōiecturæ palati ac linguæ cognitæ: & tactiles in calido, frigido, humido, sicco supra modum, aut in respiratione præter naturam duris, laxis, aridis, acutis, grauibus, asperis, ac repente in tactum irruentibus, idq; qualitatis & vi & efficacia, quæ multorum dolorum causæ atque symptomata censentur. Cæterum ea quæ præter naturam immodicè à corpore excernuntur vel retinentur, per discrimina diuiduntur: Aut enim totâ substantiâ, aut qualitate, aut quantitate, à naturali habitu recedunt. Quomodo autem omnia ista symptomata particulatim, in singulis similaribus & organicis corporis partibus, accide-

accidere possunt, & eorundem singulorum nomina, ac differē-
 ferentias: Similiter quomodo à Pathemate, & morbo
 differant, & quatenus coincidant: qua item ratione pa-
 thema, & symptoma, & pathos dici queat: quomodo in-
 super alia ex alijs nascantur, ac sese ex vno morbo cōse-
 quantur, superueniantq; Galenus fusissimè ac rectissimè
 me peculiaribus libris, vt dixi, edocuit, & medicorum
 doctissimi, perfecta methodo, atque per tabulas, ex illius
 doctrina, complexi sunt. Quod ad symptomatum cau-
 sas, scire oportet, eorum omnium causas esse neces-
 sariò morbos, aut primò, aut interueniente alio sympto-
 mate. Ideoque ex morborum natura ac magnitudine
 symptomatum magnitudo nascitur: vt enim intempe-
 ries magna magnam, ita parua paruam functioni pro-
 xam adfert, & maxima actionem abolet. Sic exempli
 causa, ardētis febris symptomata pathognomica, id est,
 ex necessitate morbum sequentia & inseparabilia, sunt
 calor vehemens mordax, sitis multa, lingua arida, pulsus
 & respiratio magna, celer, crebra: hæc sæpè subsequuntur
 inquietudo, vigilia, dolor caput feriens, delirium, stoma-
 chi rosio, singultus, vomit⁹, cordis palpitatio, frequēs al-
 ui defectio, syncopa, & id genus alia: in quibus, nisi naturæ
 victricis potentia, adiuuante eam artis industria, salubri
 crismi moliat perficiatq; mors omninò expectanda erit.
 Quæ aut, inter hæc, vires in primis labefactent, & natu-
 ram summoperè impugnent, sunt vehemētes iugiq; do-
 lores, vigiliæ longæ, ac alui superflua euacuationes, &
 præcipuè syncopa. Sic etiā in Pleuritide, hoc est, inflama-
 tione membranæ succingentis, symptomata neces-
 sariò numerantur, tumor præter naturam, febris cōtinua
 acuta, tussis, respiratio difficilis, dolor lateris punctori,
 cuius doctrinam manifestissimè Galenus, 2. & 4. de lo-
 cis affectis, de differentijs febrium, libro de cōstitutione
 artis.

215, 4. acutorū, & plerisq; alijs in locis tradit. Ad eun-
 dem sanē modum, morbi partium organicarum magni-
 tudinis cōtinuitatis magnitudo, magna symptomata
 praeiunt. Hinc igitur manifestum fit, singulos in vniuer-
 sum morbos, in quacunq; corporis particula, sua pferre
 symptomata, cū in intēperie, ex affluxu humoris, tum
 organici siue instrumentalibus, ac soluta cōtinuita-
 te frangētib; tendentibus, diuellentib;⁹,
 cadentib;: idq; in facultatibus & functionibus anima-
 bus sensitiuis, nempe visu, auditu, olfactu, gustu, tactu:
 similiter motricibus, & principibus: praeerea in natu-
 ralis actionibus, atq; affectibus corporis praeer natu-
 ram, in quibus priuatim, aut abolentur, aut debilitan-
 tur, aut deprauantur singularum partium functiones.
 Quomodo verò ista omnia eueniant, Galenus aliq̃ue
 complures doctissimis calamis monstrarunt, vt super-
 vacaneum existimem denuò huc transferre. Igitur nunc
 ad signorum explicationem transeo: horū trium demon-
 stratorū in istius operis fermè principio memini: sed
 quia praesens locus fusiores scripturas, ad Fedronis
 ignominia poscere videatur, haud importunè de his ali-
 quid in genere dicam. Est aut tanta illorū noticia Medi-
 co necessaria, vt his neglectis, spretis, sublati: oīs medi-
 cine vsus, in causarū morborūq; interiorum ignoratiā,
 corrumpat ac pessundet. Itaq; tria statuūtur prima signa
 tum genera, salubria, in salubria, neutra. Salubria natu-
 rale cuiusq; corporis constitutionē, ac moderatā humorū
 missionē demonstrant. In salubria morbi speciē indicāt,
 veluti pulsus frequens, celer, & inaequalis febrē arguit:
 alia locum affectū, vt pulsus durus membranā succin-
 gentem, mollis & vndosus pulmonem mollioremq; par-
 tem patiens alia sedē agram produnt, velut excremēta va-
 ria, siue actio alicuius partis principis, vt cerebri, cordis,
 P 2 hepa-

hepatitis & propter indiuidui cōseruationem, testium: atque
 que aliarum quarumcunq; partium læsio, ex iuuantibus
 ac lædentibus: doloris proprietas atq; differentia, situs,
 accidentia propria: Alia morbi causam declarant, nempe
 cacochymia & plerorū signa. Porro in vnoquoq; ho-
 rum genere, quædam propria ac inseparabilia sunt mor-
 dicis græcis παθολογικὰ, vt quæ simul cum morbo inua-
 dunt & simul desinunt: vnde etiam concomitantia & par-
 riter apparentia dicuntur, non enim ab eo seiungi possunt:
 ita equidem in pleuritide sunt febris acuta, cussis,
 dolor pungitiuus lateris, difficilis respiratio, quæ ipsa &
 signa, & symptomata dici possunt: hæc sanè vt accidunt,
 illa verò vt signant. Quædam nominantur σημεῖα aut
 non necessaria, hæc nonnunquam cum morbis inuā
 aliās superueniunt, aliās non adsunt, sed multis existunt
 communia: sic interdum in inflammationibus pleuræ &
 hepatitis, dolor ad iugulum extenditur: sic dolor capitis,
 vigiliæ, sitis multa subinde febribus accedunt, subinde
 non. Rursus alia præsentem salubritatem, in salubritate
 tem, neutralitatem monstrant διαγνωστικὰ dicta, alia futu-
 tura ostendunt προγνωστικὰ. alia αναμνηστικὰ appellantur si-
 ue commemoratiua, quibus præterita corporis habitus
 do memoria repetitur. Neutra verò censentur, quæ nec
 sanam, nec egram, sed mediā dispositionem corporis
 vel partim sanam, partim ægram: vel nunc sanam, nunc
 ægram significant. Cæterum quicumq; sanorū & ægrotan-
 rum signorum notitiam cōsequutus fuerit, faciliè etiam
 neutrorum adipiscetur. Tanta autem horum omnium
 medicinam rectè facere volenti est necessitas, vt siue his,
 neq; corporum benè constitutorum, neq; ægrotantium,
 neutrorum, hoc est, temperatorum & temperamentorū
 cuiusq; partis internæ, vel locorum affectorum siue par-
 ticularum ægrotantium, vel inter sanitatem & morbos
 indicant

metamorphoses, & recens vnum aliquod ex aliis ortum
 mutuo commiscetur. Quasi verò huiusmodi nos lateat,
 quando manifestissimum sit rationales Medicos totius
 substantiæ morbos, manifestos, & occultos, quorum il-
 li manifestas causas, hi cæcas obtinent, diligenter expen-
 dere: in quibus venenatas, contagiosas, pestilentes, ex
 aëre, coelestiumque corporum inquinatis viribus, ac no-
 uis syderum concursuibus permissionibusque, & inau-
 ditis occasionibus, generationes peruestigantes, iuxta
 rationalem quoque methodum, curationes moliantur &
 perficiunt. Quæ mox apud Fedronem in magnifico con-
 textu sequuntur sunt eiusmodi, vt responsionem non me-
 reantur, nedum confutationem. Et nos in superioribus
 hanc vtcunque operam absoluiamus.

CAPVT XXIII. METHODVS CVRANDI, EX
causarum notitia, secundum humores, contra Fedronem.

SVpereft adhuc, pro caufarum cognitionibus, secun-
 dum humorum in corpore præter naturam exuper-
 rantium qualitatem ac quantitatem, breuem metho-
 dum, aut practicam ex alterantibus, purgantibus, & ro-
 borantibus (vt contemptim prauus æmulator garru-
 & morborum particularium inſcitiam, atque apud no-
 ſtros ſpecificarum antidotarum penuriam accuſat) aper-
 riam. Conſtat omnibus longiſſimo atque indubitato ope-
 rum uſu, qui medicorum doctrina confirmatur, & ſene-
 ſu communi etiam manifeſtatur, in rebus humanis nihil
 diſcerni, nihil fieri rectè poſſe, ſine fideli cauſæ alicuius
 notitia. Id cùm veriſſimum ſit, nemo dubitare debet,
 quin in curationibus omnibus, quid ſecundum & præ-
 ter naturam corpori inſit, & quæ ſit morbi cauſa eſſet,
 ſtrix, ſumma fide perſcrutandum veniat. Cauſas autem
 duas

deas in supradictis assignauim⁹ externam ac internam,
quibus incognitis, ac in corpore persistentibus, morbus
nullus curari vnquā potest, autore. 7. methodi Galeno,
quatenus interdum remissior videatur, minimè tamen
penitus euellitur, & proinde curatio integra nō succe-
dit, itaq; causa primū, deinde morbus genitus tollen-
s, recedit enim & excitat causa morbū actiones cor-
poris primario ledentem ac viciantem, qui si per sanari
debeat, causa benè exploranda est, similiter quæ in cor-
pore sedes afficitur, & quomodo morbus adfligit: Hæc
sunt singula perquirenda, quæ ex arte morbis mederi
possunt. Dixi autè tria esse morborum genera prima, nem-
pe simplicem, organicum, & cōmunem, inter quos sunt
simplices & recentes, in super compositi ac diuturni, qui
simplices seorsum methodicas atq; ex ratione inuentas cu-
rationes exposcunt. Simplex simplici, compositus com-
posito auxilio pellitur, semper suo obiecto contrario.
Qualis enim morbi, talis est contrarij remediij conditio.
Vnde Galenus artis medicinalis cap. 89. Curationem
habere scopum primum maximeq; communē
efficiens, nempe rei tollendæ contrarium: Vt si corpus,
vel humor, vel contentum calidius euasit, cuius causa
efficiens iam desijt, refrigerantibus solis ad iustam me-
dicitatem reducitur: Si autem frigidius, solis calfaci-
entibus: si humidius siccantibus: si siccus humectanti-
bus, donec contemperatur. Atqui si humoris plenitudi-
ne turget, vacuandum: si inanitum, replendum. Eadem
ratio in ceteris, quia omnem exuperantiam contra-
riam frigidiora pellit. Semper tamen calidorum vsus,
quam frigidiorum tutior est ac mitior: siquidem frigida
calorem innaturalem expugnando, insitum pariter of-
fendunt: Calida verò frigus propulsando, insitum simul
excitant ac fouent, in primis quando affectus levis & re-
cens

cens fuerit: Secus autem fit in inueteratis atq; absolute
frigidis intemperiebus, vt quæ multò difficilius reme-
dijs cedunt, quàm calidæ. Sic extrema senectus in sito co-
lore destituta mortiq; vicinior, minus est medicabilis, q̃
febris hectica: Sicca etiam intemperies tardius ac diffi-
cilius, quàm humida medicatur. Cæterum omnis me-
dicatio hunc sibi finem proponit, vt ea quæ in homine
præter naturam insunt expellantur, & quæ secundum
naturam, conseruentur. Si igitur in quouis, impuri ca-
lidiorisq; alimentis, multa longaq; consuetudine, chylus
factus sit acrior, atq; is idem necessitate alterius in iecur-
raptus, bilem augeat, atq; alios humores putridos gene-
ret, tandem in venis corruptelam proferat, & continuo
febrem suis comitatam symptomata pariat: quomodo
febrem auferemus? quomodo symptomata competer-
mus? nisi prius expurgata putredine febris, ac sympto-
matum causa: qua penitus sublata, sine dubio morbus cū
accidentibus conquiescet: Deinde si quid in humoribus,
vel in ipsis corporis partibus, alieni caloris sit relictum
alterare & extinguere oportet, semper studiosè seruatis
viribus corpus gubernantibus, quarum conseruandam
gratia, tota curatio instituitur. Et hinc sciendum, quodq;
bum magnum celerem medicationē efflagitare, quodq;
magis vrget, priora auxilia postulare. Hæc equidem non
inanis, aut opinabilis, aut (vt ita dicam) somniabilis est
medicina, aut somnia somniorum, velut præuaricator
noster habet, sed planè rationalis ac necessaria, quæ res
media eorundemq; conuenientem atq; idoneam & qua-
litate & quantitate vsum assignat complectiturq;. Hæc
igitur doctrina perpetua in omnibus, contra naturam,
affectibus simplicibus, ac compositis partium similariū,
organicarum, & communium retinenda, nisi quando
morbus ita est compositus & implicitus, vt simplici re-
medio

medio vinci nequeat, aut morbus morbo complicitur
 & dissentiat: Tunc non prorsus huic, vel illi, sed virique
 quadam mediocritate, ac cōtrariorum permistione suc-
 curendum. Sic enim ventriculū frigidiorē, & iecur
 calidius temperata iuuant, quæq; ex calidis frigidisq; ac
 modis horum, modò illorum vsu moderato consistunt.
 Num si eò res deuenerit, vt duo cōtrarij affectus ve-
 ter increuerint, contrariaq; præsidia postulent,
 frustratur vel peritissimi medici maximus conat⁹.
 Si morbi impliciti partim conueniunt, partim va-
 riant, ab eo sanè inchoandū, cuius medicatio alteri non
 faciat, & sine quo alterius curatio absolui nequeat, vsq;
 ad cōsiliūq; vrgentiori, & à quo maximè vitæ pe-
 riculum agro imminet, intendens: alijs quoad fieri pos-
 sumus minimè neglectis, vt omnibus viribus morbos ad-
 uersemur, quod præcipuum est ingenui medici stu-
 dium. Sic interdū dissimulato paulisper morbo, sympto-
 matibus, quod vires vehementer cōuellere aut prosterne-
 re, vt mortem præsentē minari videatur, curatio-
 nem suscipere cogimur: donec illo sublato, quemadmo-
 dum ex cruciante dolore, continuis vigilijs, animi cū-
 tingit, ad ipsos affectus submouendos conuertimur: In
 quibus tollendis, & valetudinem restituēdis, tria reme-
 dia primaria genera præstantissimi medici constitue-
 re videtur, diætā, pharmatiam, & chirurgiam. Primum in
 ratione victus, secundum in medicamentis parandis v-
 tūpandisq; tertium in manuum officio consistit.

CAPVT XXV. DE ALTERANTIBVS, AC

Præparationibus humorum.

At quoniam Fedro nos ceu chymeuticos siue humo-
 Aristas, in alterantibus, purgantibus, & roborantibus, tra-

Q

bus, tra-

tibus, traducit, de his in praesentiarum tradere volumus, diætam in alium locum differeretes. Humores genitos, vt substantias primas, ex cibo ac potu primitus genitos, ab initio corpus humanum cōstituere, atq; quatuor elementis respondere, ex Hippocrate & prestantissimis philosophis, supra ostendimus: similiter quomodo ex his, praeter naturā mutatis morbi generentur: vnde quantum per hūmorum cognitio medico sit necessaria euidentissimū habetur, vt ne quicquid obstrepat foedus auferat, inter generosos odores, cui honestū est, contra euidentia sese opponere ac mentiri. Quomodo autē humores cōtra naturā corpus adfligentes alteratione opus habeant, nunc dicā. Dubitare verò quod possit, quid per alterationē Philauius intelligat: nū generationem qualitatis siue affectus, nū prioris in corpore qualitatis mutationem: vt cum quidam diu in Sole versatus ex albo in nigrū mutetur, vel frigidus ad ignem se calfaciens, pro frigore gignatur calor. Aut quum plurimae, vel saltem principes corporis partes contrariis inuicem qualitatibus, praesertim calidis vel frigidis agant: Quare omninō necesse est, vehementem alterationem contingere. Nam philosophorum, similis alterationes intelligat, quae meminit Galenus in arte medicinali cap. 85. Et alij, vt quae per aërem, cibos, nequos, somnos, vigiliās, similesque res nō naturales, medicos dictas contingunt. At his omissis, ego eū loqui arbitror de vulgo vocatis digestionibus siue cōcoctionibus, quae frequens est nobis, in alterandis humoribus calidis, frigidis, humidis, siccis, atq; eorundem ex vna qualitate in aliam transmutanda, vsus, quem totum ipse, ceu mali corui, malum ouum, cum Paracello suo, vt ineptum ac superuacaneum reprehendit. Vbi sciendum Medicos.

duas statuere concoctiones. Vna est naturalis,
 quæ circa alimenta versatur, & nihil aliud est, quàm al-
 imentatio nutrimenti in propriam ac familiarem nutriti-
 uam naturam, grecis medicis $\pi\epsilon\phi\iota\varsigma$ nominata primo Epid.
 numero. 2. Altera circa viciolum putidumq; humorẽ,
 natura prorsus alienum contingit, estq; humoris
 generantis alteratio, quæ Hippocrati alijsq;
 propriè loquẽtib; $\pi\epsilon\pi\alpha\sigma\mu\omicron\varsigma$ appellatur. In hoc
 conueniunt, quod ambæ caloris insiti naturæq;
 quæq; perpetuò molientis beneficio, non nisi ex
 artem medicorum naturam iuuantium, si-
 quæ superioris ætatis recentiores quidam
 sequuti concoctionis nomine, pro præpara-
 tione vel vt ipsi loquuntur digestionem humorum, abusi-
 tamen Hippocrates atque Galenus, alijsq; hos ceu
 optimos imitantes, illos alterationem & præpara-
 tionem fieri iusserunt, quæ sanè duplex censetur: vna
 corporis, altera vacuandorum humorũ. Corpus præpara-
 tur, quando viæ omnes, per quas noxijs humor deri-
 scunt expurgandusq; sit, ita expediuntur & aperiuntur
 cathartico siue trahenti medicamento humores
 obtemperant, iuxta sententiam Hippocra-
 tis, corpora cum quis purgare voluerit, oportet
 facere: quò etenim humores tenuiores reddun-
 tur, et sunt fluidiores. Cæterum humores ante purga-
 tionem præparantur, quando duri emolliuntur, crassi
 digeruntur, attenuanturq;, & lenti glutino-
 siusq; adhærescentes abstergantur ac dilcindun-
 tur, alioqui difficulter per angustias vias in aluum deduc-
 possent, obstructione purgationem impediẽte, quæ
 præparationis & digestionis, siue æquationis vo-
 cabulo intelliguntur: perficiuntur autẽ ista, vel alimen-
 tis boni succi, tenuibus, paucis, attenuatibus, detergenti-

tibus: vel medicamentis per os assumendis aridis, aut liquidis moderatè calfaciētibus: cuiusmodi sunt Syrupi, apozemata incidentia, & extenuātia, aut quæ primis aut secundis qualitatibus agunt, propriè alterantia nuncupata: Cæterum humores per se tenues fluidiq; in corpore abundantes, eiusmodi præparatione haudquaquam indigent, vt qui sponte sua mobiles, angustos etiā meatus pertransire possunt, promptèq; trahenti pharmaco obsequuntur. Sunt insuper intemperiem ac putredinē alterantia atq; incrassantia, quemadmodum sit in præ tenuibus humoribus biliosis, & putridis febribus, dum frigidis ante purgationem, ad humoris educendū acrimoniam obtundendam, vtimur, ne in transitu vicinas partes vehementiori calore offendat, aut ignea bilis intemperies partibus primarijs noceat. Sic etiam in pestiferis febribus, acida, austera, imò acerbā vsurpamus, vt imbecillē virtutem roboremus simul & contagioni aduersemur, ac pestilētem qualitatem in melius transmutemus. Sic atræ bilis feruorem suauiter humectantibus mitigamus. In quibus omnibus, animaduertenda aliorandæ siue mutandæ particulae amplitudo atq; situs, affectionis magnitudo, humoris qualitas & quantitas, ratio, consuetudinis, regionis, ætatis, temporisq; rationis præterea quomodo, ac quousq; hoc ipsum fieri oporteat, quod nisi sciamus: neq; quibus agendum, neque quando ab alterando desistendum sit, intelligemus. Sunt insuper tertia facultate alterantia, & abdita proprietate totius rei substantiā immutantia, quorū alia deleteria, alia antidota, & alexipharmaca dicuntur. Quis igitur hanc præparationis qualitatū alterationem, quis humorum præparationem in medicationibus contemnat, aut quis non necessariam existimet? quando in calore nativo augendo, viarum obstructionibus referandis, & mutandis ruen-

alij corporibus, manifestas actiones edunt. Nec moue-
re quæpiam decet, si subinde imprudentiores veram
minum proprietatem nesciant, confundant, negli-
gent, concoctionis nomen alijs rebus, quàm soli calori
affigentes. Certè hoc plerisq; artibus peculiare
est, quod porius modesto ac perito dissimulandū,
magnas ideo turbas ciere, sicut iste Paracelsicus
facit.

CAPVT XXVI. DE PURGATIONIBVS

Medicis, contra Fedronem.

Accigitur de alterantibus, & de præparationibus
humorum breuissimè dicta sunt: deinceps ad alia
pergamus, vbi irritò conatu purgationes me-
dicæ calumniatur tantū, nullas adferēs rationes, nul-
las auctoritates, declarationes nullas, cur id faciat, aut
quid possit: aut quare illæ a nobis malè vsurpentur, aut
quid v'surpari nō debeant. Contrà ex naturæ suæ il-
lustratione, præfert peculiaria auxilia, vt in herculeo mor-
tuæ chalcæti dulce per se solum: In tabe, solutum
Indicæ: in hydrope, effêtia ellebori cor-
dæ: in calculo, succus crysalli æthereus: In sterilibus,
extractū radicū Satyrj erithronej: in gallico, dul-
ce oleum mercurij: in cancro, butyrum Saturni. Reuerà
in quibusdam rebus, errores irrepere, & eosdem carpe-
re frequenti autq; ipsius Galeni exemplo testatum
est: dum subinde Hippocratē quædā prætermisisse, quæ-
dam obscurius, quædam insufficienter dixisse accusat:
quædam modum Aristoteles etiam in Platonem præce-
ptum suum nō rarò insurgit, idq; tuendæ veritatis in-
dignum amore: veruntamen omnem purgandi roborandiq;
scientiam euertere, atque eam ipsam humanæ vitæ vti-
litatem ex manibus violenter eripere, tyrannicum ac
furiosum

furiosum iudicari debet. Quapropter ingenuus lecto-
 rædior potius quam voluptate afficitur, quando neq; de-
 lectari, neq; prodesse hæc illius impudens calumnia, &
 absurda voces ulli hominum queat. Cur aut in vramq;
 insaniam peruenerit, nō possum cogitare & dicere cau-
 sam aliam, quam quod eidem collubitū fuerit, noua fa-
 cere omnia, atq; adeo veris præferre falsa, & somnia sua
 cæteris benè inuentis antepone. Nos verò à veteri
 solidaq; medicina nunquam discedentes, veterum præ-
 cepta ab hinc duobus annorum millibus euulgata, atq;
 his innitentium recentiorum commentarijs illustrata
 repetemus ac defendemus, superbum Antæum artis ve-
 ræ exitia molientem suismet viribus & criminationi-
 bus committentes. Quantoperè autem his, quæ præ-
 ter naturam in corporibus nostris continentur euacua-
 tio conferat, expulsio eorundem manifestè indicat, quæ
 frequenter optata salus consequitur: Continentur ves-
 rò excrementa, humores, spiritus. Excrementa sunt sex
 alui, vrina, & quæ à partibus quibusdam, velut à cere-
 bro & pulmonibus, redduntur. Humores superflui dis-
 ri inutiles habentur: vt pituita in ventriculo, & circa
 intestina hærens, & bilis flaua in propria cysti, atq; me-
 lancholicus humor in liene existens. Hi igitur præter
 naturam vel qualitate vel quantitate afficientes, per
 morborum causæ esse solent, protinus commode, per
 loca conferentia, auferendi & expellendi sunt: quæ sanè
 expulsio, euacuatio dicitur: cuius differentia, ex contem-
 torum vicio ac situ, comparantur instituunturq;. Porro
 contentorum vicia sunt plethora, siue plenitudo vel a-
 bundantia, & cacoehymia, hoc est, vicius succus. Il-
 la duplex censetur: Quando enim humores omnes po-
 tissimum in venis atque corporis habitu, in qualitatibus
 medio

medio, positi puri, supra iustam ac naturæ congruentem mensuram, accumulatur, tunc certè vniuersa corporis moles intumescit, ac venæ supra modum plenæ sensum inuehant, adeò vt omnia membra reserata videantur: quæ quidem constitutio tametsi bonis sit succis, viresq; obtineat robustas: hoc tamen continet, quia ad immodicam redundantiam periculis, grauiorum periculorum occasionem præbeat: nec simpliciter & absolutè plenitudo vocatur, quæ vulgarèq; nunc passim nomine, ad vasa dicimus, tanta sit purioris sanguinis, vel succorum omnium æquabilis vbertas atque affluentia, vt vasa vehementer distendat, vnde venarum disruptio imminet, & tumorem inflammationes, & hæmorrhagiæ contingunt: quod Galenus in libello de bono corporis statu, & plenitudine, declarat. Est insuper altera, quæ ad morbum in omne corpus dispersa diffusaq; quanta à natura gubernante regi aptè non potest. Quæ temporis dierumq; progressu, caloris natui potest, sitq; morborum causa. Cæterum alterius alieque humoris abundantia ac qualitas, à iusta mediocritate deficiens, nūcupatur cacochymia, sub qua humoris corruptela corporis functionibus incōmodisq; colluie corp' sordescit ac labefaciatur: quæ necessario euacuationem sui, prima quidē occasione, postulat. Sed exercitari vnumquemq; artificem in his oportet, vt viciorū, & plenitudinis causas, per sua signa, agnoscat, & quales illæ sint, & quanta sit humorum vberantia, & quibus sedibus insint, priusquam euacuentur.

cuentur. Sunt autem horum euacuandorum multa variaque genera vniuersalia, quae communiter ab vniuerso corpore humores purgant, cuiusmodi numeratur phlebotomia eos in venis peccantes euacuans, aut ex his affatim in alias partes defluentes reuellens, qualis in pleuritide & alijs inflammationibus eiusdem lateris, & doctissimis iure maximo censetur, ut quae simul euacuat & reuellit: Alui deiectio viciosos humores in cacochymia medicamentorum ope (quae proprie medicatio dicitur) per ventrem educens: Vomitus quicquid in ventriculo & circum praecordia infensi est eiciens: Sudor per corporis habitum humores sensim dissipans: & haec vniuersalia purgantia habentur. Particularia vero, quae partem aliquam excrementorum onere pressam leuant, in genere nominantur cerebri, per palatum apophymatosis & gargarismus, narium sternutationibus ac more expurgatio: pulmonis pectorisque viciolorum expectatio, bechisis: arenularum purisque ex renibus & vesicae emissio: sanguinis ab utero per eius ceruicem, & hamorrhoidum per venas sedis profusio: aut ventris inferioris & intestinorum crassiorum per clysteres apertio: aut quae per cucubitarum aut hirundinum appositionem, vel scarificationem, vel balneorum usum, vel profluuium sanguinis narium fit euacuatio, vel rupta quomodocunque ex quauis particula expulsio, vel tandem per insensibilem euaporationem digestio, quarum omnium aliae interdum sponte contingunt, aliae arte rationeque moluntur & perficiuntur. Praeterea quaedam legitima, quaedam illegitima atque extraordinariae sunt: quare & salubres, & insalubres sunt ac iudicantur. Atque in his omnibus singulisque exactissima periti medici methodus, longo rerum usu, prudenti sinceroque mentis iudicio roborata posuitur, qui naturae motum impeditum adiuuare, ac nimis celerem

plurimam siue inutilem coërcere: quicq; iustam quantita-
tem, & debitam qualitatem oportunè, iuxta morborum
varietatem multiplicem, & egrorum varietatem, iuxta cor-
poris temperamentum, & habitum, iuxta hominum æta-
tem, anni tempora, regiones, cœli mutationes, consue-
tudines, ac alias conditiones expendere nouit. Fœlix
semper illa medicatio, cui natura adiutrix succur-
rit, quæ plerunq; sine offensa fieri assuevit, ideoq; salu-
tissima habetur: Infœlix ac irrita, quæ citra eiusdem au-
diu, incommodè tentatur. Iam vniuersalium ac parti-
cularium euacuationum (in quibus illæ, his præmittens
doctrinam, quibus, quando, quomodo, quousq; fieri
oporteat, & quæ inde ex vero doctoq; vſu commoda,
neq; ex contrario noxæ accedant, hîc explicandum suf-
ficiat, nimis equidem longū atq; operosum fuerit, quo-
rum tantum compendio, & mordaci aduersario respō-
dere, & artis ignominiam retundere constitutum mihi
est. Frustrâ etiam vtilem sermonem veritatem aspernan-
tibus, aut bonam operam in refractario homine im-
pendo, vt qui nullum in corporibus humorem, & nul-
lum harcticum agnoscat: sed iamdudum sese totū ma-
litis dediderit.

CAPVT XXVII. DE ROBORANTIBVS,

secundum Facultates, contra Fedronem.

Nec minus explodenda eiusdem opinio, roboran-
tia nostra medicamina contemnentis, quæ non a
sano aut infano, sed prorsus proteruo atque improbo
prodiit, volens optima quæq; in primis reparandis viri-
bus, cōseruandoq; corpori necessaria repudiare, & sum-
ma contumelia afficere. Hîc si potes responde mihi, pha-
strate miles: quomodo vitam seruabimus, nisi tres in
R primis

primis animal gubernantes facultates perpetua sedulitate illasas tueamur? Eae verò sunt, vitalis, naturalis, animalis. Sed quia de his supra quantum huic orationi sufficere videbatur diximus, satis nunc sit illas trifariam laedi monuisse, aëris nimirum malicia, venenosaque qualitate, (quae ex pulsum debilitate & alteratione cognoscitur:) Humoribus viciosis ac imbecillitate naturalium noxis: atque intemperie ac imbecillitate principij neruorum, cum non tanta vis e cerebro, quanta ad probam motionem fuerit utilis transmittitur, membraque exoluuntur, unde corpus vniuersum segne efficitur, & primariae cerebri actiones, puta imaginatio, & tiocinatio, ac memoria periclitantur: Attamen nulla horum trium laesio aequè vehementer vires ferit ac profert, quam vitalis, utpote princeps aliarum. Vt enim facultatum substantia & salubritas, in iusta moderamine, quae in certa quantitate, bonaque temperie consistit: Sic e contrario, si illius vel quantitas, vel temperies inuertatur, facultates necessario iacturam accipient, aut imbecilliores reddentur, earundemque functiones offenduntur, totius animalis gubernatio turbabitur, ac tandem vitae euersio consequetur. Ita equidem videmus in virulentis moribus, ictibus, venenis, eptis, illitis, lethiferis, vaporibus, veneficijs, telis infectis, locifitu contactuque repente venenum ferri rapique in cor fortitem vitalem, & inde saeuissima accidentia edere, mortemque celerem ac violentam inferre. Ita humor putidus & venenatus, aut contagium pestilens subito spiritus alterant, & vires elidunt, suntque frequentes mortis occasiones, quia tota suam substantiam vitali robori infusissima. Ita febres malignae perniciosam molestim exercent, vim suam principibus membris imprimen-
virtutem omnem celeriter dissipant: Ita haecica pestilens

in qua morbus idem est, cum subiecto, substantia
corrupta, insanabilis censetur, citoq; perimit:
vires in maximis morbis, & abundantibus alui flu-
sibus evanescent. Ita violentissima medicamenta spiri-
tuum dissipant, & vitam dissolunt. Ita deniq; ex spirituum
consumptione, dissipationeq; & cordis intemperieb⁹, syn-
dromes sunt. Haud difficili modo de naturalium
facultatum pleriq; lationibus existiman-
dum erit. In quibus omnibus, nisi so-
litas industriaq; pro affectus magnitudine ac differen-
tiis membrorum, quæ roborari postulant, di-
versam Medicus alterantibus ac confortantibus va-
riis, vix vnus ex viginti ægris tutò servari possit: Nam
virescens natura, omnem morbum potentius è corpo-
re repellit. Quare nemo miretur, si in venenosis conta-
mentis affectibus, primariam intentionem veneno ada-
ntibus, per alexipharmaca, & conseruandis viri-
bus roborantia instituamus: qualia habentur theria-
cæ, antidromachi, Mithridatium, sapphyrus, hyacinthus,
sassafras, succus mali medicæ, scordium, caro cerui-
æ, & eadem animalis cornua, & cornu vnicornis à pri-
mariis succis, vtpote spiritum vitalem, animalemq;
essentia. Cuiusmodi etiam Arabū Bezahar censet,
& multa, quæ peculiari dote vires suas in illiusmo-
di præstant. Similiter vitalis facultatis imbecillitati suc-
currendo Creticum siue Maluaticum, vinapræstantissi-
mum, aut aquam Cinnamomi per balneum feruentis aquæ,
caput arte distillatum, aut gemmas, aut aromata
essentia remediopropinamus. Quin etiam corpo-
rum longis vehementibusq; ægritudinibus, labefactata,
primi succi ac velocis penetrationis alimentis foue-
mus, quò vis naturalis restauretur, & humidum primige-
num, seu vitæ prolonganda asylum vnicum retineamus.

Hinc vel sole ipso manifestius fit, nihil, in tota arte, quod iste violare & prophanare non audeat. Quapropter neq; Dioscoridi, qui de medicamentorum materia omnium perfectissimè, Galeni sexto simpl. testimonio, scripsit: neq; Plinio naturalis historię eminentissimo auctori, neq; eorundem commentatoribus viris vel auctoris statuis dignis, utpote Hermolao Barbaro, Guilhelmo Budæo, Ioanni Manardo, Marcello Virgilio, Nicolao Beraldo, & nostra ætate Matthiolo Senensi (ut alios in signis memoriæ homines præteream) pepercit, sed in omnes, ceu furiosus canis, irruit: ubi omnium in myropoliorum compositiones, omnium medicorum operas, collegia, collationes, & controuersias subinde, inter nostros, ortas vanissimè criminatur. Liquet autem & receptum omnibus ingenuè iudicantibus est, multis consilijs gubernationem felicem fieri, non modò in priuatis negotijs, verum etiam publicis vniuersis. Quoties igitur in medicorum consultationibus (in quibus eorum doctrina, ingenium, modestia, integritas, multaq; alia virtutes, hñdem honorem ac famam, ægrotis immensam vtilitatem conciliantes, illucescit) locorum difficultatum incidit explicatio, aut ambiguarum interpretationum vberior desideratur examinatio, aut obscuræ sententiæ elucidandæ ac conciliandæ veniunt, aut nodus aliqui grauis dissoluendus proponitur, vnde dubiæ medicationes suboriri queant, nō aliam equidem occasionem habent, quàm insignes internorum affectuum, eorundemq; sæpè complicatorum, siue latentium causarum difficultates, siue perplexas & intricatas diuersorū opiniones

quæ Aesculapium, vel Hippocratem, vel Galenum, vel
cuiuslibet alium virum postulare videntur, qui prioris
et barbarie multa, ac linguarum imperitia laborantis
infelicitatem (quæ in plerisque scientiis dubitandi erran-
tibus causa fuit, dum ex græcis bonis, latinos fecit non bo-
nos) corrigat, restituat, illustret, interpretetur, atque sen-
tentias conditos, ad Lydium lapidem explorando, re vera
ac genuina morborum cognitio, & præsidiorum
necessitas inueniatur. Quapropter Hippo-
crates in præceptionibus suis sic hortatur. Nec indeco-
rum ille facit Medicus, qui in rei præsentis angustia, cir-
cum ægrum alium, & imperitia tenebras offundente, ac-
cessus quoque accersere iusserit, quo ex communi confide-
ntia, res circa ægrum inquirantur ac cognoscantur,
ut illi cooperatores fiant, ad auxiliij ferendi facultatem.
Nam in afflictionis assiduitate, augescente afflictione,
cônsilij inopiam, plurimæ ad rem præsentem effugiunt.
Reuera si quis me monitorem lequatur, ei omni-
um sum, ut in magnis morbis, viribus præsertim des-
titutus, aut quando novum ac insuetum aliquid super-
natur, aut rationalis curandi methodus suspecta sit vel
aut princeps aliquis, magnæ autoritatis vir,
aut hæres vnicus, aut ægræ affinitas suspicax & ferox, aut
æger inobediens, aut medicus ipse plerisque alijs rebus
impeditus, solus provinciam suscipere nolit, collegam
autem vel plures viros doctos, modestos, exercitatosque
impetitive admittat, ut conscientia suæ satisfaciat, &
non modo calumniam, quæ subinde doctissimo ab im-
pudicis iudicantibus, parata est, effugiat. Imò manifestum
est quoties res magnæ cõsilijs magnis destituuntur, eas
malè cedere, iuxta dictum Sapientis, ubi non sunt
cõsilia, cadit populus: ubi verò satis cõsiliorum, con-
servatur. Proinde à nostris vetustissimorum exemplorum

more disputationes instituuntur, in quibus, melior est
victi, quam vincentis conditio: Nam victus veritatē vel
inuitus, agnoscit, qua possessione nulla optatior coepta
re potest: quia ager, cuius causa hac dissertatio coepta
ac definita est, maiori confidentia atq; obedientia se to-
rum medico committit. Porro si quis cum Fedrone mi-
bi obijciat dissensiones vel contentiones aliquādo acer-
biores aut importuniores fieri, quam aequū sit. Dico id
nō artis esse viciū, sed ingenij sibi imperare nescientis,
aut saltem malē consciij: Cuiusmodi etiam multa in alijs
scientijs reperiuntur, veluti quando prauus lurecon-
sultus, aut causae iniquae iniquus patronus sua sponte
longas quarit lites, opiniones nouas comminiscitur,
ambiguas legum sententias specioso fuce velare nititur,
aut contētiōsus nimium de alieno ludit corio: Vel
quando in sacrosancta Theologiae professione, rabula
quispiam in schola exurgens, de fumo, de asini vmbra,
de lana caprina, anxie multa disputat, ac tantas tandem
Tragœdias commouet, vt tota cœli machina illius
vel vniuersa hominum salus, exitium experuerſa illius
opinione passura videatur: dum pro inani plus dogma-
te retinendo, quam solida veritate vindicanda dimicat.
Num huiusmodi pertinaciæ, & conatus improbi breui
deteguntur damnanturq; ab omnibus, ac si ineptus ho-
mo nebulas in pariete pingat? Itaq; nemo sapiens anti-
qua instituta, ac præclaros vsus veteres in hominū ne-
cessitatē receptos, ob paucorū priuatorū insolentiam, vel
abusus delinquentium contemnit. Mihi verò abundē sa-
tis est, superiorum autoritas, multorumq; seculorum
consensus, & hætenus comprobata vnitas, cum quibus
innocenter improbari malim, quam cū reuerſario alio-
rum periculo prædicari. Ista paulò dixi fusius, quoniam
non de verbulo, grammaticorum more, Iliadas paro-
verum

verum de optimorum autorum calumniatore, & consuetudine longissima vim legis obtinente, actionem instituo.

CAPVT XXIX. DE LIGNO GVAIACO,
ac Thermis, contra Fedronem.

Nihil igitur obtinere potest, ô superciliose Fedro, tua viuis aut alterius in cōsuetudinem laudatam violentia, aut exosa calumnia, quam facillè ipsa veris optimorum virorum præfidijs firmata confutata, quemadmodum & illa, quæ continuo penè sermone, ligni guaiaci ac thermarum naturalium vsu insolentissime adiungis. Sed responde, qui ligni huius vires, germanâ consuetudinem impotenter potius, quâ Anagyrum in te commotum non in lue venerea primò peculiaris & propria humorum hominum testimonio celebratum, & infinitis agrotantium, inde reperta veluti saluberrima in medela, elogio cōfirmatum fuit? Quare mox ære magno, pauca vix copia haberi potuit. Imò constanter irrefragabili fide tumores, collectiones, durissimas, pustulas malignas, vlcera depascentia contumacia, ossa cariōsa ac putrelagine consumpta, & quicquid est occultioris pestilentisq; mali, per multos annos hominem affligentis, miraculi instar, sola totaq; substantiaq; sui persanare, nullo insuper alio adhibito remedio. Quocirca posterior ætas vim eius diuine admirata, ad plerosq; alios morbos, felicissimo succū eadem vsurpare didicit, nempe ad melancholiam trahendam, remoram vrinam ciendam, fluxiones cautes eiusdemq; grauitatem leuigandam, articulares dolores

dolores ab'gendos, cancrós, gangrænas, elephantiafin,
 gonorrhœas foetidas, ac similes affectiones curandas.
 Quin comitiales, cephalæas diuturnas, hemieranias,
 vertigines, paralyfes, cachexes, hydropes, vteri aliquot
 affectus, colicos plurimos, atq; alios fermè incurabiles
 passionès istius vsu absolutè restitutas cognoui, canoni-
 bus medicis ubiq; in omnibus obseruatis: quos dum ad-
 uersarius noster repudiat, cœno nimirum suo aquam pu-
 ram conturbans, nihil à nobis aut verè scribi, aut rectè
 fieri posse, in animum suum induxit. Sed parum admo-
 dum referre arbitror, & ad illustrem artem comparan-
 dam, eamq; benè factitandam: & ad celeberrimum me-
 dicorum ordinem aptè tuendum, si à recto tramite quo
 sua sponte prauus deflectat, vt qui vanitatis quàm ve-
 tatis sit amantior, dum hanc impudenter impugnauit,
 verò confidenter sectandam suscipit. Cæterum de ther-
 marum & aquarum vltra nascentium ac scaturientium
 fodinis, naturis, facultatibus, viribus, recta in his viuendi
 di ratione, hoc loco non multa sunt dicenda, quoniam
 illa scire cupientibus, ab ipsis principijs, passim per do-
 ctissimos autores veteres & recentes, traduntur. Quan-
 ti verò balnea sapientissimi græci fecerint, ex vno Ho-
 mero cognoscimus. Quanti etiam prisci Romani prin-
 cipes, ad voluptatem, luxus, ac delicias (quas acerrimè
 insectatur Seneca præsertim lib. 8. Epistolæ) natando
 abluendoq; corpora, thermas balneaq; bis, ter, atq; am-
 plius quotidie vsurpantes, eorundem eximia adhuc ve-
 stigia varijs vsibus accommodata, & reliquias operum
 magnificentiam ostendentia, Romæ olim vidimus, quæ
 tamen posteriores ad vsum medicum, & vitæ salutisq;
 necessitatem traduxerunt: Cuiusmodi testimonia clari-
 leguntur, apud Galenum lib. 1. simpl. cap. 7. aquas salias,
 nitrosas, bituminosas, in hydropicis, peritiles afferre
 item

Item Paulum Aeginetam lib. 1. cap. 52. Aetium ex Archi-
 gene. 5. cap. 177. apud Plinium in super lib. naturalis his-
 toria 31. cap. 2. & 6. dum ait, inter alias præclaras dotes
 quarum sulphuris, aluminis, salis, nitri, bituminis, ge-
 neratim prodesse nervis, pedibus, coxendicibus, luxatis,
 lumbisq; & capiti auribusq; priuatim mederi: quibus
 nobilissimè subscribunt Auicenna lib. 1. Fen. 2. doct.
 199. ac Mauritanii omnes. Hoc loco nisi loquacitas
 conuerterem, pleraq; de vñs bibendorũ fontium, &
 quarum medicatarum saluberrimè, cum à veterib⁹, tra-
 tum à recentioribus etiam hodie vsurpata, adde-
 re. Sed quoniam ista experimentis multorum compro-
 bantur, adeò vt miraculi instar, non ita procul à
 medio, in pago Spa tractus Arduennæ syluæ, fons qui
 tumacidus celebretur, multis præstantissimis effectibus
 nobilis, & publico D. Gylberti Lymburgensis clariss.
 medicus calamo clarus, hñc subsistere volui, præsertim
 & autoritate, & rei veritate, manifestissima sint.
 Illud fortè pluribus mihi explicandum, quod cere-
 sedus Pedro ligni vsurpandi doctrinam, ac thermarũ
 consuetudinem, nobis ceu asylum, atq; cœleste prophy-
 tium siue præseruatium in medicando improbè
 obiciat, ultra quæ duo, nullum aliud inueniri remedium,
 in summis affectibus, à nostris posse cõtendit. Certè sin-
 guli morbi, secundum singulorum indiuiduorũ lapsus,
 sua præsidia, in qualitate ac quãtitate manifesta postulat,
 vt ingenuis candidisq; aurib⁹, absq; graui molestia,
 multo temporis dispendio persuaderi, ita deprauas-
 sum nunc ab improbo cerdone in ludum ac ludibriũ
 transformemus. Proinde confutandum est, quod semel con-
 siderandum duximus. Longum sanè ac perdifficile sue-
 rit, utilitates, facultates, & celebres thermarũ omnium

*De Ther
mæ Balneis*

omnes effectus, incredibilesq; earundem potentias, secundum variam ac multiplicem sodinarum naturam & commistionem, in diuturnis grauibuscq; affectibus (vbi vix vllam medicinam opem præstare comperimus) subinde manifestis qualitatibus, subinde oculis proprietate, & tota, vt ita dicam, substantia agentibus, exponere: nam vnicuiq; suas inesse vires quis negare audeat? Etenim si forma plantas distinguit, cur non idem Mineræ aquas? At singulis plantis suæ sunt vires, vt apud Dioscoridem, Theophrastum, Galenum, quod ad vsum attinet medicamentorum tam exterius, quam interius. Ergo mineræ singulæ, suam vim medicamentum retinent & edunt. Quis verò sit singularum morbi rationis vsus atque experientia, pro cuiusque morbi ratione ac differentia, hominis temperamento, ætate, vitibus, anni tempore, aeris constitutione, diuturnitate aut breuitate vsurpatum: omnem hanc doctrinam singulari fide diligentiaque præstantissimi Medici tantum non ostenderunt. Itaque nemo prudens negationem negat balneorum ac thermalium aquarum medicamentum rectè à peritis viris institutam, diligentèrque ab ægrotis obsequentibus seruata, profuisse quamplurimis, quales ego multos bona fide commemorare possum: Inter quos in primis vxorem meam nomino. Hæc diu coxendicis doloribus miserè agitata, & luxatione sinistræ partis adeò labefactata fuit, vt neque sese tollere, neque componere, nisi lamentabili clamore periret. Tandem clarissimorum medicorum Andreæ Vesalii, ac Ioannis Eclitij, & principum Chirurgorum spe frustrata, in thermas Emblesentes, re benè deliberata, vt quæ medicationem omnem fastidiret, missa est: Cuius equidem solo penè vsu, Deum testor, redintegrata, pristinam valetudinem adepta, quæuis officia multis

*Vxor Cronii
Pezzi*

malis retrò annis promptè, sine dolore aut molestia,
 ceciderit. Proinde liquet plerosq; esse homines, quos in
 Cronici affectibus, tantoperè medicamentorum con-
 suetudo redeat, vt solo eorundem odore offendantur &
 conqueant: Quosdam etiam morbos reperias, quos ne
 curatissimus quispiam curauerit, nisi solo prudenti
 medicorū iudicio, & explorata thermarum & fons-
 medicatorū cognitione, iuxta morbi ægriq; condi-
 tionem vniuersam. Narrat Fallopius Mutinensis nostri
 temporis Philosophus ac Medicus, si quis alius, celebra-
 uimus aliquot felicissimo euentu aquas Villenses in
 agro Lucensi, in sputo sanguinis, & phthisis principiobi-
 lide. Cuius rei fidem mihi facit Reinerus Solenans
 Medicus clarissimus, qui, cum aliàs triennium inte-
 rum, publico ad id conductus stipendio, in istis Lucen-
 sis balneis Medicinam faceret, non solum Villensiu
 thermarum potum in calculo, renibus laxatis, mictu san-
 guinis, aperta atq; per os reiecta vomica, hypochondria-
 ca Melancholia, ascite incipiēte, insignibus lienis cates-
 tibus, naturalium viscerum obstructionibus, atque id
 generalis affectib' salutarem comperit: Verum etiam
 ab ipso sanguinis (quod ex doctissimo Gabriele Fal-
 lopio ipsius in omni Medicina præceptore obseruauit)
 non tantum propinata aqua quosdam liberauit, sed de-
 stillationem calidam & tenuem, quam, subinde sangui-
 nis ab erosa vena sputio sequitur, istarum etiam ther-
 marū caput instillatione (ἐμψύχῃ) persanauit, quod mul-
 tis antea remedijs alijs frustra fuerat tentatum, Ita aquas
 & arandulæ mictibus sanguinis, & renum vesicæq; affecti-
 bus, atq; alijs admirandis viribus cōferre scimus, quem-
 admodum Antonius Fumanellus in consilio ardoris va-
 riorum, ac locis alijs quàm pluribus. Certè de balnearum
 naturalium totius Italiæ ac Siciliæ viribus, opus æter-

na memoria dignissimum scripsit Barptolomaeus à clis
 uolo medicus Tauricensis doctissimus, quod si attigisse
 set saltem portentosus Fedro, nō tam inani spiritu, om-
 nem in se medicinæ censuram conuertisset. Proinde
 quātum est canum in balneo vsus, vt prouerbio dicitur,
 tantundem & huius esse arbitror in thermis diiudican-
 dis. In summa, videmus quotidiano indubitatoq; experi-
 mento, iuuari articulorum, & vetustis capitis, vterinis
 intestinorū doloribus, & laxis tumoribus vexatos: Pre-
 terea cachecticos, hydropicos, paralyticos, conuulsos,
 suspiriosos, calculosos, colicos, vitiliginosos, atq; in vni-
 uersum omnes frigidis, humidisq; morbis laborantes
 (apparatis & expurgatis, iuxta Canones medicos, cor-
 poribus) molliendo, tenuando, digerendo, discutiendo
 coquendo, calfaciendo, siccando, roborando, methodico
 vsu thermarum calidarū in Germania nostra scaturien-
 tium. Noui ego aliquot honestas, generosas, & nobiles,
 atq; inferioris generis matronas, ex humida frigidaq;
 vteri intemperie, steriles, vehementer thermarum nos-
 trarum consuetudine adiutas, quæ nullis medicamina-
 bus ex ratione etiam excogitatis ac præscriptis, hoc be-
 neficiū consequi potuerunt. Atqui & excellentissi-
 mus Medic⁹ D. Vuierus hæc quæ diximus, & ligni Coar-
 iaci & thermarū miracula, multis præclarisq; viuiss-
 emplis probare potest.

CAPVT XXX. NON IN MEDICOS, SED IN FE-
 dronem conuenire Catonis Sententiam, ac legem Aquiliam,

Desinat igitur obmurmurare, desinat subfannare,
 desinat, inquam, contemnere remedia nostra & au-
 tem nostram, eiusdemq; professores Catonis Censorii
 autoritate proscribi, per iugulum reuocet, siquidem is
 nō medicos, sed homines græcos cum literis suis impro-
 bos, ter-

bos, temerarios homicidas, ceu viperas, vrbe pulsauit,
 scribente Plinio lib. 29. cap. 1. Iurarunt græci, ait, inter
 se, barbaros (scilicet Romanos) necare omnes medicos.
 Sed hoc ipsum mercede faciunt, vt fides ijs sit, & fa-
 ctis disperdant. Nos quoq; dictitant barbaros, & spur-
 gos, & alios opici appellatione fœdant. Et mox,
 ergo damnatam à Catone rem vtilissimam credi-
 mus, & se, & coniugem vsq; ad longam senectam per-
 duxit & c. Scio interim Hippocratem olim nulli præ-
 ferre suam medicinam facere voluisse. Vnde constat
 nunquam de arte artisq; professorib; sinistrè
 proferribus, atq; ideo potius medicos græcos Ro-
 manis verò Romanorum, illam inuentam atq; exer-
 citatam aliquot artis impostores, famam, vt idem Plinius ait,
 gaudere eiiciens voluerit: siquidem non rem ipsam,
 ingenue ciuib; communicatam, sed impro-
 bantem grauitas, ac veneranda illa prudentia, nō tan-
 tos medicis honores, non tanta præmia, quanta nulli al-
 teri disciplinæ decreuisset, quæ hoc loco non recenseo,
 cap. 37. & plerosq; alios legentibus, ne arroganter nos
 infirmis illis esse, ac prorsus inane ac vitreū spi-
 ritum, quod vltima primi capituli parte in nos torquet,
 lege Aquilia, Fedro: quæ sanè si secundum vim suam,
 pendenda, quàm atroces pœnæ subeundæ, quanta vni-
 uersis illi sustinendæ, non in ære, sed in corio: vt qui non

semel aut bis, verum absque numero, proximum letali
 damno, ac morte ipsa affecerit, cuiusmodi vera exempla
 post commemorabo: quando imperita, temeraria, no-
 uiterq; reperta medicatione hominum salutem omnium
 & explorat nostri temporis Aristipp⁹, omnem omnium
 morborum curationem, pestilentissimo errore, ad uita
 tantum remedia, vel prima rerum principia, Mercuri
 um, sulphur, & salem contrahens: ac ingenti agorum
 discrimine, vim meteororum & mysteriorum luorum
 facit, nulla interim lege Aquilia capitalem illius insecu-
 tiam puniente. Iudicat autem ista damnum dantes, illud
 rependere, ne quid damni aliquis ab alio pariat. uti
 quis oleas alterius immaturas decerpserit, vel fructus
 immaturos collegerit, damnum datum reponat. Atque
 hoc, per culpam & imperitiam medicantis, morbo
 agro, nunquam rependi potest: Ergo non solum iuxta
 eandem legem, venit aestimatio rei, verum etiam extra
 rem, ut Iureconsulti dicunt, nimirum ut ad posteros pro-
 pinquos insuper, actio, in ipsum factum, perueniat. Ita
 que lex Cornelia de sicarijs in eosdem perditos medi-
 castros iure esset exercenda, ut ad talionem, iuxta duo-
 decim tabulas, postulentur. Certè hic Fedronem exor-
 co nescirem. Atque utinam ego eiusmodi historias in-
 taq; viciant, utpote valetudinem laedentes, & veneficio
 vicini, sed grauissimè, qui Hippocratis omnium nobis
 bonorum auctoris medicinam, ac diuini Galeni eiusdem
 illustratoris artisq; nostræ absolutissimi artificis salu-
 berrimos labores, (ex quibus herclè mortalium vita &
 incolumitas consistit) probris scurrilibus, oreq; plu-
 quam tragico infectantur, & proximorum suorum ma-
 iori lucri spe, aut inscitia, aut nouæ quadam artis inuentio-
 ne, integram sanitatem offendunt, siue collapsam ma-
 gis cor-
 126

corrumpunt, tandemque in tedium artis præcipi-
te, ne quid addam amplius. Quid vetat igitur, quo
aduersus Fedronem actionem calumniæ institui-
mus, ac legem Rhemiam allegamus.

CAPVT XXXI. MENDACIA CAPITIS SE-
cundi famosi libelli Fedronis.

Nequam his dictis lacunam omnem satis sibi pro-
fuisse videretur, ad particulares actiones, quas in in-
feri Germania designauit, capite secundo progre-
di in cuius exordio, mendaces sophistas, quum de
nihil boni testari queant, aliorum semper virtutis
obstreperentes, seq; vicijs improborum contaminan-
tes, confidenter inculat, adeo vt quæ hæcenus dixerit,
suis sit, præ his, quæ nunc audiemus. Nam aduersa
mei, inquit, impudentissimis buccis clamitare au-
di, quando Fedro in Hungaria versatus, facinora
in Bohemia facta enumerat: Quando in Italia,
in superiori Germania designarit: Quum in Gal-
liis Belgicas Curationes commemorat. Et
vigilatur illorum nebulonum infamiam mea
gloria detegam, & me iuxta Christi doctrinam, aduer-
sus illos vindicem ac purgem, breui simplici que dictio-
ne (quia naturâ parè modestissimeq; de rebus meis,
quæ censuerim) nihil alieni, sed tantum eorum dome-
sticæ exempla mihi testificantia describam. Deinde gra-
tè fingit dicere volui, hanc sententiam. Quò-
dum, Augustâ discedo, absoluta curatione Vuelsiana,
Angliam traiecturus, Coloniae grauissima arthriti-
cum penè artuum miserrimè conflictatus sum:
propter omni appetentia & esu destitutus, ceruicem
in alterum latus, noctu potissimum dimouere
non

non potui: vterq; humerus intolerabili dolore immobilis: dorsum contractum, ac pauca sessione aut decubitu incuruatum, inter omnes artus, coxendices summo cruciatu afficiuntur: Genua, pedes, manus affectibus vniobore, æstuq; vehementi tument. Quibus affectibus vniuersis, solius prælaudatissimæ Coralloïdes, hoc est, hermaphroditi chemicorum triduano vsu intus: ac famuli ministerio, spiritu tartari correcto, inunctis genubus quatuordecim integrè restitutus sum, vt nihil cuius mali inde deprehendam. Sic ille sermone vulgari, vt negare nō potest, Quas hīc multiplices profectiones, vt instabiles, amentes, vagasq; memoras, certè contēnonē dum multa oratione confutandas arbitror: & plerūq; ex te araneorū telas fingentium more commentitas sciet ac fortasse quarto capite amplius repudiandas dabitur occasio. Sed ô diuinum antidotum Hermaphroditum cœlitus in buccam fecidi siue hermaphroditi Fedronis (quod mentum barba ferè nudum, vox gracilis testant) illapsum. ô spiritum tartareum, qui non nisi, 14. diebus tantulum tumorem consumere potuit, cum alioqui integras vrbes, ditiones integras, fulminis instar, paucis horis consumat & extinguat. At spiritus iste arte magna magni Fedronis coërcitus, in corpore familiaris tui clementius egit, dum ipse Cacus alter igniuomens ignitum venenum, flammâsque ore conceptas, in innocentes euomit, vel per crepitantia intestina Arthritis tidis occasionem introrsum volutans, edito tandem vanissimo foetidissimoque libellulo, in latrinam exonerat. Verum extra iocum. Cur Fedro hīc vītratis cognitisque vocibus non vteris, vt tecum plures similis malo laborantes adiuues, sicq; gratiam à multis referas? Non ob aliud arbitror, quàm vt tibi admirationem ab

imperitis (suis enim cuique crepitus bene olet) ac nobis
 contemptum concilies. Si alios medicos superare labo-
 ra, da opera ut mente bene sibi conscia, fama nulla con-
 taminata labe, arte inculcata: non imperitia, non infa-
 matione confutis dolis idem præstes: Et si talis sis, qua-
 luberi vis, fac rectè viuendo famam virtute, non va-
 compares. Hic Rhodus, hic saltus, in quo, re ipsa
 re possum, quod petulenter alibi, fecisse te iactitas.
 est ac pertrita parcemia, vino vendibili non opus
 obscura hedera. Atqui hoc impudentissimi scurræ
 obscuro est iudicium, quempiam in testem pro-
 mere, qui aduersus eundem accusatorem testificatur.
 moriar, nisi temet pudeat ea recogitantem: Sic bos
 aduersus seipsum puluerem mouet, quando ipse ineptas
 edificationes alieno ac dedecoroso cōmento ostentas.
 vulgo execrabile habetur, lædendi occasionem studio
 querere: & violentum censetur, in insontem impetum
 Quæ igitur cruce tu puniendus, vtrumque crimen
 contemns? ludicent hinc amici & inimici mei, imò & pro-
 sequantes. Tu ergo omnibus facere malè cūm ne-
 cessariū maledicere tamen passim non desinis.

CAPVT XXXII. MENDACII FEDRONIS
 de Matthæo Vuolfskeel Refutatio.

Ut autem perspicua fiant singula, tu in libellulo tuo,
 tot mendacia, quot verba continente, scribere nō
 dubitasti, quendam virum nobilem Matthæum Vuolfs-
 keel arthritidis specie laborasse, quæ eum hac illac
 duante totum, ineffabili dolore, sic cōfixerat, ut col-
 lecto, vno loco, tumore liuido, vel nigro, deinde rursus
 dissipato, nullū cibum aut potum corpori nutriendo ne-
 cessarium accipere, nisi per offerentem, potuerit: adeo

T

Vniuers

de Wolskeel
 de arthritide
 Fedronis

vnuerſum corpus ingens articulorum dolor occupauerat: at hunc, bis propinata ſtimmeos eſſentia purpurea, per famulum tuum, quinto dein die (& eſt dñs gratia) conualuiſſe, quem Croneburger non curandū, ſed temporī relinquendū dixit. Hac ſola inductus philautia, & impudenter mentiendī ingenio, dictū mirū, quātorperē in me inſurgas, dum picturatum doctorem, præternaturam iudicantem, cum Ptolomeo Sotere ³⁰⁰⁹, quaſi Satarnium, aut delirantem compellas. Nec eo contentus opprobrio. κ. & γ. auferendo, torques, mirabili ſyncopa, in ^{ovop}, ſiue aſinum, ſubiiciens
vile coronati caput oſtenſurus aſelli.

Hic oculos, ſi nondum liuore eruiſti, aperi atque vide, & agnoſce, qua temet infamia, me iniuria, iſto portentoſo calamo afficias, o admirabilis nominum elementator. Etenim ſi ad eum modum literarum elementa tranſponere, inuertere, abijcere: ac variare, mutilareque nomina cognominaq; licet: Si tantus amor pernitus cognomina vertere rerum, peſſima in optima, & viciffim optima in peſſima, imò maxima in minima ac rursus minima in maxima commutauerimus, hoc eſt, ex muſca, iuxta prouerbiū, elephantum: aut ex formica, camelum promptè fecerimus. Circumſpice num quiſquam vir doctus aut integer iſti petulantia tuae faueat. Reuerà ſi quis de plebe vecors, & diſciplinarū imperitus hanc labem inurere mihi niteretur, tribuerem veniā inſcitiae, nec accuſationem vllam cogitarem: quia non voluntariam in culpa, ſed ignoratiam in iudice arbitrarer. Nunc verò quum homo ſibi diſertus, & liberalibus ſtudijs (vt videtur) eruditus id tentet, quis ferat? Quapropter te verſipellem iniquiſſimum, meo iure, vocare poſſum, qui cū oportune loqui neſcias, tacere tamen nequeas. De me igitur ingenuis omnibus liberū
ſic

iudicium, & pronunciandi potestas: hoc vnum inte-
 rim intrepidè (nescit enim pavorem mens sibi benè con-
 dicere audeo, me semper simplici pectore verita-
 tem pronunciaſſe: & nescio, qua occulta causa, fastuo-
 sas commendaces æque mihi odiosos, atq; ipsas inferiorū
 fuisset. Proinde minimè afficior, quo me cunq; lo-
 quimur improbus calumniator, qui si me non dilige-
 re odisse voler (quod christianum facere, impiū est)
 ornandum, sed deformandum dictione sua pu-
 tat, hac parte, communem hominum cōditionem ex-
 ceptam, quam recusare non debeo. Attamen manet benè
 conscia mentis fiducia, & inuictissimus innocen-
 tæ peus, seu murus Aheneus, nihil conscire sibi, nul-
 lalescere culpa. Atqui non tam vile caput censebas,
 quando frequenter honorificam mei mentionem face-
 re apud eundem nobilem, & loannem Huiningensem
 quē diuersorū à Rheno ac monte cognominati, atq;
 plerosque, quos in mei defensionem, si ambitiosus
 commemorare possem. Sed quemadmodum le-
 gimus verborum tuorum non oblector, ita eorundem
 minimè offendor. Nam quantum gloriæ ac
 apud imperitos, ex cōmendatione tua: tantum
 & odij, apud doctos nascitur, siquidem malè lau-
 datur, qui ab improbo laudari quærit. Sed cur, quæso,
 tam ferociter cornua tollis, cur triumphum instituis,
 penitus plaudente? cur clypeum circumfers, non
 deuicto hoste? & quasi parta victoria, in altum tro-
 phæo suspendis? non aliter equidem, quàm si louis soliū
 erigisses. Certè cū veritate id factum si fuisset, di-
 cretem me, ac supplex imperitiā artis deprecarer,
 tuasq; tuas, aut saltem genua adorarem. Iam quando
 contra rōse modo habeant, omninò mihi necesse
 est, (vt toti orbi scelerata tua vanitas innotescat) ipsius

virī nobilis epistolam recensere, quæ sic ad verbū sonat.

Salutem in Christo expertissime D.D. Quod nostratum in libello famoso detractum scribis, pro nostra neccessitudine, & tua integritate, quā potui tui agerimē. Verūm me ab omni suspitione facile liberabit, quod ipse scis, egoq; libens verum fateor, me cū nuper terrium ex podagra grauitē decumberem, te Medico non vsum, neq; quicquam tuorū consiliorū adhibuisse, sed solum postquā conualuisse, de morbi immedicabilis natura, sermones amicē contulisse. Quem hætenus ergo integrum & amicum habuisti, nunc omni culpa vacantem commendatum recipe. Benè vale. Raptim & Ianuarij Anno 66.

Tuus Mattheus VVolfkeel.

Cæterū ne quis temerē verbum in epistola appuisse me suspicet, paratissimus sum cuiq; autographum legere cupienti offerre. Quæro igitur te, homo hominū vanissime, cur ex obliquo vulnus inferre mihi voluisti, & non directo percutere gladio? Turpe est quemquā dolis, non viribus ferire. Quando igitur ratione & veritate nequis, mendacio impudenter superare contendis. Id autem facis, medicationem inanem obijciēs, cuius nūquam apud me mentio fuit: Quæcquid scurrilius? Imò quid non modò bipedis a sinī, sed etiā quadrupedis spūcitici similius? Adeo ne depudiasti nebulo, vt mendacē historiam, viuīs etiā illis, de quibus narras, recitare audas? hīc nullum aliū testem produco, nisi illum ipsum, quem à me læsum, asserabas. Sed quid? Aspice in me res, & à Plumale: quid fugis? quid temet occultas? Aspice, inquam, vt si quis adhuc in fronte & oculis pudor sit, intelligam. Videte, obsecro, populares, quantoperè det faciem circumuoluat carnifex. Videte, quantoperè det torqueat os, & aurīculas, vt iniquē mentis asellus, quum

gravius dorso subiit onus, dimittat: quippe in manibus
 ultimo mēdacio deprehensus, sese extricare nequit, sed
 veluti in puteo cōstrictus, nullis machinis educi potest.
 In summa, Cernite asinum nunc, hominis imagine te-
 num, qui nequicquam verbis, sed fustibus in ventrem
 coërcendus fuerit. Proinde sinamus illum magna
 mysteria, ad Apollinis aram, deportare, apud quam
 ac pudore priuatus, suo succo viuat, & putida va-
 sine saginetur.

CAPVT XXXIII. MENDACIA ALIA

Capitis Secundi Fedronis.

DE menunc satis: pergo consequēter heroica illius
 facinora, sese dictante, cōmemorare. Sicenim ait.
 Hic insuper generosæ dominæ, Dn. Annæ liberæ D. à
 Heeneberck secretari^o adeo resolutus, ac vno brachio
 contractus, vt neutrum in caput attollere potuerit, sed
 carne nudatum prorsus consumptū fuerit. Integro igi-
 tur anno purpuratorum consilio nequicquam consum-
 ptus, semel aut decies eidem solutū microcosmi propi-
 us foris Tassi pinguedine oleo philosophorū per-
 Hic Solo soloecum cōmisit, ac intra tres hebdomadas perfanatus est.
 Hic Solo soloecum cōmisit, vt apothecaria sapientia ni-
 hil profuerit, quapropter patiens Aquisgranum, ad ca-
 balneis balneas ablegatus fuit. Mox in contextu sequitur.
 Nihil dicere volo, de nobili ac præstanti virtute virgi-
 ne Margareta Dn. Matthiæ Heldi Imperatoris Cancell-
 aria filia, cuius ægritudo, neq; à Sophistis cognosci, ne-
 que sesquianni lōgitudine, curari potuit: sed postquam
 præstantissimum oleum ophyzi vsurpasset, morbi statim
 occasio innotuit, hysterica obstructio soluta, & abscessus
 capitis erupit: sicq; vno mēse integram sanitatem ade-
 pta est.

pta est. Id Echtio ἑχθιστὸν ἄχθος factū, cuius arrogantia maxima est, pulsuum rithmos, in arterijs, iuxta musica harmoniam, explorare, calfactum lotium diebus singulis coelum versus contemplari, & dominis meis excrementum, ante faciem, virgulis aliquamdiu oblatum commovere, & agitare. Sequitur. Quā calamitosē mulier Dufeldorpiana, cuius nomini parco, anno plus dimidio, sub fucatis Doctoribus & chirurgis decubuerit, gallico se infecta, ut crure utroque, post diuturnos tuberculosos tumores, iuxta genua, multifarijs squamis descædato, cum artuum imbecillitate, ac perpetuo cruciatus comitante, mentis alienationem metueret, præterea dentes in ore iam laxi essent vacillantesque, ut omnes alternatim eximere potuerit. Huic curationi admirabile oleum Mercurij, cum humana adipe, & oleo Arceutidum miscuit, ac duros tumores alternis diebus illinire feci: Ar dentes cinæ restituta, nihilque mali amplius in dentibus sensit. Nolo hinc occultos mulierum affectus, raras morbigalici occasiones, caneros depascentes referre, quibus eorum multis, in hoc orbe, morem gessi. Nolo etiam memorum operum causa, sophistarum more, efferre, memor Vergilij lapidis, qui

Solum ut depositi proferret fata parentis

Hæc uoluit mutas agitare inglorius artes.

Istas inquit Curationes, ministri mei officio, absolubiles quas partim vos imperitiā perdidistis, partim ceu incurabiles reliquistis. Mox insurgit tanquam colūnas rupturus. Vbi nunc sunt curæ podagricæ, curæ Arthriticæ, & in auditorū morborum agrī, qui talium factorū vobis testes sunt, quemadmodum Fedroni? Quapropter Principes Electores, medicos suos Legatos, ad me huc miserunt: Hinc

Hinc Principes alij, atq; Episcopi, me per te conuenerunt. Ideo comites operam meam hinc petierunt. Ergo Hassia, Vuestphalia, Hollandia, ac circumiacentibus cum viri, tum sceminæ nobiles, ex antiquis stemmatibus clari, me expectarunt. Nunc æstimate permendatissimi Gorgii Sophistæ, quicquid in inferiori Germania, dedecore, omisum fuit, id per me singulari gloriaturum est, vt ipsi cogamini, vestra conscientia, Deo, & probatis hominibus, mihi de his testimoniis, apud ægros à vobis deploratos, præsequentibus maiori diligentia complectar, progressu, ad communem christianorum viderem, edam: vt ordinarij serui sophismatum Galenorum, artis nostræ præcepta, cum suis conferant, similiter vsum καὶ τὸ ἐμπερίειναι καὶ ἰσορίαν, sicut in Gorgia Platonis docet. Hæc est dictionis Germanicæ Fedronis series, à me bona fide, traducta: sicut in præcedentibus omnibus, ceu canis ad vos redit, hoc est, contumeliosus ad vanitatem & artem suam relabitur, dum primo loco Secretarium Rennebergicum in testem appellat: & per Solenandrum Iuliacensis Principis Illustrissimi medicum clarissimum, veluti ex doctissimis plerisque publice illius scriptis constat, falsè, sed obscurè notat.

CAPVT XXXIIII. MENDACII FEDRONIS,
de Secretario Rennebergico Refutatio.

Pud ignorantes iste sermo, & qui cōtinuò sequit̃, veritas existimari possit, quū reuerà fuc⁹ inanis sit, ex ipsa historia, per Autorem, relata manifestissimè detegi-

detegitur, his verbis. Quod ad Michaëlis (sic enim illi nomen fuisse memini) Secretarij Rennebergici morbum, de quo quaris, attinet, ita res habet. Cum ante alios quot annos (certum & definitum rei actæ tempus non satis mihi constat) ab Illustrissimo meo Principe, post diutinam in aula moram variasq; curas Cleui, quadam vice dimissus, domū cogitarem, ut res & negocia mea ibidem aliquamdiu curarem, profectus sum de via, in quoddam meum prædiolum: ex quo, quia parum distat ab arce. Vuissem, diuerſi in prandiu, apud nobilissimū Franciscum à Loe: ubi præter expectationem repperi generosam Dominam Comitissam à Rennebergh ipsius affinem, cui alias in obstructione & duritie hepatis medicinam feceram. Ea quod me nouisset, per oportune, ait, aduenisse. Nam famulū hīc habeo decumbentem, afflictiſsimū letudinis hominem, qui præter quā quod diu aduersè laborauerit, hoc momento grauissimè adfligitur, ac penè doloribus enecatur. Cum rogarem de morbo, petiit ut à prandio, priusquam abirem, illud ex ipso cognoscerem, medelamq; si fieri queat, adhiberem. Recipio me factum: accumbimus, vix incepto prandio, accurrit famulus, nunciat Michaëlem grauissimis doloribus propemodum extinctū. Itaq; ego relicta mensa, conscendo, inuenioq; hominem præ nimio ventris dolore sese extralictum, per cubiculi tabulatū, volutantem: neque tam diu vno loco se continentem, ut mihi de loco, causaq; exitus, & doloris qualitate roganti posset respondere. Exstantibus autem accipio ipsum ante hac hīdem grauibus & diuturnis doloribus aliquoties confictū, lucedente paulatim extremarū partium, manuum potissimū, admotiones, debilitate, & impotentia. Quareni de vitæ antea actæ genere, referunt hominē vitæ fuisse incontinentissimū, ut qui crapula atq; ingluvie se quotidie vehementer

tementer grauasset. Aluus erat adstricta, sic vt ne flatum
 quidem redderet. Itaq; cum ex multis indicijs colligerē
 eum esse, ex pituita lenta & cruda, dolorem, qui in-
 uicinas non daret, sed vires vehementer prosterneret,
 temporis presentis necessitate coactus, clysterem emol-
 lentem & calfacientem inijcere decreui. Verum quia
 macopoco destituebamur, nec medicamenta ad ma-
 sent, ex his quæ hortulus ibidem, & culina suppe-
 rant, desumpsi althæam & chamæmelum, quod ad
 ueruos dolores mirificè conferrent: Item anethum,
 coranum, pulegium, scenugræci semina, & quædam
 status discutientia, siccantia, atq; leuiter attenuan-
 quandoquidem ne nimium humorem funderem accol-
 larem, à vehementer calfacientibus, summèq; atte-
 nuantibus, abstinendum duxi. Ex istis aqua incoctis, ad-
 buryro, pinguedine pulli vetere, & paucio vino
 decoctum, miscuimus oleum nucum, ob partium te-
 ratem: atq; vt idem leuiter euacuaret, addidi diaphæ-
 plus minus uiciam mediam (quod fortè, inter alia
 admodum solutiuam, mecum habebam) sicq; iussi concin-
 clysterem inijci. Cum verò ager ob compressam
 vt verisimile erat, flatibus tensam, haud faci-
 le eum admitteret, frustra q; aliquandiu iniectionem ten-
 tarem, ex hisdem, quantitate eius iterum aucta, confici
 nulli ostendi q; modum, quo tandem omnem reciperet.
 tuncquam diutius contineret, dolor multò est effectus
 minor, ita vt tunc quiesceret, respòsa daret, acciperetq;.
 eam ego quæ de morbo quærenda erant rogo: Tum
 pert, quæ à me paulò antè narrata sunt, & addit se cum
 generosa Domina eò venisse, vt porrò Aquisgranum
 scenderet, ad thermas, quibus in resolutione brachio-
 rum, quæ indies augeretur, curanda, & neruoso genere
 proptè omni molliuato (zu seiner lembden) restituens
 do, vt

do, uti statuiſſet. Id conſilium atq; propoſitū non impro-
 babam, quia balneum iſtud, utpote ſulphureum & nitroſ-
 ſum vtile cenſerem, quod omnes corporis partes equa-
 liter calfaceret, ſiccaret, atq; roboraret. Ab reddito cly-
 ſteri, aliquandiu ceſſat dolor, ſed dum paulò poſt recru-
 deſceret, ut ſimiles ferè clyſteres, q̃ attenuare, calfacere,
 exiccare, incidere, craſſosq; humores cōcoquere vale-
 rēt, monſtrata etiā preſcripta & ſimili materia, confice-
 rent, inſicerentq; aliquoties, autor fui. Et qm̃ ſapē colli-
 dolor, in neruorū reſolutionem (q̃ iā hīc occēperat) trā-
 ſit, quemadmodū etiā in articularē, aut comitialē, aut
 hydropē, aut voluulū nonnūq̃ abſiſſe viſus eſt. Ne hīc
 tranſitionem (quod ſolet imperitū vulgus facere) clyſte-
 ribus iniectis aſcriberent, præmonui Generoſam Do-
 minā atq; adſtantes (teſtes mihi eſſe debent, q̃ in ea fami-
 lia adhuc viuunt) reſolutionē iſtam, cuius iam principia
 viderent manifeſta, ſubſequuturā. His ſic pactis, velut ad-
 toq; prandio, cū fortè horas tres ibidē hēſiſſem, velut ad-
 curationē nō accerſit, ſed ſpōte mea acceſſerā, datis de-
 xtris, ſine medicationis iſtius meq; vllō accepto p̃mio, di-
 ſceſſi, inſtitutū iter pſequuturus. Neq; ante illud tēpus
 vnq̃, neq; poſt, Michaël Secretari⁹ hīc, aut viſus mihi eſt,
 aut cognitus. Intelligo Aquigranū poſtea p̃fectum, &
 ſi rectē memini, paucis literis tū notaram, quō corp⁹ eſſet
 ad balneationem p̃parandum, quō uti eò, maiori cū fru-
 ctu valeret. An aut vſus fuit, q̃diu, quo tēpore, quōue ſuc-
 ceſſu, aut qd præterea egerit, ut valuerit, reſtitut⁹ ſit nec
 ne, à qbus purpuratis (hngente id Fedrone) tractatus ſit,
 de his nihil mihi cōſtat. Legi quidem Fedronis ſubdolē
 cōquiſitas, peruerſeq; detortas, in aliquot bonos & do-
 ctos viros, calūnias: Animaduerti inſup ſub Solonis no-
 mine, me fuiſſe notatū, eo ſcilicet iudicio, q̃ D. D. Ech-
 tio, tibi Vuiero, amicis meis & ſolūpyois (q̃s ego doctrina
 & vir-

virtutum ergo suarū amo & colo) me coniunxisset, &
 Secretarij fecisset mentionem. Id nisi factum fuisset, quid
 homo temerarius, audax, & vaser isto enigmate vo-
 luerit diuinare vix difficulter potuisset. Etenim ego mi-
 nis artis operibus, nullius solœcismi haftenus lum cō-
 sciō me hominē Medicū esse: Nolo Menecrates es-
 se, ppter, q̄ lubens iste versipellis sibi assumit. Errare
 possum, imō nihil humani à me alienū puto. Tum
 scio, nostras actiones in manibus nostris nō esse po-
 tui, Nos fricamus, vngim⁹, sed qui de terra creauit Me-
 dicinam, successum ac desideratam sanitatem reddere
 potest: Quod ille dicit, Nos rigamus, Deus dat in-
 crementum, id nos in actionibus nostris reperimur. Ego
 enim in hac extemporanea curatione, nihil perperam
 me factum fuisse, defendere possum. Quare rectē atque
 ordine, peracta pauca ista, quę ego pietate, erga miserum
 hominem, motus, paucis hōris pręstare quīui, asserere
 precatus sum, vt frustrā me solœcum hīc comississe effu-
 geret verus σόλοικος, superbus, nimis arrogans, atq; elatus
 impetenda. Quodnam verō dulce, siue amarum Micro-
 scopium, referente hoc mihi Nobili Matthia à Loe-
 supradicti Francisci filio, nunquam sanatum fuisse: sed
 paulo post horum medicamentorū vsum, diem suū obijt.
 Quod explicatius mihi ante bīduum etiam retulit
 D. Martellus Episcopi Monasteriensis Medicus doctus:
 quē Michaële Secretario vsus erat familiariter. Qua-
 rē ppter cū Aquisgrano rediens transiret Monasteriū,
 et ad se Martello Medico, exponit fortunam suā,
 et Aquensibus thermis, dissuasū excellentis (vt dicebat)
 Medici Fedronis non esse vsum, à quo aliquantisper es-
 set tractatus, preciosūq; quoddam, quod in pixidula
 secum ferebat, ad morbi sui sanationem ab eo sexaginta
 florenis

florenis aureis, medicamentum redemisset, quod tamen Fedro aestimasset sexcentis, nec minoris dedisset, si opus lentum nactus fuisset agrum. Verum quia Michaël tenuioris esset fortunæ, tū quod certò sciret Fedro, ipsum eo per sanatum iri (quod sibi honori futurum speraret) sexaginta se florenis medicamentū communicaturum. Hęc cum Michaël D. Martello referret, eger adhuc erat bona spe lactatus, quod usu istius preciosi medicamenti recepturus esset sanitatem pristinam. Itaque properat Palstercampium, ad suam Comitē à Rennenberg, quod eò ibidem vt se perferret: Vt ut medicamento, quod non modò non sanatur, verum post istius vsum, eodem morbo, morte sibi sexaginta aureis florenis Rhencensibus empta, interit. Hęc vera historia est. Quis hic Solœcum commiserit, quis profuerit agro, ego qui nō gratis: an Fedro, qui agrum auro ipsius omni expilato, ferè dixeram, occidderit, tu iudicare potes. Quod autem scribat me in hac curatione Solœcum commississe, non possum cogitatione consequi, in qua curationis parte, hic à me delictum fuerit. Nam quod clyisma, quale præscripsi, infuderim, id ratione probare possum, ex arte factum esse benè. Nec desunt experimenta comperta, quibus istam curationem cōprobare valeo, esse vtilem (quæ tuor enim celebribus viuorū exemplis id testificatur, quæ nisi prolixum esset, & gloriolam autoris redolere viderentur, huic loco ascripsissem) Nec illud reprehendere vitiligator potest, quod Secretario propositum sibi à quis granensis balnei vsum non dissuaserim, sed fuerim cohortatus. Multò minùs hoc calumniari debuit, quod colli vehementē diuturnumq; dolorem, in resolutionem neruorū, prædixerim exorbitaturum. Etenim in illo, iam eius mali progressus obseruabam illustres: & non est illud nou

ad nostris Medicis nouum. Non est ergo quod mihi, in
 rationibus meis Medicis (de quibus coram Deo, & homi-
 nibus bonis prudentibusq; rationem reddere paratus
 sum) solœcismum obiiciat. Quam vellem ille posset de
 dispari modo respondere, diutius, vt arbitror, maioriq;
 non laude vno loco consideret; Neq; ita leuis hinc inde
 sentas, toties versuram faceret, neq; foro cederet, quo-
 rum quo loco innotescere incipit. Ita habet D. Solea-
 drus ad me epistola, qua Sole clarius ostenditur, in ma-
 fedronis mendacijs copulata, in optimos viros, ma-
 gistras, qui ex multa occasione hominem ingenuū ob-
 scure morder, quasi soloeci quippiam in arte designarit:
 ipse ipse absurdissimum solœcum, & ab omni natu-
 ræ alienissimum facto atq; verbo edit: quoniam hūc Se-
 nectarium vno eodemq; tempore, vtroq; brachio reso-
 lutum ac contractū autumat: quod fieri nullo modo po-
 tesse, quum planè sint opposita. Quis enim idiota tam stu-
 pidus, vt resoluere & contrahere diuersissima esse ne-
 cessariū itaq; Solenandrum non solœcistam accusat, & se
 solœcistam non agnoscit. Vide quæso, quò ignorantie
 perueniat doctissimus Fedro, dum aliū Solœcum cōmi-
 plemat, ipse Solœcista fiat ineptissimus. Sic equidem
 ponitur. Quid igitur nunc ais, habes ne vltra aliquid,
 quo impudentiam tuam intendas Fedro? Tacet, resolu-
 tusest, contractus est, metuo ne attonitus, aut tetanicus
 repente fiat, quia iam dudum Epilepticus est. Sine ergo
 iocundetur. interea nos ad ea, quæ in dictione sequuntur,
 pergamus.

CAPVT XXXV. MENDACIVM FEDRO-

nis, de Margarita Heldia.

Hic maximè testimonio Margaritæ Dn. Heldi filia
 nobilis gloriatur, interea doct. Echtio insultans.

Notatur ac calumniatur passim mendacium absq; vna
 gente causa prolatum: Et vir bonus habetur, quinō men-
 titur: prudens, qui ne mendacium qdem loquitur. Quo
 igitur loco te censebim? tam intrepidē, ac contumaci-
 ter mentientem? Dixit em̄ ac deierauit mihi frequenter
 Echrius, cui plus iniurato (vtpote viro integro) q̄ tibi
 decies iurato credo, sibi virginē ne de facie qdem notam
 esse, tantū abest, vt illius vnq̄ affectum nouerit, aut ad
 medicationē qualemcunq; accersitus fuerit. Quid adeo
 ne frontem obdurasti, vt mēdacium spem tuam ponas
 & veritatē inuidia potius, q̄ imitatione psequar istū
 accusationē Apologiā vocas? teq; tantis mendacijs, in
 tāta infamia, ptegi posse cōfidis? Nōne legisti, os quod
 mentis, occidit animā? Habet quidē mendaciū conatus
 non aut vires: nam perierat innocentia, vt vir maxi-
 mōis inquit, si nequitia iuncta esset potentia. Audi ego
 o lepida nouę medicine soboles, quę tam atrociter men-
 tiris, & pximum simul impudenter cōiuriaris, qd Chris-
 stus Matth. 5. loquat. Sit sermo vester est est, non nō. Et
 Paulus ad Ephes. 4. Deponentes mendaciū, loquimini
 veritatē vnusquisq; cum pximo. Rursum idē maledicos
 regnū Dei nō consequuturos docuit. 1. Cor. cap. 6. Egd
 obsecro, cōmeruit D. Echrius vt mendacio copules calu-
 lumnias? quo scelere nullū scelesti? Atqui improbē ob-
 iectis: & quę sequuntur. Sed quādo nunq̄ puella sit medi-
 catus, quomodo illius causa dolere, aut gaudere potuit?
 Tu verō g centum aureos, Hieronymo fratrum suorum pe-
 dagogo sollicitate, fraude sis cōsequutus, tuo qualicunq;
 iure gaudere potuisti. Verū ad rem. Si Doct. Echrius pul-
 sus diligēter expendit, si arteriarū motus sollicitē obser-
 uat, in hsq; firmius incūbit, sanē se dignū officium facit,
 qn absq; eius notitia sciētiaq; neq; dominātes humores
 dignosci, neq; morborū qualitas aut species, neq; febriū
 multa-

multarū differentiā, neq; vitalis facultatis totiusq; cor-
poris robur diiudicari, neq; p̄sagiendi ars, neq; vitę mor-
talis intellectus haberi potest. Proinde Galeni nostri de
differētijs, causis, vsu, dignotione, p̄sagijs, vna
vnginti libri, ad nostra tēpora, puenerunt: quorū om-
nis cognitio, vt maximē est artī necessaria, ita omnino
nulla, ipsemet testāte lib. 1. de dignoscēdis pulsib⁹.
Echrius, alijsq; p̄stantissimi Medici omnem quā
industrialiam, in pulsū rhythmis, atq; arteriāz mo-
dū explorādīs cognoscendīsq; adhibēt. Porro hāc
vtrā plurib⁹ reserere hoc loco nō cōstitui (nā occidit
vros crābe repetita magistros, quū à Galeno, vt dixi,
cōstitutū, & supra humanā existimationē, tradita sit.

APV XXXVII. DE VRINARVM AC EXCRE-
mentorum inspectione, contra Fedronem, pro D. Echtio.

Eodem dolo deprompta est lādoria, de inspectio-
ne vrinarū & excrementorum. At respōdeō Sophe,
Silene, cui nihil prāter amaracum, benē olet,
sumum phaleritū benē sapit, cur obiectas, quę non
vtrā nostram, sed necessitatem atq; vtilitatem
necessariāq; cognoscendīs, quę in iecinore, vena ca-
lida, vreris, vesica, (quemadmodū in obstructio-
nibus, exulcerationibus, calculosis patet) & quę
venas cōtinent, quā ab his partibus, proximē descen-
dū habem⁹, dicente Galeno lib. 4. sanitatis tuendę, de
cap. 7. & quotidiana verissimāq; experientia cō-
plurimū ad p̄sagiendā crīsim cōfert, eodē autore. 1. de
ca. 12. & 3. ca. 3. Similiter. 2. p̄sagiorū, Aphorismorū
pluribusq; alijs locis. Oportet autē in vrinis siue se-
nis in vesicā attracta colatāq; animaduvertere, con-
sistens

Vrina

sistentiam, colorem, quantitatem, inherencias siue contenta: de quibus abunde egit Actuarius, de vniuersa eius sententia, & Arabes insuper, & Neoterici, vt nihil amplius superaddi queat. Nec iste in praesens noster scopus proponitur, itaque ad sequentia properandum, puta diarrhoea, rendum. Ecquomodo intestinorum morbi, puta coeliaca, dysenteria, dysenteria? Ecquomodo cholera, coeliaca, deiectiones hepaticae: breuiter omnes alui fluxus distinguuntur, nisi per diligentissimam colorum ac substantiarum excrementorum inuestigationem? quod Hippocrates, Galenus, & excellentissimos viros neque puduit, neque piguit, cuiusmodi exempla multa videmus in Aphorismis, lib. 2. praesagiorum, de iudicationibus. 5. Epidemion, atque in libris locorum affectorum. Si etenim per vomitum, ac quod ventriculo humor praeter naturam contineatur, ac quod boni malique portendat necessarium cognoscimus: Si in pulmonis affectibus, sputa omnis coloris, imò purulentia & viridia non contemplamur modò, ad causas certitudinem, sed bacillo saepe & virgula confringendo examinamus: Cur medico probrosum aut indecorum, si veterum vestigia imitatus, in expendendis alui, pulmonis, & membrorum naturalium vitis, excrementa inspicere? Nemo vnquam de his bene iudicauit, absque causae cognitione: hanc consequi nemo potest, remoto oculorum iudicio. Proinde quod tu improbe laceassis, extrema necessitate vtilitateque requiritur, vt inde etiam ad summorum principum mensas accersamur, epularum observatores, quò postea salubriter, de vitae genere, ratione victus, ac futuris morbis, decernamus. Haec quum verissima sint, & communibus hominum suffragiis probata: quod tandem facinus, ex odio, & liuore, ei detrahare, qui mecum, si quis alius opinor, in amplissima Germania, semper remanens, riam, inanem, diuinatricem, ac ferè fallacem Vroman-
tiam

tam contemnatur quippe non ex vno hoc signo, circum-
 stantiarum, imperitorum cōsuetudine, sexum, ætatem,
 ætatem morbi naturam diuinamus: sed adiunctis pa-
 thonomicis, vniuersaq; morborum syndrome, causam
 substantiamq; cuiuscunq; morbi, à quibus remediorum
 indicationes accipiuntur, inuestigamus atque obserua-
 mus. Atqui suo more facit cauillator, & alienarum lau-
 dibus obrectator, qui maluit non errantem accusare ac
 vituperare, quàm errorem suum agnoscere, & semet cor-
 rigere. Criminosum equidem & à veritate (quam prisci
 philosophi, secundum Deum, colendam, atq; rebus om-
 nibus antefarendam iudicio suo summo iudicabāt) alie-
 num, dum matulam, dum excrementorum in spe-
 ciem ac morionem eidem viro obijcis. Vehementer
 pudor, quo pudore, imo qua impudentia id scribere au-
 das, atq; ad huiusmodi scurriles ineptias deuoluaris:
 in quibus omnibus, & te vanissimum erronem demon-
 stras, & nos honestos labores subire, dū imprudens nos
 vni medicinae corporibus curandis vsum adhibere
 non potes: siquidem vt paulò antè scripsi, inte-
 stina & viscerum naturalium morbos nemo rectè cu-
 rat, nisi qualia inde, præter naturam, prodeunt deñciun-
 tur, curat. Mitto quod omnia ista germanicè potius, vt
 contempnum arti, & exercenti contumeliā apud vul-
 gares, quàm latinè edere voluisti: Mitto etiā quod
 nobilis virginis famam prostituere (quòd ignominio-
 sum est) & de talibus affectibus publicè eam perstringe-
 re, quos nunquam passa est. Vides hīc modestissime le-
 uis, quòd hunc rapiat transuersum calumniandi impe-
 tus, vt in bonum virum, multis principibus, artis ope-
 ribus, notum & charum, pestilentem linguam vibret,
 olim vlciscetur læsum se numen abundè, pœna grauis
 diuinum est, tarda sit illa licet,

Scorbutica

Eytawivi

MOx dimisso Echtio, aliud commentum, de muliere Dusseldorpiana, subnectit Impostor, quod ingenuè paucis, ex doctissimi Ioannis Vuieri Medici ad meliteris, quò omnib⁹ ipsa veritas manifestetur, adscribam, vt si nolit audire monitorem, audiat veritatem se condemnantē. Historiam, inquit, omnē de Scorbutica Dusseldorpiana cognouimus: Ego cum D. Solenandro, opera M. Cosmę Chirurgi Principis, q̄ eam hesternodie ad eades suas, vocauit, alioqui nostrę eam antea nemo nouit. Mira effudit Fedro mendacia, quorū eum hactenus non puduit. Francicum appellat Scorbutū, quum illa nunq̄ morbo gallico laborauerit, vt quæ multos annos cū morbo castissimē vixerit, nulla labe cōtaminata: Licet Fedro ad illum, curationem instituerit, post adhibita multa alia, quib⁹ exercuciata fuit, vsu argenti viui. Nec est morbus iste in Francia notus, si fortē eò nomē referre volet. Scribit se decē diebus eā curasse, suis illis ementitis medicamentis, quū exercuciarit nouē septimanis continuis, tanta potionū abominabiliū & grauissimarū, quibus oleū fuit admissum, multitudine, & purgationibus vsq; adeo atrocibus, vt sępē animo linqueretur, & mortē præsentem expectaret, tamen si satis cōfirmato adhuc vnguentum, medicationis initio. Tibias inunxit postea vnguento ex hydragyro non extincto, sed crassius immisto. Hic scilicet spiritus est Mercurij tantoperē ab illo laudatus. M. Ioānes Bredius apud vos Pharmacopola cōfecit medicamenta, vbi chartulę, qbus descripta sunt, inquiri possunt: Pro illis, circiter daleri quatuor numeratū sunt. Iudicium Fedroni pollicita est mulier, cuius illam decubitus nescit breui aliquoties hospes, apud quē, illa decubuit, alioqui mulier fortunę tenuis impenderat Fedroni.

7. daleros, dum illum illiusq; affeclas subinde conuicia
 exciperet. Hæsit illa. 12. hebdomadibus Colonia, ob
 curationem. Unguentorum & potionis specimen mit-
 to, id domi meæ ego argento viuo nitens euidentissimè,
 nōdum extinctum, nedum Mercurij spiritus exi-
 sti possit, vidi: Nec tñ integrè curata est, quia circa
 iunium, dolores adhuc sentit, in inferiori tibiæ iūctus
 ex morbi reliquijs, vel ex argento viuo. Nomē sup
 are voluisse videri potest, vt de veritate ingrenda
 præcideret. Tibia altera veluti cōtractior val-
 de tñnum riget, vt vereatur se restitutum iri integrè
 quā. Vt rigiditatem tolleret, cōsultuit Fedro bal-
 ex decocto foliorū nucis, quercus, prunelli sylue-
 Turionum, artemisiæ, florum chamomillæ, sed suc-
 cino infelici: quum ea adstringentia huic malè, contra
 curationem, adhibuerit. Ego verò illi consului bal-
 neum, ex floribus chamomillæ, verbasco, alchæa, malua,
 artemisia &c. Guttas aliquot olei foetidi bis q̄tidie in vi-
 nū infundeat, ex Fedronis cōsilio, & hausit cum magna
 cōsumatione. Hactenus Vuierus. Ex qua equidē narra-
 tio cōstāt, q̄ proba firmaq; fuerit excelsi Fedronis me-
 moratio. Si mendacibus pœna, legū seueritate, irrogata
 celer, pauciores haud dubiè haberemus mēdaces: Si fal-
 si medicos se p̄sentibus, & per mortes artem exercen-
 tibus lex per capita puniēda cōstaret, hanc Paracelsicā
 colluie non agnosceret magna pars Germaniæ. Nunc
 vā quando his impunè, Imò cū fauore ac honore quodā
 subinde inueniri & occidere liceat, pudore posito, in fa-
 rem bonorū mendacia cōspuunt. Porro ridicula est ope-
 rum tuorū attenuatio, aut potius collatio tui, & lapidis
 Virgiliani, cui⁹ amore vsq; adeò phœbus exarsisse dicif,
 poeta. 2. Aeneid. canente, vt ipse suas artes, sua munera,
 auguriū, citharāq; ei, celeresq; sagittas offerret, Attamē

Ille ut depositi proferret fata parentis,
 Scire potestates herbarum, & sumq; medendi
 Maluit, & mutas agitare inglorius artes.
 Recusauit itaq; lapis diuinandi sagittandiq; artem, &
 tharamq; sonoram rennuît, tantum vt desperati paris
 mortē auerteret, atq; eidē, alijsq; feliciter, summo Apol-
 linis beneficio, medicaret. Vnde insuper Aeneæ sagitta
 vulnerato operā suā praestitisse Virgili⁹ scribit, submi-
 nistrante Dictamnū Venere, cuius forū cum alijs su-
 bitō vulnus curatum est, non humano tantum praesidio,
 sed Dea salutem filio afferente: Quapropter
 Arma citi, properate uiro, quid statis lapis
 Conclamat, primusq; animos accendit in hostem,
 Non haec humanis opibus, non arte magistra
 Proueniunt, neq; te Aenea mea dextera seruat,
 Maior agit Deus, atq; opera ad maiora remittit. Sic ille.

CAPVT XXXVIII. COMMENTVM PEDRO-
 nis, de curationibus Principum.

Sed quid tibi medicastro, & odiosē iactabundo, cum
 Slapide commune nisi quemadmodum iste ccelinis ab
 Apolline artem accepisse traditur, ira tu a nescio quo in-
 fero Deo mutuatus tuam videri possis. Nec video, illius
 exemplo, inglorium te esse voluisse, qui tua inclya fa-
 cta, tua praekonja, ipse tam ambitiosē, in sequentibus, dū
 semel effrenata confidentia, ac blasphema arrogantia,
 curationes podagricas, conuulsivas, atq; agros insana-
 biles, quasi louem ē cœlo conturbasses, aut thessalarum
 mulierum exemplo Lunam ac Solem commouisses: aut
 Martem praelio vicisses: aut Palladem ingenio superas-
 ses, proclamas. Cæterum qui sunt isti Principes Elec-
 res? qui Principes, qui Episcopi, qui Comites, qui Helli-
 Vuestphali

Westphali, Hollandi? Qui viri ac foeminae illustri loco
 nate, per Legatos, sollicitarunt? Ede vnū, ex septem,
 iudici solet. Id quando planè nequeas, nihil aliud, quàm
 ista testimonia æstimo. Mirum nisi ex Creta vsq̃
 in qua, mendacem te natū, in faustoq̃ fidere, in Ger-
 maniam vectum suspicor) homines amore, laude, præ-
 te sequantur, quum vnus nouam ac admirabilem,
 Sacrophrasto Paracello, medicinā doceas, & ex no-
 uis, nauem preciosissimarum mercium plenam,
 ostro, as, aduehas. Verum quia ambitione turge-
 re video, ipse recensebo, cuius lectione exultes. Re-
 cordissimus & Illustrissimus Princeps, D. Robertus
 Bergis, Episcopus Leodiensis piæ memoriæ comitali
 memoria debili laborabat. Is nimirum honorifica fa-
 cturum tuorum fama illectus, vt qui passim certam. C.
 salutē pollicereris, modò sumptus tali medicatione
 necessariis impendere vellet: Nam singuli haustus du-
 centis coronatis, vel saltem aureis constarent. Re dili-
 genter cum consiliarijs communicata, tamen sumptus
 maiores censerebantur, attamen constantibus promif-
 sione, in veram curationis spem, erectus Princeps, D.
 qui sub id temporis vnā, cum quibusdam Medis
 Louanienfibus, ac D. Gilberto Lymburgensi, ei me-
 dicabatur, mandat, vt de morbo Coloniae tecum studio-
 se agat, tuumq̃ iudicium, curandiq̃ methodum summa
 sollicitudine inuestiget: Quod verò ad impendium, omne id libe-
 rum numeraturum recipit. Parit Echtius, adit nobis
 virum Ioannem à Reid in platea D. Ioannis commo-
 dum hospitem tuum, colloquium expetit, asserens se
 mandatis habere, ab Episcopo Leodiensi, quæ tecum
 Curatione conferret. Quid sit? dum hic tertio
 quærit, nunquam domi esse voluisti, diffusus haud du-
 bi sponfionibus tuis, vt qui insignem mentiendi volun-
 ratem

Eyb Leodien

tatem haberes, curandī verò morbi artem nullam. Id postquam ab hospite tuo rescitum est, teq; domi esse cognosceret, rogat negandi causam: Cui respondes, D. Ectium ideo non admitto, quia nihil eorum pharmacorum paratum habeo, quibus in Episcopi curatione opus est. Hanc ludificationem intelligens hospes tuus concidit omnis existimatio tui, qui alioqui magnifice te prædicare solet. Ista, Deum testor, indubitata sunt. Cui igitur cōscientias nostras prouocas? Cur eas inani humani textu oneras? Tuam verius inspicere ac paululum humari, si nō christiani pudoris admitte, ac tandem agnosce, quantum mendaciorum in me, meisq; similes effundas: Imo tes, ac quantam accusationem petulanter effundas: Imo quantam ignominia Principibus viris inferas, quos seolestissime vanitatis tuæ participes facere laboras: Quod ad meam verò cōscientiam pertinet, cuius testis est Dominus Deus, liberè affirmo, me nihil eorum, quæ falsissimè narras, scire: sed constanter dico, quod viuis exemplis edocere possum, te nō medicinam, at carnificinam, absq; humana vltione, intrepidè Coloniae, vicinisq; locis, exercuisse. Quare, obsecro, collige, ex promisso, quos in alijs nationibus virtutes, quæ miracula, apud aliquod tot à nobis derelictos, edideris, vt te ceu numen aliquod colamus, & Christianus orbis magnificentia tuam hymnis decantandis celebrare possit, quando videlicet Galeni Symmistas & famulos, per omnia, siue in vniuersum, artis vestrae præcepta cum nostris, conferri atq; secundum experientiam historiamq; diiudicari contendas.

CAPVT XXXIX. AD TERTIVM CA-

put famosi libelli Fedronis.

Vento

Venio ad caput tertium, quod eadem philautia, ambitione, vanitate, odio, inuidia, acturpi iactantia ad vnam usque plenum est. Sed quoniam sermo longus, non sum tantum, non singula verba apponere volo. In initio se vnam agrum curandum suscepisse affirmat, Galenicorum medicorum, Chirurgorum, & argutiorum opera consilioque destitutum, cuius rei fidem ab ipso postulat (ô virum probum, in hoc fingendo mentis). Quod verò non omnes omnium morbos sanauit, & multa diuina quadam vltione, aduersus peccata, & blasphemias praeceptorum Dei transgressionem, scriptura sanctorum, quas Medicus vocatus ignorat, fieri ait: atque naturae praesidium omne adimitur prorsusque denegatur. Reuera postquam hominem, inquit, Dei secreta latent, Medicus summa arcana huius monarchiae, qualia sunt curae seu ouum Physicorum, essentia stimulorum, balsamum sulphuris, oleum Solis, & similia in vsum vertere potest. Si haec magnalia praecipua, sanitatem negat, irascitur sane Deum nunciant. Quando igitur Deus & natura contra agro inimica sunt, quo iure Medicus accusari, & deo argui potest? *ἰατρὸς ποιοῦν ἀλῆς*, id est, contentiosè natura deo proponere dicitur. Atqui hoc modo chymici, vel Humoristae, qui fronte politissimi, *sub pectore uulpem*, astutem rapido seruant sub pectore uulpem, per insidiosam & simulatam medicinam suam excusant se nequeunt: Cum neque apud Mauritanos, neque theoreticos, vilo verbulo, huius vniuersalis mentio fit, sed tantum apud Chemicos atque Alchimistas. Praeterea quod non omnium in me fiducia satisfacienda, causa est, ubi agrotos improbis in exercitatorum Sophistarum, & pharmacistarum sceleratè perditos, ut vero Medico, in luam naturae, impossibile sit ablatum restituere. Haec prima huius capitis pars esse mihi videtur, cui ut respondeam, in mentem

mentem primò venit Solomonis prudentissimi sacra
sententia, Nubes & ventus absq; imbre est, qui magnifi-
cè pollicetur, sed præstando fallit. Cùm itaq; tu nò Tha-
sonicis modò promissis, non speciosis titulis ac fucis, ho-
minibus imponis, verùm vniversis insuper Galeni Pro-
fessoribus & imitatoribus frigida futiliq; dictione, inu-
rius es, quando neq; Deum, neq; hominem metuens, in-
punitum adhuc mendacium exerceas, teq; omnibus vni-
medicis anteponis Menecrates alter, qui nimio sibi pla-
cens, Iuppiter à suis cognominari voluit. Sic quoque tu
fastu immodico turgidus, nemini artem, nemini cura-
tionem tuam impartiri voluisti, nisi à Galenicis conclu-
matus & incurabilis relictus fuerit. Id si verum diceret,
non sanè pleriq; parentes, non coniuges, non affines,
proles suas, acerbissimis luctibus, desiderarent.

CAPVT XL. MIRACVLA VEL POTIVS HO-
micidia aliquot Fedronis, ac Pharmacorum Paracelsicorum.

IN quibus probandis, non quæram peregrina, sed do-
mestica testimonia. Nobilis vir Arnold⁹ Rurich præ-
fectus arcis Aldennarenfis sexagenarius, constitutione
corporis tenui, rara, macilenta, in faucibus & aspera ara-
teria, ex defluente, è cerebro, continuo catarrho, in pul-
monem vicinasq; partes, quærebatur: vnde raucus fa-
ctus, ac humore subinde calidiore vehementius irrita-
tus, tussire cœpit, & quidem grauiter. Huic nemo ex no-
stris medicatus est. Famæ tuæ nouitate inuitatus (solet
enim recens Medicus multis esse commendatior) te sa-
lutat, morbumq; aperit, auxilium petit. Hic tui spem
magnam, & integram salutem addicis, modò daleros
quinquaginta numeret, quid multis Triginta cōcluso, apud
collocas hominem in hypocausto angusto cōcluso, apud
Chirur-

Arnold⁹
Rurich
1594

Chirurgū ex aduerso Templi S. Columbæ habitantem:
 Mox instruitur fornax magno perpetuoq; igne. Interea
 etiam ægrotus purgatur, exacerbatur, citi fameq; intole-
 rabili vexatur, sudore tandem superfluo, exhaustis viri-
 bus omnibus, iugulatur: siquidem hunc senem non alia
 ter quā si confirmato gallico laborasset tractasti. Filij
 duo te necis autorem, apud inelytum Senatum. 28.
 anno 66. grauiter, per supplicem libellum, tradu-
 cunt, & pecuniam dolo acceptam repetunt. Hoc vnum
 est testimonium felicitis artis tuæ. Nunc quid responde-
 bis, si te frontem in enecando ferream possidere osten-
 dero. Incidit in morbum apud nos ambulans adhuc ac-
 consueta munia obiens, corpore, stemmate, ingenio, mo-
 ribusq; verè nobilis adolescens, vnicus parentum suorum
 filius & heres Guilhelmus Vehendaw, cuius pater auto-
 ritate consilioq; singulari, apud Reuerendissimum Epis-
 copum Bambergensem Præfectum Aulæ agit. Is, suo
 interitu, te quoq; accersit, cui dum imperitissimè ac con-
 stantissimè chemica Vulcano tuo elaborata præbes, in-
 dies grauius habet: Mox tantum non in fornace æstuan-
 te sepulto sudorifera etiam multa offers, quibus eger sic
 est resolutus, vt frequenti syncope obrueretur: Et quāuis
 aerem liberum, potum refrigerantem efflagitaret, ac su-
 persuum necantemq; sudorem grauissimè criminaretur,
 tu adeoq; omnes deos in auxilium imploraret, attamen
 tu velut immanis carnifex nulla cōmiseratione motus,
 Iuppiter temet cum filia cuiusdam fabri lignarij (cuius
 nomen propter demortuum parentem supprimo) oble-
 gas. Interea nobilissimus ægrotus tua culpa, tua incitia,
 incuriaq; non fatali necessitate, miserrimè occumbit &
 moritur, quem Medicus ingenua arte edoctus commo-
 de seruare potuisset. Quem dolorem, quem moerorem,
 ex huiusmodi nuntio, tristissimum parentem accepisse

putandum est, dum filium vnicum tali carnificina, scabente, enectum audit? Rectissime dictum iudico, plus sapere à medico, quam à morbo periculisse, quod in te verissime torqueri potest, qui tam improbe optimi viri solem non tantum periculo, verum ipsi morti tradideris. Eia age, constanter, in ipsis operibus tuis perdis ra, perennem famam consequuturus. Sed doce me: Nonne conscientiam tuam tanti sceleris recordatio stimulat? An hanc nequitiam tuam Deum latere existimas? Eceū vindicem nō formidas? Aut neminē superesse arbitraris? talia flagitia tua agnoscēs, in publicū edere audeat? Sed astuta pietate, in medendo, perfidiam tuā adumbras, quā Deum errorū tuorū reum facis, quasi arbitrio operarū & tuorū, ipse in sumenda corporū vindicta, utatur: an adeo præsidē iratū, aut pacatū, ut sic dicam, animi sui constituat. Siquidem hoc in primis vrges, quasi diuina actio, per nouam istam medicinā antiquorum dogmata ac præcepta contemnentē, innotescat & dijudicationem illarū vni tibi tuisq; diuinitus reuelata, in excusationem bonæ malæque medicationis, veniat. Quapropter ad monarchiæ vestræ arcana, & naturæ megalia, velut inhabitatam tesseram eiusdem diuinæ vltionis, aut saxi potius obruendum: Nam in tuis nefarijs atq; incognitis medicamentis, iudiciū Dei excelsi comprehendis, quod nihil a diui magis impium. Verum si placet fructus vestros conspiciamus, qui omnes eō diriguntur, ut viuā immoderata, ambitionis, ignorantia, & scelerata medicationis exempla sint. Inde enim prodeunt dubia, nouiter phar-
maca, paucissimo pondere aut mensura, breuissimo tempore, totū corpus, ad extremos artus, ita enormiter penetrantia, alterantia, & concutientia, ut ipsos quoque

viques interdum afficiant, aliquando etiam excutiant,
 dum vna aut altera horula, aut saltem paucissimis effici-
 ant, absoluantq; vniuersa, carnicis exemplo. Et emo-
 tionem, praesentia sint venena, quibus, absq; omni dubi-
 tatione, purpureum stammeos siue Antimonij essentia,
 sulphur aethereum, liquorem Phaetontis, oleum chalcant-
 heni vitrioli dulce, & quae plura, in isto sordido opello,
 venales violentissima medicamenta naturae nostrae ad-
 versissima, prout experientia testatur, annuero. Scio
 multos solo usu Antimonij, ut vocatis, praeparati gra-
 uiorum quatuor, & in substantia, & infusione alicuius li-
 quoris, sursum ac deorsum grauissimè fuisse purgatos,
 & in morbos longos incidisse, à quibus nunquam extrica-
 ri potuerunt. Noui Medicum in Republica nostra, alie-
 no, quam suo periculo cautiorem, simplici confidentia
 hoc medicaminis in se experiri volentem, eò insalubrita-
 tis adactum, ut nunquam pristinum vigorem, ac corporis
 robur recolleret, sed ad extremam penè animam, Antimo-
 nium detestatus sit. Noui febrientes, noui phthysicos, ar-
 thriticos, calculosos, leprosa scabie ac cutis vitij affe-
 ctione, in extrema repète discrimina, vomitiones ve-
 hemētissimas, colicos dolores, diarrhoeas, cōuulsiones,
 cardiacas, syncopas frequētes: In summa, p̄maturas mor-
 tes inductos fuisse. Atq; haec oīa q̄n p̄miscuè confuseq;
 citra rationē physicā, methodū, citra demonstratōnes ar-
 te inuentas: Imò cū pudēda execrabilib; philargyriē, sub
 prextu iustae mercedis, p̄ximorumq; calamitate (ut mox
 etiam euidentissimè ostēdemus) agitant, an soli diuinæ vl-
 ti, docti, ac prudentes. Ego simpliciter dico: tales, cōtra
 Deū atq; eiusdē clemētissima dona nobis tot annos, mi-
 libus elargita peccare grauissimè: quod tu facis, occulta

Dei iudiciā, & naturæ legem, quæ cum mundo ex Dei mente nata est, accusans.

CAPVT XLI. PARACELSISTARVM ALI^s

quot homicidia, præcipue Adami Bodestheimi miracula.

*Carolus ad
filiū*

Sed postquam huc delatus sum, oportune quædam de Congerrone tuo Adami Bodestheim, sicut à doctissimis ingenuatq; fidei viris cognoui, cōmemoro. Is Francofurti ad puerum genere & fortuna satis amplum, cuius præstantiam malè formatum accersitus, vt artis suæ toto auro, occasionem nactus, impleret, elephantiasim continuo pronunciat. Pactus deinde cum illius cognatis, quadringentis aureis Rhenensibus, sanitatem negotiariū esset conuertenda. Quum verò longius necesse differret, nec curadi initium faceret, data fidei compellatur. Respondet nondum Venetijs, quibus opus foret aduecta. Insuper addit, puerum ad suos lares perdendum, isthicq; ad biennium curationis causa permanendum. Hic non incommodè imposturæ suspicio suboritur. Mox diligentius, de fama & arte medicantis, inquiritur. Re itaq; fideliter explorata, Paracelsicum nugatorem ciuilitè dimittunt, seruata pecunia ac puero, qui postea facili impendio, & Galenica medicatione restituitur. Sic isti famelico pinguis bolus è faucibus eripitur. Addam aliam historiam non minus veram, at sumptuosiore, de Georgio Offendero, ciue Fræfordiano, vt qui simul & valetudinem & pecuniam, apud eundem Dolophrasticum Collegam tuam, perdiderit. Hic circiter triginta annos natus Arthritide atq; calculo grauiter laborabat, audita huius eximij præstigatoris fama,

cum eodē haud exiguo ære paciscitur. Vritur ergo Medi-
ci sui remedijs, dumq; paululum dolore leuatur, sperat
de omnia meliora. Ista durant semestrem, & amplius: Dein
in loco dolenti vehemens causticum, sicq; ferofum hu-
morem ex artubus euellit, post dolores quietiores: sub-
sequente fluxu, in tumorem magnum artus attolluntur,
crinitus ingens, & corpus ad atrophiam deducitur: qd
potius euenerit, rudis artium diuinare potest. Expostu-
lanti cognati cum medicastro: qui vt famæ honoriq; suo
occurreret, de tēperatura parentū ac vitæ genere per-
contatur: Num & n̄ simili vnq; uorbo conflictati fuiss-
ent? Mox cognito hæreditario malo, ac potissimum eo
ipso tempore, quo Georgium mater concepisset, semen
viciosum, omnem curationē impediuisse, testatur, quod
præciuisse oportuit. Horum itaq; ignorantia fucum te-
rent, & effugium quærit. Iam non possum occasione fe-
gere, quin similem huius vulpeculæ dolum appingam.
Erat ibidem Scriba primarius Reipub. Iacobus Vibas
nō quinquagenarius totus resolutus, qui tamen Gale-
ni methodo sic erat restitutus, vt manus integrè officiū
suum facerent, & pars corporis superior valeret, at cru-
ribus pedibusq; impotentior, scipione nitebatur, aut al-
terius manu deducebatur. Interea spe consequendæ su-
bitæ sanitatis consulitur nouus reparator, violator di-
cere voluit: offert pusillum postridie mane vsurpandum,
ex suis arcanis: ac domum prope Basileam, Vulcanum
in Phaëtonis liquore præparandum consulturus pro-
perat. Scriba ad mutuam fidem, in sumendo medicamē-
to, anxius ac meticulosus, in medici absentia, dimidium
accipit, ratus satius fore in paucitate quàm multitudine
periculum facere: & sequenti die reliquum sumen-
dum proponit, quid sit? Deus bone, ex vsu huius medi-
veneni

venenī tantoperē excruciat, ut tantū non vniverso corpore enectus sit, utq; toto anno nullum pedis articulum, neutrum genu aut crus mouerit, sed à femore ad plantas imas, emortuam carnem habuerit. Quapropter medicorū eius loci cōmuni cōsilio, in thermas Vuilbadenses, dubia spe, abit. Post hebdomadas viginti, redit instratus Bodenssthenius Ambrosius succis, & odorifera Paracelsi. Salutat illos, quibus spem illustrem fecerat, quod inter eas Scribam, cui nunc porrectum iri affirmat, quod iuuari certō possit. Is glorias, fumos, sponsiones attentus audire: deinde Medicus rogare, an medicamento pud se relicto vsus fuerit? Ibi Scriba querulo dolentis ore successum infelicissimum exponit, oratq; praesentem valetudinis suae statum diligenter aduertat, se nullam cunctae quantumuis magnae ad sanitatem paraturum. Sumpefactus hoc responso insidiator bidui deliberationem petit, interim bono esse animo iubet. Attamen compuncto consilio postridie redit, negat se in tanta corporis imbecillitate propinare posse, atq; ideo eorundem videri. Cōsulare ergo ut physicis Francfordianis acquiescat, vel in thermis publicis, vel balneis priuatis, pro temporis ratione. Etenim hanc aegritudinem non esse accidentariam. Querit insuper de altera medicamento relicta portione: hanc oblata adhuc celeriter recipiat, non multo post pudibundus & confusus recedit. Vnum exemplum non simplici suspendio dignum paucis proponam, & sic nebulonem istū dimittam. Audiuit celeberrimus Adamus Lonicerus stipendiatus Francfordianus Medicus, generosos viros decumbenti Illustri Philippo à Nassou Comiti Vuilbadensi adfuisse, & dixisse, sibi persuasissimū fore, non aliter praedicatū Comitem, per Bodenssthenij medicamenta enectū fuisse, quam si sua manu virū interemisset. Reliquerat enim abiens, ex suis

his salutaribus mysterijs, nescio qd vsurpandum, Cæterum ipsa generosa affinitas, inuito cōsilio, mediā partem ex aureo cochleari ppinat: ex vsu cuius, tantus in faucib⁹ moræstus, ac incendiū suborīt in pectore, vt celerrimè æger extinctus sit. In ipso aut cochleari, ex medicaminis reliquis corrosionem manifestā animaduertēt. Quid *Cassander* Calandro & insigni pietate, & eximia doctrina viro ac cōsilio nolo referre, nā vidimus vitrioli chemici vestigia in cultro, quo cū illius portiuunculā acceperat. Sunt memoreis in seculpenda, aut verius crucibus, in homicidiorum memoriam affigenda? Quis mortalium huiusmodi scelera audiuit, & impunita vidit? Possem ad diem integrum multa talia cōgerere, sed pudet ac tædet tum immanium flagitiorum.

CAPVT XLII. ALEXIPHARMACVM, AC

Prætextus homicidiorum Fedronis.

Itaq; ad Plumosum nostrū Cacophraasticum reuertor, qui summa monarchiæ suæ præsidia, iram Dei, contra nos in morbis, testificantia, quando Paracelsistarū studio irrita reperiuntur, numerat tincturam, ouum Physicorum, essentiam stimmeos, balsamum sulphuris & id genus alia. Tincturæ nomen atq; enumeratorum frequens mentio est, multaq; designant primo istius heresios autorū, suisq; discipulis: subinde tincturam & ouū Physicorū pro vna materia intelligentibus, quib⁹ ferè vniuersalis curandi potestas inest: nā quicumq; his destituitur, omnē alia ex peccatis grauissimi plerunq; morbi oriatur con-
 Ezech. lib. 2. ad finem cap. 5. Matthæi. 9. de Paralytici. & amplius Ioan. 5. Cæterum quod tu, per ænigmata tua, iram Dei in sanationibus diiudicandam statuas, omnino

omnino diffiteor, ac tanquam magnam impietatem excoror. Dixit Paracelsus præceptor tuus se curare omnes, quibus fata sua non repugnarent. Idem se quosdam moribus celeriter enecasse fateatur, quò à cruciatibus suis eriperentur. Siccine ait carnifex, nesciens interea quid Deus afflictissimo agro esset concessurus? Amplius dixit dogmata sua, ante vicesimum annum mortis suæ, non valitura. Si vim hanc diuinam, se proficiente, possideant, cur tot annos inefficacia censuit? Cur solis Germanis scribere voluit? Num quia hos solos laudandos & ludibrios existimauit? Quale hoc dedecus? qualis hæc perstis patriæ? Imò quæ esse potuit tam præfinitæ moræ causa, ut ipse inuentis suis diffideret? Certè somnia, pro oraculis, homo opicus edere conatus est. Valeat igitur cum omni impietate, dogmate nouo, imponitur præceptu, & si potest, cum Deo ac natura, *μονομαχία* experietur. Nobis suffecerit, si medicinam diuinitus monstratam, ac secundum rationalem methodum sapientissimorum Græcorum, & doctissimorum Arabum, atque Latinorum per multa secula confirmatam, ad gloriam Dei, & proximorum dilectionem, fideliter exerceamus: Monentes interim omnes, præsertim Germaniæ nostræ Medicos, ut in hoc mundi senio mecum, quo Sathan serpentium virus potenter effundit, speudomedicos veritatis clypeis adoriantur, & expugnent, ne imperitiores magnificis eorum promissis capiantur: quod non equum modò & honestum, sed necessariū, pium, & Reipul. vtilissimum fuerit, quò pauciores in posterum fallant. Nam natura homines sumus *φιλόκνημοι* καὶ *φιλόχοροι* nouarum rerum admiratores, atque consuetarum etiam vtilium contemptores, magis vanitati quam veritati credentes. Sed his longius fortasse immoror, proinde quæ sequuntur audiamus: Vbi seriam operum suorum rationem reddit, cur minus optatam

optatam in se fidentes salutem consequantur, ipseque omnem artis suae industriam ludat, nimirum sophistarum improbe medicantium culpâ: quare semel perditum recuperari amplius nequit. Id in nullo hominum verius, quam in te ipso dici ac comprobari potest, dum insigni nobilitate virum Ioannem Palladium, in ducatu Iuliae, per omnia mandatis tuis obsequentem, ita noxia medicatione tua, praecipitasti, ut nullis postea etiam propriis remedijs iuuari potuerit. Prudentis medici, quid agri virtus, & morbi conditio postulet. Tu vero quando nihil horum praemeditaris, factum est, ut hominem miserrime excruciatum, tandem deploratum cum deuouendis mendacijs tuis, & antehac inauditis fraudibus relinquere coactus sis.

CAPVT XLIII. IOANNIS PALLADI

diij uiri nobilis historia.

Verum ut improbum facinus, aut potius sumptuosum homicidium tuum, ceu in speculo toti orbi proponatur, omnem historiam ingenuè recensebo, sicut à D. Ioanne Vihero transcriptam accepi. Cum Palladio, inquit, & Fedrone res ita se habet. Palladius Iscliade paucis ab hinc annis laborauit, variorum usus consilijs. Superiori quoque anno, ex aliorum & meo consilio, decoctum ligni bibit, in ipsa hyeme, quæ solet illi esse grauior, reliquis anni partibus. Vnde ita habuit, ut rectius muliere eius valetudine sperarit vxor, nisi potationibus eam impediuisset. Debuit quoque in quadragesima vel Aprili reiterare decoctum, & in Maio thermis Aquensibus uti, sed decocto praetermisso, Aquisgranum profectus est: Tum poterat equitare, & curru vehi. Illic paganos quidam multo ac valido tractu, & inunctione alterius tibiae

Z

id effe

*de nobili
palladio*

vihero

palladi

quidam ligni

abreuerando

id effecit, vt cum immensis doloribus, domum & lectum
 repetierit, & iam affixus, in decimā octauam septimanā
 Primū vocatus est M. Ioannes Suberinus Medicus Leo-
 diensis, q̄ sub iunctura genu & coxēdici, duo impressit
 cauteria, purgationes exhibuit, affixit item loco dolenti
 cucurbitulas, cataplasmata coxendici & parti inferiori
 admouit, ex stercore columbino, & reliqs valde calidis
 vesicatorijs: Ita pars illa superior à coxēdice tumere cœ-
 pit, nec vllō malo leuabatur dolor. Hinc à multis aggro-
 to cōmendatus Fedro superuenit, qui actiones canteria-
 berini vsq; adeo calumniatus est, & potissimū huius Sa-
 vt se illi nebuloni (tam ferociter Fedro) in mēsa asside-
 re nolle, præmonuerit ægrotum, cui post binam aut ter-
 nam medicamētī exhibitionem se dicturum ait, quid de
 eius restitutione polliceri ausit: His elapsis, integrā res-
 titutionem, intra mensem, addicit. Itaq; primū exhibe-
 buit candidi pulueris vnciam quotidie, quā rari-
 tum sudorem mouit, vt de multa imbecillitate quære-
 tur æger. Eius quoq; vi efflorescebant rubræ quædam ma-
 culæ, in facie ac corpore, vnde victum ixi morbi specta-
 bat. Et quū circiter tres hebdomadas in eius vsum per-
 seuerasset, nec promoueret, ab eo destitit. Circiter deci-
 mum tertium verò diem ab incœpta medicatione, cum
 ægrotus se non ita leuari sentiret, dicebat Fedroni, quid
 si iam primū incipiam⁹ nostri menses numerare dies?
 Respondit se in igne adhuc Coloniae fouere oleū, quod
 vbi applicaret coxendici, so must er auß, wen auch die pflaster
 daer ihn weer. Id ægrotus interpretabatur, Fedronem eo
 oleo voluisse exturbare quicquid in parte affecta deliret
 ceret, si vel sciatica, vel maleficium, vel diabolus exis-
 teret, die pflunder diabolum appellans. Id propterea scrip-
 bo, vt intelligas, quā hęc cohæreant, cum scriptis
 postea literis hīc adiunctis. Adhibuit suum oleum & li-
 nimentum

nimentum odoris certè deterrimi, verùm nihil promouit, sed cuncta in deterius versa quotidie. Appetit⁹ prorsus deiectus, ventriculus labefactatus, cor debile, cerebrum læsum, vires prostratæ, tumor & dolor magnus, vigiliæ assiduæ, vt mirum sit, ægrum adhuc superuiuentem abominabilem ex purgantibus cum vino tepot⁹ maceratam alternis diebus ferè exhibuit, calidam in coxendice decumbentem in anum deducere voluit. Excitatos cruciatus nocte conspiebat pilulis quatuor aut quinque, ad muris stercoreum formam confectis (quare & muris stercus tantoperè à nonnullis Paracelsicis collaudatum existimo) cum vini maluæ poculo propinatis, videbantur ex opio paratæ, licet ille sua omnia ex auro concinnari iactaret, postulato ad eam confectionem, auro multo, ac veteri puro putum, quæ ego suo loco & tempore ostendâ. Ex vehementi ægroto quartana triplex, qua luctatus est aliquot septimanis, immò quintana accessit. Contra maleficia, quibus affligens dicebatur, hypericonis coccisæ summitates capit⁹ imponebantur. In hoc Fedronis cõsilio perstitit, circiter septimanas nouem, sed in dies magis ac magis imbecillior redditus, vt ne digitũ quidem latum se, in hoc vel illud lat⁹, dimouere potuerit. Quare Fedro Octobris festo Colonia proficiscitur, hortatus vt æger in prædicta pharmacorum sumptione & illinitione perseveraret, Reuocatur ad decimum eiusdem mensis, curru Colonia missus, morbũ prætexit, quem describunt fideles eius socii. (Exemplar inferius describâ, ex autographo, ab ægroto vxore, Dn. Vuïero cõmunicato, sed ex germanica lingua fideliter in latinam per me cõuerso) Aegrotus verò asseruit Fedronẽ epilepsia laborare, quã isthicaliquando

yallant

yallant

mundo raduro

passus fuerat. Cum rogaretur, cur seipsum ea non liberaret, se nolle respondit. Itaque duodecimo die, in extrema desperatione, ego vocor Hambachio, cum M. Cosma chirurgus Principis. Nihil præter spiritum, quo non tu dieque lamentaretur reliquum esse comperimus: Nihil polliceri ausi fuimus, præter fidelem operam nostram, quam deploratissimo ægro denegare christiani hominis præcium esse minimè putauimus. Ut Fedro in meam præsentiam accersiretur institui. Si venerit, quid actum sit intelliges. Aegrotus interim miseriam suam deplorat, quod in Fedronis manus inciderit, qui tamen ei, intra mensis spacium, sanitatem addixerat. Nouem interea septimanæ sunt elapsæ, dum ab eo tractatus est. Nos verò totum hoc fuimus, ut quibuscunque rationibus vires conseruerentur, dolor leniretur, & materia attrita in tumorem suppuraretur. Nec id malè hæcenus cessit. Scalpello enim profundius tumorem hesternodie aperuimus, licet oculis lo nullus certus locus designaretur, ubi apertione pus getura moliretur, ac tactu in profundo copiosum purum neratum esse iudicabamus. Quare circiter puris libram primùm effluere fuimus: post horas duas denuò tantumdem eduximus, tertio post horas paucas circiter libras duas emisimus, ac eodem vesperi tantumdem fere, nec minus hoc mane. Hinc coxendix laxatus. In altero scilicet, ante menses tres, sponte abscessus eruperat sub scela, unde puris immensa copia fluxit, nec vlceri aliud applicatum inuenimus, quam gentianæ radicem: Id in fistulam degenerasse apparet. Cum qua hydra iam nobis luctandum sit, facile colligis. In summo versatur discriminis, & si de restitutione aliquid sperari debeat, id intra paucos menses fieri nequit, nec facile tibi aru ac coxendicum firmitas consequetur. Hoc tamen egroto non est curæ: satis sibi fore ait, modò residere possit. Ex visceribus ira

bus ita læsis. Ascitem subinde vereor, vsque adeo venter
tenditur. Quando igitur sic exhaustus sit, tantoq; tumo-
rediffentus, vt in neutrum latus moueatur, periculum
extremum veremur, & prædicimus. In Fedronem, atq;
omnes Paracelsistas grauitè exclamat. Habuit hic cistu-
am cum suis secretis, quam eius sodalitiū, fūco, quem
repetiit. Imposuerat etiā canterium potentiale
iunodo coxendice, sub iunctura, cui antea simile M.
Fedrone Suberinus impresserat, qui idcirco tantoperè à
Fedrone accusabatur: licet Fedronis canteri ante men-
impressi eschara nōdum exciderit. Debuisset etiā
mum immittere carpo, arteriamq; trutinare, & par-
mægrī affectam cōtrectare, nedum inspicere: quæ ha-
denus ab eo neglecta sunt, vt tam de morbo, quā cæcus
decoloribus, iudicare potuerit. Nec meminisse volum⁹,
quod apud ægrum tam bellè, cum suis affectis, quos Co-
lonia ad Pallandium adduxerat, totos dies seorsum cu-
ticularum curarit, vino optimo, in cubiculo, vbi etiā prana-
dium & cœnam apparari voluit. Hæc opinor ad artis
Paracelsisticæ existimationem faciunt, quemadmodum
& illud, quod aliquoties expatiabatur ægroti equis ac
sumptibus Aquisgranum, Traiectum, atq; ad alia loca,
Aquisgranum verò profectus fuerat, vt mulierem Py-
thiam consuleret, quam nō inuenit, alioqui cum eadem
de maleficio contulisset. Hactenus Viuerus, consequen-
ter epistolā, per Hieronymum Euerwein, atq; iisdem sa-
crofactis mysterijs initiatos, ad decubentis coniugē vul-
gariter scriptā, latinè autē mea opera sonantē referem⁹.
Nobili ac multa virtute præstanti Domicellæ. N. à Pa-
landt tradenda in Berg.
Nobilis, virtute commendabilis, meum debitum ac pa-
ratum obsequiū vsq; H. Tuæ offero. Fauorabilis & cha-
ra Domicella, nō dubito, quin præsentī memoriā teneas

10.11.16

Fedronem postridie dum ego vnâ secum huc venirem, inter cœnandum, tam rara ægritudine correptum fuisse, ac postea rursus in Berg, præsentem ministro atq; amico amplius Coloniae, apud alios bonos dominos immunis fuit, eos, è qua, interea nūquam in vniuersum immunis fuit. Cæterum postquam idem Fedro, ante dies octo ab H. Tua huc venisset, sequenti die Martis, ad vesperam, post magnam corporis lassitudinem, in lectum componere se est coactus: mox ipsa nocte, ex mortifero quodam metu, tam imbecillis factus, vt die Mercurij, qui septimæ næ medius est, mane ex impotentia decumbens, venam secuerit. Hinc ignitus æstus per vniuersum corpus hac illac diuagans tantisper sese remisit, vt toleranter cum quibusdā dominis & amicis, qui officij causa salutatum venerant, ad prandium vsq; colloquutus sit. Paululum deinde cibatus, absq; omni tamen appetentia, talis morbus inuasit, qualem præsentem antea neque audierant, neq; viderant. Nam primò ingens dolor in ventriculo obortus, qui inde vehementi molestia cor compressit, vt continua palpitacione supra palmæ altitudinem suffulgerit. Sedata post palpitacione, cruciatus omnis immixtè caput ferit, tamq; calamitoso dolore commouit, vt cerebrum infringendum arbitraretur. Post horum quædrantem affectus vniuersus in crus sinistrum deriuatus, à genu in plantâ pedis concidit, diuq; medullæ medium, velut canis ossa rodens, exacerbauerit. Remissam hanc rabiem sudor frigidus, glaciei instar, ab vtroq; crure, ad corporis dimidium, excepit: qui quidem inauditus morbus eum, in quartum vsque diem, & mane & vespere sic enormiter cōfecit, vt præ nimia corporis imbecillitate, ne minimū è lecto moueri, neq; alimēti quippiam sumere potuerit. Vltimò iugis meis, ac Doct. Birckmāni moritū (q̃a ipse in morbis naturā a pharmacis abhorret)

Birckmāni

Yallant

roboris somniq; conciliandi necessitate, ad vesperā diei
 Veneris, minutulas pílulas, quales H. Tua sapè vidit,
 accepit. Mane diei Sabbati, recollectis vtcunque viri-
 bus, post longam adhortationem id obtinuimus, vt pul-
 uerem trium aut quatuor granorum hordei pondere
 acceperit, vnde post sesquihoram tantum semel vomuit.
 Vnde per horrendam vomendi difficultatem, reiecit ma-
 gnam, nempe corij frustum, carbones multiplices, setas
 nullas cruciformes, lapideam arenam, & similia plu-
 ra, cum Doct. Birckmanno, & Comitis Schau-
 burgici præceptore mox à vomitu conspeximus,
 post huc miserabilem laborem, vtraq; crura, & brachia,
 penitus frigerunt & emoriuntur, vt tota hora
 ex hora exigui in eo spiritum animaduertimus. At ab
 nihil amplius imbecillitatis sensit, adeoq; lectū reliquit,
 vix corporis impotentiā adhuc gressu destituit, atq; aë-
 ris insuetudine, caput etiam vacillat. Propterea ego, &
 Doct. Birckmannus singulari diligētia, vt denuò cōme-
 moratam prius purgationē reiteraret petimus, vt si qd
 sit: Attamen nihil diu multūq; conantes effecimus, hoc
 tantū respōdit, in cistula sua, quā apud vos depositā
 habet, eximiu adhuc arcanmu esse, id si ad man^u esset, se
 accepturum. Interea negat, hac de causa, quenq; huc mis-
 e, per infortunium suum, grauet. Porro Fedro ex omni-
 bus narratis causis, nihil aliud dijudicare potest, quā
 quicunque charissimum maritum tuum hac ægritudi-
 ne infecit, eundem Fedronis indubitatissimam explos-
 ratissimamq; medicinam delusisse, & illiusmodi malefi-
 cia, intra ipsius corpus, ad internecionē penē incantasse.

Sed

*Birckmannus a. p. p. r. a.
 res. s. s. a.*

Sed in his rebus multò magis mariti tui causa, quam sua
adfligitur. Postquam igitur nunc posthabita salute sua,
cistulam saluberrima medicamina cōtinentem hinc au-
ferri recusat: Nos verò aliq; domini illius incolumita-
tem exoptantes, hunc tabellarium, eo nesciente, isthuc
ablegauimus: simul ego, cum Doct. Birkmanno, H. T.
benignè deprecantes, vt præsenti nuntio cistulam com-
mittas, vt ipse ex deploratissimo cruciatu pristinam va-
letudinem consequatur, & alijs (scilicet annos vixisse
tus 34.) longa artis suæ exercitatione seruiat. Celeriter,
Coloniæ die Lunæ, post festum Gereonis. Anno. 65. H.
T. promptissimus Hieronymus Euerwein.

CAPVT XLIIII. FEDRONIS PHILARGYRI,
Calumnie, Præstigiæ, & culpa in Palladio necando,

AVdiuimus Palladij infelicem sortem & misere-
riam, simul ac Fedronis, socijque sui cōfidentes altius
tias, in illo grauiter dolendū, quod rei nouitate, vel præ-
propera credulitate, vel salutis spe, circumuentus sit.
Quorsum enim imprudentiores speciosis titulis nō per-
trahimur? quem non erigunt, quem non fascinant tanta
promissa Fedronis? quibus plumbum in argentum, meta-
prum in aurum, mortem in vitam, eximia doctrinā meta-
morphosi & admiratione mutare sese posse pollicetur.
Certè permultum refert quem quis medicum accersat,
quia in huius medicatione, & ægri vita, & artis exultati-
onem pendet. Itaque necessariò requiri debet ardens veri
cognoscendī desiderium, doctrina summa, studium a-
morque honesti. Quomodo autem ista in Fedrone elocet-
ant, inuestigemus. Dum igitur noua versutia famam ex-
ptat, alterius labores, ac benè institutam medicationem
improbè cauillatur, atque in his omnibus videtur sibi rem
palmas

palmarum ac triumpho dignā facere. Sic ligni & theriacum vsum, per Viuerum: cauteria per Suberinum vanciciem nō modò ridet, sed illi etiam senium exprobrat, errorem aut deuium vocat: huic sinistram praposterāq; operam improperat. Senium vel canitiem alicui vicio inire, scurrile, turpe & impium est. Nec enim frustra suū prapcepit Dominus Leuit. cap. 19. Coram capite confurge, & honora personam senis. Et alijs locis prapcipuum senibus honorem debendam. Cur igitur irrides tu, quod celebrat scripturis verbis adscribere: Quanto, inquit, est ornamento canitiei iurisdictio, & cognitio consilij senibus. Quā decora senibus sapientia, & intelligētia consiliumq; honoratis. Multiplex peritia, corona senum est, & gloria. Nemo eorumdem religio domini. Sic habent Biblia. Nemini dubium esse potest, quin ætate peritiores redamur, multo vsu experientiores, temporis progressu sapientiores, capimusq; veterum studiorum dulcissimos fructus, quod etiam Terentianus Demea intellexit hac sententia. Nunquā ita quisquam benè subducta ratione ad vitā fuit, quin res, ætas, vsus semper aliquid apportet & quæ tibi putaris prima, in experiundo repudies. Veranda ergo senectus pariter ac canities, diuinis humanisq; legibus & testimonijs: nequaquam conuictijs inspicienda, vt quam naturæ necessitas adfert, quam vt adiuturam sperant optantq; omnes, consequuntur pauci. Proinde imberbis Sardanapali sectator, qui intemperantia effœtam reddis iuuentam, si senex aut canus fieri nollis, sine maturè sepeliaris, ne quid deterius cōtingat, quādo neq; te medico, ad multos annos, perueniant egrī.

Mirandum itaq; cur Viuero ingrauescentem ætatē optime tolerāti ceu ignominia improbres, quū ingenio, viribusq; potenter vigeat, imò plus cōtineat solide doctrinæ, exercitationisq; medicæ, ac virtutū omnium, in extremo digito, quā tu nugator in vniuerso corpore. Sed tu more facis, laudatissima quæq; in vitia torquēs, velut id, quod sequit̃. Præstigiatorē Vierrū vocas, qui q̃ maxime hīs omnibus aduersatur, nō vno aut altero argumento, sed cōscripto aduersus eos, ac præstigiæ defensores, integros libros. Nec errare potest, q̃ medicinæ viā rectā tūmte instituat, cuiusmodi exemplū viuū in Pallandio cognoscimus. Quare ineptias tuas, in familiā tuā, & Grām rices imperitiā pdis, dum p̃posterè proscindis innocuū. Vnde iure summo nobis venis accusandus, & cōdemnandus. Quis eim̃ vno te magis in Pallandij medicatione p̃stigias coluit? quis illusiones dæmoniācas magis fouit? quis abominandā superstitionem p̃mouit vehementius? dum tu præstigiatricem Lamia, siue mauius Pythiam, seu ueriter hoc prohibente Deo, Leuit. cap. 19. consulturus, Aquis grantū properas. Itidē fecisse diceris Marcoduri. Obsecro te, quas tu nobis cōcretas destillationes, quam materiā tartareā, per Francicum lignū, in Pallandio cōsumptā duriterq; impactam somnias, quā specificis medicamentis ad vias vrinæ propelli oportuit? Quæ tu cōsumpta est pharmacia, quā primò corā patiente intra corpus accepisti, aut foris in venenoso apostemate tuo vltipasti, priusq̃ ab illo, recedere proprio morbo coactus sis? quæ potentia medicamenta illa, inter alia, quibus antea vsus, ac per omnem ætatem, dum medicinā facis, cum alijs stituisti, in rebellibus ac cōrumacibus morbis, de podagra latine, propter impios Sophistas, copiosè reperēdat? Hic nihil aliud, q̃ Delphinum syluis appingis, stutibus apum.

yallant

aprom. Et nugæ importunæ sunt, quæ de personatorum
 perditione, de potentia balsami naturalis, de absolutis
 operibus verorū Medicorum, de damnis improborū Sor-
 phistarū relictis, ac de fraude malè vsurpati Mercurij. Sa-
 nē si verè scripsit Hesiodus nō omninō de nihilo esse, q̃
 vulgari sermone celebrat: verissimè dicitur, vulgo men-
 tē simū esse te, cui ne vera dicenti credit, adeo familia-
 rē ominia eo nomine refers: Cui vitio longè pessimo
 sermone vbiq; obliquū obscurūq; adijcere voluisti, quē
 nemo intelligit, vt satius multo fuerit mutū esse te, q̃ sic
 ineptè loquacē: Nec mens certa manet, verū huc illucq;
 vacillat. Proinde ego te neq; cæcum ducem, neq; amen-
 um medicum admitto, sed Sycophantam, & nodos in
 cyrpo quærentem æstimo: quod si non satis manifestè
 supra, equidem in postrema Palladij actione, mox mani-
 festissimè edocebo. Quando igitur Tyrannica ac Thra-
 sonica medicatio tua, in nobili viro, eò esset deducta, vt
 nulla prorsus ignoratię aut cōfidentia excusatio superes-
 set, post longū vsū puluisculi candidi, cuius vi totū nego-
 tia cōfici posse affirmabas, olei foetētis, potiōis abomina-
 bilis purgātis, stercoreis muris, opij videlicet soporiferi
 ad illi specie formati: Imò post omnē speciosā, vt ita di-
 cā, imposturā multo auro constantē (vt iā nō medic⁹, sed
 vsurari⁹ dici merearis) fuco omnium nocētissimo, ad supre-
 ma cōsilia, velut ad sacrā ancorā, Coloniā cōfugis: vbi a-
 micorū subsidia, & congerronū ast⁹ imploras, morbū mē-
 tiris, remedia Vulcani sublimia cōminisceris. Mox pa-
 rant, p̃ suffragatores literę, fraus noua effingit, Palladi⁹
 dissimulat incantamētis irretitus: Imò tu ipse spargeris
 cū indubitatis mysterijs nescio q̃ maleficio infect⁹, vt sic
 paratam vindictā callidè effugeres, breuiter veritatē te-
 gūt intercessores, vt illis tecū tutū sit p̃ arbitrio falsa tue-
 ri, p̃bari herclē multis modis potest, comicū Phædriam
 te verius,

te verius, apud agrotum, quàm germanum medicum exhibuisse, quando totos dies, ad multam noctem, in cubiculo seorsum cum socijs, aleam ac chartas versares, potaresq; & agroti interim decumbentis & adflucti negligentissimus fueris, scilicet vt ebriosum caput mane de plumis sustollere nequires. Sed dabis olim factis tuis dignas pœnas, siquidem Deus non irridetur, neq; culpam letalem inultam patietur: quia abstulisti quod reddere non potes homini, in ipso ætatis vigore, vitam: & morbum, cuius curationem mense vno iposponderas, sic depulisti, vt agrotus in tuis remedijs, aut prestigijs potius, multo tempore excruciat⁹, tandē perierit. Et rectè quidem, quia rationem medendi curandiq; artem ignorasti, vt qui morborum causas non inquisieris, pulsus non examinaueris, vrinæ inspectionem aspernatus sis, & quod est scelus omnium maximum, locum affectum, iuxta coxam, purè turgidum neglexeris. ô insignem medicum, huic committe, si quem rectè curatum velis. Habet enim medicamina præclara, efficacia, & tuta, velut deorum manus, omne morborum genus, paucis diebus (sicut audiui⁹) sanantia: quemadmodum olim opinor Moli suâ Vlysses, ac Gorgonis sanguine à Pallade accepto Aesculapius fecisse dicuntur. Si quis autem singulas operas iusto perpendat examine, videbit prodigiosos, loco, fumos stolidè, & sesquipedalicia verba fundi, hoc est, nihil quàm ollas ostentari: quod non ego solus, sed omnes boni, & Pallandica maximè domus, vultu, gestu, ac publica oratione clamat, atq; accusat.

CAPVT XLV. FEDRONI PHILARGYRIA, ET
partes emungendi agros pecuniâ, siue impune furandi.

Quid dicam de filio primogenito viri insigni nobilitate sanguinis Veltburgici clari, militum præfecit

*de Lutzenburg
nobilibus*

fecti Lutzenburgici, paralyfi, stupore, cum diminuta visionelaborat. Ad hunc accitus, mox quinquaginta ducatos Hispanicos, quos duplicatos vocat, exigit, ad medicamentum parandi impendium. Mater ex familia Bemelsburgici oriunda, singulari prudentia scemina, aculeum deprehendens, artem tuam cum marito & affinis communicat: Postea binos coronatos honorarij viam offert, coruumq; sic delusit hiantem. Adolescens deinde rationalem medicum feliciter restituitur. Quid item Reverendae ac Nobilis Matronae Dn. Christinae à Veltbruggen Abbatisae, apud Divum Quirinum Nouesialigno canero, in altera mamilla, diu graviterq; afficeretur, nullis quantumvis magnis sumptibus (si forte huic malo quavis medicatione subueniri queat) parcendum statuit. Interim praedicatur hac in arte Fedro, ut qui in illiusmodi, singulari dexteritate medicis omnibus iure praefatur. Mox ablegatur Scriba ad Medicum: Is habita sui existimatione indignum arbitratus, si primo atq; non satis honorifico nuncio acquiesceret, aliquamdiu moratus, professionem differt. Sed quia agra vehementer eius praesentiam expeteret, proprium bene instructum currum, cum Secretario suo, & Seplastario Engelberto Chremete, promissis non modo, verum & aere praesente diuitibus, Coloniam transmittit, mandans confidenter ne illo relicto, quantumvis insuper refragante, ad sedirent. Obsequuntur, hominem religiose saluant, mandata studiosè exponunt, morbi difficultatem aperiant, periculum morae longioris impatiens ostendunt: & quod in primis necessarium videbatur, spem muneris auri insignem faciunt. Hic pro autoritate turgens, se praebuit difficiliorem, quo vehementius operam suam praesentem efflagitari intelligeret: nec enim hanc

quibus suis & passim omnibus expositam voluit. Quum itaq; ablegati finem orandi nullum, sed diligentiam sedulam interponerent: tandem tertio vix die exoratus annuit.

Tanta molis erat Pedronis flectere mentem.

Nouesium vbi peruenit, Deus bone, quàm honorificenter excipitur, quàm eximie tractatur, quàm splendide opiparis epulis, vinoq; phalerno in multà noctem expletur, vt non hominem, sed Deum auxiliatorem aduenisse putaretur. Hinc diuinas destillationes ex puro auro, margaritis, & speciosissimis quibusq; aromaticis pollicetur, quæ sanè absque magno impendio nequicquam instituuntur. Abbatissa salutis suæ sitientissima, dolorisq; impatientissima, in spem amplissimam erecta, ac facatis promissis faucibus, reb' nullis parcere, omnia expendere parata, Ducatos aliquot simul & Angelotos plurimos numerat (hec illa præda à venatore perita) deprecans obnixè, vt neq; operam, neq; sumptus negligeret, se abundè satisfacturam, si quid de suo adderetur. Sic auro multo donatus curru remittitur splendidus impetor, duobus comitatus sodalibus legatis: qui dum itrequenter anxieq; nouū Apollinē, de fide data solliciti, promissa alexipharmaca, deoz; videlicet dona poscentes, nihil toto triduo, vix ad colloquiū recepti, multà etiam pecuniā in diuersorio cū equis cunctantes, impetrarunt, præter spem inanem: quia Medicus continuis comestationib' impeditus, & astuta dissimulatione testis, omne D. Abbatissæ expectationē fefellit. Tandē vrgentibus, ac spōdit. Impossibilē sibi fore tam maligni, cōtumacis, ac diuturni affectus, tantulo accepto auro, curationē. Proinde nisi nouo abundantiorēq; auro operas & sumptus suos adiutaret Domina, fieri nequaquam posse, vt solus ipse impediū totum instaurandæ officinæ, emendisq; rebus preciosissimis, ac curando verustissimo carcinomati

mati sufferret, quod tamen industria arteq; sua chemica
 coercendum dubitaret minimè. Admirantes huiusmodi
 responsum ministri, pmissis fatigati, moraq; pertasi, pe-
 rebat sedulo, vt magnificæ pollicitationum memor, in
 calamitosa afflictione patienti nobili succurreret, cau-
 samq; luctuosam sibi commendatam haberet: neq; pate-
 res frustra tantam auri vim expositam, & omnem in se
 fiduciam inanem fuisse. Recipit ista Fedro, ac pollicetur
 prope diem extracta efficacissima, inaudito opere Noue-
 dum mittenda, quibus haud dubiè malum omne prom-
 pte cedit. Sic prorsus infecta causa, sine vlllo auxilio, do-
 num redière. Interea dies noctesq; flagitat remedium,
 interea dies noctesq; flagitat remedium, donec
 strenuè decoquit aurum bellus Fedro, donec
 peculiaris denuò nuncius fidem commonefacturus ad-
 eum mitteretur, minitans multa, nisi promissis staret.
 Huic igitur puri putum aurum incredibilibus sudori-
 bus, vt aiebat, in furno chemico elaboratum traditur, ad-
 dens pleraq; preciosissima arcana in manibus suis versa-
 ri paulò post perferenda. Cæterum vbi aurum hoc Noue-
 in per artifices exploratur, in puluerè præcipitatum de-
 generasse cõpertum est. Narrabo adhuc paucis verissi-
 mam historiã vnam, ex ore vxoris cuiusdã demortui ci-
 uis nostri, cui Tilomanno Vuiddichoeuen nomen fuit,
 quæ est huiusmodi. Interrogata vidua, per quendam bo-
 num virg eius cõmiserescentem, qualis fuisset Fedronis,
 in marito suo, medicatio mox hoc audito nomine, in hu-
 iusmodi sermonè prorupit. Vtinã, inq; mēdacissimum
 scurrâ quocunq; etiamnum loco sit, meo ære suspensum
 viderē coruis lacerandum, aut diabolus abripiat mariti
 mei cõfidentissimū homicidã. Ampli⁹ simpliciter pcon-
 tanti, num quicq; præterq̃ in seplasia, parata pharmaca
 ppinasset, respondit, Imò maximè. Nam sæpè olea nunc
 rubra, nunc viridia, instar aquæ purę lymphida multo à se
 auro

auro æstimata exhibuit. Atque hæc dum sunt, selectissim
mo cibo, præstantissimoq; vino, in dies singulos, scelera
tum nebulonē saginare & explere sum coacta, quorū om
nium me, eadē memorās vehementer poenitet. Prætera
dici vix potest, quantam pecuniæ summā phaleratis
missis sit consequutus, repudiatis contemptisq; omni
celeberrimis huius vr̄bis medicis, quoniā in vna volun
tate ac potestate sua, charissimi mariti mei salutem pos
tam esse, & omnē medicinam suā, ex auro puro, precio
sissimisq; rebus constare, affirmabat pessimus impostor.
Itaq; queror doleoq; grauiter maritū meum, tam sceler
sto furcifero, vnquam concreditū fuisse, qui tam putida
tamen si plurimū ab eodē haberentur, infuderit: Certē nō
aliter, quā felitū stercore, anno plus medio, loca omnia
quib⁹ sua pseudopharmaca collocarat, foetebant, durā
mo in ijs, quantumuis magno labore expurgatis, vni
re potuerit. Tandem vbi fraude Rhetorica, atq; mentis
ta lingua, ablato interea magno ære, crumenā meam ex
hausisset, & nos inanī spe elusisset, marito in dies dete
rius habente, Cacodæmonis in morem, impuro spiritu
se se clanculū subduxit. Næ tu homo pessimē vituperan
dus, qui ex magnis aliorū incommodis, magna tua com
moda quæris, dum auri plurimū igne probatum Hispani
cūcupi æneo hamo tuo inficere & falsare conaris,
hoc est, ingenuos homines sumptuosis fucis tuis circū
uenire tentas. Egregia equidem cōmutatio auri & ster
coris, quam, ex mandato Dei, ego furtum clancularium
crucēq; dignum appello, vtpote cum vitæ dispendio, ac
specie iustæ mercedis emunctū. Quæ igitur apud te tu
osq; pietas, quæ sit conscientia, eiusmodi facinora decla
rant, quorū summa & finis hic est, vt pecuniā quacunque
impostura, & execrabili mendacio consequamini, vnde
haud intēpestiuē de te dicere possum, illud Horatianū.

Vilius argentum est auro, uirtutibus aurum.
O Fedro, Fedro, querenda pecunia primum est,
Virtus post nummos.

Nam si actio vestra succedit, iure vobis ingens auri pondus debetur, quoniam omnia ex multo auro argentoque gemmisque concinnantur: sin minus (vt ferè fit) Alcumia more, nouo opus est auro: aut ante coeptam meditationem, dimidium mercedis præsente pecunia auferis, memores illius, dimidium facti qui bene coepit habet.

Sic quomodo cunctaque agatur, sine sumptu vestro, rem maxime facitis, aut saltem vestrae ignorantiae excusationem quaeritis: securi interim quam in partem agrorum saepe veratur, quod iure pijs probisque omnibus dolet, quum seueriter vetitum sit, ne occidamus, neue furtum faciamus. Et extat regula vitæ, quam quisque norit artem, eam exerceat. Verum hæc præcepta, sub prætextu phylargyriae, & reconditis arcanorum tuorum obumbrantur: Nam ad parandum tibi oleum dulce rubrum essentia auri, menses duo, & medius requiruntur, in quibus tantum auri marca vna, supra lotum dimidium quantum vis extraxeris non colligis. Sequitur in contextu tuo. Postquam hæc Aristarchus meus tenebrosus oculis, in permissa medicamine, auri substantiam non contemplantur, & obsecratus Argus (D. Vuerum notans) cum legis suis spiritum illius, ab ipso corpore nequit dignoscere, morosè me impostorem compellat, tantum vt causam suam bonam, meam malam faciat. Reuera tu occulas Alcumisticae dolos apprimè didicisse mihi videris, quia velut absque esca piscis non capitur, ita ars & opificum vestrum alioqui famelicum nihil efficere potest, nisi auri permultum recipiat, quod tandem, si dijs placet, multo labore, per aleas, per pocula, per scortationes, aut

saltem per mendaciorum fumos, in leues spiritus, atque volatilem Vulcanū, hoc est, in inanes operas transit, ut vix tricesima secunda pars, ad hominis salutem, redeat. Atq; hac ampullosa impostura rerū species in quāsum tuum conuertis, cuius studiosior es, quā medicina.

CAPVT XLVI. AD FEDRONIS SCVR-

riha dicta, in D; Vuerum.

ID quoniam Aristarchus tuus non videt, nec Argus cum suis collegis intelligere possunt, integritatē tuī constanter tuentur, ac nequitias tuas potenter insequuntur, quarum nomine ut ego planē arbitror, miseratione tui verē ille afficitur, optatq; tibi mentem in actionibus meliorem, qui contra conscientiam, per thronū Dei altissimi iudicis omniū nostrum, caput Ecclesiasticis, ei tanquam diuinā; transgressionum conscio proponis. Itaq; simpliciter ego tibi hoc responsum volo, ex eiusdē capitis lectione, intra te ut descendas, teq; ipsum expendas examinesq; num quā eo complectuntur, maxime de te dici mereantur, dū ait, Tria genera odit animus meus eorūque vitam perquā indignē fero, pauperem scilicet superbum, mendacem diuitem, & senem adulescentem, utpote mentis inopem. Conuenit enim tibi quod sequitur statim. Quā in iuuentute tua non congescitur, quomodo in senectute inuenies? Proinde caue ne tibi eueniat, quod Heli liberis, 2. Reg. 4. dum per ludibria, Senē Patrem vocas. Paulus Apostolus Timotheo scribit, Seniorē ne obiurges, sed adhortare ut patrē. Tu uelcis quā venerandum ac dulce sit Patris nomen: Ille uero hoc tanquam certissimo beneuolentiā diuinā argumēto letatur, ut homo qui iucundatur in filiis, uiuens, & uidentis subuersionem inimicorū suorū, sicut est in eodem quod

quod proposuisti ex Ecclesiastico cap. 25. Quæ est igitur
 dementia, tam pietatis, quam doctrinæ spectatæ senem
 adeo audacter abs te contemni, nefariè calumniari, im-
 pie taxari quando procul dubio necesse sit te sauciam
 & discruciantem habere conscientiam mille testes, in-
 tantis maleficijs tuis, quorum aliquot supra recensui
 mihi probè cognita, mitto incognita multa. Nihil mise-
 ribus nihil afflictius animo malè sibi conscio. Haud in-
 dubie igitur damnum pateris, quando malis artibus, con-
 stantibus petulantia, per fas ac nefas, quæstum exqui-
 ris. Sed veniet reddendæ rationis dies, qui reuelabit
 non solum tui similium præstigiatorum strophas, & cha-
 racteres, Vt tu falsò, bellus ingeniorum estimas-
 tor, Vt uero obiectas: sed etiam prauarum medicationum
 tuarum præstigias, damnosam cupiditatem, sacram auri
 famem, & phanaticos errores tuos, cum ingenti famæ
 macula, quod iam dudum fieri cœpit. Illud autem super-
 teamur, aut quantum nos quotannis per artem mea-
 accipias, quantum tu dispendij per speciosas fraudes

CAPVT XLVII. REMEDIA PHALERATA

Fedronis, in tertio capite famosi libelli.

Sed pergis. Si quis hydropè afficiatur, quem ego Mer-
 curiali cathartico roborare volo, ecquomodo id aqua
 cinnamomi viginti quatuor horis destillata, aut Sepla-
 sorum diacubebe efficiam? quemadmodum prælaudatæ
 essentia auri in Rhodite, vel vini granati vsu: Simili-
 ter si quis inexplicabiles alui dolores patiatur, hic plum-
 bei siue stupidi Doctores nostri, nihil habent plus arca-
 ni, quam opium cum castorio, & ardenti vino mistum.
 Ita ex stulta sua ignorantia, alios præstantissimos Me-
 dicos sui similes iudicantes, Et mox. Quomodo igitur
 B b 2 ego.

ego, inquis, tam celeriter & efficaciter crudo illo succo immanem cruciatum mitigare ac sedare possum, quàm sulphure anodyno, ex chalcanto Veneris è Marte factæ parato, ad extremum gradum. Vtinam, bone Deus, Sophistæ medici, per chemiam, venenum, in opio, atq; in omnibus purgatorijs medicamentis, latens erueretur, non tantam perniciem, non eam in arte alienationem quisquam animaduertetet. Cōtemplamini meum Panchymagogum, id est, vniuersale euacuatorium, & extractum Rheubarbari, per spiritum tartari correctum, aut liquorem stygium paratum. Quomodo possum ego Icterus, cum specifica aselloꝝ Lumbricorum terrenos antidoto, & sennæ decocto, expurgare, sicut per preciosum extractum Rheubarbari? Cogira dulce oleum Saturni cum cephuneleo. Quid in manifestis viceribus emplastro apostolico, quemadmodum illo ipso efficitur? Mitto spongiosas excrescētiās, in quas alimentum, quantæ ne conuertitur, alioꝝ membrorum detrimento, quantæ tum hîc filum amiati asbestinum aut bostrichites cum oleo chalchanti oblitum & circumlitum possit. Quare si aduersarij à me hæcenus repetitas causas bene animo expendant, neq; mihi, neq; alijs vitio verterent frustra? tam subinde meam apud omnes medicationem. Atqui istis Momi vel mimi Galenici non excusantur, vix fundamento chemiæ destituuntur, nec eam discere cupiūt, partim immensi laboris diu noctuq; perferendi radios, partim faciendorum sumptuum interdum inanum impendio. Et quod excellentissimos Doctores ac Senes meos dominos pudeat, de integro ceu pueros discere elementa prima à simplicioribus, qui hæcenus succata sapientia, apud summos pariter & infimos, superbiebant, asinus asinum passim admirans, multis sermone blando illudentes, Atq; ideo Triobolares vromantæ antiquam medic

medicinam chordæ vice celebrant. Hacten⁹ ceu expel-
si fulminat umbratilis Iuppiter, cuius nugis, quæ malè
compositæ mentis argumenta sunt, vt ingenuè respon-
deam, fateor me Bernardum, non Oedipum esse.*

CAPVT XLVIII. DE MERCVRIALI CATHARTI-

co, Essentia auri in Rhoite, Stercore muris, Sulphure anodino

ex calcanto Veneris & Martis, Extracto rhabarba-

ri, & Panchymagogo Fedronis.

Quod igitur mercuriali cathartico, ancipiti obscu-
rum raq; voce, atq; alijs sequentibus dictionibus, scri-
bere tuum ostentas, legendumq; proponis, nō aliter fa-
cile mihi videris, quā qui rebus per se pulchris ac ma-
nifestis, de industria, fœdum colorem inducunt, & studia
obscurant: vnde nulla prorsus, neq; ad publicam, neq; ad
priuatam vitæ rationem, vtilitas peruenire potest: quo
sanè opere medicinam non illustras, sed obfuscas: ho-
mines non sanas, sed perdis. Neq; ostendere potes peri-
torum medicorū quenquam hydropis curationem aquā
cinnamomi tentasse: quæ alioquī contra omnes ex fri-
gorem morbos efficax est, membraq; præcipua robo-
rat: Nec etiam compositione diacubebarum, quum alia
præstantissima hydragoga, & iecur aperientia confor-
tantiaq; habeamus. Sed quid somnias de auri essentia in
Rhoite? An mihi adulterinum, pro germano auro vis
supponere? An hoc ipsum probatum enea impostura vi-
tare conaris? Aut rem futuram pro facta promittis, vt
sem precio emam? Est autem essentia, græcis ουσΙΑ,
quasi res ipsa quæ est: Igitur essentia auri, ipsum aurum
erit. Quando autem tu essentiam auri nominas, nihil
præter aurum dicis, cū aurum & essentia vnum sint, ac
idem. Verū tu preciosius aliquid auro intelligis, nem-

pe chemicum multa arte laboreq; vi ignis extractum, quodq; admirando naturæ opere, & pulcherrimo mysterio, æthereū prorsus est redditum, tantum vmbra cordinum aurum etiam expolitum, quantum vmbra corporis, aut homo viuis motuum vincit. Scio esse, qui per lapidem philosophicum vocatum, aurum purgatissimum efficere laborant, & chemico artificio, atque re longo, aurum in medicas potiones resoluunt, quas vngemmarum complurium essentias prædicant, quas velut secretissima, philosophico supercilio, passim apud principes viros, extollunt: At vereor ne dum Paracelsiopes polliceantur, operam in Vulcani furnis ac carbombus omnem perdant, atque orci galeam induentes occultis insidijs proximum fallere cogitēt, cuiusmodi nebulonum prouentus ubiq; ingens est, specioso quidem attamen dolofo titulo, sese vendicans. Neminē interm vidi, nec qui viderit vnq̃ audiui, talem se consequentem lapidem: licet de vnionibus, & gemmis resoluendis nihil dubitem, arcanis firmandi cordis vitæq; cōseruandæ præstantissimis. An tu in hoc artificum numero censeris, dum essentiā auri in Rhoite chemico igne medicaris, & magnalia Paracelsi ignea corpora, & extracta eximia venditas. Illud verò compertum habetur, aurum in furno, mole sua, crescere haud posse, sed variè adulteratum viribus suis deterius fieri. Proinde laborandum vt integra seruentur, quæ ad vitæ vsum sunt necessariæ, vtq; nullis portentosis accessionibus contaminatæ, vel aut viciantur. Illud autem fiet, si simpliciter naturæ vestigia sequentes, prodigiosa ænigmata negligamus, & rem perspicuè omnem, ob oculos ponentes, industrijs hominibus, multo operum vsu freti, ex auro, corallio, nobilibus gemmis, atq; alijs plerisq; simplicibus, absoluta medica-

mina chemica, iuxta antiquissimas philosophorum & medicorum Arabum seuerationes, instituiamus. Ego tamen si admirabile, aut potius diuinam auri resoluendi artē (fateor enim lubenter meam ignorantiam) nondum sum consecutus, non tamen asperror, quum opus sit & immensi laboris, & preciosa facultatis, in vitę termino, vt sic dicam, differendo, gaudeam in innati humidi phibet: & maxime in homine sapienter ac studiosę viuente. Interim etiā purissimū vitum, in quo meracū aurum candens quinquagies extinguitur fuerit, vt eximiū roborans predico. Nunquā porro illicinam tuā non in scholis, sed in furnis natam, & foetida commenta tua recordor. Dignus ergo non qui auri essentia decoreris, sed sordido luto, aut plumbo oneraris, a plumbeis, vt tu impudenter ais, doctorib⁹, qui nunquam tam stupidi eodē dementię perueniunt, vt opiū cum castorio & ardenti vino, occulta fraude, vlli hominum propinent, sicut tu abominanda atq; letali impostura idolum sterco muris, vt nouo vocabulo, ita nouo medicamentis exordio appellas, intrepidę multis, minutissimarum plurimum specie deglutiendū offers. Hinc quantus stupor animo simul & corpori accidat vtentibus, exemplis multis testificari possumus. Quapropter alium fucū obsecra dictionis inuolucro supponis, anodynū sulphuris ex chalcanto Veneris ac Martis fingens. Quin eodem argmento Martis te pullū existimato Gallū, qui Martem cum Venerę cubantē obserues: & sicut is ab eodem propter negligentiam in auem fuit cōmutatus: tu similiter obleuitatis studiū, cōsuetiq; sermonis operāq; in medicorum vtu mutationē, in p̄stigiatores aliquē nouū transformis, q̄ opificio celebri, a salutifero, deleterium in opio atq; catharticis, per chemiam tuā, segregare nouisti, ut alio, vt equidē reor, prodigio, q̄ Prometheus ex luto homi-

hominem fortasse poetæ fabulantur. Proinde iubes nos
vniuersale purgatorium tuum, & rhabarbari extractum
spiritu tartari correctum, vel stygio liquore paratum,
oleumq; Saturnicum cephuneleo animaduertere: Nam
illo lenterum, hoc vlcera rheumatica excellenter purgas.
Et quæ sequuntur. Certè quale tuum sit Panchymago-
gon, siue omnium humorum euacuatorium diuinare mihi
prorsus est impossibile: At meruo ne hoc opere pyxidem
perniciæ plenam, ceu Pandoram quandam plerique
feras.

CAPVT XLIX. DE CHEMIA VERA, AC
fucata, illiusq; usu ac abusu.

Postremò quod peruersè chemiam obtrudis, eam nos
vt rerum naturalium maximè abditarum, ac sublimi
contemplatricem, facultates singulorum simplicium, per
artificiosam secretionem, & præstantem analysin inue-
stigatricem, causarum concretionem ac dissolutionem peni-
tus inquirentem, elementorum accuratam cõciliatricem,
spirituum substantiam conseruantem, diuinas aliquot
compositiones ceu cuiusq; rei essentiam, & extrema sub-
stantiæ tenuitatem manifestantem, opus sanè vt inueni-
tu difficillimum, ita partum præstantissimum, omninoq;
laude cumulatissimum semper iudicauimus: in primis si
eidem medica peritiâ fuerit coniuncta, & ambiciosa nu-
gacitas sublata. Imò fateor nos virtute, atq; insignium
chemicorum præstantia, & exercitationibus, multos nunc
habere, in officinis, eximios liquores, balsama, essentias,
atq; olea, ante nostram ætatem, prorsus incognita, quos
omnium excellentes artifices summa laude dignos exi-
stimamus. Contrà garrulos, nimia fiducia, auro argenti
toq; inhiantes, solisq; promissis diuites, latrochymicos
sublimatores, & nuper natos novos nouarum causarum
exploratores

exploratores, fumī venditores, hīstriones, pseudologos,
 veritatis inimicos, fraudulēto titulo medicos, ænigma-
 ticos, ac nescio quorum arcanorū damnosos nugatores,
 veterem medicinam chemicis corruptelis cōspuentes,
 & eiusdem præcepta solidissīma reſciētes atq; euerten-
 tes, non aliter quā publicas ciuium pestes odimus, &
 proſcribēdos, ad extremos orbis fines, censemus: vt qui
 venientissimis causticisq; pharmacis citissimē, vel ca-
 rētem nostrum innatum (qui mediocritate gaudet) mas-
 sime accendat, vel siccitate immodica humidum vi-
 tidum siue primigenium absumant, aut spirituum cor-
 tis in languentibus substantiam, abominabili metalli-
 co fœtore, euertant. Vnde omninō fieri nequit, quin
 chemicis fucatis ac imperitē factis, magno vitæ nostræ
 discrimine, vtamur: præsertim quādo eiusmodi ad sum-
 mum sunt extenuata, & absq; determinato pondere, con-
 temptis scopis medicis, repudiataq; Hippocratis Gale-
 nis methodo, omnium hominum generi, quocunq; etiā
 tempore, & cuiq; morbo, ac temperamento exhibean-
 tur. Quid nunc dicam Aesculapium vestrum Paracel-
 sum quasi postliminio ex epidauro reducē ac nouo natu-
 ræ lumine circumdatum, nouas voces excogitasse, easq;
 portentosis opinionum latebris inuoluisse, quibus erro-
 res absurdissimos cum peperisse, quis in arte & philoso-
 phia (quæ nos benè agere, ac sapienter viuere, deq; omni
 natura acutè perspicueq; differere docet) instructus ne-
 gabit? scilicet vt magnos viros polluat, medicinam no-
 stram contemptilem reddat, ac mysteria sua quā latif-
 sime apud imperitos diffundat. Atqui ego, sicut aliās sæ-
 pē, ab huiusmodi cæca speculatione delistēdum moneo,
 quia talis vt nihil habet veritatis, ita medicamina am-
 biguè obscureq; scripta, plena sunt timoris, atq; incerti
 euentus. Quare rectissimē Galenus noster, vſitatis no-

minibus, & à patrio sermone non alienis vtendum esse voluit, de locis affectis. 2. cap. 2. De symptomatum solœcisimū rentijs lib. primo: & primo methodi maluit solœcisimū committi, quā obliquē ac ænigmaticē quicquam proponi. Ex his manifestē colligo, nihil vnquam tēseri stude- di, in illius cognoscendis scriptis posuisse. Vbi etiā hoc scire debes, morborum quorumcūq; causas, nō ad medicamina chēmico atq; vltimo Vulcano preparata, vltur- pandas aut torquendas, sed hęc ipsa qualiacūq; sunt, ad singulorum ac infinitorū hominum, & affectuum natu- turas, singulari fide, conuertenda esse. Etenim medica- menta corporis causa inueniuntur, non corpus omnis erit medicatio. Nam sicut princeps ad Reipub. commo- ditatem, non hęc ad illius voluntatem constituitur: sic summa medico cura sit, contrarijs exactē medicationi- bus cuiuscūq; morbi causam tollere, non incomperitis, enor- mibus, vehementibusq; nullis artis legibus, nullo firmo ordini nitentibus fidere, quæ grauiter decumben- tem morboq; magno afflictum lædere, nihil autē pie- tatiæ occasionis adimere possunt. Atqui interea ta- sulphur, chalcantum, spiritus tartareos, ac stygios li- quores, in Plutonis antro, fuliginoso halitu, factas me- dicinas crepitas, quas hercle nemo rectē nisi qui illi la- era fecerit, consequitur. Nos igitur ab ijs alieni mi- isthęc facimus. Quando autem suum cuiq; pulchrum, & suo quisq; studio maximē ducatur, sinimus te in sterqui- linio tuo laauiter viuere, atq; animo tuo obsequi, modō aliorū virtutes non calumneris amplius, & Hippocra- ticæ medicinæ dignitatem nobis relinquant intactam.

CAPVT L. QVAM VERE FEDRO IACTET

Principes ac celebres vires, sua p̄ γγορσοφει,

Porro

Porro celeberrimo eximioq; viro, Dn. Kiliano Planckensteinio perpetuas age, ac si potes, refer gratias: aut temeripsum, si vis, illi immolandum pro benefactis præber quam ego hoc ipsum audax mendacium, & phaleratum cõmentum existimo, quod prouerbiali schemate hibernianias vocam⁹, quemadmodum & illud, quod de Illustrissimo Palatino D. Othone Hérico Electore, & Archiepiscopo Ernesto Saltzburgico, & alijs, si dijs placet, comitib⁹, ac dominis annectis, quor⁹ quidẽ arcanis felicitatibus $\chi\kappa\sigma\tau\omicron\varsigma\phi\epsilon\alpha$, id est, in senium nutritionẽ, testimonio tuo, cõsecutus es, vt Galenicor⁹ mancipior⁹ odium nigri inuidia facile superaueris. Cæterum q̃ hoc sit simile veri mendacium in dedicatoria Epist. notatum, de Illustrissimo Ludouico Vuitgensteinio indicat, & supplex, apud Reuerendissimum Archiepiscopum D. D. Ioannem a Lenpiæ memoriæ Treuirensẽ, per literas, intercessio clarissimi medici D. Ioannis Guinterij, ac humillimẽ ambientis commendatio, vt in aulae suæ Medicum tolerabili stipendio susciperetur, aut si nimium (quia principibus ingentibus hoc tempore sumptibus onerantur) id videretur, saltem beneficio Ecclesiastico, apud Sanctum Florenum Confluentia, in pensum annuum donareri. Verum Princeps vt erat eximia, inter pleraque solennes ingenij dotes, prudentia, mox perlectis literis adstantib⁹ aulicis, atq; audientib⁹ officarijs respondit, se non tam mirari tuam in petendo impudentiam, quam D. Guinterij, in te commendado, impremeditatũ consilium: vt qui talem offerret, cuius vita, mores, ac teleus vultur abactus est. Sed tu huius non immemor beneficij, quodq; mensa sua gulam tuam, vltra menses sex exatiarat, aureos in super centum ab eodem mutuo accipis, redditurus opinor ad calendas græcas. Siccine con-

uictor ingrātus abis, auferens per insidias, quod numerare oportuerat? Mirum nī etiā abiens illius optima viri parietes comminueris. Quid igitur de tua iactantia & abundantia dicemus, nisi illam esse stultitiam, & hanc paupertatem. In summa, precor tibi mentem sanam, ut benè de rebus alienis sentias, ac tuis benè fruaris, siquē caput tertium finio.

CAPVT LI. FAMOSI LIBELLI FEDRONIS Caput Quartum.

CAeterum capitis quarti principiū peregrinationes diuersarum regionū, & mutatae doctrinae tuae causas doctè nimirum explicas: Nam coram imperita plebe, à Galeni mancipiis, temerè partim, quasi vagabundus erro traduceris, partim omnem laborem & impensam in academiis, & græcorū iuxta ac Arabum legendorum studiis, frustra multo tempore perditam legendis, cum eorum doctrina commentitia actionibus suis minime respondeat: & nihil aliud, apud Doctores periticos, quam inanīs futilisq; loquacitas: & apud egros, perennis lamentatio audiat. Hinc iure inquirendi veritatis fontis accensus ac permotus es. Postquam igitur animaduertisti microcosmum esse subiectam medicinae materiam, atq; illius ægritudines ac medicamina (quemadmodum ex primo Geneseos cap. à te copiosè demonstratur) ex mūdo magno petenda fore, Ideo hunc ipsum tibi perambulandum, inuestigandum, & experiendum proposuisti, praesertim quando Deus non vno loco plagas, & munera sua effundat, veluti impressiones ac quotidianæ experientiae testificantur: Hinc factum, ut per philosophiam, elementa rerum matrices, eorum undemq; fructum medicinae ministrantem cognoueris: nimirum ex igne, arcanum Argestæ: in aëre, essentiam mellis & hyphear

hyphear coryli augustissimum: ex aqua, cristallinum vel ignem stimmeos: è terra, sacrum sulphuris balsamum: & concludis. Si igitur vsq; ac sedulo Aristotelem, Theophrastum, atq; inter recentiores, Ludouicum Viuem doctori retro fornacem sursum deorsum versassem, nunquam doctrinam, quã peregrinando adeptus sum, didicissem. Huc me non purum multum Nobilis, venerabilis, augustissimi Ioannis Brandij olim pastoris Eferdingæ, reliqua monumenta pmouerunt. Ita sonat calamus tuus.

CAPVT LII. MEDICO RATIONA-

li peregrinandum.

Primò omnium cogitare te oportet Fedro, in minimis magnoperè sollicitum, & Galeni studiosum nemonem, quod equidem sciam, peregrinandi studiũ, vlli hominum, nedum tibi inhiuissse aut exprobrasse, sed proprium esse cõmentum, vt reliqua omnia. Nam si doctus prope furnũ, vt i ais, multarũ rerum cognitionẽ assequeremur, atq; adeò quod alibi quærimus, inueniremus, quorum opus esset futuro Medico multa discere volentibus, relicta patria, domesticisq; suis, peregrinas oras, alias multasq; Academiã, multo ære, multo labore, per multas res, discrimina adire, in quibus, diuersos hominum mores inspicimus, diuersas linguas, diuersas scientias audimus, discimus, amplectimur: quod Hippocrasem, Galenum, ac infinitos medicos fecisse, nostrisq; etiã adiuuenes facere cõstat. Sic Plato magnæ Græciæ oras peragravit: Sic Pythagoram artium perdiscendæ cau-
sa: Sic Democritum, Persiam, Arabiam, Aethiopiam, Aegyptumq; perambulasse legimus. Reuerà si vlli artem profitenti aut exercenti manere domi liceat, omniũ

id minimè Medicinæ sacra quærenti licet, modò vnquã felici Apolline, aut Aesculapio benè fortunante, artem sacram exercere, & benè quæ ab alijs insignibus medicis obseguarit, in vsum, ac salutem proximorũ, cum iudicio, conuertere volet. Domi Grammatica tota, domi Dialectica, Rhetorica, domi Arithmetica, Astronomia, Geometria, Musica, & omnes liberales honestæq; artes doceri intelligiq; possunt: Quin fingendi pingendiq; artificium consequimur: & quod amplius est, legum prudentiam, & Theologiæ cognitionem: sed vna medicina peregrinũ solum postulat, quò non modò exactam simplicitatem in varijs orbis tractibus prouenientiu notitiam teneamus, verũ artis insuper vsum firmiter, ac quod fieri potest consummatũ adipiscamur. Quoniam igitur huiusmodi exempla multa sunt & manifesta, frustra diutius nugas tuas redarguo.

CAPVT LIII. DE RERVM MATRICIBVS
scilicet Medicinae, ac Principijs Paracelsicis, & Christianis Rationalium Medicorum.

Illud autem intolerabile ac vanissimũ, quod conatus noster omnis, industria omnis, omnia artis ministeria, quæ ex Græcorũ atq; Arabum monumentis habentur, irrita sint, fabulosa, & agrisq; detrimentosa: Quibus vobis te mordacem impostorem, ac pestilentẽ seductorem ostendis, cum non aliũ transfugæ prætextum effingere potuisti, quàm si minorem mundum, subiectam medicinæ materiam, & morbos, & medicamina illius, ex magno mundo, accipienda esse somniales: etsi perperam atq; inscienter hominem ideo à veteribus Microcosmũ appellasse videaris, quod eum ex elementis & cœlo compositum esse putes, atq; in se omnes vniuersi mundi partes, naturas, ac proprietates actu continentem, quas in tota rerum vniuersitate comprehensas nouimus: & hoc

D E F E N S I O.

193

ante, pro firmissimo constituit fundamento Paracelsus tuus, cuius tu vestigia insequeris. Quam autem hoc monstrum sit & stultum, norunt qui veram ex quatuor elementis hominis constitutionem animaduertunt ac intelligunt. At veteres, ut id obiter inter seram, idcirco hominem Microcosmum vocarunt, vel quia ex omnibus mundi partibus coaluit: vel quia omnes partes in se habet, aut etiam potestate comprehendit: vel quia similis vel quædam in eo inueniatur totius rerum vniuersitatis vniuersi: Nam corpus habet visibile ac elementale, animam cœlestem: potentiam etiam vegetati ac nutriendi in se, cuiusmodi in plantis est: Sensus velut bruti, mentem instar naturæ Angelicæ: Imò sicut mundus suo mundo calore vitam nostram seruat, & toti subiecto omnia dispensat, ita idem & corpus vitalem spiritum omnia corporis membra vegetat. Cæterum quia summus Germaniæ Philosophus D. Thomas Erastus hanc mihi supersedendum existimo, ne bis per omnia dixisse videamur. Atqui adhuc est monstruosius, vestrum Blin-
mundi rerum vires & potestates ipso actu in se continere verius remigij viciosi Vlyssis occasio prima: per quam elementa rerum matrices, & ex iisdem prouentus medicinæ viles, qualia ex scripto tuo supra paulò recensui, assequutus es. Quæ de rerum matricibus, ventribus, receptaculis, hospitij, domicilijs quatuor, elementorum quorq; nominibus cōplexis, ab excelso Magistro tuo scribuntur, christiana fide indigna sunt, quia subinde aliquid ante creatum mundum, ante elementa creata, hoc loco, fuisse somniat, contra manifestam Bibliorū primo Gene-

Geneseos cap. auctoritatem : subinde ex Angelis, elementa facta asserit: Sic manifesta impietate contradicitione secum luctatus. Quid, quod in magno mysterio suo, increatum hoc, matrem omnium elementorum, Auiam stellarum, arborum, carniū stultissime assignet? Aut in materia prima, rerum matricibus, res ab initio contentas latuisse? Et per segregationem non aliter emeruisse, quā ex lacte, butyrum & caseus, atque ex caseo vermes generentur. Ista quoniam prorsus horrenda sunt ac portentosa portentorum, arguere pluribus defino, quum ipsa furiosa dictio sese abundanter arguit. Sed amplius, quid arcanum Argestæ sit ex igne, & quomodo sequentia in scripto tuo gignantur, quando à medicorum nemine, in Hippocratis aut Galeni doctrina, versatorum intelligentur, neque à temetipso (nisi interpretationes addas) neque à vestro sacramento initiatis, (quia dant sine mente locum) non possum ego, quid loquaris, diuinare, multo minus explicare. Gratissimum ergo nobis officium, & generi humano salubre opus præstitisses, si simplici priorique sermone medicam materiam proposuisses. At maluisti homo obscurus, per obscuras voces, litem, repugnantem naturam & rationem, vetustissimis scriptoribus mouere: quibus usque adeo tumes, exultas, & temet superæthera tollis, ut Aristotelem, eiusque discipulum Theophrastum veteres, & Ludouicum Viuem Hispanum nostræ ætate celebratissimum Autorem, (cuius ingenium ac sapientiam præsens seculum prædicat, & posterius demerabitur) arroganter ac sine iudice damnes Chrysippus alter. Mox sic vniuersa inuoluis, & quibusdam inextricabilibus nodis implicas, ut eos dissoluat nemo. Quare etiam tria materialia physica rerum principia, & quid horum proprietas atque accidentia, in salubritate & infirmitate sint, constituis Mercurium, Sulphur, ac Salem. Scio

Scio Paracelsum Medicinæ nostræ prima principia ne-
sariè demoliri voluisse, & corpus humanum ex naturis
proportione respōdentibus, Mercurio, Sulphure, ac Sa-
le composuisse, quod ab omni ratione est absurdissimū:
Præterea Mercurio eam potentiam tribuisse, vt decre-
ptos senes, iuuenes facere, & effœtis fœminis, mensium
profluuium reddere, (mirum nī in super mortuos eodem
exciare) voluerit. Nos ex Hippocrate edocti sumus,
vltiq; quotidiano confirmati, ad convenientem & har-
monicam, quatuor elementorum coniunctionem ac con-
cordiam in hominibus semper sanitatē: & morbos con-
trā ex inæqualitate dissidentiaq; fieri, adeò vt ex intem-
perie, ac mixtionis illorum dissimilitudine, mox corporis
temperamenta gignantur; quorum cognoscendorū no-
tis notitia ideo maximè est necessaria, quia ad corporis
partium functiones percipiendas, & morborum singula-
rum dignotionem, ipsa elementarium qualitatum co-
gnitio, prima meritò doctrina iudicatur. Nam ex his, se-
cunda ac tertiæ proueniūt: Itaq; medicari exquisitè vo-
lenti hæc eadem vtilissima est, vtpote per quam, mutan-
dorum corporum causas, & procreatorum humorum,
in corporibus nostris varietatem, species, temperatu-
ras, ac naturas cognoscimus. At de his tecum longam
disputationem hoc loco nō instituam, quia recordor id
abundè factum, ac manifestissimis rationibus demonstrā-
tum esse primo capite, ne nunc Penelopes telam retexe-
re dicar. Porro hoc vnum, cum doctissimo ac reuerendo
medicorum choro demirari satis nunquam possum, quæ
suriæ, aut immanis insania, aut turpis æmulatio, Para-
celsi animum inuaserit, quod Hippocratis artem Philo-
sophiæ contemplationi coniunctam, & medica princi-
pia, nulla adactus necessitate, nullaq; vtilitate euertere,
& Aristotelis insuper doctrinam conuellere, ac Galeni
gloriam,

gloriam: atq; mirandam in medicina praestantiam insultare dominareq; ausus sit: Imò in omnium veterum persequutionem atq; odium inciderit, addens passim atrocissima conuitia, quaecunq; splendida illi bilis suggesteretur, vt vniuersas eorum de rebus naturalibus indagationes & inuentiones abhincendas, cœu leues, futiles, absurdas omninò putauerit: E diuerso nouam medicinam, noua corporis initia, nouas opiniones, ex metallicis & mineralibus, à sensu cōmuni abhorrentes monstrosis vbiq; verbis cōmentus sit: quasi verò corporis, per communem interitū, dissolutionē ppius ac verius, ex metallicis precipijs, q̄ elementarijs, ostendī queant. Nam Hippocrate lib. de natura humana constanter asserente, singula elementa quatuor, homine animā agente, secreta inuicem in suam naturā reecedunt ac reuertuntur, ignis in ignem, aēr in aërem, aqua in aquam, terra in terrā. Nempe talis est, inq̄t, tum animantiū, tum cæterarū omnium reip̄ natura, vt euncta simili modo nascantur, ac simili quoq; desinant. Vnde constat solidissimum esse fundamentum ab Hippocrate positum, cui ad vnum oēs postea Medicinales innixi, qualitates primas, quæq; ex ijs cōsequuntur, tanq̄ temperamentī principia, & velut elementa, minimumq; naturalia initia constituerunt: & infirmū, imò arundineū esse nouatoris Dolophraistici vestri, qui cum nihil penē literarū, nihil liberalioris doctrinæ, nedū philosophiæ veteris, aut solidioris medicinæ adeptus esset, tam impudenti arrogantiā, furiosōq; impetu vetustissimū institutū medicum accusarit, aduersus naturæ arcana aduersus ius & æquum: Quin aduersus ipsum Deum artis creatorem giganteo more pugnam intenderit. Puereat igitur vos talis præceptoris discipulos ac sectatores, illiusmodi deliramenta, & sine capite fabulas sequi, absq; penitiori causarum, signorū, morborum, & naturæ

& naturarum inquisitione, quâ sanè singulæ medicatio-
 nes, velut ad amissim, se efformandæ: vos, inquam, pu-
 deat, qui tantum ignis beneficio, liquores, olea, spiritus,
 tincturas, & quædam chemica, & incognitas rerû essen-
 tias extrahitis, atq; hîs solis quoscunq; morbos, quorû an-
 tiquitas trecenta genera numerabat, curandos pmittitis.
 Solaudio sectæ vestræ Autorem, comitalem, podagrâ,
 cæcitatem, cæcitatem ab ipsa etiam natiuitate morbos
 curabiles esse constanter asseruisse. Ecquis hanc blasphe-
 miam quo ferat animos? Quis in tam flagitiosis mendacijs
 conuere potest? Apud Platonē Gorgias de quacunq; re
 in disputationē veniente copiosissimè dictur: se profite-
 ri. Similiter vos immedicabiles morbos medicabiles
 dicitis, alieno verius periculo, q̃ successu prospero. Itaq;
 infans est, mea sententia, qui tot errores noxios nō in-
 telligit. Stultus esteos medicos celebrans, q̃ physica prin-
 cipia, simplicia, eorundemq; facultates ignorant, & oîs
 venustatis solennia scripta, velut falsa, ac pannos laceros
 reiciunt. Reprehendēda igitur atq; explodenda est ven-
 tosa vox tua, quasi fulmen montes ac maria percutiens,

CAPUT LIIII. VERBA FEDRONIS IN QVARTO

to Capite famosi sui libelli.

Goetſi Aristotelem perpetuò cum suis interpretis
 bus, si Auerrhoen, Thomam Aquinatem: & inter
 Neotericos, Petrum Ramū domi ver sassem: ac magnis
 clamorib⁹, cū magistris & sophisticis Doctorib⁹, in Aca-
 demijs cōtendissem, nunq̃ fuissem certò assequutus, quæ
 hac illac porbem peregrinādo euenerūt. Et amplius. Si
 Gebſi semper, Raimundū Lullum, Arnoldū Nouauil-
 laum, ac Rogeriū Baconem per legissem, nunq̃ pro-
 lita eorū dictione, illud opus domi cognouisſe, q̃ in pere-
 grinis regionibus cōpendio à chemistis, in arcib⁹, apud

equestres: in cœnobijs apud prælatos obtinui. Pari modo etiam apud omnis generis metallicos, apud excellentes Monetarios, Gemmarios, lubilarios dictos, aurifabros, carbonarios, atq; eius ordinis sodalitia, in dies expertus sum. Ac paucis interiectis denuò. Si vsq; Ceraniden, qui inter Gamos proximè veritatem attingit, Picaricem, Cornelium Agrippam, & similes authores studuisse, nunquam impetrassem per huiusmodi, quæ inter proficiscendum, à præstigiatoribus, à Iacobi focis, Necromanticis, Magis, Carnificibus, Vetulis, atq; similibus contempti simul ac honorati nominis hominibus adeptus sum. In summa, ex iisdem, multiplicia, honesta, & turpia experimenta, regiam architectonicen, siue corpus artis Imperatoriæ mihi conciliaui. Quare huc te sponte properantem, atq; eadem meditantem promouerunt Nobilis, eminētissimaq; exercitationis Theophrasti ab Hohenheim demortui scripta Saltzburgi, apud egregium ac prudentem Christophorum Rifen Senas torem relictæ: Ex his, Vulcani studio (ignem intelligentem, simplicium vniuersorum separationem, purificationem, & intimas Chemicarum sublimationum virtutes eliceret didicisti. Codex insuper nobilis ac Reuerendi Viri Poissells de summo Philosophorum ouo, siue termino, abs te Phœnicites vocat⁹, ad Illustrissimum Principem D. Dn. Albertum Ducem superioris inferiorisq; Bavarie destinatus, haud paruum noctu diuq; chemicos magnis sumptibus inuestigandorum occasionē dederunt. Hinc factum, vt ex occulta Mathematicæ (inuentricem artium, propter pseudomedicorum in scitiam, nunc dicere eam non audeo) subnascantium morborum plerisque locis genera complura, & eorum exinde peculiariter insita remedia agnoueris, qualia sunt essentia Linæzostidos siue Chrysitidos etiam Mercurialis appellatæ, & æther

& æthereus liquor Melitenæ vel Citraginis in mulie-
ribus morbis: Adeps Margæ, & succus hematitæ san-
guineus, in hæmorrhagia coercenda: Rubrum solutum
Sardæ, & essentia vini ex vuīs Sambuci, aut oleum ex
Astris, in vterinis affectibus: Gleba Lemniæ seu sigillum
Turcicum, ac butyrum ophyrizi in araneacis, siue ara-
neum telis: Melligo Magnetis archangelica, in tho-
racis.

CAPVT LV. RESPONSIO AD SVPERIORA,

pro Doctis, ac Academijs, Medicis, de Fedronis

Schola ac Præceptoribus.

Hanc dictionis tuæ partem expendens, tantum non
repente obmutesco, & subito velut attonitis vox
in sermonis parente, aureum flumen nominatum, ut quæ
ad hanc ætatem nemo æquare, nedum superare potuit,
cum omnibus interpretibus: præterea Auerrhoen phi-
losophum clarissimum, eiusdem commentatorem sub-
limem, Thomam Aquinatem virum in scholastica do-
ctrina præstantissimum: Similiter Petrum Ramum re-
gisina professorem Gallum, summo ingenio, maxima cum
laude Parisijs Aristotelis dialecticâ ab imperitis inter-
pretibus repurgatam, ac insignibus perspicuisque præstan-
tissimorum oratorum simul & Poëtarum testimonijs atque
exemplis illustratam, in artis exercitationem vsumque iu-
uentuti disciplinis deditæ (quantum naturæ & ipsius ar-
tis virtus permittit) redactam mordicus insequeris.
Mox Gebro, Raimundo, Lullio, Nouauillano, Rogerio
ornatissimis Autoribus, ac arcanorum naturæ inuestiga-
toribus diligentissimis, in chemicisque exercitatijs vi-
valenter oblatras, ut nemo ferè à te cerbero tutus sit. Ex
qua igitur Academia te venisse dicemus? qui in omnium
doctrinarum principes, censor acerrimus, malignus im-
pugna-

pugnator, & ineptus triumphator esse voluisti. Neque fortassis midas, quid de tam glorioso milite, chorus medicus, & vniuersus Musarum Senatus, ante aliquot secula pronunciauit: & nunc etiam de prauis nouae medicinae dogmatibus, atque autoribus iniquis statuat. Tria sunt, scribente Aristotele, quae fidem nobis faciunt, prudentia, virginitas, beneuolentia: Horum nullum, imò ne vestigium vnius quum tu possideas, nec à fide dignis, veritatis testimonium de te accedat, quod etiam Socrates apud Platonem monet, nec argumentorum rationibus vincere potes: frustra laboras, ut sanus quispiam, opinionibus tuis acquiescat, praesertim quoniam vltro te maligno ingenio, ab omnibus bene sentientibus, ac prudenter iudicantibus segregasti. Sed ego asinum in campo doctorum parentem currere freno, ut qui antiquam ad nostram usque tempora propagatam, & permanentem medicinam contemnere potes, intelligere autem non potes. Itaque repudiatis veterum scriptis, agyrtarum & obertonum consuetudine, ad peregrinas oras, Aegeum & Tyrrhenum scilicet nauigans equor, circulatorum egisti: imò verius praestigiatores, apud omnes generis homines, temet confitente, instituisti, ut virtutibus tuis ornatus, prodigiosas artes, quibus nunc per Germaniam, chirectonicen tuam, praeter alios excellentes artifices, insuper Necromanticos, magos, Paganos vulgo dictos, imbricatos Compostellanos, carnifices, Sanniones, Leinas, & nescio quos infames nebulones adijisti, ut quomodo docuisti studio, longa peregrinatione, ex honestis ac inhonestis Panacean quandam effingeres, quae multis hominibus detrimentosa, quae in furiosis canibus, non probis hominibus exercitanda forent. Sunt autem huiusmodi phantasticae exercitationes circulatoribus fraudibus, improprie illustribus

nibus, atq; arrogante tantum imperio innitentes, sacris
 ac pphanis legibus proscriptæ & interdictæ. Ex his ma-
 nifestum fit, quid, de te vagabundo impostore, turpia im-
 piæ promittente expectare debeamus. Quæ si alius di-
 ceret aut obijceret, an non passim ab omnibus redargu-
 endus, & per te quoq; accusandus veniret, tanq̃ illegiti-
 musæ suæ propugnator? Nunc autem quando ipse
 infamiam tuam, laudem existimas, & plenis buccis im-
 probitatem, ac nefandas operas tuas, honoris titulo ias-
 citare, & pessimos nebulones, magistros tuos facere nō
 verearis: quid, obsecro, sensus, quid mentis, in tam stu-
 pido corpore requirimus? Ex quo, Deum immortalem,
 quot centauri, quot hydræ, quot crocodili, quot Scor-
 piones, quot scarabei, horrenda monstra nefando partu
 prodeunt, quæ non vnum Herculem, non vnum Alexan-
 drum, non vnum Aesculapium, non vnā Aquilā pro-
 pugnatores atq; expugnatores postulant: quia tantæ
 sunt essentiæ tuæ, tanti liquores, tantæ adipēs, tanti suc-
 ci, tanta soluta, tanta olea, tantæ melligines, tanta denis-
 que mysteria, vt his, Plutone annuente, acheronta mo-
 vere queas. Et hæc omnia, ex occulta Mathematicæ ar-
 tum omnium inuentrice, quam nemo vnquam opinor
 vno te absolutius assequutus est, dignoscantur: quæ
 morborum plætorumq; suborientia genera, & peculia-
 ria Antidota, demonstratiuā disciplinā, suggestit, qua-
 liā videlicet paulò antè audiuius, à nemine intelle-
 git, nisi à Paracelso ac Complicibus suis. Sed quos-
 nam Mathesis nobilis est contemplatio, ex ratione &
 proportionē, in comparatis numeris & formis, qui-
 bus nec excellentius quicquam, nec admirabilius est
 ab homine repertum accognitum: quæque Arithmeti-
 cam, Musicam, Geometriam, & Astrologiam complecti-
 tur, quomodo non primum te virum in omnibus
 istis

531-1571a 1114. 101 42 12
 1743.6
 1744.1.1
 1744.1.1

istis disciplinis occultis instructum prædicabimus? At postquæ exactiori fide iudicioq; specimina artis tuæ contemplor singula, & ex hisdem operas, quæ haud dubie artificem commendare solent: Nam ut magistrat^{us} virum, ita vir magistratum (quod de Epaminonda Thebano dictum refert Plutarchus) ostendit, verius te, per omnem vitæ cursum, vagabundum *ματαίωτε* *χώρα* sectatum fuisse credo. Anget & confirmat fidem hanc, fama de te publica, cuiusmodi verissima exempla, viuis etiamnum testibus roborata, supra recensuimus.

CAPVT LVI. THEOPHRASTI PARACELSI VITA.

AD hæc quod Theophrasti ab Hohenheim scripta diligentissimè versaueris, ex quibus nihil aliud discere potuisti, quàm purioris veræq; medicinæ odium, & multa commenta in perniciem publicam effusa: siquidem totus illius sermo obscurus est, insigni fraude contaminatus, ineptus, confusus, imperitus, barbarus, incertus, res naturales ac legitimas, ad prauos vsus, detorqueus: aut aliter verba proponens, quàm nunquàm cognoscenda, ut sic intelligere se, quæ nunquàm cognoscenda, dissimularet: Magus insuper monstruosus, superstitiosus, impius & in Deum blasphemus, quem admodum ex ipsius execrabilibus scriptis, lector pius ac doctus aperte cognoscere potest. Qualis autem vir, magnus ille præceptor tuus fuerit, nimirum mendacissimus, nefandus impostor, & ebriosus erro, dæmone familiariter vtens, testificantur libri, ac linguæ eorum, quibus notus fuit. Peropportunè dum hæc scribo, ad me perfertur prima disputationum pars, de medicina noua Paracelsi, Autore Thoma Erasto Medico, professore scholæ Heydelbergensis, Philosopho eminentissimo, Theologo celebri, & in omni

Dr. Erasto
a. Erasto
unus in omni vobis

fol. 54 190. a. h. j. a. 1571. et 1572

in omni scientiarum genere viro doctissimo. Hanc cum
 pro more ac consuetudine mea, illectus tituli nouitate,
 legendi cupiditate, & quadam singulari erga eundem
 obseruantia, & nescio quo amore, quem mihi D. Ioan-
 nes Echrius Medicus multiplici illius commendatione
 instillarat, primè deuorassem: mox repetita lectione ac-
 curatius examinare cœpissem, inueni eximium patro-
 nis nouæ medicinæ vestræ ita denudatum detectumq;
 & per singula membra articulatum euisceratū, vt quic-
 quid vspiciam in tota anima, & corpore occultū erat, tan-
 quam in lucidissimo speculo representatum clarissimè
 ignosci possit: Cuius equidem testimonia pauca, sed præ-
 cipua huc transcribam, potissimum ipsi, qui Paracellum
 numinis loco coluerunt, quicq; Erastum ipsum legere nō
 possunt, vt admoniti periculum doctrinæ peruersissimæ
 intelligant, deinde caueant, alijsq; ne sectentur autores
 tant, ac monstrum horrendum, pro sua potentia, gnas-
 siter mecum conficiant. Ex ore D. Cratonis Medici Dis-
 sentaneè suis principijs & præceptoribus tartarum in-
 uentum inuexit, cum tartarea sint, & ex imo tartaro eru-
 ita prolataq; videantur propemodum quæ scripsit vnus
 uersa. Argumento est quod inter dictandum solitus fuit,
 velut ostro percitus & furis agitatus, instar Pythiæ cu-
 iusdam vatis exardescere ac vociferari, damone nimis
 iustum plaustra illa cōuitiorum, & *δοξομανίαν* monstruosam
 suggerente, quam sanus excogitare nunquam potuisset.
 Ex continuata dictione rursus. Retulit eadem sæpè mi-
 hi, D. Operinus amanuensis eius, & quod non nisi bene-
 potus, ad mysteria sua explicanda, accederet: & quod in
 medio hypocæusto columnæ *τετυφωμένον*, adeoq; numine
 suo plenus assisteret, manibus capulo ensis apprehenso
 (quod eius *κοίλωμα* hospitium præberet ei spiritui, qui
 Ee vitro

*De para-
cellso
nostris vita*

vitro inclusus responsa fascinatis à se hominibus dare solet) eruclare suas imaginationes consueuisset. Et amplius. Nullam, inquit, Oporinus, in eo pietatem, nullam eruditionem animaduertere potui, adeò erat totis diebus ac noctibus, dum ego illi familiariter per biennium ferè conuixi, ebrietati & crapulae deditus, vt vix vnà aut alteram horam sobrium eum reperire licuerit. Cùm intro ad annum ætatis 25. fuisset abstemius, ita dein vinum bibere didicit, vt totas noctes rusticis plenas lagenas propinando superare ausus fuerit; digito tantum immisso gulæ, crapula sese liberans, & rursus tanquam ne guttam quidè vnquam haussisset, potionibus indulgens. Noctu, toto eo tempore, quo ego ei conuixi, nunquam se exiit, quod ego ebrietati suæ attribuebam. Porro nunque non nisi ebrius, ad extremam noctem, domum redibat cubitum, atq; vt erat indutus, adiuncto sibi gladio, quem carnificis cuiusdam fuisse iactabat, in stratum sese coniciebat: Ac sæpè mediâ nocte surgens, per cubiculum nudo gladio ita insaniebat, & crebris ictibus pauimentum ac parietes impetebat, vt non semel mihi caput amputatum iri metuerem. Pecunia frequenter ita erat destitutus, vt ne obulum quidè ei superesse scirem: crastino statim mane rursus crumenam habere se benè instructam ostentabat, vt non raro admiraretur sim, vnde tanta ei fuisset suppeditata. Orate cum vnquam neque vidi, neque audiui, neque curabat ecclesiastica sacra, sed doctrina Evangelica, quæ tum apud nos excoli incipiebat, & à nostris concionatoribus lethario vrgebatur, non multum curata, se aliquando Galtherum simul & Papam, non minus, quàm nunc Galenum & Hippocratem redacturum in ordinem mirabatur. Neque enim eorum, qui hæcenus in sacram scripturam scripssent, siue veteres, siue recentiores, quæ

quoniam scripturæ nucleum rectè eruisse, sed circa
 corticem, & quasi membranam tantùm hæsisse. Et non
 post multos versus denuò. Eadem fermè, ait, ad me scripsit
 vir pietate ac doctrina clarissimus D. Henricus Bul-
 lingerus, in hæc verba. Contuli cum eo semel & iterum
 de rebus varijs, etiam Theologicis, vel religionis: Sed
 ex omnibus eius sermonibus, pietatis nihil intelligere
 potui. Magiæ verò, quam ille fingeat, plurimum. Si
 eum vidisses, non Medicum, sed aurigam dixisses, &
 sedalatio aurigarum magnoperè delectabatur. Ergo
 dum viueret hic in diuersorio Ciconiæ, obseruabat
 homines in hoc hospitium aurigas. Et cum his
 homo spurcus vorabat ac perpotabat, ita nonnun-
 quam vino sopitus, vt se in proximum scamnum col-
 locaret, crapulamque scdam edormiret. Breuiter
 concludit. Sordidus erat per omnia, & homo spur-
 cus. Rarò aut nunquam ingrediebatur cœtus sacros,
 sed visus est Deum, & res diuinas leuiter curare. Am-
 plius commemorat de eodem Oporinus, in quadam
 ad Vuerum Epistola, hisce verbis. Mirari non rarò
 soleo, cum tam multa proferri audio, quæ ab ipso scri-
 ptæ, & posteritati relicta affirmantur, quorum ego o-
 mnium, ne per somnium quidem, illi obiectum puto:
 adeo erat totis diebus ac noctibus, dum ego illi dome-
 stice conuiuerem per biennium, vino obrutus. Dein-
 de Basiliæ discedens, inter Alsatiæ nobiles rusticos,
 & rusticas nobiles, tanquam alter Aesculapius, omni-
 bus admirationi fuit. Atque interea maximè ebrius,
 domum reuersus, dictare mihi aliquid Philosophiæ
 sue solebat, quæ ita sibi pulchrè cohærere videban-
 tur, vt à maximè sobrio melius fieri potuisse non vi-
 derentur. Ego deinde hisdem in latinam linguam

vertendis, vt poteram, vocabam: & sunt eiusmodi li-
belli partim à me, partim ab alijs latinè conuersi, po-
stea editi. Semper etiam habebat officinam suam car-
bonariam paratam perpetuis ignibus, aut alcoli aliquid,
aut sublimati oleum, nunc præcipitati Regè, nunc Ar-
senici oleum, nunc Martis crocum, aut derodolthor mi-
rabile, & nescio quæ brodia coquendo. Mihi cerè semel
coctione fermè spiritum vitalem oppressit, dum spiritus
suos in Alembico cõtemplari iussu, & naso propius ad-
moto, virulentos vapores, os ac nares ferire, curauit, &
tantum nō suffocare est conatus, vt in extasin collapsum.
multæ aquæ frigidæ aspersione restitui opus habuerim.
Interea vaticinari se quædam simulabat, & quorundam
arcanorum cognitionem præ se ferebat, vt clam aliq-
ipsum metuens, aggredi non fuerim ausus. Singulis se-
rè mensibus nouam vestem fieri sibi curabat, & priorem
cuius obuiò donabat, sed ita conspurcatam, vt ego mi-
hi donari nunquam petierim, neq; vltrò oblatam rece-
pisssem. In curandis vlceribus etiã deploratissimis, mira-
cula edidit, nulla ratione victus præscripta aut obser-
uata: Sed cum patientibus suis, dies noctesq; potabat,
ita tamē eos, pleno (vt dicere solebat) ventre curabat.
Præcipitati puluere, theriaca, Mithridatico, aut ceraso-
rum siue botrorū succo in pilulas redacto, in omni mor-
borum genere, purgādo utebatur. Laudano suo (ita vo-
cabat pilulas instar murium stercoreis, quas impari sem-
per numero, in extrema morborum necessitate, ita gloriabatur
bitaret affirmare, eius solius usu, è mortuis viuos reddi
posse, idq; aliquoties dum apud eum fui, in semetipso de-
clarauit. Hæc sunt egregia nobilis Paracelsi vestri elo-
gia, quæ nec cerdo, nec opilio, nec bubulcus sibi oparet.
Præterea in operibus suis, D. Erasus constanter pro-
bat eum

bat eum horrendas incredibilesq; blasphemias in Deū
 euouisse, naturæ ordinē turpissimē cōspurcasse, Chri-
 sto omnipotentiam impñssimē adimere voluisse, sapē
 contraria sibiq; aduersantia imperitissimē effutiuisse, a
 Caco demone dementatū, ac diabolos præceptores suos
 agnouisse, imò spiritum malum in capulo ensis sui ha-
 uisse, & animam ratione præditam mortale esse, Apo-
 stoli in D. Ioannis solum Magum intelligere, ac plera-
 que similia prijs auribus inaudita, vnde prorsus prophæ-
 tum nebulonem, vbiq; flagitiosissimum ac sacrilegum
 probat. Cæterum quā vanus fuerit, hinc colligimus,
 quoniam in eremo Heluetiorum nemo hoc nomine, aut
 cognomine, aut titulo Paracelsi, siue Hohenhemii, siue
 Bombasti inuenitur: Narrant alijs Eunuchum factū a mi-
 nistris in Carinthia, dum isthic anseres pasceret. Ipse fate-
 retur se percussorem, & ea de causa subinde in carcerē de-
 trusum. Nomen peculiare illi fuit Philippus, eo immu-
 tatum. Theophrastus, Aureolus, Princeps, ac Monarcha
 omnium scientiarum, & vtriusq; Medicinæ doctor num-
 cupari voluit, fastuosorum Morionum ritu natiuam ap-
 pellationem variantium, aut quod suæ pudeat, aut quod
 excelsiorem ambiant. Taceo quod seipsum frequenter
 medicū improbiſsimē incuset. Proinde hīc mihi respon-
 de quicunq; huius viri (si modò vir dicendus sit exectus)
 patrocinium suscipis, ecquomodo Deus in tam impia
 & arroganti anima habitare? quomodo in eam spiritum
 suum omnia viuificantem & illustrantem mittere volue-
 rit, aut quomodo præclarissima omnium scientia? Me-
 dicina, in tam temulēto corpore agnosci potuerit? Sci-
 mus enim irrefragabili totius sacræ medicinæ testimo-
 nio, Deum purissima organa suæ infundendæ gratiæ
 semper delegisse, & improba deseruisse. Vnde D. Pau-
 lus in epistola ad Romanos cap. i. longa oratione eiusce-

modi infectatur grauissimè. Ego illum non iudico, sed manifestæ sunt, aduersus omnipotentiam Dei, blasphemæ opiniones, quas pñs mentibus examinandas relinquo. Ego nunquam adducar, vt illius scripta spiritus boni afflatu condita esse credam, cum omnis sint impietatis plena, & contumeliarum plaustra contineant. Et patet singulis, in continuo crapulosis ac vinolentis, nullam vnquam irrepisse studium honesti, aut sapientiam, nedum Dei spiritum, qui labore, industria, diligentia, exquisita cura, meditatione, ac iugis ad Deum precationibus assiduè comparatur. Quantæ autem crapulæ quantæ ebrietates eius fuerint, testatur inconcussum Oporini testimonium, qui toto biennio secum domestica consuetudine agens, vix horam vnā vel alteram, sobrium aut sanæ mentis hominem vidit. Quid igitur ingenij, quid doctrinæ, quid prudentiæ, quid sapientiæ, Imò quid nō stuporis, aut furoris, ex tam flagitiosa ebrietate expectandum? quam non immeritò viciorum scelerumq; fomitem dixerō. Nemo ergo miretur multo frequentius oneratum Baccho, interdū noctūq; furiosus instar, vibraſſe gladium, in stratum vnā cum vestibus se coniecisse, & pecoriam vitam, contempta omni religione, instituisse. Nam quid non ebrietas designat? dum in prælia trudit inermem, dum pauper cornua sumit. Possem hoc loco, oblata nunc occasione, complura eius scelera commemorare, sed mortuum denuò occidere nolo, nec didici cum laruis luctari: Satis mihi in præsentiarum, si monuero, Paracelsum fuisse Dei contemptissimum, impium, vanissimæ artis conditorem, temulentissimum, improbum, vagum, nugatorem, inutilem, verumstatis irrisorem, arrogantem, sacra omnia contemnentem, sordidum, contentiosum, mendacem, Dæmonum cultor-

entorem, sibi ipsi contrarium, ac similibus vicijis multis
contaminatum. Quapropter cane peius & angue inge-
nuas artes sectantibus formidandus.

CAPVT LVII. DE FEDRONIS SALAMANDRICA
natura, circulatoria uita, ac ijs uiris quos ille iactat.

Nunc ad nostrum Aenigmatisten redeo, qui sanè
per Cceraniden quem notauerit, ac Gamos quos
intelligi voluerit, diuinare possum, dicere non possum.
Cceranidis vocabulo, Regem aliquem, siue Prin-
cipem Auicennam indicari arbitror, quos autem Ga-
mos, id est, sponso appellet, nescio. Porro Picatricem
Hispanum fuisse scio obscuri nominis, & supersticiosæ
magiæ scriptorem. Cornelium Agrippam inter pleraque
magi ingenij opera, edidisse noui lib. tres, de occulta
philosophia, in quibus Magiam naturalem, cœlestem ex
antiquitate obseruatam, diuinam ac ceremonialem insi-
gnit doctrina exponit: Præterea commentaria absolutif-
sima in artem breuem Raymundi Lullij Hispani reliquit.
Artem faciendi lapidis philosophici veri, quo aurum
purum putum, obrizum fabricatur, ab Arnoldo Villa-
nouano didicit. Sed non video, quid horum omnium
tuta, aut quid tibi animi fuerit, dum huius, aut illorum
occasione, vagabundas profectiões, imposturæ assue-
tæ, atque exercendæ causa, suscipiendas putauis-
set, nisi tumet, Salamandræ propriam naturam imi-
tari volens, eloquutus esses Italico rythmo, Nutris-
sum, & respuo il reo, hoc est, Nutris bo-
nigenium si animaduertio, & generationem eius si ex-
pendo, ex putri quodam terræ humore, nasci lego,
venere

venenatorum vniuersorum scelus maximum. Nam cætera singulos feriunt, nec plures pariter interimunt: & perire conscientia dicuntur percusso homine, neq; amplius admitti ad tertias &c. asserente Plinio lib. 19. cap. 4. Quin & visu sunt Salamadræ horribiles atq; aspernaturæ, ita vt facile earum aspectus hominibus nauseam pariat. Iam si velim, vt possum & tu mereris, istius animalis virulentem naturam tuæ conferre, sicut ipse facis. Nonne ex mera putrilagine initia tua constare docere possum? Deinde quicquid humanæ similitudinis ostendis, immanissimam esse, ac ipsa Salamandra pestilentiorum, vt qui non vnum aut alterum innocuum feris, nec plures pariter perdis, nec populum necas improvidum, sed vniuersam Dei creaturam cœlitus nobis communis catam medicinam mortalium medelâ, & in morbis refugium vnicum calumniaris: neq; tamen peremptoris pharmacis homine cessas, neq; conscientia læsa corrigis: verum lupi fauientis immanitate, per loca multa vagans, non desistis, non quiescis, donec in necis discrimen conieceris ægros tuæ fidei concreditos: aut famelicum leonis more obambulans vndiq; ex alienis periculis aurum captas: quod fortasse dissimulari aut condonari possit, nisi simul cum illo, animas ad internecionem trahe-
 ques. Vbi nunc est lumen illud naturæ, quod tu cæcus bonorum donorum Dei deprauator somnias? Vbi libera tua conscientia, qui neq; Deum vereris, neq; formidas homines, imò qui contra conscientiam excellentissimos Medicos passim operum industria notissimos, Echium dico, Vuiherum, Solenandrum, & me quoq; humi repletam infami lingua afficis? Vbi vbi, inquam, illa tua fatata innocentia, & elata pietas, erga proximos, quatuor impudentis libelli tui capitibus promissa tantum? Vbi præstantes artes, vbi iuuamenta, vbi auxilia multiplicibus sunt

bus sumptibus ac molestijs parta? quando comestatio-
nibus, comotationibus, & venereo luxu, quicquid im-
posturis tuis, semper sitiente auri fornace, corradere po-
tes, absumis. Quæ tu mox subnectis de Tritemio, & Suf-
fraganeo Frisingensi, centones sunt: Nam ille si quis alius
maleficas artes, superstitiones ab Ecclesia vetitas, & no-
uino inuento excogitatas fraudes confundit atq; explo-
dit, importunè igitur ab eo subsidium quæris, aut huius
peritate vanitatem tuam velas, quum nihil habeat aut
doceat fuci: Hic verò moribundus, uti ais, ut abusum pa-
rit ac vsum magicorum librorum tolleret, Diocletia-
ni morem in chemicis est sequutus. Sed quid ista, ad rem
propositam? Si Suffraganeus tuus magiam omnem ode-
rit, eius quoq; doctrinam vniuersam aboleri voluit, quia
infamem, petulantem, vanam, falsam, impiam, dæmonii
inuentum, & in lege domini capitis poena plectendam
agnouit. Et quia hanc apud præceptorem tuum cultam
legimus, iure summo Frisingensis penitus abolendâ cen-
suit: Nam sic habet Coryphæus vester, in lib. de occulta
philosophia sua. Magia ars est occultissima, & scientia
rerum supernaturalium ac rationi imperceptibilium:
imò ratio nostra illi collata, stultitia vocatur. Propterea
Theologis addiscendam, non vituperandâ scribit, quo-
niam multa sunt, in scriptura, mysteria, quæ ratione
carent. Et aliàs. Quis vnquam ex Theologis, sine Ma-
gia, vel dæmonem eiecit, vel spiritum ad se acciuit, aut à
se abegit? Quis Magiæ imperitus ægrum aliquando
perfanauit, aut simile aliquid perfecit, nedum montes
transtulit? Fides sola in ea vsurpatur, ceremoniæ nullæ.
De hac Christus loquitur, cum dicit. Si fidem habueris
quantū est granum sinapi &c. Huius beneficio Ada-
mum tot annis vitam & valetudinem conseruasse testa-
tur, lib. suo de vita longa. Imò Magos Aegyptios Moyses
Ff aduer-

aduersarios naturalium artium virtute putat serpentes, ranas, atq; alia formasse. Magos insuper Christum naturum inquirentes, in ludæam vi equorum, non diuini flatu vectos fuisse. Sed quis Christianus ista audiens, non velut turpissima & abominanda excreturæ. Recte ergo quisquis fuerit ille Suffraganeus iam moriēs. Volecano tam impios libros consecrandos sanciuit. De Dionetiano etiam impiissimo tyranno frustra testimonium petis: Nec multum refert, dum chymicos, codices in Aegypto conquisitos, scripturas quoque sacras exulsi, ipse potius comburendus homo scelestissimus, & in Christi ecclesias persequutor crudelissimus, sicut Nicephorus plerisque locis, atque Eusebius libro octauo, capite secundo, tertio, & sequentibus Ecclesiastica historia manifestarunt. Hæc igitur & similia absurda suffragia perquirenda tibi sunt, dum honesta habere nequeant. Itaq; in arctum coactus, sursum atq; item circumuolu, ac instar angullæ in multiplices gyros circumuolu, ueris, si quomodocunq; ex inanibus paleis & culmis, magnam frumenti triturâ facere possis, hoc est, ex futili dictione, vtilem sermonem colligas, aut ex mendacio, veritabilias. Sed temerè hæc omnia, quando extra publicam, & bis ferè mille annis cognitam viâ defleas, nusquam diu cõsistens, quæris in alio orbe, quod domi habere queas, vsq; tibi ipsi Suffenus, supra omnes attolleris: cuiusmodi etiâ sunt, quæ cõtinuato sermone leguntur, ubi inter cætera polliceris te omnia, multo itineris, diuersi amicor, ingentibus sumptibus, corporis vitæq; diuersimine, explorata, edocta, multoq; vû cõfirmata remedia, aduersus Dei vindictas, ac multiplices naturæ plagas, summa fide & misericordia, in cõpluriû proximor, tuor, vtilitatem, exercitur. Atq; ista dum facis, frustra sane ac præter omnem æquitatē, æmuli tui erabundū aut circumfo-

cum foraneum te compellant, quā iustius multo prophē-
 lotheo aestimandus sis. Hic iterat voces, & verba ca-
 dētia tollit Fedro, nugisq; bullatis pugnat armatus. Vi-
 dimus enī suprà, & expressis nominibus ostendim⁹, qua-
 les artes didicerit, quales pfectiones subierit, quos sum-
 pus alieno aere fecerit, quas curationes absoluerit, quan-
 tum illi sit nondū triginta tres annos (dum hæc fingeret)
 experientia, quā commiserationem ac diligentiam
 medendo exercuerit, ut mihi nunc minimè opus sit, de-
 mō eandem cantilenam occinere. Dicam autē vno ver-
 bo, hic quod sentio, ymbras pro corporibus exponit ho-
 mo inutilis, & excors, & fruges tantū consumere natus:
 interim deorum, videlicet Cereris, Veneris, ac
 Bacchi Superū: & inferiorum, Ditis, Plutonis, Proser-
 pinæq; & pergis.

CAPVT LVIII. DE PARABOLANIS, AC AN

Fedro talis censeri possit.

QVare nō imperitè medici, l. 18. c. lib. 1. tract. 5. Para-
 bolani vocantur, quorum semper sexcentos bene
 exercitatos, ad agrorum sanitatem per Archiepisco-
 pum Alexandria, Imp. Honorij & Theodosij pietissima
 cōstitutione, esse oportuit. Si hoc ipsum, (ais) nunc aui-
 a principibus, dominis, ac ciuitatibus Imperialibus ob-
 seruaretur, non tam multi agroti, claudī, & mendici
 passim in plateis decumberent, sicut cheu, prō deū, fit.
 Atqui hic miseris pauperibus Bethesdam, siue proba-
 ticam Hierosolymorum piscinam opto, donec secu-
 lam gratiæ amplius elucescat, quemadmodum Reue-
 rendus doctissimusq; Matthæus Tranquillus Vestrapel-
 lius Regi⁹ apud Duacos pfeffor, singularis amic⁹ meus,
 ante quadrienniū facere solet, qū Syriacū textū Ioannis
 Apostoli cū Nonni poetæ Panopolitani Paraphrasi, per
 hremē, mutuò conferremus. Et sic capitis 4. finem facis.

Parabolanos medicos, circuitores quoq; vocatos scio ff. de excu. Tut. l. si quis duas. §. i. Et Theodosium in primis principem optimū ac summa præditū clementia pietateq; in tam illustri opere, veluti in instituendis com-
mīs, sacrorumq; librorum, eorundemq; interpretū con-
quirendorum indefessa diligentia, prædicamus: simila-
ter Honorij studium amplectimur, ac simul legem. 18. lib.
i. C. de Episcopis & Clericis lubenter agnoscimus, sed
hanc ad te tuosq; παλιμολογες pertinere constanter ne-
gamus, quoniam constitutio illa in arte expertos, nimis
rum ab adolescentia optimis quibusq; disciplinis inibi-
tutos, ingenio excellentes, pietate, integritate, cæterisq;
tia, modestia, doctrina, industria, humanitate, cæterisq;
virtutib' ornatos medicos complectitur, qui in cunctis
actionibus suis Deum proponant, deinde cum ratione
ac iudicio prudenter victus rationem præscribant, &
secundum rationalem methodum, quæ cuiq; morbo atq;
homini conveniant diligentissimè exequantur: nimirū
vt quoad fieri possit, omnibus profint, noceant nemini.
Sic sanè arti gloriam, ægroto salutem, ac sibi ipsis gra-
tiam conciliant. Huiusmodi medicos futuros si acade-
miæ gnauiter exploratos admitterent: Præterea huius-
modi chirurgos siue manu medentes, anatomicos stu-
diosos, præmeditados, minimè crudeles, plurimarum res-
rum ad medendū scientiam pertinentium peritos, in mi-
litijs versatos, alacres, expeditos, si principes & rerum
publ. gubernatores reciperent, & honesta liberalitate
fouerent, non tam multos haud dubiè languentes, ciui-
tates, pagi, vici, compita, ac xenodochia penè omnia ha-
berent. Atq; hæc verissima esse nemo nostrum negligens
tamē eadem, vestra operā, quæ ex magistratus negligens
tia, & prauorū chirurgorum infcitia committuntur in-
commoda, minimè emendantur. Indicium est pro multis
vnum

num insigne, perniciosissima tua, in Pallandij coxendi-
ce medicando, ignorantia. Proinde dum ineptè lauda-
tissimum olim morem de Imperatoribus probas, faci-
ora tua stolidè prodidis: dū opas ab alijs institui ac prae-
stiti, cuius assequendæ efficiendæq; prouinciæ tu lon-
gè impar futurus sis. Quis enim tui vsus esse queat, vt
maiores ægroti in publicum exponantur, ac domi de-
cumbant, nisi noua vestra medicina perimantur, prius-
quam exponi & iuari possint? Lego itaq; legem de Pa-
rabolanis medicis, & probo vehementer, sed quomodo
ex vestro cœtu tales designari queant non video. Arma
quidem proponis, quibus ipse vti nescis: & qui dextrè
vultur, hos auer saris, atq; in litem prouocas. Atqui in
hisce angustijs & rebus dubijs homo nimium beneuo-
lus, calamitosis ægris precaris, ad probaticam piscinam,
vbi dum seculi gratiæ adueniat, consuetudine Regij
professoris inuiritus. Constat ex Euangelio Ioannis. 5.
Christum homini paralytico, motum, siue aquæ turba-
tionem triginta octo annos, in Bethesda, vel domo pe-
cunie expectanti eximium beneficium præstitisse, quan-
do ab eo morbum grauissimum, diuturnum, ac nulla huius-
modi ane medicabilem, imò deploratum sustulit. Tu sis
militer itidem peruersè religiosus contendis nunc, in
hoc Paracelsico, & gratiarū tempore, diuino scilicet nu-
mine illustrato, futurum: vt quemadmodum illic ange-
lorum lacum mouentium ministerio, ingredientium pri-
us, à quocunq; corporis vicio liberabatur: sic quoque
præclaris vestris auxilijs, omne malorum genus ab alijs
medicis incurabile iudicatum promptè curari posse.
Quæ hæc infania, quæ impudētia? Adeone Dei & Chri-
sti verbo suo edentis inimitabilia miracula, vestris ina-
bilis promissis, & præstigiosis fumis confertis? Certè
si nunquam realias, ex isthac oratione, animi tui simus

lacrum abundè animaduerto, & veluti ex cantu aui, ita ex calamo generosum Fedrouem cognosco, qui pro arbitratu suo improbas atq; inanes opiniones solidis fundamentis, philautiam modestiæ, odium amoris, conuicia rationi, breuiter mendaciū veritati præfert: & nos medicos rationales esse, aut non esse contendit. Quare autem suam ex lumine naturæ ortam, & sensib' apprehendam air, ac Christi miraculis anteponit, homo hominum stultissim'. De professore regio nihil dico, quoniam mihi prorsus sit ignotus, quanquam te, more tuo, Alcia notapologum agere existimo.

CAPVT LIX. VLTIMI CAPITIS FAMOSI

libelli translatio latina.

VLtimum caput aggressurus, lubet ipsa vt loquutus es verba interpretari, quæ sic ordine sonant. Populari sermone multa de moroso cerebrum ^{laxo} sonatur, cui nihil aliud occasione, quam symbolum ^{laxo} Ar dedit. Postquam enim aliquot annos, in Principum, Archiepiscoporum, Comitū, Baronum, Nobiliū, Familiarium, & præcipuorum virorū, singulari gratia, magno fauore, atq; arcta amicitia fui, semper temporis progressu, talem animorū metamorphosin, non absq; dispendio meo, per hippocrisin, inuidiam, perfidiā, ac similia comperi, vt tandem ex animi molestia, mihi constituerim, viue tibi. quod mathematicæ Sophiæ Antistites (sapies me intelligit) in omnibus orbis finibus, præ alijs cuiuscunq; status aut conditionis hominibus, facere norunt melius, nisi contra præceptum Dei violentè, per tyrannos, inde impedirentur. Quoniam igitur huic me vitæ instituto addixerim, & non quoscunq; ex Hungaria, Bohemia, Polonia, Dania, Anglia, & aliunde me sequutos admiserim, pro se quisq; ex naturæ suæ conditione, malicio-

iose de me iudicauit, donec etiam in eorum linguam
 peruenerim, qui quicquid de viro bono cogitat, pro ve-
 ro pronuntiare audent. Hinc vnus natalitia mea adora-
 tos, quasi ignobilis sim, aut non satis aptus, vt feudum
 honorantia sua ad me recipiam. Alius ex vitæ meæ for-
 moribus & nutibus offensus est, & in vulgus effusa
 est. Tertius non satis me diuitem agnouit, quia Paris
 seruientem vidit. Ad ista, sycophantis breuiter re-
 spondere volo, quando naturâ pauciloquus sum, quod
 etiam sæpè mihi vitio attributum fuit. Quid verò ad
 medicinæ certitudinem, genus meum? Ergo ne do-
 ctissima & opificium nihili erunt, cum ego non Hanso
 & sublimi titulo vocor? Ego sum, ab Atauis gentilitijs
 seditis, aliâ a Gelen cognominatus, & Abauus quara-
 tus vltimus huius nominis, omnes explorandis natu-
 rarum arcanis, omni tempore, dediti fuerunt, ac per om-
 nem terram, ea studia magno conatu consecrati sunt,
 atque
 hinc igitur mihi gloriôr, quod in his naturæ Megaleis,
 non tantum profectioibus institutis, verum insuper
 à primis parentibus natus sim, sicut ex meis indubita-
 tis prognosticis liquidò cognosci potest. At inexerciti-
 is & supposititijs Doctoribus aliquamdiu adhuc hæc
 incognita manebunt, qualis est liquor Phae-
 nateus, seu oleum chrysolectri, id est, succini mellei, in
 muliebribus affectibus: solum terre pharmacitidos siue
 chryochalcis, expressati chalybe, per se reuerberatus,
 Topazius Martia, siue Chrysolampis inde factus,
 morbis dissolutis. Quid etiam ad medicinæ verita-
 tem facit, quam ego vitæ normam, pro vno me, ser-
 uat. Ideone theoremata & facinora mea irrita vanaq;
 erunt,

erunt, si humani aliquid in me vicij sit? Ego per omnem
ætatem huc vsq; conatus sum, absq; scandalo, cum omni
pudore, honore, timore Dei, qui est sapientiæ initiū, vie
tam meā transigere, vt si hac hora, ab omnipotente crea
tore hinc auocarer, in conscientia mea tutus, in extre
mo Dei iudicio, cum omnibus Christi fidelibus, in gau
dium perpetuū ingredi queam. Faxit Deus, aduersarius
meus Sophista medicus, & singuli obloquētes, hanc ani
mi fiduciam obtineant: Non tam repente, Archilochos
more, aduersum me insurgerent, ac velut vespa ac cra
brones circumpungerent. Postremò quid ad medicinæ
certitudinem habet, si non Crassi & Luculli diuitias con
sequutus sim? Ergo regulæ aut positiones, & cōprobata
opera mea falsa erunt, quod totum à fortuna commoda
tum est? Ego quotidiano Dei beneficio, ex animo con
tentus, viuo, neq; vnquam magnas opes insectatus sum,
quas tamen multifariè per oblata connubia, per nouiter
bombardicas operas ad militiā suprà hæc⁹ inuentas,
per metallicas separationes, & augmentationes in infi
gnibus operibus, & per similia occulta inuenta non res
uelanda habere potui: vnde etiam magna pecuniæ vis
mihi promissa fuit, sed ab his omnibus singulari preme
ditatione abhorruī. Inde hñc & alibi mihi ministrantes
vidistis doctores, nobiles, licentiatos, præcipuos fami
liarium filios: & quos etiā hodie sumptib⁹ suis apud me
vivere cupientes magistros artium, Apothecarios, bari
bitonfores, ac similes. Porro naturā in humilitatem pro
pensus, nunquam solennes titulos aut honores affecta
ui, quemadmodum domestico victu mecum agentes mi
nistrium cōsequi potui, sicut ante septennium satis vie
dere licuit, quando me generosus dominus Scipio Cor
mes ab Archæ Viennæ, in Castello clementer, nomine
Romano

Romanorum Imperatoris Ferdinandi, honorauit. Verum si honorē schemate Hieroglyphico describere vellem, sicut fors in rota depingitur, quæ in probos ac improbos cadit, & propterea à sapientibus minus æstimatur, quando honos fortunæ attribuitur, qui virtuti debetur. In summa, nunquam multorum notitiam & amicis me expetiui, qui tamen quotidie multis se modis apud me ingresserunt, postquam Helioantharis similem mihi vitam proposuerim, vsq; memor, benè qui latuit, benè vixit. Quoniam inter supremos ac infimos, neminem ex ceteris, supra duos aut tres non inueni, qui pari animo & moribus, constanti sermone & opere, exemplo meo, erga me, celebre amicitiae nomen tuerentur. E quibus Nobis ac Reuerendū Sigismūdum ab Othulen perpetuæ memoriæ ergo, hoc loco velut Pyladem erga Orestem nomino. Sic igitur rumor in vulgus spargi cœpit: ego habeo rarum, & morosum caput, vt nemini mecum conueniat. Proinde apud Galenicos equisones siue veteris variis, atq; omnes æmulos meos sic aureo Hippocratis dicto excusatum me esse volo, $\mu\eta\delta\epsilon\mu\epsilon\lambda\eta\eta\iota$, $\mu\eta\delta\epsilon\mu\iota\pi\epsilon\rho\sigma\alpha\rho$, quod est, neq; contentiosè audaci animo quicquam præsumo, neq; temerè quicquam ventis committo. Tametsi canes lucernarij me allatrare non desinent, postquam virus eorum aperuerim, & vlcus fluxile fecerim: attamen impudentibus ne minimum quidē verbulum amplius concesserim, quia neutram partem, nempe meam in lumine naturæ fundatam, neq; commētitiam medicinam suam intelligunt, attamen diiudicantes, & apud singulos sententiam ferentes. Ad spuriorum doctorum imperitiam, qui se Galeni titulo venditant, probandum, simplicissimum quod scio ludibrium in faciem, tesserae cuiusdam vice, obhæcio, vt mihi, per vniuersas artes suas, corrosiuū liquorem ex saccharo, aut dulcem & suauē spiritum ex

vitriolo eliciant. Tunc ingenuè confitebor, eos aliquid rerum mearū cognoscere, & inde iudicare posse. Porro quod subinde in hoc libro durius cōtra Sēphistas insurgo, ipsoꝝ priore culpa graui factum est, vt me tedeat tot inanium verborum hūc effusorum. Ergo repugnante innāta naturæ meæ mansuetudine vehementius inter scribēdum ab istis Muricibus prouocatus sum, qui quod vērsum inclinant, semper aciem supra se inuertunt, in inferendo damno proclines, quia furor fit lex sapientia patientia. Non igitur vicio mihi vertendum, si Sycophantis asperius respondeam: neque ex longo huc producto Doctorum commento, per Pontificum atque Imperatorum priuilegia confirmato, verū ex operibus curatorum, ac testimonijs ægrorum à Sēphistis velut incurabilium relictorum iudicari velim. Quando hi nunc manifestis actionibus, & non Academicis colloquijs me oppugnant, ipsiq; synceriter, non autem vix lenter mecum congregiuntur, imò tandem cum veritate & æquitate, non mendacijs ac populari rumore nituntur: Sic Fedro per omnem vitam, in cuiuscunq; ingenū viri, ad Rhenum, conspectum prodire, & se, vt decet, tueri audeat.

Omnipotens Deus auferat ab oculis cæcorum Sēphistarum velamen, atq; illis cognitionem luminis nature tribuat, vt postposita prætensa dignitate, tranquilla consciētia ambulent, ac tandem, in extremo iudicio, vitam æternam consequantur, Amen.

CAPVT LX. RESPONSIO AD SUPERIORA,
quomodo, ac quare Fedro sibi inuat, lateatq;.

HAcc totius dictionis tuæ summa est, cui sic respondemus, Si quis vnquam de te benè loquutus esset, aut artis operas laudasset, quas ego forrasse amulationis sitis

his stimulo improbare, vel accusare vellem, merito alio-
 rum inuidia, atque odium metuendum foret. Nunc ve-
 ro quando nunquam bonum virum te, tuasq; officia pro-
 bantem aut promouentem audiuerim, non est cur iudi-
 cium subter fugiam, aut orationem detrectem, aut cala-
 miam vilius reformidem: siquidem id prorsus in supra-
 dictis doctum esse scio, vt omnes periti & sapientiae p-
 fectiores nunc agnoscant, te simulatorem, astutum, & at-
 titum nebulonem, atque vnà tecum quicquid est impos-
 situm, & perversae artis euertendum esse. Ita in lucro
 ponendum, & egregium esse statuo, si plerosq; ab errore
 principis vindicauerim, artis integritatem cōseruaue-
 rim, studiosos verae medicinae admonuerim, prauas atq;
 inanes promissiones aperuerim, breuiter beluam ferocē
 ac turpē suis coloribus depinxerim. Hæc si verè feci, ne-
 mo iure me reprehendere potest: sin vanè, nullam talio-
 nis poenam recuso. Neq; ego te temerè accuso, aut iu-
 dico: Nam si probus es: inanis, inutilis, & irrita hæc mea
 est omnis accusatio, neq; etiā tantillum æstimationi tuæ
 deedit. Si improbus: nulla gloria, nulla existimatio, nul-
 la doctrina tua esse potest, qui alios à bonarū artium stu-
 diis auocas, vanis actionibus deludis, ac Rempublicam
 nullo consilio, nullo facto egregio iuuas, sed pessimis er-
 roribus imples. At qui nunc admirādos mores tuos no-
 bis ostensurus, primò cerebrū offers, hoc quale quale sit,
 ac quantum pendendum, non multū laboro: sed quia
 ipse id vulgari testimonio morosū habere te fateris, no-
 bi tibi quicquam hac in parte detractū iri: & passim nō
 omnino irritum esse creditur, quicquid vulgò iactatum
 fuerit: Imò nemo grauiter populi rumore accusatur, nisi
 saltē mediocri accusatione dignus sit. Reuerà si sano ce-
 rebro peditus esses, atq; in occulto viuere, iuxta symbolū
 tuū, voluisses, nunq̃ tā inanem ambitionē, pudenda men-
 dacia,

dacia. verborum ampullas, scurrilitates, & contentione
 rabiem in publicum compendiosissimo libellulo effun-
 dere potuisses. Igitur manifestum est, quam aptè symbo-
 lum hoc applicaueris, quum in principum aulis, multis,
 uti ais, annis versatus, nihil aliud tuo incommodo, ac per-
 per deprauata iudicia, inuidiam, æmulationem, uni-
 fidiam reportaris. Quapropter animo consternatus, uni-
 tibi vivere proposuisti. ô Pedro, semper tui similis es,
 gloriosus nimirum & mendax. Etenim cohortando ad
 nominis obscuritatem, iniquissimam ratione gloriam
 ubiq; captas, nam quis Principum aut illustrium te, vel
 nutu, unquam allexit, & non totum hominem pro arbi-
 trio possedit, ut q; passim ac ubiq; merces tuas, foetidissi-
 ma vocabula, oleum & oletum, tartarum & cœlum, spi-
 ritus & liquores, carbones & cretam exponas, & a quam
 igni misceas. Quando autem seculum nostrum excutis,
 omnium disciplinarum atq; artium omnium foetidissi-
 simum, video Marones complures, Meccenas te paucis-
 simos: In illorum numero, propter imperitiam, imò stul-
 titiam esse non potes: In horum, quia ad rem nunc atten-
 tiores, & à Musis alieniores, nō tam promptè celeriterq;
 ignotum aut inexploratum, ad singularem amicitiam
 admittunt, vel commérito favore prosequuntur. Exem-
 pla ubiq; sunt obuia. Proinde si domesticè tibi notus, tras-
 quillam agere vitam proposuisses, omninò domi te ma-
 nere, hoc est, in silentio oportuit, sic equidem tutissimè
 viuitur. At tu tranquillitate minimè contentus, in alie-
 nas laudes cōtumeliosus, optima quæq; in vituperia des-
 tortuisti: Rectè Simonidem dixisse lego, propter loquaci-
 tatem sæpè, propter silentium nunquā pœnitentia fuisse
 correptū. Quare nō solitudinem ac pacem, sed erroneā
 vitam terra mariq; sequutus, contentiones quacunq; oc-
 casione maluisti, itaq; quū per malas artes, minus quod
 speras

operabas succederet, tandem tua improbitate coërcitus,
 vix ad aulas, nedum ad aulas, prodire es ausus. Sic etiā
 Augustā, atq; alijs celebrib⁹ locis, infamiæ nota proseris-
 pus, quod Colonia quoq; apud inclytum Senatum con-
 titurum erat, priuata vitæ studium callidè extollis, ac
 peculiari perfidia, bonorum virorū fidem incusas, quæ
 Ciceronis autoritate Reipub. ac iustitiæ fundamen-
 tum est. Porro quis ignorat Philosophos sanctioris vitæ
 quædam semper solitudinem amasse, ac turbas frequen-
 ter declinasse, vt mens quieti dedita, cœlestia diuināq;
 exploret, & contempletur ardentius. Hinc insuper Py-
 thagorici hominum frequentiam vitantes, in solitudine
 locis desertis, habitare consueuerunt. Platonici quo-
 que & Stoici in templorū locis, & porticibus versaban-
 tur, vt admoniti angustioris habitaculi sanctitate, au-
 gurent. Sic Plato vt Philosophiæ vacare possit, Acade-
 micam villam procul ab urbe delegit. Sic omnes pietas
 studiosi sui negligentes, domi manere gaudent, ho-
 minum cōmercia cauentes. At quid ista ad te? qui ideo
 vix vivere cogaris, quod nullus, inter bonos, locus ho-
 noris relictus sit: & si fortè aliās, in alicuius principis
 familiam receptus fueris, cum te exhibuisti, vt repulsam
 passus, cum dedecore inde abact⁹ sis. Hinc illa animi tui
 molestia, hinc mœror, & pudor antea ctæ vitæ: Attamen
 arrogantiā, & immodicum linguæ sibi placentis fastū
 deponere nondum potuisti, quando mathematicæ sapi-
 entia principes, vestri nimis ordinis homines exactius
 per omnes orbis angulos in se descendere, secum habi-
 tare, ac suo se pede metiri norunt, quā nostrum quis
 impediunt, vbi Tyrannorum conatibus, contra ius, & equum
 fore intelligis. Hic dum Tyranni nomen & eius condi-
 tiones

tionem mecum verso, quæ potissime sunt, omnibus horrendus, crudelis, ac suspiciendus videri, omnibus voluntate imperare, cades & cruces inferre, magna purpuratorum comitantium turba incedere, & pro violenta maiestate in publico ambulare, cuncta depopulari, implacabilem esse, quemque discrimine nullo lacessere, eius calamitatem in proprias delicias convertere, vxores alienas inuitas ducere, puellas violare, per vim coactis à ciuibus inimicis regnare, omnem crudelitatem exercere, vitam pessimam atque nequissimam agere, & quasi Orcus in tartaro non triplex, sed multorum capitum Cereberus. Nunc quomodo huiusmodi tyrannica cum humanitate ac beneuolentia medica conueniant, (quæ in cernitis etiam malis usque ad experimentum procedit, ad difficultatem alicuius affectus coercendam) nos ex præ commemoratis facinoribus tuis satis expressimus, & iudex utrinque ex æquitate cognoscens, pronunciare potest.

CAPVT LXI. QVAM FEDRO FAMÁ, VIR-
tute, genere, ac Prognosticis nobilis sit.

EX his nimirum causis Fedro non nisi selectissimis, & ligne, ut dici solet probatis, ex diuersis regnis constitutis, ut se adeundi potestatem esse voluit: unde vnus eius progeniem inculcat: alius viuendi rationem, mores, atque actiones vulgò traducit: Tertius rerum inopiam ac pauperiem (quia ministrantem vidit) allegat. Certe in eo conueniunt omnes, præfractum te & impudentem esse. Nam primò quod ex longinquis oris ad te aduentum te pertinet, magnū te ardelionem declaras: Nemo enim virtutem admiratus, sed verius stultam confidentiam & inania pmissa detestatus, videre tale monstrum gestit: quo conspecto, fastidire singuli coeperunt, ac sibimet succedere,

fere, q̄ fama, malo omnium velocissimo, tantum excitati,
 impostorē pro medico agnouerunt: mox noris plerisq̄
 inspectis, ac sceleribus hinc inde patratīs, fraudibusq̄
 detectis, causaq̄ integrē cognita, virgis, nō verbis di-
 gnū astringarunt. Et sunt alioqui vniuersa de Hunga-
 rijs, Bohemis, Polonis, Danis, & alijs, testimonia tua om-
 nino surda ac incredibilia, quæque mihi non minus,
 quam crambe recocta nauseam mouent. Quin respon-
 deam ne eum te esse confidis, ad cuius medicationem,
 tota Europa conueniat? Legimus Tito Liuiū glorios-
 sum fuisse, Hispanos Gallosq̄ ab extremis orbis finis
 nobiles aliquot, illius audiendi desyderio, in Italiam
 misisse. Legimus Apollonium Philosophum, maximo
 labore, multa Indiæ regna penetrasse, ac tandē ad Brach-
 manas peruenisse, vt Hiarchā, inter paucos discipulos,
 de natura, de motibus syderum, ac dierum cursu, docen-
 tem audiret. Tu ne ita præluces, & omnes medicos sus-
 peras, vt ad te ceu numē aliquod omnis mūdi natio con-
 fugiat aut omnimodam multorum morborum salutem
 deprecetur? ô ridiculum caput, ô columen, in quo om-
 nis medicinæ fiducia inclinata recumbit. Sed hoc igno-
 ramus, vix nobilem stemmate suo spoliare, & partā
 ex maioribus gloriā, per iniuriā præripere. Equidem
 si nobilis censendus, solū frequenter mutare, procul à pa-
 tria se subducere, nihil habere in cultu integrū aut ple-
 beum, vultū Trafonieum præ se ferre, de principibus ac
 magnatibus multa gloriose cōminisci, & apud eosdē, si
 deus occasio, sese audacter ingerere, impudenter intres-
 sū mentiri, fucos facere pximo, minas spargere, ma-
 ledicere omnibus, fastum Maximi ostentare, æs alienum
 consistare, inaniter sed confidenter promittere, & qua-
 cumq̄ vspiam huiusmodi sunt virtutes. Næ tu homo fin-
 gulis atq̄ vniuersis istis nobilitat⁹, ipso Codro nobilior
 eris.

eris. Contra verò, si virtus sola nobiles facit: si virtus est vitium fugere, & sapientia prima, stultitia caruisse: Si virtus stimulus est ac calcar, ad decus aliquod eximium publico suffragio comparandum, aut solidam gloriam consecrandam (siquidem hæc virtutem, non virtus plebe riam sequitur) eris tu vilior Alga, & ex infima plebe ignobilior. Quid est igitur, quod nobilitate tua efferas, & non magis virtutibus, honestisq; laboribus innotescere cupias? quid cristas erigis? quid crescentem tuamidis inflas sermonibus vtrem? Certè nobilitas sola est atq; vnica virtus: Hac quando destitueris, nec nobilis, nec probus dici mereris. Ac quamuis, tua stemmata & gentilitatem à Plumis (opinor leuibus) deducas, & maiores insuper, auos, proauosq; longè repetas, longèq; reuoluas, taliq; progenie ac sanguine natum, imò peculiaris fato, & astris benè fauentibus, ad eiusmodi naturæ Megalea productum esse gloriæris, nihil moueor vel afficior, quia te genitum scio patre tonsore, & balneatore. Hinc quis, qualis, ac quanti habendus sis liquidò appareat, nimis truncus ficulnus, & inutile lignum. Ergo quod generi ac natalitjs ademptum est, virtutibus non vitijs refarciri oportuit, qualia illustria exempla, in Homero, Hesiodo, Socrate, Platone, Hippocrate, Aristotele, Demosthene, Tullio Hostilio, Tarquinio Prisco, Porcio Catone, Cicerone, Marone: ac ætate nostra, Manardo, Curtio, Montano, Syluio, Vesalio, Fuchio, Gesnero, Matthiolo, Fernelio, & plerisq; alijs præstanti doctrina excellentibus viris conspiciamus. Nemo igitur nunc miratur, si parcissimus verborum, quum argutus aut eruditus nequeas: & est alioqui fraudulentus, proditoris, ac impostoris virulenti, hoc commune argumentum, ac fama constans: non ingenui, integri, ac liberi ingenij, quod tale natura, lege, educatione, iudicioq; efformatur. Atqui

*Confer vultu
personæ*

Atqui longius prouehor in te nobilitado, quam aut ego
 putaram, aut tu merearis, quando veritate teste, ex men-
 dacis & fastibus confusus es. Iam quod continua dictio-
 ne, de prognosticis tuis sequitur, paucissimis expediam.
 Hæc doctrina, inter omnes Hippocratis operas, præstan-
 tissimi atq; incorruptissima, ab omnibus doctis æstima-
 tur, quam tu caducis, umbratilibus, atq; incertissimis e-
 quibus tamē cōferre ausus es: quasi verò præfagia tua,
 quæ nemo hominum sine fraude expertus est, aut proba-
 uit, aut confirmauit, exemplar nativæ indolis tuæ, vel p-
 pensæ voluntatis censerī indubitato debeant. Reuerā si
 hoc est argumentari, aut probabiliter saltē de præstigijs
 præfagijs dicere volebam) differere, (nam demonstra-
 tiones vt de te nō requiro, ita nec requisitas adferre pos-
 sis) nullus sim. Sed ô vatem veridicum, qui nunquam in
 operam implorantibus, incolumitatem ac vitam promi-
 teris, at calamitatem & mortem propinaueris. Solent
 dicere: verum tu improborū hominum, ad imposturam
 ac sacrificinam avaritiæ fontibus exercitatorum more,
 falsa pronuncias vniuersa, vsq; tamen mentiendo. Pro-
 bari potest, quando Marcodurum profectus, Pythiam
 quandam cōsiliij tui participem esse voluisti, scilicet vt
 tuo vanissimo consilio, vaticinia tua, de Pallandij (cuius
 sopiā memini) morbo & euentu adiutaret, cuiusmodi e-
 iam consultationis pœnas diras pependit Saul rex, pri-
 mo Regum, cap. 28. Caue autem tibi, dum similes dolos
 sequeris, ne similem mercedem recipias, Hunc ergo va-
 tem & prognosten admirentur, ac deæ impudentiæ vo-
 tationem, teq; ipsum vindica: aut si retices, cui dubium
 esse potest, quin culpam agnoscas? Sed quid ego plura

de te commemoro ē cui scilicet Apollo veram medicinam, Iuppiter genus, Pallas sapientiam, Venus decorē, Mercurius eloquentiam concessit. Atqui rursus impertunē arcanis tuis doctas aures oneras, & velut anser inter olores obstrepis, anigmata Sphingis proponens, de liquore Phaëronteo, & alijs commemoratis, dignus quē magnus Iuppiter fulmine suo concutiat, dum medicamina, prāter medicinā rationalis vsum & intellectum nobis vsurpanda, commendas. In istis tenebris, si sua dia tua denuō nudauero, & me molestia, auditores tui odio, & te maiori odio ac inuidia affecero. Porro gloria quantum, aut opinionis, aut honestae famae, ex rebus gestis, sis cōsequutus, oratione mea hactenus vixit ostendisse me arbitror, vt non opus sit prolixius repetere, & sunt illa nunc lippis ac tonforibus, vt dici solet, notissima, quibus maioribus tuis praeluxisti, vt si prius noti non fuerint, neque pater tuus tonfor ac balneator notus, a te memoriae suae principium incipere possint.

CAPVT LXII. QVAM IMPVDENTER SVAE

vitaē iacet innocentiam Fedro.

QUod continenter de vitā tuā innocentia, vehementer dubito, stultitiae ne an arrogantiae tribuendum sit, Plato initium sapientiae, imperitiae suae agnitionē scripsit, quod qui negligit, confidentes primo, deinde miseros reddit. Et cap. i. Prouerb. legimus principium sapientiae, timorem Domini esse. Et amplius, timor domini, disciplina ac sapientia est. Tu verō neque tibi notus es, neque timorē domini habere videris, quando te ipsum supra alios extollas, damnas quod ignoras, nescies Oedipus in proprijs quod recte, quid mali fiat, adeoque inuidens, quē eō pertigisse, quō tu nunquam possis. Ita fit, vt tui ipsius ignarus, de aliena doctrina, de absolutissima pro-

professione, petulanter ac temerè pronuncies. Vtinā, mi
 Pedro, illud pro foribus templi Delphici scriptum ora-
 culum subinde cogitasses, *γνώθι σεαυτόν*, plus haud dubiè
 in te videremus modestiæ, plus philosophiæ christianæ:
 arrogantis inuidiæq; minus: & vires nostras ex alienis la-
 boribus, nō ex tuis, expēderes: Id faciūt p̄clara & ad vir-
 tutis nata ingenia. Hæc illa est virt⁹, humilitatis nomine
 christianis celebrata, ad salutē viā, & indiuidua hominī
 precipuè docto comes, qua quicūq; priuānt quicq; eā as-
 pernant, transuersos agit audaciā simulac superbiā. Nūc
 vide, & si potes diiudica, quantoperè ipsum te fallas, in
 recensendis virtutibus, & iustificandis operibus tuis:
 Contra in alienis corripicndis vicijs ac nāuis iniquis-
 simis. Nam omnem vitæ tuæ diligentiam, absque scan-
 dalo, cum pudore, gloria, & timore Dei, ætatem transi-
 gendo commemoras, vt tuta cōscientiā creatori altis-
 simo, quocūq; tempore sistendus, ad extremū iudicium,
 cum Christi fidelibus omnibus, in æterna tabernacula
 recipiaris. Mox sophistam medicum, & alios tibi ob-
 murmurantes dissimilium virtutum incusas, qui Archi-
 tectum imitati, vespæque consuetudine obstrepunt. Certe
 vitæ tua qualis sit, & cōscientiā qualis, ipse noris, & q
 tecum familiariter vixerunt, & facinora tua abundè tes-
 tantur: Nec ego te iudicare volo, nec debeo: iudicabit
 te prodente cōscientiā veræ Deus: tamen multa sub hu-
 iusmodi pretextateat vitia, qualia sunt simulata pietas, fi-
 fta religio, imposturæ q̄tidianę: gbus omnibus gloriosus
 absq; labore, erudit⁹ absq; studijs, pius absq; virtute, bre-
 uiter medicus excellentissim⁹, absq; simpliciu cognitione
 & artis veræ opibus agnosci conatus es. Ista licet crimi-
 ne maximo vacent, minimè tamen reprehensione: ga tes-
 timoniū optimū, esse viri bonum, non videri, nō suos
 met calculo probari, sed aliorum iudicijs, quæ vt plus

obtinere veritatis, ita fidei quamplurimum. Sed utinam tu, & nos omnes sic viueremus, quasi cras morituri: utinam conscientia nullo morsu peccati faucia, aut poenæ metu perculsa quiescat: Nemo autem facile dixerit, vel intellexerit, quantus thesaurus sit conscientia bona. Sed non video quomodo talis esse queat, in tanta tui securitate, proximorum necibus & maligna proximorum accusatione: hoc vnum igitur dico, ut quisquis sementem fecerit, ita & metet. De vespis ac crabronibus nihil respondeo, quum nihil tale in nobis competat: Non enim te priores laceſſiuiſmus, sed tua te facta pungunt, laceſſant ægrorum lingua, ac mortuorum cognati diris te omnibus deuouent.

CAPVT LXIII. QUAMQUE IMPVDENTER PECUNIAE ac uanae gloriæ contemptum præ se ferat, auarissimus & ambitiosissimus Fedro.

VNde nemini nostræ mirum, si per fraudes tuas egeas, quia sola benedictio Domini verè diuites facit, & res virtute partæ diu durat. Nos item Crassos & Lucullos, Cræſos ac Mydas contemnimus, scientes diuitias non semper optimis, sed pro fortunæ luxuriæ arbitrio, etiam indignis contingere, & frequenter insignis mali occasionem esse. Quapropter mediocritate contenti, non modò in consequendos corporum actionibus, verum insuper eorundem tegendos necessitate conſigamus. Interim neque regulas, neque positiones tuas inde metimur (quod tu ineptè torques) sed vanitatem tuam ridemus, camelum saltantem conspicientes, dum visque doces, discis nunquam. Quis similiter non rideat in contextu dictionem, qua dicis te diurno victu contentum esse, minimè de futuris sollicitum? Dic ergo Sodes: si philosophis

lophica, aut christiana fiducia, ita vitam instituis, cur
 virginem ciuem nostram opulentissimam, cuius nomini
 ob honestatem parco, in matrimonij nastam illaqueare
 sedulo conatus es? Scilicet *Impiger extremos currit mercator*
atidos, Per mare pauperiem fugiens, per saxa, per ignes:

Haud dissimili pertinacia hanc prædam insequit^r, vt in
 caules tuos nobilis ditissimaq; puella incideret. Deinde
 quia sunt opera tua bellica, ex Marte tuo nata? quæ
 metallorum secretiones? quæ auctiones magnorum ope-
 rum? quæ arcanæ inuentiones ingenti ære redimendæ?
 sed hæc omnia quando extra medicinæ limites consti-
 tuuntur, nec me eorum cognitio vehementer oblectat,
 inuestigare pluribus desino, ad ostentationem, ea, non
 ex veritate, inseris. Ne tu vultur nimium notus, quàm vt
 persuadere possis sanis hominibus te quæstū non facturū
 fuisse his artibus, si potuisses. Ultra Sauromatas fugere
 hinc libet, vt glaciale oceanum quoties aliquid de mor-
 ribus audent, Qui Curios simulant, ac Bacchanalia vi-
 risacra fame tabescunt. Qui verò absolutissima rerum
 metallicarū doctrina erudiri volet, à nullo mortaliū eam
 commodius ac plenius, quàm D. Georgio Agricola per-
 sua memoria dignissimo consequetur, vt istis centos
 nibus Fedronicis haudquaquam opus fuerit. At quod
 mox subsequitur, prorsus suspiciendum, vbi dignitatem
 tuam ministrijs obseruant Doctores, Nobiles, Prima-
 riæ Stirpes: ac proprio stipendio tibi militant Magistri
 nium, Apothecarij, Tonsores, & eiusdem farinae com-
 phres. Assurgite ergo nunc omnes, de via decedite, re-
 spicite hominem alienis pedibus ingredientem, atque
 aliena pecunia victitantem, nimirum quem alunt Re-
 ges, portant equi, ferunt in humeris nobiles, adorant p-
 ces, satellites vltronei latera stipant, famuli sequunt^r,

agri omnes vt Deum alterum in medendo exoptant. Verum, o modestiam, omnem honorem, factum omnem contemnit: titulos ac dignitates nunquam ambiit. Fecero, memor illi⁹, vt ego interpretor, Superbis Deus resistit, humilibus dat gratiam. Imò audiui, vt scelestus cum ita à Doctoratus fastigio abhorruisse, vt cogit quam Medicus saluari maluerit. Nemo igitur cogitet, vsque adeò peruersum intra se descendisse, vt suam potius scelestam conditionem, quam aliorum de se magnificam prædicationem: Suas, inquam, veras dotes, quam vulgi æstimationem, ac fortunæ fauorem asperderit. Modestiam si ex meditata animi moderatione assecutasti, laudandus es, Plumale, vt qui propriam indolentè verecundè exponis: sin minus, vituperandus, qui astute vulpem dissimulas. Illud aut omnium minimè nobis tolerandum aut dissimulandū, quod scelesti nomen me dico nomini prætuleris, ignominiosissimā appellationē, suspendio sæpè dignam laudatissimæ professioni cōparans. Etenim quicumq; eiuscemodi artibus & nominibus gaudēt, nihil honoris, nihil laudis, nihil præmij merentur: cum non virtuti aut vtilitati: sed plane vitij ac perniciēi publicæ nati sint. Quare suo te iure oīs professio medica proscribere, & ceu præposterum alumnū carbonē in perpetuam notam signare potest. Præterea vanū & impudens somnium est, quod de Generoso Comite Scipione narras: Nam sic consueuisti semper peregrinis vt tū testimonijs, quum familiaribus verè nequeas. Imò quis credere hæc potest, quando Canonicatum Cōuentus fluentia ante pauculos annos sollicitè petieris. Acquum porro fuerit accedentibus annis, multæ artis exercitationi fideique honores & conditiones amplas offerri, quod omnibus in omni scientiæ genere accidit, vt quò
sint

Ant longo rerum vsu exercitiores, eò honoratiores, maioribusq; præmijs inuitari solent. Sic in Italia, sic in Gallia, sic in Germania professores doctrina, artiumq; felicitate commendati liberalissimo stipendio alliciuntur. Sic item militiæ ductores egregij, de quorum virtute bellica, ac belli gerendi peritia, celebris fama est, magno ære studiosè ad res necessarias requiruntur. Sic quicquid vspiciam in toto orbe rarum aut præclarum, magnam principes viri sollicitant. Quapropter aut doctrinulam neglectam, aut conditionem oblatam ementitam effecredo. Quare age honorem schemate hieroglyphicis nobis depinge, & fortunam pariter in rota delineat ostende, cui frequenter honos, uti ais, qui virtutis quæ vaga sit, volubilis, caduca, momentanea, levis, variæ hodie vnum attollat, eundem cras deprimat: hodie res secundæ, cras aduersæ contingant, & velut æstu quodā sursum deorsum vices humanas iactitet, adeò ut nihil in rebus nostris sit perpetuum. Verùm ista potissimum cautione nostrâ ac temerè cõcupita, non in illa, quæ ratione nostra Deo gubernante geruntur: qualia numero incolumitatē, constantiam, fortitudinem, eruditionem, prudentiam, pudorem, integritatem, iudiciū, iustitiam, & eius sororem, fidem incorruptam, eloquentiam, veritatem, pietatem, in quibus solida felicitas posita esse debet. Et quamvis per naturæ corruptelam, atq; animi nobilitatem, nempe opes, imperia, voluptates, honores suscipimus, quæ sæpè indignis contingunt, & cupiditatem irascunt potius quàm expleant, haud quaquàm pro veris bonis à sapientibus agnoscuntur: siquidem hi nulla fortunæ mutatione, nullo euentu, nulla fortis humanæ iactura

stura mouetur, si vel fractus illabatur orbis, impavidam
ferient ruinae: quò sit vt omninò istos malæ fortunæ hor-
mines, aut infortunatos dicere non debeamus, quamuis
pro vulgari opinione, bonæ fortunæ non appellemur.
Tu igitur si prudenter veram felicitatem non approbas,
hoc est, quam Deus ad beatè instituendam vitam non ad
fouendam insolentiam homini dedit, diiudicare poru-
ses, atq; animo tuo moderatus, nihil amplius, sicut distu-
mulanter dicis, præter honestum vitæ alimentū, & con-
ditioni tuæ parem moderationē, ambiuisses. frustra nūc
fortunam ceu actionibus tuis æmulam criminareris, fru-
strā inutiles honores aucupareris. Vnde sapienter acer
leganter mihi cecinisse videtur Lyricus noster

Auream quisquis mediocritatem

Diligit, tutus caret obsoleti

Sordibus tecti, caret inuidenda

Sordibus aula. Et inferius idem.

Rebus angustis animosus, atq;

Fortis appare, sapienter idem,

Contrahe uento nimium secundo

Turgida uela.

Porro vtinam promissis diues schemata Hieroglyphi-
ca tua, in honorem explicasses.

CAPVT LXIIII. AENIGMATIS AT AD

ostentationem in uulgius Fedro.

SEdecce rursus ænigmata, vt verissimo nomine Aes-
chmatistes obscurissimus dici merearis. Nam qui-
cunq; rem omnibus cognitam esse volunt, eam quam si-
delissimè atq; apertissimè proponunt. Similiter te fecit:
se oportuit, si prodesse, non obesse: si iuuare non lædere:
si manifestare, non obscurare studiū tuum conatus fuisses. At

tur diuinare nobis licet, quibus modis tu sortem rote
insidentem, & sine pennis volatē docere nos volueris.
Certē magnifica doctrina Aegyptijs, non Latinis, nedū
Germanis celebranda. Quid igitur? I bone, quod virtus
tua te vocat, I pede fausto, Grandia laturus meritorum pre-
mia, quid stas? Aegyptios introduc, vt suo schemate sit-
cro honorem tibi conuenientem exhibeant. qui nunquā
anxiē vllius hominis amicitiam, Helio cantharorum vitam
sequitur, admisisti, qā domi latere, benē viuere existimas.

CAPVT LXV. QUANDO LATENTER DOMI
uiuendum, & quantoperē sibi amicus Fedro.

Certē felicitatis alicuius loco habendū ego quidem
censeo, non cuius ad arbitriū, quod est ferē liberta-
tem exponere, sed ita res suas cū matura deliberatione
cōponere, vt quando velit, & quibus velit, domi sit, nam
in humili fortuna sapē tranquillitas magna, vt benē
poēta dixit,

Crede mihi benē qui latuit, benē uixit, & intra

Fortunam debet quisq; manere suam.

Itaq; multorum hominum consuetudinē non laudo, nec
paucorū omninō probo: Nam hoc iniucundū ac terribilē
illud periculi plenum & onerosum, quare in primis me-
diocritatem amplector, iuxta consilium Hesiodi.

Μὴ δὲ πολὺ ξένον, μὴ δὲ ἄξενον καλέειδ', hoc est,

Neq; nullis sis amicus, neq; multis.

Vnde illud si rectē memini Catulli,

Si uitare uoles acerba quaedam,

Et tristes animi cauere morsus,

Nulli te facias nimis sodalem,

Gaudebis minus, & minus dolebis.

Ideirco prius diligendum, quā diligendum. Id ubi stu-
diose cum iudicio factum, inq; rebus dubijs cōprobatum
noris,

quía præcipitanter atq; irreuerenter pessimas ac maxime dubias medicationes ægris imperas, & artem sacratissimam illotis manibus tractandam suscipis, in qua, quod non temerè audes, cum tuis mysterijs, ac pudendis sceleribus? ut sicut superius apertè monstravi, non medicus, sed medicinæ violator & prophanator existas. Vult autem Hippocrates nihil temerè, nihil negligenter in arte tentari, neq; inconsultè quicquam comprobari, quia paruis multis interdum accumularis, magnus inde affectionū aceruus, ex ignauia, & contemptu nostro fit, quibus postea difficulter succurritur, quo vitio nihil ferè perniciosius in humano corpore committi potest, cum ex leuiusculo errore, ingens morbus, ex grauiori, mors ipsa, aut saltem morbi diuturna afflictio expectanda perferendaq; sit, 6. Epidemion. Similiter quid per Heliconæ tharos inferre voles nescio. Scio (ut in metabeos summo sistamus) Aegyptios, cantharos siue scarabeos ^{ἰνὸν} cultu veneratos fuisse, animatam solis, qui græcis ^{ἰνὸν} dicitur, effigiē putantes. Aiunt etiam solares radios scarabeo inimicos esse, quibus si vehementius imperatur, statim cæcum fieri ac commori. Tu igitur talem vitam proponens, & à Sole ac cantharo nomen fingens, exitium opinor ipse tibi vaticinaris. Nam quem a modo Solis radij scarabeos obcæcant & mox perimunt, ita tu quoq; ab Apolline medicinæ inuentore, quē græci, ut rui ^{φωσφορος}, id est, Solem appellant, obscuraberis breui, ut rui nulla memoria amplius apud posteros sit futura. Et est alioqui καὶ δαρος græcis infame vocabulum, quod latinis scarabeus dicitur, animal aspectu tetrū, odore tetrius, sonitu tetrissimum. Nasceitur in excrementis, hoc est, animalium stercoreibus, in hisdem viuit, versatur, oblectatur, deliciatur, nigro ferè colore lucet. Quid igitur his animalibus cogitari, nedum dici infamius, quid contamina-

minatus potest; proinde eorum si naturam sequaris, maliciosus eris, putidus eris, horrendus, obstreperus, infidiosus, ineptè laboriosus, odio plenus, vindictæ cupidissimus: & cum nulli omnino mortaliū prodesse queas, alijs bonis viris tragœdiam moueas. Sed hinc ab Heliocanaris, ad Galeni Lucernarios canes deflectis, quibus sane verbis nos prouocas, vt caninam faciendiam tuam de nouemus. Quid enim in vniuersum tentasti aliud, quam exercere maledicentiam? canes imitatus, qui postquam semel corium vinctum degustarint, haud facile inde absterrentur: Idem tu quum semel maledicus, nunquam vllius honestatis aut benevolentiae meminisse amplius potuisti. Proinde velut ille ad vomitum reuertitur, ita tu ad probra & flagitia semper detegenda relaberis.

CAPVT LXVII. FEDRONIS IMPROBA

maledicentia ueritate retunditur.

QUos igitur tu improbè canes Lucernarios appellas, viri medici laudati sunt, ac digni quibus micturientibus matulam porrigas, vtpote immortalitatem lucernis suis promerentes, qui vt se suosque agros seruent, ante diem librum cum lumine poscunt, & animum studijs rebusque honestis expoliunt: quando tibi tuisque pulchrum est, in medios dormire dies, & ad strepitum cytharæ cessatum ducere curam, aut cum domina meretrice turpiter, ceu canis immundus, viuere. Cæterum vis ne pauper manifestius lucernarios illos depingamus? Enimvero non magna animi intentione, atque indefatigabili inquirenda veritatis studio interdum noctuque hoc agunt, vt si quid in medicina obscurum, ambiguum, ieiunum, ignoratum, controuersum, aut minus explicatum attendant: inuestigent, exponant, illustrent, ad corporis tuendi curam

diq; necessitatem: Naturæ insuper in regendis animânibus ductum rationemq;, & quomodo naturæ ars subserviat, quos fructus proferat, quid possit aut nō possit, excellenti scientiâ persequentes: nullum diem, imō horam nullam prætermittentes, qua nō lineam, vt in proterbio est, ducant, aliquid abditissimarum rerum addiscant, Solonis sapientissimi græci sententiâ memores, qui senescens plura didicit: Ad quas consequendas est peculiari instinctu omnes inclinemur, attestante hoc ipsum Aristotele Philosophorum Principe, primo acteratio Ethicorum, & communi hominum sensu, attamen eò longè adhuc ardentius impellimur, quò animus ad optima quæq; discendi sit cupientior, ac penè de hominibus agris merendi flagrantior. Sed nescio, an in vllò hominum genere, in vlla professione (absit invidia, absit omnis æmulatio) magis necessariò aut vtiliter, quàm in medico & medicîna, quæ ars longa est vitæ nostræ comparata, Hippocratis vt verissimo, ita doctissimo testimonio, ad totius orbis ordines, ad omnem sexû, ad omnem ætatem pertinens, requiratur. Ad cuius perfectionem nemo peruenit, qui non perpetua ac continenti meditatione, cum multis lucernis, cumq; multo oleo vigilet, ingenium exerceat, rerum arcana contempletur, atq; ex his prouentus laborib; pares perscrutetur: vnde cum ad præsentés sanos & ægros artem sollicitè faciendâ, tum ad posteros, operas suas communicando, emolumentum peruenire queat. Conuenit autem adeoq; à bis mille annis, apud clarissimos viros, præstatissimos Philosophos pariter ac medicos, consentientibus vbiq; animis, receptum est, prædictas disciplinas à nemine plenius & verius tradi, quàm ab his, quos tu malignissimè traducis, irrides, ac contemnīs: quosq; in hunc diem nos ceu duces optimos sequentes, eorundem operas diurna versamus manu

manu, versamus & nocturna. Nunc opinor videre possis, nisi prorsus cæcus sis, aut maligno iudicio agiteris, quales sint Galeni equisones, quales lucernarum canes, quos timido potius latratu, quam villo morfu insequeris (& solent alioqui timidiore semper vehementius latrare) dum pugnis ac calcibus eniteris, dum acriter pugnas, scilicet ut solus in sterquilinio tuo emineas, & clamas. Sustine me parumper tibi caput demulcere Fedro, qui imperium fingendi tangendique alieni vlceris, & idem refricandi assumis. Dic sodes, ubi in cute integra, hoc est, solida doctrina, neuus vel vitium inuenietur? ubi deformitas in forma egregia, aut vultu Veneris? ubi in splende Sole obscuritas? Quæ & qualis innocentum esse potest accusatio? Quid vipsiam tutum, si innocentia habeatur criminosa? quæ poena inculpatis? quando singula, ratione ipsa iudice, integra, ex naturæ ductu, in medicina nostra dignoscuntur. Quid igitur mordicus Galeni Philosophi summi, medici summi mystas imperis? quid hos Muricibus, machinulis ferreis dolosis aculeatis, in commune odium inuidiosè excitans, comparas? quid in honestissimarum artium sectatores optimos allatras? nouam & inanem medicandi vimbram promittens, veterem stabilemque destruens (quasi verò remedia quædam nouam, artem facerent nouam) cuius animum, velut cœcosam latrinam, omnia penè vitia contaminarunt: cunctas conscientiam haud dubiè vellicant anteactę vitæ nequitiæ actiones. Proinde omnes minas tuas non pluris facimus, quam nucem viciosa: atque naturæ tuæ illuminationis fundamenta, quæ furiosus præceptor tuus Paracelsus, per afflatum & inspirationem tartaream posuit, non magis estimamus, quam dictionem inextricabilibus nodis circumdatam, aut cæcitatem multis tenebris obvolu-

uolutam: siquidem lumen naturæ verum, à rebus ipsi-
 oritur, quando sic eas cognoscimus, quemadmodum se-
 se nobis verè offerunt: Id autem fit, à sensib⁹ nostris: Sed
 quum hoc ipsum prorsus à vobis alienissimū est, prom-
 ptè quid, vel quantum illis tribuendum sit, intelligimus.

CAPVT LXVIII. LUMEN PARACELSICVM

quale sit, & eiusdem, ac Fedronis, in plerisq; Resuta-
 tio, cum pia ad uirtutes hortatione.

ESt ergo Paracelsicum Lumen, quod tu insanus ab
 eodem mutuasti, non à Deo, aut natura profectum,
 non ab hominibus edoctum: quod hinc constare liqudò
 arbitror: nam confusè varièq; de eo prodit, nunc illius
 autorem Deum faciens, nunc angelum, nunc magnum
 Mundum, nunc Cabalam, nunc euestra (quæ in aquis
 speculis, crystallis, vnguibus se ostentare, dormientes
 ac vigilantibus vt spectra apparere, & res omnes doce-
 re autumat) nunc Serpentes, nunc Magiā (cui soli mora-
 borum cognitionem affert) nunc cœlum, sydera, spiri-
 tus, siue horum fabros ac præsidēs eiusdem autores con-
 stituens. Ista quando mecum examino, nō possum aliud,
 per fidem meam pronunciare, quàm quod pietate atque
 doctrina insignis vir, D. Erasius, in altera disputationū
 suarum parte, & alij prudentissimi viri censent, ab im-
 mundis spiritibus vnā cum impudentissimis nugis, ad
 hominum perniciem, à nebulonum omnium pellimo-
 didimanasse. Semper enim is ebriosus in hoc certamē de-
 scēdit comitatus Achate suo, quem in capulo ensis con-
 tectum circumferebat, vtī superius, ex probatis testibus
 confirmauimus. Erit itaq; lumen hoc vestrum, impuden-
 tissimum mendacium, tartareæ tenebræ, Cacodæmonis
 opus, pijs ac veritatem sequentib⁹ omninò fugiendum.
 Macte igitur virtute quisquis es veteris medicinæ stu-
 diosus,

diosus, & Paracelsi furiosi, ac malè feriati Fedronis, im-
 proba malignitate contempta, veterem Medicinā mul-
 tis iam seculis, per vniuersam Europam, excultam com-
 probatamq; amplectere. Decet enim ingenuos animos,
 artem benè ad publicam vtilitatem ac necessitatem,
 inuentam traditamq; recipere, prouehere, extollere, &
 regere: vt quæ ad hominis vitam pertineat. Ergo in-
 te Fedro, vociferare quantū voles & potes, parie-
 tes rumpe, claudia, iura, periura, inuoca deas deosq; su-
 pernos & infernos, Saturnum, Iouem, Solem, Martem,
 Mercurium, Plutonium: lunonem insuper, Venerem, Mi-
 nelonem, Proserpinam: Nos solam veritatē agnoscimus,
 longissimæ vsurpatae artis professioni vim legis insi-
 gemus: nobis ac quiescimus, quibus patronis innixi,
 nullum iudicem formidamus aut recusamus. Et certè
 multò prastitisset te planè mutum, quàm ita argutū fuis-
 se, vbi in toto opusculo nihil præter impudentiam atq;
 meram insaniam ostendisti, cui neq; Melampus, nisi to-
 tius opinor iugeri, elleboro, mederi possit. Ergo satius
 est, vbi te tibi relinquendum, donec nobis corrodens
 tem, & erodentem ex saccharo liquorem, vel dulcem iu-
 cundumq; ex vitriolo spiritum elicias, quibus (modò el-
 lebori vsus inefficacior quàm vt ad sanam mentē reduci
 possis) potentia cauteria, ad malum radicētus euellens
 tum, conficiamus: Aut si ne hæc quidem suffecerint, ig-
 nio ferro ad ossa vsq; penetremus, si fortè vel stultitia,
 vel insania tua istis machinis cedat. Nunc demū excusa-
 tionem initurus, cur in Sophistas asperior, & cōnatē na-
 turæ modestiæ, & nostræ importunitatis causam dicis, ni-
 si quod prior læsus, ac præter modū exacerbatus, tam-
 quam coactus sis, modestiam paululum negligere, & ma-
 le feriatosq; insolentiam retundere: (quis enim ferat ho-
 rum supercilium?) Nam furor fit patientia sapius læsa.

Itaq; nemo secus quam oporteat atrocius Plurati Fedronis responsum interpretetur. Paulus vas electionis ad Philippenſes cap 4. modestiam noſtram omnibus hominibus notam eſſe vult, non modò amicis, ſed etiã hominibus. Hic ſi maximè dicas, nos noſtra immodestia ram aſperum calamum cõmeruiſſe, nunquam tamen re ipſa (tameſi fraudes tuas, impoſturas tuas, prodigioſa ſchemata, ac pernicioſa mendacia tua, apud quosdam nimis credulos ſubinde improbauerimus ac damnauerimus) id verum eſſe monſtrabis, quia te chriſtianum aliquãdiu tolerauimus, ſperantes temeritatem emendari poſſe, ab omnibus interim conuiſijs liberi. Quapropter ſi iram tuam in nos prouocauerimus, iniuriã tamen ſacraſſimæ arti publicè contumelioſam, neq; te facere, neq; nos eiũdẽ profeſſores accipere decuit, quando ſic temerariuſ, quàm nos proſtituiſ. Purga crimina, ſcripta ſcriptis argue: purga de te cõceptas hominum ſuſpiciones, purga calumnias, ne ſi diſſimulaueris, agnoſcere videaris. Interim pñ prudentiſq; fuerat, commiſſos errores (vt honeſtè ſi ſtrophas tuas appellem) corrigere, deq; iſ pœnitere, & ita accuſationes noſtras declinare, vt illud agens melior efficiaris: has autem patienter ferendo, forem animum vincendo manifeſtes. Verum neutrum tuorum, qui in alioꝝ nauis nimium oculatus rephens ſor es, in proprijs autem flagitijs cõtumelijs talpa ipſa cæcior, dum non animaduertas neminem niſi à ſeipſo ledi poſſiſſimum. Et nunc vtinam temet in tuearis, imoleras operas expendas, & quor iſ ipſis frequenter impunè vaneq; deceperis reminiſcaris, non patientiã tuam longam diceres, non inde furorem cõcitari hingeris, ſed reuerà pœnam meritis tuis condignam conſitereris, ac contorta haſtenus in nos maledicta cõmeruiſſe te agnoſceres, vt qui latentes ſilentesq; maledicentię tuæ ſtimulis vlt

lis vltro adoriri voluisti, quando sub vnus aut alterius
 occasione, in omnem professionem immanissimè sauis,
 damna scq; quicquid tuo palato ingratū est. Quapropter
 etiam Pontificum atq; Imperatorū priuilegia, quæ procul
 dubio in laboræ ac virtutum præmia, & fouēdis discipli-
 nae studijs, ab illis honorificētissimè sunt inuēta & con-
 cenderentur) conuellis, & per nostræ accusationis inui-
 diam, in maledicētiam erumpis. Sed age, tollantur illa,
 pro arbitrio tuo, quid in Republica aliud, quàm confu-
 sionem ordinū, & hominum barbariem videbimus? Imò
 quis virtutem amplectetur, præmia si tollas: velut rectè
 etit luenalis. Itaq; sapiēter illorum illustri autoritate,
 atq; etiam nū per durante solenni consuetudine, de pro-
 motionibus publicis, deq; earundem gradibus, interue-
 niente Academiarum sufficiente examine sancitum est,
 quemadmodum apud Iustinianum in L. Magisterij. C. de
 professoribus lib. 10. scriptū legimus. At tu cœu aper syl-
 uis singula benè instituta vastare laborans, huc atq;
 illuc temerè irruis, ad viuos testes, viua exempla, verita-
 tem ac iustitiā, si dijs placet, nos prouocas, interim men-
 dacq; atq; iniqui publici fauoris insimulans: quasi verò e-
 iusmodi arbitros aut iudices ego, meiq; similes refugia-
 mus. Imò cōstat tota dictionis meę serie, me nihil, quàm
 falsa dogmata tua, à ratione aliena, cum præstantissimorū
 philosophorū & medicorum consensu, ex diametro pug-
 nantia aperuisse, & actiones tuas improbilissimè exerci-
 tis, manifestis historijs, viuisq; testibus ostendisse, quib;
 omnibus, notis pariter ac ignotis indubitatam fidē faci-
 mus, quid de te sentiendum, aut qualis responsio aut ex-
 causatio à te recipienda sit: vel qualis vir, apud homines
 integros, iudicandus, qui ex eodem ore calidum & frigi-
 dum, dulce & amarum effundas. Vnde id effecisti, vt nec

Vera dicenti, quod tibi religio est, quis vnquam credere velit. Tollat igitur te, qui non nouit, nam scio nunquam notorum quempiam virum bonum id facturum, adeo enim ex maleuolentissimo atq; vanissimo calamo tuo innotuisti, vt omnes veritatis amantes te velut viperam fugiant, & venenum pestilentissimum oderint. Proinde si adhuc aliquid in te probitatis, si virtutis quippiam, aut animi virilis, prodi in theatrum medicum, mi Fedro, progredere in conspectum integri viri Rhenensis, pedem pedi, os ori, calamus calamo confer: teq; si potes a mentis vindica, vt tandem mente incontaminatus, animoque purus, & saniori doctrina correctus, bene merearis de proximis, vt tandem in beatorum consortium recipiaris: quod tibi largiri dignetur, per gratiam omnipotens pater, in filio suo lesu Christo Domino nostro Amen.

(.:.)

F I N I S.

E C L O G.

Errata hæc restituere ante lectionem Eclogæ. In litera LI folio 1. facie 2. uers. 3. pro Nulla lege Nonne. folio 2. facie 1. uersu 16. antea ibi facie 2. uersu 16. hos. folio 4. facie 2. uersu 8. discutiunt.

ECLOGA FEDRO, SCRIPTA AD

DOCTISSIMVM MEDICVM. D. BER-

NARDVM CRONENBURGVVM.

Autore Petro Reidano Dauentriensi.

Menalcas.

Personæ.

Aegon.

Aegon.

Ecquid agis uiridi solus proiectus in antro,
Dumosa pendere sinens de rupe capellas?
Trendentes inter salices, ubi Rhenus oberrat
Cinctus arundinibus creberq; palustribus uluis.

Menal.

Ecce ego, et patrijs exactus finibus Aegon,
Herbiferos colles, et florida rura reliqui,
In quibus argutas inflaui pastor auenas.
Nam nostros deuastat agros, camposq; feraces,
Mare populatricem cogens in bella cateruam,
Vngula crescentes cuius modò proteritis herbas,
Maturam et segetem, refecandaq; farræ colonis.
Nec minus pecudes ferro grassatur atroci,
Nec minus agricolas, armentorumq; magistros.
Quid memorem subitis captas incurfibus urbes,
Funditis infanda quæ proditione ruerunt?
Vertitur ante oculos lachrymose cadis imago.

Aegon.

Heu sortem indignam, quod te fera monstra fugârunt,
Teq; coegerunt patrios mutare penates:
Mæ iura dabas pecorum legesq; magistris,
Atq; armenta casis suberant lectissima uestris,
Quin tibi plenus erat uarij; leguminis hortus.

Menal.

Impius at nostros iam miles habebit agellos,

Barbarus & segetes? en quò fera praelia ciues
Egerunt miseros, en quòs consequimur agros,
Iam furor est Martis, nostri solatia ruris,
Impia sacrilegi prædataq; militis uxor.
Sed toleranda animo fors est tamen aspera forti,
Si qua dies possit tantos lenire dolores.

Aegon.

Tu quibus interea fallis tua tempora curis?
Nam scio te, aut herbas solitum, aut decerpere flores,
Atque inferre humili, sero sub uestpere tecto,
Herbarum uigili scrutantem indagine uires,
Dum si me attendant uirgulta tenella capellæ.

Menal.

Huc inter iunctas nemorosa cacumina fagos
Assiduus uenio contentus paupere sorte,
Et de Iunipero stillantes urgeo lymphas.

Aegon.

Mirabar tanta tibi quid ferrugine frontem
Immodicis labor in studijs prætexeret ingens,
Dum facis inflatis calidum carbonibus ignem.

Menal.

Non finis esse tui similis salibusq; iocisq;
Ut recrees animum curis mordacibus ægrum:
Atq; ego mirabar tua quid palloribus ora
Immodicis labor in studijs prætexeret ingens,
Dulcia continuas ueterum dum tempora libris.

Aegon.

At quis te docuit sic elicuisse liquores
Quæso, per angustos uitreo de uase canales?

Menal.

Si quando magnæ succedo mœnibus urbis,
Birckmannum raris insigniter artibus auctum
Alloquor, & uideo naturæ arcana sequentem,

Mira

Dira mihi Chymicis memorat super artibus ille.

Aegon.

Tunc etiam Chymicas artes sectare Menalca?
Officij metas mihi transilisse uideris
Mandati, quoniam pastorem pascere pingues
semper oportet oues, deductum dicere carmen,
Vae medicis linguenda uiris, qui talia curant,
Huc nisi sacra fames fului te compulit auri.

Menal.

Non, sed noscendi me traxit ad ista cupido,
In modo possideam uite quorum indiget usus.
Hoc mihi sufficiet, nec opum me cura fatigat.
Sunt alijs pario suffulta marmore sedes,
Mihi sat erit modico congestum cespitem culmen,
Et breuis, et Domino qui credita reddat, agellus.
Ille erit, o Aegon, campi mihi diuitis instar,
Inuere tacitos naturae discere motus,
Et iuuat illius clausas irrumpere seras.
Appellat has nuper medicus Rodochus ad oras,
Adhuc naturae sua qui promittit apertam.
Nescio quae, in lucem nostro sermone daturum.
Huius amicitia mihi si contingeret uti,
Tum, vel fortuna renuente, beatior essem.
Credo equidem (nec uana fides) genus esse uirorum,
Maxima qui docto mysteria pectore claudunt.

Aegon.

Dante Theonino, procul hinc, procul este profani,
Vos quicumque homines doctosque bonosque notatis.
Et tuus Fedro nimis atro felle madentes,
Tristat, mihi crede, sales, dilecte Menalca.
Tanquam alij medici telluris inutile pondus
essent, Hippocratis placitum quicumque sequuntur.
Et natura parens sua dona tulisset in ipsum

Omnia

Omnia, nec quicquam reliquis inimica dedisset;
Profectura nihil potius commercia linque.

Menal.

Parcius hæc medico tamen obijcienda memento.
Sensibus oro tuis quæ dicam uerba reponas.
Iudiciūq; aliud multò præclarius Aegon,
De Fedrone feres, nobis reuerenter habendo.
Nuper ego Rheni secessus inter amœnos
Errabam, uitreo tellus et rorem adebat.
Grata salutabant orientis lumina Solis,
Dulce uiatori solamen mane uolucres:
Cum ueniens ex urbe domum Fedronis habebat
Scriptum, quod modico sibi fortè redemerat ære,
Ille mei Corydon custos gregis atq; minister.
Proh, me quò rapuit mirantem singula Franco,
Nec placidam requiem dedit admiratio membris:
Somnia mirum hominem cernendum sæpè reportant,
Mœnibus his, quantus, nescis successerit, hospes,
Quem sese ore ferens, quàm forti pectore Fedro,
Heu quibus ille fuit fatis iactatus, et usquè
Quàm fausto magnos euulsit Apolline morbos,
Et quot se in uita terras lustrasse canebat,
Quotq; homines uno premerent qui crure Charontis
Nauigium, saluos Stygia de ualle reduxit:
Et rebus Chymicis ad opemq; potentibus herbis,
Quos desperatos alij tamen esse ferebant.

Aegon.

Hoc etiam capras pascentes inter et hœdos
Voluebam nuper frondente sub ilice scriptum.
Quæ Fedro chartis mandat, si credere fas est,
Ile sui similem toto uix orbe uidebit,
Teutona quo Rhenus secat arua rapacibus undis.
His equidem chartis, pretiosas trinuimus horas,

Nulla sed utilitas redijt, neq; fructus ab illis:
Nulla Machaonia mihi lux affulsit in arte,
Omnia cum densa caligine tecta uiderem,
Nec quorūp̄ notiorū ne cognoscaris ab ullō,
Vider sum Fedro, non Oedipon esse putato.
Inuolentem iras, & colla superba tumentem
Adsumus, atq; inhonesta malæ conuitia linguae,
Epigrammāq; suos flatus, moresq; sinistros,
Necquiq; sibi solito, uerbisq; tonantem.
Commendare solet ueneranda modestia doctos.
Preconem laudum, uitio datur, esse suarum,
In reliquos ignominij & nocte premendo,
Ludere ad cœli sua facta uolubilis orbes.

Menal.

Uane tu sandi cum libertate profundis
De Dominis, quorum nomen sinus ultimus orbis,
Sub occiduo condens iubar æquore nouit,
Exorientiq; diestales tibi carpere tutum est?

Aegon.

Cur non esse putas ex omni parte beatos
Doctos, ut nūq; obnoxia pectora non sint?
Non hoc Fedronem Musæ docuere modestæ,
Non hoc Castalides, quibus inuentricibus artes
Resonat resonant sublimia tecta scholarum.
Sed licet ingenuus mansuescunt corda per artes,
Mordacibus in cultis animi de sede fugatis.
Non ego mordaci proscindam carmine quenquam,
Nec adeo nostro pudor est depulsus ab ore:
Nec uicinas abstineant manes uiolare sepultos,
Nec phone exagitat rabido quos atra furore:
Cassia lacepsitos calamo nos instruet æqua,
Nec cineres, diuine, tuos patiemur inultos

Hippocrates, pietas pro uobis induet arma.

Menal.

Cur ais haud Musas illum erudisse modestas?
Nulla putas igitur Fedronem adijisse Lycea,
In quibus Aonides concentibus aethera replent?

Aegon.

Non puto, namq; ego te paucis aduerte docebo.
Non hunc in sacris Musa nouere Lyceis,
Nec quisquam, meruit qui in castris ara Dearum.
Sed tamen interea Plumbimo nomine dictum
Gymnasium, toto nullum quo notius orbe est,
Insigni coluit studio Rodochæus, ibidem
Egregius morum grauium uitæq; magister
Gymnasijs rexit latus Grobianus habenas,
Qui mihi respondit super hoc Fedrone roganti,
Quod sibi discipulus nunquam melioribus aucto
Ducere donarit uictoria læta triumphos:
Quam Fedro fuit hic, & nescio quis fuit alter,
Noctua cui clarum speculo dedit addita nomen.
Hi duo perpetuo repetebant læta, tenerent.
Otia dum reliquos plumosi mollia læsti.
Præcipuo hæc urfit præcepta labore magister
In sanam euomerent scurrilæ uerba bonorum,
Deprimerent alios doctos calamoq; styloq;
Efferrentq; suas ad Olympica sydera causas,
Vt uenarentur popularem rectius auram:
Illinerent tenui sua facta illustria chartæ.
Splendida proferrent uanis mendacia linguis,
Rarius & ueram curarent edere uocem,
Vt nullum similem sibi gestis esse putarent.
Sæpè frequentarent aulas, & limina Regum,
Illic ut melius uanissima quæq; uiderent.
Spumantes pateras haurirent semper, & auro.

Large

Large proluerent sitientia viscera pleno.
Quid referam uarias, docuit quas nectere fraudes?
Quoniam erit merito nostra modulandus auena,
Hæc propter magnus Rodocheus gesta, Menalca?

Menal.

Ha, ha, hæ, dicas ubinam Grobianicus heros
Tunc discipulum docuit Rodocheon, & illum
Nostra cui clarum speculo dedit addita nomen?

Aegon.

Vrbs antiqua fuit, Plumbini habuere Coloni
Mæneus, hanc nescis? fama est notissima terris,
Gymnasium hic statuit Grobianus, & atria Musis,
Sunt barbaries, cum rusticitate, leuisq;
Ambitio, Ebrietas, lactantia, mobilis Ira,
Et non Impietas, Derisio, Linguaq; mendax
Heu stulte ducunt ibi tempus in omne choreas,
Rustica & incultis modulantur carmina plectris.
Barbariesq; sunt hic pia numina fontis,
Rustica & incultis modulantur carmina plectris.
Barbariesq; locum præses tenet una supremum:
Et pudiosa cohors, Heliconiadesq; puella,
Hic quoq; Barbaries fontes odiosa reclusit,
Ora rigat uatum quibus arida facta suorum.
Tunc Rodocheus aquam Franco bibit, alter eodem
Fonte sitim, paulo quem diximus ante, leuauit,
Quos inuit pigre sordes haurire lacunæ,
Imposuit latice dum non libare liceret.
Numeros iuuenes terrarum ex omnibus oris,
Ad se huiusce loci sedes allexit amœnas:
Nobilis insignes huc Istula mittit Ephæbos,
Hæc procul auroræ roseo surgentis ab ortu,
Favones arua etiam uisuri rustica quærent.
Hæc iter accelerat numerosus & accola Rheni,

Balthica permensi ueniunt huc æquora Cimbræ,
Et qui Saxonicum procul hinc remouentur ad Albim,
Tantus ad eximij est Grobiani limina cursus,
Discit ibi obscuras artes linguasq; iuuentus,
Quis tibi nunc retuli, numen uenerata Dearum.

Menal.

Mira mihi narras, schola sic hæc floret ut olim
Cecropiæ ueterum uiguerunt tempore Athenæ,
Scilicet externis procul è regionibus ingens
Huc ruit, & sequitur Grobianum turba Magistrum:
Ast ideo carpit Fedro fortasse uetustos,
Nostra quod ætatem quondam latuere priorem
Pharmaca docta, recens quæ iam Paracelsus in auras
Aetheris eduxit, scrutator acumine pollens.
Talia posteritas facundo sera Galeno
Non accepta refert, Chymicos quid dicere furnos
Est opus, hoc idem nunc restaurauit & auxit,
Vnde salutiferum fabricantur plurima in usum,
Dum toties rutilus fornacibus ignis anhelat.

Aegon.

O nihil hoc refert, habet & sua dona uetustas,
Hæc igitur medico non extirpanda recenti,
Vt labor, ut studium est summum Fedronis, & ardor.
Quis benè restituet fractas in pristina uires,
Hauserit ante nisi ueterum præcepta medendi?
Æui sufficiet minimè solertia nostri.
Captus amore uelit si quis tamen hæc quoq; nosse,
Ingenijs exprompta nouis medicamina laudo.
Vtq; alios taceam libros, dic queso Menalca,
Abstruso quisnam positos in uiscere morbos
Monstrauit signis diuinius alter ab illo,
Quis melius docuit comprehendere mente Galeno?
Ergo suis quicunque probant applausibus illum

Immerito dicentur ^oui rationis egentēs.
 Diuino Hippocrati solennes græcia ludos
 Decruit, patriæ sic admirata parentem,
 Nulla tot uasto quoniam reuocasset ab Orco:
 Huius amatores patientur tanta superbi
 Pedronis Chymici fastidia semper & iras?
 Testis Agrippina est, & testis turba bonorum,
 Quam bene de uulgo meritis Croneburgius agro
 Vique sit, & medica præcellens Echthius arte:
 Hic pietatis honos, meritorum gratia talis
 A Pedrone pijs senibus referenda Menalca est?
 Vtrum potius mecum miserabere sortem.
 Hic supercilij nimium granioris honorem
 Alii Franco, & ne sic elata fronte superbi,
 Hic bone uir proprio nimium confide colori,
 Lilia finiteant hodie, cras flaccida languent.
 Hic agnosce uiros te non Rodochee, minores,
 Doctrina & pietate graues, senioq; uerendos.
 Despecti tibi sunt, nec qui sint querere curas,
 Alio Pedro, Fedro, quæ te dementia cepit?
 Superbi tuus Hippocraten Paracelsus, & eius
 Expoluit latè sensus breuitate patentes,
 Inq; suis oculis hunc amplo gessit honore.
 Cur hunc ergo par as extinguere inanibus ausis?
 Atque ita das populo uultum sublimis, ut eius
 Affeclar Dominis substernere cruribus optes?
 Reclarè Cicero Latine facundia linguæ:
 Chapus ut uitij degat cuiuslibet experts,
 Quæ in uitam alterius petulantius ora resoluit.
 Cur non & sinis hos illasam ducere uitam?
 Cur in Doctorum tam nomine cernis acutum
 Quam aut aquila, aut serpens Epidaurius usq; tuentur?

Crimina suntne bono pro nomine Franco ferenda?
Laferunt aliquone prius te crimine? quare
Doctores petis ergo pios ius præter & æquum?

Menal.

Si medicos, Aegon, uerbis lacerârît amaris:
Namq; (fatebor enim) non his iniuria parua
Est illata uiris Doctoribus: attamen illi
Ignoscas, si fortè dolor collectus ab ægris
Acria dictârît calamo conuitia seuo.
Nescio quæ titubante animo non sponte, sed altis
Expugnata malis, odio languoris iniqui.
Si mens cæca fuit commota, & bile furenti
Errauit si fortè dolor: tum lingua locuta est,
Quorum pœnituit sedatam postea mentem.
Non uesanus adegit amor, non liquor iniquus,
Ne scribendi ipsi ueniat tam dira cupido.

Aegon.

Haud isto possunt Rodochæi dicta colore
Defendi, potius uerum fateâre Menalca.
Consulo ut expurget multam per pharmaca bilem,
Nauigio Anticyras uel conueniente sequatur.
Siccine uaniloquis potuit uox improba uerbis
Tam diros uomuisse iocos, reiecerit unus
Tot quoq; congestos noctesq; diesq; labores?
Siccine doctiloqui spernentur scripta Galeni?
Ab facinus crudele premetur litera diues
Et poterunt haurire aures, nec parcere honori
Lingua suo, meritumq; operis seruare decorem?
Hoc opus æternum ruet, & tot dogmata clara
Contemnet tam lingua nocens, tam perfidus error?
Noster Apollo ueta, Musæ prohibete Pelasgæ,
Vester enim medicis hic uixit miles in armis
Vester erat docilis facunda per arua magister:

Huc huc Pîerides desertis Phocidos hortis
Tendite, & illius per amœnis cantibus ora
Obstruitote, suum quæ deseruere pudorem.
Vel quod si placeat redolenti baccare frontem
Cingite, ne possit medico mala lingua nocere.

Menal.

Ergo si allusit malè, corrige, namq; solebas
Altor canna semper bonus esse palustri,
Doctorum resonare docens & nomina syluas:
Tare, Cronenburgus qua traxit origine nomen
Canta quæ solitus si quando armenta uocasses.

Aegon.

Si tibi Doctorum cognoscere nomina tantus
Est amor, expediam paucis, & singula pandam
Ordine, namq; mihi sunt hæc iucunda relatu,
Hortanti postquam tu me nunc uoce lacesas.

Menal.

Incipit, sed nobis ne fortè loquentibus obsit
Tibi, his mecum succede nigrantibus umbris,
Arbor ubi densis umbracula frondibus adfert,
Atque ubi flore sinum tellus balante coronat.

Aegon.

Tenderet Aonias postquam Croneburgus in arcès
Tyro nouus, teneris & pubescentibus annis,
Difficilesq; iret, uia quos secat inuia, cliuos:
Nam tamen abstinuit coeptis puer impiger istis:
Alit, ingredienda uia est, qua me quoq; possim
Tollere humo, & uictor uolitare per ora uirorum,
Quamuis principio flexis ambagibus obstet.
Tortalia non segnis superabo molesta laborum
Per duros casus, & tot discrimina rerum,

Maluit

Maluit hoc pacto uirtuti assuescere pulchra,
Quam miserum semper degens inglorius æui m.
Mente laborifera nunquam tentare quid alti m.
Vt faciunt homines, quos fœda ignauia cepit,
Fuci degeneres, & pondera noxia terra.
Ergo studens omni se cura exercet, & urgens
Propositum, uigilat nocturni ad luminis ignes.
Luce & discutiant alma redeunte soporem
Matutini auium celsò sub culmine cantus.
Et rarò meminit libris decedere, fessos
Tingat equos Phœbus nisi gurgite mersus iberò.
Tantus amor laudum, noscendi tanta cupido est.
Dumq; hoc affectat sudore Heliconia Tempe,
Vngula quadrupedis quibus undam nota reclusit:
Sepè pedes teneros per scrupèa saxa uolutos
Obsita per dumis, limosaq; pascua læsit.
At procul ærio residens in uertice montis,
Calliopea errare suum cùm uidit alumnum:
Perge alacer, dixit, laudum sic disce mereri
Præmia, quæ tibi sæcla dabunt longissima uite.
Et ne cede malis, sed contrà audentior ito,
Atque ita disce puer uerum Croneburge laborem
Virtutemq; tuus te dextera nostra periclis
Defensum dabit, & magna inter præmia ducet.
Postquam defunctus fueris sudoribus istis,
Arce manet nostra uinctura corona capillos.
Iamq; tibi monstrabo iter, & sacra ostia pandam,
Conspectum ut citius possis attingere nostrum.
Edocuitq; uiam quæ recto tramite duxit.
Difficilem tamen inuentu flos multus obumbrat,
Frondibus & densis Heliconia laurus opacat.
Ille autem ueterum uestigia certa sequutus.
Ingentes animos sublimi in pectore versat.

Ut quondam miles, dulci cui praelia fama
 Cognita, sed campo nunquam spectata cruento,
 Alius ingreditur, gaudetq; insignibus armis,
 Na sese his tentat, cedentesq; irritus auras
 erouocat, ingeminans ictus, pugnamq; laeessit.
 lamq; locos ueniens ubi Pegasis unda susurrat
 pingues à rupe uoluta per agros,
 Ardua conscendit Leto fastigia gressu:
 Postquam nunc illi matura adoleuerat aetas,
 Tum uero lauro cinctae Parnasside Muse
 Antestabantur solenni gaudia plausu,
 Dancebantq; suas diuino more choreas.
 Nunc uero Phoebe chorus assurrexerat omnis:
 Tu ades, o uir docte, et fortunate laborum,
 Duxerunt, paucos sic uexit ad aethera uirtus.
 Accipe quam tibi in ARCE sacra CRONEBV RGE CORONAM
 Terimus, tua qua redimimus tempora Letae.
 Nec factum nostro sine numine crede, parentes
 Ut tibi tale darent puero, Doctissime, nomen.
 Accidit hoc nobis sic inspirantibus, olim
 Lenius plenum prauidimus affore tempus,
 Nostra sera tuos ut in ARCE perennia crines
 Ornarent, et sicut in his VERNARE uiretis
 Cantha uides, ita tu BERNARDI nomine dictus
 Inter perpetuo VERNABIS flore peritos.
 Tu medicas adhibere manus, herbasq; salubres,
 Domant, miserosq; agris auertere morbos.

Menal.

Haec allusio grata magis Fedronis abusu.
 Sic allude uerecundè, nec pungere acutis.
 asseas spinis, et conciliabis amicos:
 Te cantante uides Faunos Dryadasq; Ferasq;

Ludere, & aërias motare cacumina quercus.
Insonuere caue, gemitumq; dedere cauernæ
Rheni, qui caput è flauentibus extulit undis,
Frondoseq; notans in fagi cortice uersus,
Sapius ad nostrum dixit cantabitis amnem,
Fluctibus & madidum rursus caput abdidit altis.

Aegon.

Illorum semper celeberrima gloria uiuet,
Vt totum latis orbem circumuolet alis.
Donec in occasum roseo uoluentur ab ortu
Sydera, donec erunt latices Aganippidos undæ,
Inuidia tristi rumpantur ut ilia Momo.

Menal.

Iam Sol auricomus curru permensus Olympum
Suscitat è celsis maiores montibus umbras,
Obscuratq; ignes stellarum Luna minores.
Si libet ergo meis succede penatibus Aegon
Hic ubi dego inopem sub paupere culmine uitam,
Sunt lixata mihi mediocribus oua fauillis,
Cereæ uimineis habeo quoq; pruna canistris.

Aegon.

Si cupis hac tecum requiesam nocte, uirenti
Fronde super, tunicis sunt poma recondita nostris
Castaneæ & molles, quas hic coenabimus ambo,
Iam quia rore madent undæ cum floribus herba
Atq; tegunt altos nocturna crepuscula montes.

HÆC Doctor Croneburge tibi cecinere Menalcas
Atq; Aegon, pelago dum seuit aquosus Orion,
Que mihi Iuliaci Mons Principis otia fecit.
Viuiere si possem minus infelicibus annis,
Bellaq; cum prædis cessarent, atq; timores,
Inuida nec tacito confectum cura dolore

Cogeret ætatis durissima tempora nostræ
Cæpe queri, & miseros nequicquam ducere fletus,
Pastorum canerent meliores carmina laudes
Quæ Croneburge alios legere & celebrare iuuaret,
Tum mihi iucunda uer esset amabile uitæ,
Arbitrioq; meo tempus posuisse liceret:
Insitan & sequer uestigia nota parentis.
Tunc grauius tacitis mens carpitur anxia curis,
Et fugit interea celeri irreuocabile passu
Tempus, & ignaui subeunt melioribus anni,
Quodis semel perijt prohibebunt fata reuerti.

Am e

INDEX

INDEX LOCUPLETISSIMVS

RERVVM AC VERBORVM HVIVS OPERIS.

A.		
A cademias nostras ridet Fe-		106.107.108 quomodo eadem
dro	fol. 38	ibid.
A ctio corporalis cum mente diuina		differant
nihil communicat	61	alterantia tertia facultate & adita
a ctionum noxae duæ sunt differentie		proprietate
primæ	97	alteratio humoris generantis mor-
a dami Bodenstein Paracelsicæ impo-		bum
sturæ quatuor	156.157.158	alteratricis facultatis munus
a dami Lonicerus stipendiatu Fran-		alui deiectio
cosfordianus Medicus	158	amantis sui præclaræ uirtutes
a dami primus humani generis pa-		amicitia uera rescindi nõ potest
rens quicquid in orbe creatum		ἀνάλωσις apud Philosophos
fuit intellexit, & eorundem ui-		anatome Galeni ridetur, & defen-
res omnes nouit	1	45.45
a ër celeriter et promptè corpus no-		tur
strum alterat	92	animalium sanguineorũ partes one-
a grotantium hostes, naturæ inimici,		nes ex sanguine magis generan-
sæpè eorum ministri sunt	16	49
a ëstatis calor spiritus & humores fo-		tur
ras euocat	59	animantium Analogia
a etatis priscae cum nostra collatio	13	animantium uitæ causa
a gricola circumspectus, & ignauus		anima animosa Galeno
19		animalis facultatis sedes, in cerebro
a lexi Pharmaca	108	77
a lexi Pharmacorum uis, in ueneno-		animalium actionum noxae sunt tri-
sis affectibus	115	plices
a lterantia quæ intelligat Fedro	106	anima quid medico
a limenta chylum gignunt	81	animæ facultates tres in nobis desti-
a lterantia, & quæ in ijs obseruanda		gnantur, naturalis, uitalis, ani-
		malis
		animatorũ ab inanimis absoluta diff-
		ferentia
		anima-

I N D E X.

animalia & stirpes uno calore continentur Aristoteli 57
 anime nostrae immortalitas unde quodammodo cognoscatur 63
 anime sublimis substantia siue essentia Galeno ignoratur 72
 anime tres partes, naturalis, sensitiva, intelligens 72
 anime tres partes secundam præstantissimos Philosophos, quas substantia sedibusque disclusit Galenus 73
 anime uel spiritus inuisibiles quatuor sunt Paracelso 54
 anime uirtus aut potentia diuinitatis particeps 61
 animi motus corporis temperaturam sequuntur, teste Galeno 93
 animi perturbationum sex primarie differentiae, quibus aliae omnes subsuntur 93
 animi uoluentes motus qui 93
 animi malitia & detestatio 108
 animi bene instituta non negligenda, aut contemnenda 118
 animi plethorismus quid sit 112
 animi omnis persecutor est sui orationis 30
 cinnamomi uires 183
 cinnae summa monarchia Paracelsi 151
 cinnae in Platonem subinde in-

surgit 109
 ars quatenus, & quomodo fortune præferenda per exempla, demonstratur 19
 arteriae cordis motum emulantur 69
 artes ad humanitatem pertinentes sic tractari debent, ut à discentibus intelligantur 25
 artes omnes ex notione finis inuentae sunt 5
 artes omnes liberales domi discuntur, præterquam Medicina 192
 artis medicae antiquissima principia 11 certitudo 20 constantia, diuturnitas ibid. Inuentores, Necessitas, Præstantia 11 Artis medicae partes, differentiae, finis 11
 asclepiadis error, in purgantium medicamentorum facultatibus 52
 attractricis facultatis munus 75
 augustani Senatus nobile institutum, in examinandis Pharmacopolijs 21
 auri chemici paradi plures sunt promissores, quam artifices 184
 auri essentia Fedroni 183
 aurum & eius essentia idem sunt 183
 aurum potabile Chemici mentiuntur 184
 aurum resolutum præcipuae facultates, in prolonganda uita 185
 author Fedroni palmam offert, si uera

INDEX.

conscientias bonorum uirorum one-
rat Fedro, ipse interim plenus
scelestissime uanitatis 150
consilijs multis in rebus magnis uten-
dum 117
contenta præter naturam, in corpo-
ribus nostris euacuationem po-
stulant 110
contenta quæ dicantur 110
contrariorum contraria sunt reme-
dia 10.38.103.105
cornelius Agrippa de triplici magia
scripsit & commentaria, in ar-
tem breuē Raymundi Lullij 209
corallium per Chemiam resolui po-
test 184
corpora apud medicos triplicia, sa-
lubria, insalubria & neutra 7
corporis curandi natura perspicua
da 72
corporis partes duplices sunt, simi-
lares siue simplices, & instru-
mentales siue compositæ 50.87
corporis partes singulæ proprium
alimentum alliciunt 75
corpus εὐκτατον. i. temperatum 48
corpus intemperatum ibid.
corpus nostrum continuis alteratio-
nibus obnoxium 14
corpus nostrum propria sedes spiri-
tus est, qui basis fundamentum et
primum est instrumentum ani-
mæ, eiusq; facultatum 61

cor spiritus uitalis fons, caloris in-
nati custos, arteriarum initium,
pulsuum origo 69.76
cor uite principium & ultimum ib.
κρῶταq; ueteribus Medicis, &
nostris quæ uocentur 48

D.

Deleteria quæ
Demosthenes & Cicero ora-
tores optimi 13
dæmones & homines ex eodem sym-
bo consistunt Paracelso 54
diuitiæ non semper optimis contin-
gunt 230
dolores uehementes & continui ui-
res labefaciunt 98
domi manere Philosophi & pietatis
studiosi debent 223

E.

Elementa aliter quàm nos con-
stituunt Paracelsus 55
Elementa calida aut frigida nihil ac-
gunt, sed operatur in ipsis sal,
iuxta Paracelsistas 49
elementa communia 53
elementa corporalia sunt, sed in ef-
sentia sua spiritus Paracelso 53
elementa duodecim Paracelso sunt
increata, & æterna 54.194
elementa non faciunt qualitates, aut
complexiones: sed metallica ex
ipsis pronascentia 53

Errata 202.242

INDEX

elementa non sunt corpora Paracel-		elementorum nomina uaria, apud	
so		Paracelsum	55
elementa propria	53	ἐντάλεια	46
elementa primarum qualitatum no-	49	essentia Græcis οὐσία dicitur, &	
minibus uocantur, & illorum		quid signet	183
qualis mislura, temperies, uel		euacuandorum humorū utilitas	110
iusum temperamentum appella-		euacuationum multa sunt genera	112
tur, cuius nouem differentie con-		euacuationum multæ differentie	110
statuuntur	46	euestra Paracelso	242
elementa quatuor ex nihilo, solo uer-		excrementa quæ sint	110
bo Dei creata sunt ab initio, a-		excrementorum inspectionibus qui	
pud nos tamen pura & imper-		morbi dignoscantur	143
mixta non habentur	46. 55	elementorum principijs qualitatibus	
Ab ijs inter se permissionem con-		respondentibus, omnia sim-	
cretis omnia simplicissima gene-		plicia corpora, in hoc orbe, con-	
rantur, & occidunt	46	dita sunt: & omnia naturæ ope-	
elementa quatuor homine moriente,		ra peraguntur	47
in naturam suam recedunt	196	excrementorum triplex diuifio	97
elementa singula continent creatu-		exercitij nimij incommoda	57
ra ratione præditas & ijs ca-		expultricis facultatis munus	76
rentes	53	F.	
Existertum est, quibus ex his,		Facultas animosa Galeno	77
patefacta sit uia, ad salutē, apud		Facultas animalis in cerebro,	
Paracelsistas	ibid.	Naturalis in iecinore, Vitalis in	
elementa sunt rerum matrices Para-		corde constituitur	73
celso, & Fedroni	53. 193	Quomodo simul conueniant &	
elementarium qualitatum cognitio		afficiantur	73
quatenus, & quare Medico, ne-		facultas naturalis altrix dicta ordi-	
cessaria	195	ne prima est: uitalis secunda: ani-	
elementa quatuor sunt omnium rea-		malis tertia: harum trium fun-	
rum principia	81	ctiones, & dignitates	73
elementi uocabulo turpiter abuti-		facultas quid sit	71
tur Paracelsus cum suis	54. 193	facultas ratiocinatrix	78
		Nn	
		facul-	

I N D E X.

facultates animæ tres	73. 114.
Earum singularum functionum dignitates & generationes	74
Quomodo trifariam ledatur	114.
Illæse conseruandæ intuenda uas letudine	114.
facultates tres principes corpus nostrum gubernantes	67. 68. 70. 114
facultatis animalis sedes, & instrumentum est cerebrum	77.
Eiusdem functiones	ibid.
facultatis naturalis functiones	75.
facultatis siue functionis naturalis tres partes præcipuæ	74
facultatis uitalis functiones	76. 77
Eius necessitas	77
facultatium substantia & salubritas in quibus consistat	112
fama semper tuenda	in præfat.
Eius tuendæ conseruandæq; causas, pleriq; omnia in discrimen posuerunt	in præfa.
famæ integritas uiro probo opes sunt inestimabiles	in præfat.
febris ardentis symptomata Pathognomica	98
fedro accusat & improbat collegia ac cõsultationes medicorum	38. 116
Aliorum bonorum uirorum consuetudinis onerat, ipse inter in ple-	

nus scelestissime uanitatis	35.
150. 154. 164. 170. 181. 210. 218. 230	8.
Alter Lucianus	
Idem artem sensibus apprehendendam docere se scribit	34
Aristotelem, Theophrastum, Ludouicũ Viuem repudiat	191.
194. 197. 199	
arthriticus, & quomodo curatus	118. 119
Asello comparatur hominis imagine texta	133
Auxilia sua Christi miraculis impiè comparat	216
Chameleonte mutabilior	32
Cõditionem medicam, apud Archiepiscopum Treuirensẽ, acceptans, ut famelicus uultur abigitur	189
Contagiosa putrilagine sua salamandræ naturam refert	210
fedro contra Deum blasphemus	12.
154	
Contemnit Dioscoridem, Plinium, Galenum, & omnes medicos Græcos, Arabes atque Latinos	8. 13. 36. 39. 116.
199	
Cur medicinam ueterẽ reliquerit	33. 40
Cur non omnes sanet	151. 160.
185	

I N D E X.

Cur paucissimos undiq; ad se con-
 fluentes admittat 216
 Cur multas terras uagetur 191
 193
 Doctrinam Galeni poeticiu Cha-
 or uocat 34
 Ex occulta Mathematice mor-
 borum & remediorum genera
 agnuit 198
 Galenicos uocat canes Lucerna-
 rios 239
 Hermanni à Vueda Archiepisco-
 pi olim Colonienſis testimonio
 abutitur 32
 Heraclitū & ὁρίτιον imitatur 25
 Hippocratem, Galenum, & om-
 nes ueteres aspernatur in præ-
 fat.
 Hippocratis sententiā peſimè ab-
 utitur 238
 Humoristas & Chymenticos lu-
 dit 35. 105
 Impudentissimi mendacij, per ue-
 re historię narrationem, in Dn.
 Roberto à Bergis episcopo Leo-
 diensi arguitur 149
 Idem incantatus 167. 171
 Indocilis & ueteris Medicinæ
 contemptor 200. & alibi
 iniquissime Tritemium & Sus-
 fraganeū Frisingensem, in magia
 sua testes producit 211
 In Principum, Archiepiscopo-

rum, Comitum ac nobilium au-
 lis uersatur, & charus est, se te-
 stificante 216
 Inſcitiam suam in morbis curan-
 dis, occultè ultioni diuinæ impiè
 attribuit & Deum ipsum accu-
 sat 151. 154. 159
 sedro intrepidè Colonie uicinisq;
 locis non Medicinam, sed Car-
 nificinam exercuit 150.
 154
 D. Ioannem Echtium Colonien-
 sem, & D. Ioannem Vuierum
 Medicum Iuliacensem uirulen-
 ter laceſſere non erubuit, in præ-
 fatio.
 Iure nebulonis uocabulum me-
 retur 15. 132. 147
 Librum de Podagra, & medici-
 na Sophistica promittit 32
 Ligni & thermarum usum, Me-
 dicorum cœleste prophylacticū
 improbè uocat 39. 121
 Ludouici generosi ac doctissimi
 Comitiss à Vuittichstein testimo-
 nio mendaciter abutitur 31
 Idem morbum mentitur 363.
 166. 171
 Naturā pauciloquus 217
 Nihil cum lapide Virgiliano cō-
 munè habet 148
 Eius arrogantia 131. 135. 148.
 151. 152. 158. 196. 229. 126
 Nn 2 Nobis

I N D E X.

Nobis temporum astrorum, & nouorum morborum ignorantia obijcit 34.35
 fedro non auro dignus, sed luto ac plumbo 185
 Nouus prestigiator 185.170
 Nullius notitiam, aut amicitiam expetiuit 219. attamen opulentis uirgines astu procatur 231
 Nullum serium studium unquam in Galeno legendo posuit 188
 Ob malas artes Augustâ, atque alibi proscribitur 32.223
 Omnia elementa peruertit 28
 Opium, pillularum minutissimarum specie offert, nomine stercoreis muris 163.185
 Opum & honorum contemptor 218
 Phlebotomiam & medicinam omnem nostram contemnit 33.38
 Physiologiam nostram, Anatomem, Pathologiam, Leptologiam ueterum, & Analogiam irridet 33
 Philotheorus estimandus 213
 purgationes medicas aspernatur 109
 Pontificum & imperatorum priuilegia, in fouendis disciplinis, conuellit 150.151
 Pythiam consuluit 227
 Qualem se in medicatione Car-

cinomatis, apud Dn. Christum Abbatisam Nouesianam, gesserit 173.174
 fedro qualis uir 29.30.37.71.84.86.128.130.171.178.180.199.211.213.221.223.224.227.229.239.243
 quomodo, & à quibus artes suas consecutus sit 198
 Quomodo latere uoluerit 219
 Quomodo ad sanam mentem reducendus 129.180
 Quos Tyranni uoce intelligat 224
 Se apud Galenicis equisones excusat 219
 D.Solenandrum uanè Solæci accusans, ipse Solæcista ineptissimus 141
 Sophistas medicos accusat illius, cuius ipse in primis est erudendus 161
 Tria hominis, morborum causarum, & rerum omnium prima initia, ceu uniuersale mysterium constituit Mercurium, sulphur, Salem 34.89.116.194
 Veterem medicinâ euertere tentat 29.110
 Theophrasti ab Hohenheim scriptis, et Chemicis adiutus, et promotus 198
 Tôforis et balneatoris filius 226 Ali-

INDEX

Aliquot letales historie in medi-
cationibus suis 139. 152. 153.
116. 173
Fedronis apud agros nullus usus 217
Eius cerebrum 121
Eius conscientia 229
Curatio fraudulenta apud Secre-
torum a Renneberg 133
Eiusdem pecuniosa mors 140
Fedronem cur paucissimi ament 237
Fedronis cognomen et patria in præ-
f. 226
Fedronis dedicatio, ad Archiepiscopos
epum Coloniensem, cōfutatur 28
Fedronis elementa sunt rerum ma-
trices 53. 193
Excusatio, quod durius aduersa-
rii suis responderit 220
Eius fatum 226
Eiusdem fucus furtum est clan-
dularium, & cruce dignum ex
mentis Dei 176
Historia eiusdem in medicatione
Ioannis Palladij uiri nobilis, per
Dn. Vuierum perscripta 161.
162. 163. 164
Improbitas 25. 26. 37. 113
Eadem manifestissime in D. Vuie-
re detegitur 169. 170
Impudentissimum commentum de
Cronenburgo, atq; Fedronis cu-
ratio arthrididis nobilis uiri Mat-
thæi Vuolffskeil 130. 132

Imperitia & ignauia occidit Io-
annem Palladium uirum nobi-
lem 172. 215 Improbata astutia
24. 164. 168
Eius libellus quid contineat 23
Fedronis magnalia & mysteria 12.
34. 109. 127. 133. 151. 155. 184.
188. 198. 217. 226
Eius medicatio contra maleficia
165. Mendacia manifesta 31.
131. 142. 145. 149. 152. Magis-
tri 200
Fedroni microcosmus est subiecta
medicina materia, & ex magno
mundo, illius agritudines, ac me-
dicamina petenda 191. 192 Eius
ministri 218. Eius modestia
218. 232
Nemo ueram amicitia coluit 219
Nullus honoratus locus, inter bo-
nos, relictus 223
Eius nobilitas, genealogia, cons-
uersatio, & innocentia 217.
225. 226. 228
Eius obscura dictio & anigmata
26. 199. 235
Et quare ijs utatur 129
Eius occulta mathesis quæ 198.
201. Ortus ridiculus 29. Pan-
chymagogen 186. Peregrinatio-
nes 118
Quare eas in uarijs regionibus
susceperit 189
Eadem

I N D E X.

- Eadem multis infestæ sunt 141.
200
Eius Physiologia, Præfagia 227.
44
Fedronis regia archytecconice 200
Scurrilis medicatio in muliere
Dusseldorpiana 154
Scurrilitas, & suorum improba
uanitas 161. 162. & sequen-
tibus
Symbolum eiusdem Ἰατρὸς Βιός-
σας, uiue tibi 221. 216
Tota dictio contumelijs, calum-
nijs, & cauillationibus plena
27
De Fedrone Archiepiscopi Tre-
uirenſis iudicium, ac censura 189
In Fedrone nullus pudor 142. 153.
129
felicitas solida in quibus rebus con-
sistat 234
fons acidus in pago Spa 121
fortuna in nobis non omnino asper-
nanda 18
fortune æstuarie uices sunt, quæ à
sapientibus contemnuntur 233
Has frustra criminatur Fedro
234
- G.
- D** Gabrielis Fallopij Mutinen-
sis doctissimi Medici testi-
monium, de thermarum Lucen-
sium utilitate 123
- Gallenici homini peregrinationes di-
scendis disciplinis medicis neces-
sarias prohibent 192
Galenici lucernarij canes appellari
239. 241
à Fedrone
Galenus efficientis cause essentia fuit
72
incognita
Galenus de naturali spiritu ambigere
70
uidetur locutus
Galenus Hippocratem subinde car-
pit 109
Galenus Methodi artifex absolutif-
simus 4
Galenus usitata nomina usurpauit
188
semper uoluit
Generationis nostræ proxima ma-
teria morborum, & inuerſus 49
- H.
- H**æctica pestilens 114
Heliocthari significatio 238
hieroglyphica schemata 235
hieronymi Euerwein epistola excu-
satoria totius Fedronis scdallij
nomine scripta, ad uxorem Ioan-
nis Pallandij 165. 166
hippocratem contemnere intollera-
bilis est arrogantia 49
hippocrates & Galenus duo natu-
re, & Medicorum lumina 13
hippocrates libros suos ad tres fi-
nes composuit 4
hippocratis aurea sententia, nihil re-
mere in arte committendum 238
hippo-

INDEX

Hippocratis laus	4	homo ex omnibus compositus, ideo	
Hippocratis sententia, de generatio-		intelligentia consequitur omnia	
ne & interitu singulorum anis		Paracelso	54
mantium	196	homo microcosmus cur dictus	192
Hippocrates solis Græcis Medicinā		homo non ex temperamentis simpli-	
fecit	125	citer creatus iudicandus est, sed	
libria nobilis uiri Ioannis Pallan-		ex præpollētibus humoribus	48
tya Fedrone occisi, per D. Vuie-		homo primo uitæ suæ die calidissi-	
ram descripta	161	mus, ultimo frigidissimus	60
Quisseldorpianæ fœminæ		homo quis sanguineus, biliosus, pi-	
pessime per Fedronem tractatæ		tuitosus, melancholicus	48
vera narratio	146	(13) homo quomodo dicendus calidus, hu-	
merus & Virgilius Poëta summi		midus, frigidus, siccus	48
namque certus interitus manet	14	homo quomodo elementum Paracel-	
rumque multi sua ignorantia pere-		sistis	55
unt, & inevitabili fato	15	homo solus rationis particeps	78
mini ingenio nihil molestius men-		honorij Imperatoris lex 18. lib. 1. C.	
dicibus linguis		de Episcopis & clericis	214
in præf.	22	humidum primigenium aut radicale	
inquietus animus	66	impuro fœcūdo semine inhaeret, &	
conceptio	63	elementorū mistionis expers, cuius	
notæ excellentissimæ		substantia coelestis ac diuina	58
generatio ex principijs ele-		Ab Hippocrate fons insiti caloris	
mentorum qualitibus respon-		dicitur	58
dentibus	47.48	humores elementa quoq; uocantur	
tria principia	66	Hippocrati	49
consuetudo quomodo ad-		humores eodem tempore ex Chyli	
mittenda	236	partibus prodeunt	82
nemo in summo calidus,		humores incrassantia	108
humidus, frigidus, siccus	48	humores morborum causæ sunt	78.
& diabolus Paracelso consti-		79. 106. 110	
sum, ex eodem limbo	54	humores præter naturā, expellendi	
sum ex angelis et spiritibus est cō-		sunt, per loca conferentia	110
positus Paracelso	54	humor-	

I N D E X.

humores proportionem elementis re-
spondent 53
humores putridi & uenenati cele-
riter spiritus alterant, & uires
elidunt 114
humores quatuor sunt 78
Eorum generatio 79. 82. 67
humores quatuor generationis no-
stræ, morborum, et interitus ma-
teria sunt, secundum Hippoc. 50
humores quatuor nobis sunt inter
partes similes, & communia
omnium elementa 50
humores quibus nominibus apud Pa-
racelsistas uocentur 84. 85
humores qui superflui dicantur 110
humores tantum duo nutrire corpus
possunt 83
humoristas & Chymeticos asper-
natur Fedro 35. 105
humor serosus in renes & uesicam
profunditur 81
humorum euacuandorum utilitas 110
humorum expulsio dicitur euacua-
tio 110
humorum plenitudo duplex 110
humorum præparatio duplex, una
corporis, altera euacuandorum,
& quomodo fiat 107
humorum præparationes non con-
temnendæ 108
humorum præparatio, siue digestio
non est concoctio 107

humorum sedes segregata 81
hyemis frigus calorem elementarum
cum sanguine & spiritu intro-
pellit 59

I.
Iecur infuso spiritui alimentum præ-
bet absolutissimum 68
Iecur naturalium facultatum, & uir-
narum principium 68
Iecur principium facultatum una est
68
ignis apud Paracelsum 54
ignem cælum uocant, & astra con-
tinentem, & mortem quandam
uisibilem omnia corrumpentem 54
Paracelsistæ
ignis calor nihil corrumpit Para-
celso 53
inanitio multorum morborum cau-
sa 93
innocentia omnis iniuriæ uindex 3
intemperies frigida difficilius reme-
dijs cedunt, quàm calida 103
D. Ioannis Cratonis Medici Cæsarij
de doctrina Paracelsi sententia
203
D. Ioanni Echthio summa illata iniu-
ria, à Fedrone 134
D. Ioannes Echthius excusatur, & à
calumnijs Fedronis vindicatur
143. 144. 145
D. Ioannis Echthij laus in præfat.
Ioannis Pallandij uiri nobilis histo-
ria 14

INDEX.

ria à D. Vuiero descripta	161
D. Ioannis Vuieri laus defenditur	170
contra Fedronem	170
Ioannis Oporini narratio ac censu-	204. 106
ra, de uita Paracelsi	80. 82
leuoris alimentum	68. 79
leuoris officium in generando san-	1
guine	17
Iosephus Patriarcha patris demor-	
tui corpus aromatibus condiri	
uoluit	
uolendi genus iniquissimum quod	

L.

Ac non est unum, & eius par-	50
tes	51
Lasus & sanguinis similitudo	184
lepis philosophicus inanis est fucus	
lex Aquilia optimo iure in Fedrone	126
extenda	126
lex Cornelia de Sicarijs, in perditos	156
Medicastro, & Fedronem usur	127
pania	83
lex naturæ ex mente Dei, cum mun-	119
do est nata	39
lex Rhemnia aduersus Fedronem in-	
stituenta	
leuis alimentum	
legi Guaiaci facultas & usus, qui-	
buisq; morbis conueniat	
Eius usus à Fedrone contemni-	
tur	

lingua Paracelfo non loquitur, sed	54
spiritus	
ludouici generosi & doctissimi Co-	
mitis à Vuittigsthein testimonio	31
mendaciter abutitur Fedro	
lumen Paracelsicum, & eius ortus	
Tartareus, & impudentissimum	29. 241
commentum	242
luminis naturæ uerus ortus	

M.

Magia infamis est, uana, im-	
pia, & in lege Domini	211
prohibita	
Marcionis hæretici tres errores	12
margareta filia D. Heldi quomodo à	
Fedrone medicata	133
D. Martellus Episcopi Monasterien-	
sis Medicus	139
mathesis uera quas disciplinas com-	
prehendat	201
matris sanguis omnes humores par-	
ticipat	49
matthæi Vuolffskeel epistola ad au-	
torem	132
medici Parabolani etiam circuitores	
uocati	214
medici præstantissimi cur ignita Pa-	
racelsica, ceu phantasias omit-	
tant	22
medicamina singula proprium hu-	
morem attrahunt	52
medicatio foelix & infœlix	113
In medicationibus, quæ conditiones	
obsér-	

I N D E X.

obseruande 113. 188
 medicatio propriè dicta 112
 medici cur optatum sæpè finem non
 assequantur 14. 15. 16
 medici cur Româ per Catonem Cen-
 sorinum, Fedrone iudice, pro-
 scripti 41
 medici & Chyrurgi quales esse de-
 beant 214
 medici & medicastri differentia 20
 medici ignaui confutantur 21
 medicamenta corporis, causa inue-
 niuntur, non corpus medicamen-
 torum gratia 188
 medicamēta uiolenta spiritus inani-
 unt, & uitam dissoluunt 115
 medicina defensionem sui postulat
 in præfâ.
 medicina est donum spiritus sancti,
 D. Pauli testimonio 30
 medicina nostra cur rationalis &
 dogmatica sit appellata 5
 medicina nostra Imperatores, Re-
 ges, Principes, &c. utuntur 11
 medicinam nostram agnouerunt E-
 zechias Rex: Celebrauit elogio
 Ecclesiasticus 2
 Eius meminerunt Psalmogra-
 phus, Euangeliste, D. Hierony-
 mus: Coluit D. Lucas: Professus
 est D. Iacobus in Syria: SS. Cos-
 mas, Damianus, Panthaleon, &
 pleriq; pij uiri 2

Eandem sacra uetustas, ac omnes
 ætates intellexerunt 5
 medicina quare à Deo creata 3
 medicine initia in præfâ. Origo
 1. Defensio 1. 148 7
 medicine partes quinque
 Eius tria instrumenta, uisus 7
 Medicamenta, Chyrurgia 18
 medicine uere, uera instituta
 medicis, quanta præmia à Roma-
 nis, supra alios Professores de-
 stinata. 125
 medicis ueris non fuit iniurius Cato
 155
 medico futuro peregrinationes im-
 primis sunt necessarie 191
 medico imprimis curandū, ne cōtra-
 rijs medicationibus morbi cau-
 sam tollat 188
 medico quæ cognitu necessaria 195
 240
 medicorum apud Romanos annua
 salaria 5
 medicorum collegiorum apud agros
 tos utilitas 117
 Eorundem dissidentiu colloquio-
 rum cause 117
 medicorum in morientibus excusa-
 tio, per exempla aliaru aruū 17
 medicos quales urbe pulsandos cen-
 suerit Cato Censorinus 115
 medicus qualis uir esse debeat 15
 117. 168. 20
 medicus

INDEX

medicus recens multis nouitate sua commendatus esse solet	152	strumentariarum quis bene me- dicetur	88
medicritas aurea	254	In morbis multa casu non ratione contingunt	18
mendacium conatus, non uires ha- bet	142	morborum causæ duplices, antecē- dentes uel internæ: & externæ siue procatasticæ	7. 86. 91. 95. 102
mens diuina est, nec cum ea, actio corporalis communicat	61	morborum causæ non ad usum che- micorum, sed chemica ad singu- lorum hominum & affectuum naturas conuertenda	188
mercurij potētia Paracelsistis	55.	morborum contagiosorū prima in- tentio	115
195		morborum contrariorum genera- tio	56
mercurij spiritus, apud Pedronem	146	Eorū rationalis medicatio	105.
Michael Secretarius generosæ Dn. à Kennebergh, morte sexagin- ta aureis florenis empta, à Fe- drone interimitur	139.	188	
140		morborum curandorum compen- diosa methodus	103
microcosmus homo, apud Paracel- sianos	192	morborum iudicandorum modus, et ratio	144
numera singule suam uim medicam habent, atq; edunt	122	morborum nomina infinita	88
morbis causa imprimis auferēda	95	morborum prima genera, similare, organicum, commune	38.
magnitudo eius unde cognosca- tur	96	87	
morbis ex mutatis præter naturam humoribus generantur	106	morborum similiarium partium & compositarum diuissio, ac diffe- rentiæ	88.
morbis necessariò sunt symptomatū causæ	97	morbos curare nemo potest, sine il- lius, & causarum notitia	88.
morbis per se rarò simplices	88	95	
morbis diuini quippiam inesse dixit Hippocrates	15	morbis ex morbo nascitur	88
morbis singuli sua symptomata pro- ferunt	99	00 2 morbus	
morbis partium similiarium & in-			

I N D E X.

morbus quid	87.96
morbus similis & organicus	87
mors Aristoteli	57
mors singulis ex æquo oppetēda	14
mortis causa	55
morbi grauiſſimi propter peccata fiunt	159
motus & quies corpus noſtrum alterant, ac morborum cauſe ſunt	92
multi nouitatis ſtudioſi	23
mysterium magnum quid Paracelſo	194

N.

Naturali facultati quomodo ſuccurrendum	115
Naturalium actionum noxæ	97
natura potens ſepè ſalutarem curationem inuenit	18
natura quid Aristoteli	61
naturæ admirabilia, & diuina opera	63
naturæ multiplex appellatio	62
naucleri gnari, & ignari opera	19
nemo ſine cauſa ac morbi cognitione benè medicatur	89.95
nerui motrices ex poſteriori parte cerebri oriuntur	79
nerui ſenſiles ex priori parte cerebri oriuntur	79
nouitatis multi ſtudioſi	23
nurenbergici Senatus prudentia, in pharmacopolijs rectè inſtituen-	

dis	21
nutritio, eiꝰ ſubſeruiētes potentie	75
quatuor	
nutritioni quatuor potentie ſueſcultates ſubſeruiunt	75

O.

Obscuritas in ſermone ſemper improbat	185.188
Occaſio fortuita in morbis haud quaquam aſſeruanda	18.
Occaſio in morbis præceps	15
Operis præſentis tres ſcopi prima in præſat.	

P.

Paracelſica pleraq; uiolentiſſima ſunt, & letalia	154.
155	
Paracelſici quidam poenitentia ducti, ab inceptis deſiſſunt	22
Paracelſi experimenta per mories fiunt	9
paracelſi horrenda & impie opinionones, de creatione hominis	242
paracelſi lumen natura	207
paracelſi patroni ueriſſimè accuſantur	18
paracelſiſtarum fortunata, præter rationem, curatiuncula contemnenda	
paracelſiſtarum fructus uitiæ ſunt ſcelerata medicationis exempla	154
Eorum impia arrogantiæ, ac merita in-	

gallant 161

I N D E X.

196. 89

204. & sequent.

ra infania
paracelsiſtarum obſcure uoces 85
Tria omnium rerum principia,
Sal, Sulphur, Mercurius 12. 34.
89. 195

paracelsus in Deum ac sacram scri-
pturā blaſphemus: diabolos præ-
ceptores agnoſcit: Eunuchus fu-
it: percuffor in carcerem detru-
ſus 206. 242

illam omnium morborum cu-
rationem promittunt 89
Tria hæc apud illos increata
ſunt, & æterna 12

paracelsus Mercurio ſuo aſignat,
quæ aquæ ſunt propria 55
Moſt in pleriſq; impiſſimus ac-
cuſator 89

Nihil inuenitur ſub ſole, quod
non ex tribus iſtis confectum ſit:
& in eadem diſtinctè ſeparatèq;
reſoluatur 89

Monſtroſas opiniones de aſtris,
ſtellis, & elementis habet 90.
242

paraceliſtæ cur fugiendi 160
Negant ex alimētis, quatuor hu-
mores generari 81

Myſterium magnum increatum,
& ex eodem, omnia creata ſcri-
bit 194

paracelsus cur ſolis Germanis Me-
dicinam ſuam ſcribere uoluerit 160

paracelsus natiuum nomen muta-
uit 206

Idem de elementis & corū prin-
cipiis impiſſimè iudicat 54. 194

Nouarum ac obſcurarum uocū
autor 55

De magia proriſus hæretica, &
abominanda ſcripſit 211. 242

paracelsus nouam Medicinam, noua
corporum principia, & interi-
tus, ex metallicis ac mineralibus,
monſtroſis uerbis comminiſcitur 196

paracelsus elementa omnia incor-
porea, inania, & uana eſſe, (con-
tra ſcripturam) affirmat 90

Nouas uoces, & portentosas o-
piniones, ad obſcurandam uete-
rem Medicinā excogitauit 187

paracelsus & Fedro inſaniunt 89

philosophiæ imperitus, & liberaliū
artium ignarus, aduerſus naturæ
arcana, Moſen, & ipſam Deum
procaciter inſurgit 196

paracelsus Fedronis præceptor 241
Fuit uir peſtilentiſſimus, uelut
ex ueriſſimis de eo hitorijs &
doctiſſimorum hominum testi-
ficationibus edocetur 202. 203.

prima Medicinæ initia demoliri ten-
tavit

- tautit 195
 tali assignat, quæ terræ conueni-
 unt 55
 Sulphuri tribuit, quæ aëris sunt
 55
 paracelsus temerè ac stolidè Hippo-
 cratis doctrinam euertere, Ari-
 stotelem conuellerè, Galenum
 insultare, & ueteres omnes dam-
 nare ausus est 195.
 196
 pars quæq; corporis alimentum si-
 bi proprium trahit 50
 partes corporis duplices 87
 dissimilares 87
 similes quæ, & earum tempe-
 ramentum 50. 87
 partibus similaribus & compositis
 morbi similes, & compositi
 fiunt 91
 partium essentia in triplici substan-
 tia consistit, spirituosæ, carnosæ,
 solida 68
 partium in utero, post conceptum,
 formationum causa 50
 patientia sæpius læsa fit furor 220
 πεπασμός 107
 πέφις 107
 peregrinationes & alienarum ter-
 rarum frequentationes nulli ma-
 gis disciplinæ aut professioni,
 quàm Medicæ necessariæ 192
 periculi plus sæpè à Medico, quàm
 morbo
 pestilens contagium subito spiritus
 alterat, & mortis est occasio
 114
 philosophia uera quid doceat 187
 pharmacopolarum quorundam im-
 peritia improbat 21
 phlebotomia humores in uenis pec-
 cantes euacuat 112
 phlebotomie utilitas in Pleuritide,
 & alijs inflammationibus 112
 physica doctrina ex quibus inijs
 propagata
 pituitæ naturali nullam sedem pro-
 priam natura dedit 83
 pituitæ naturalis sedes
 plantis singulis suæ insunt uires
 112
 plato & Aristoteles Philosophi
 summi 13
 plenitudinis, ad uasa, pericula 111
 plenitudo ad uires 111
 plenitudo humorum duplex 111
 plenitudo impura
 pleuritidis symptomata quæ neces-
 saria 98
 posteritas melius quàm præsens æ-
 tas controuersias examinat in
 præsa.
 primigenium humidum 58
 principes & rerum publicarum gi-
 bernatores decet malos Medi-
 cos, & imperitos Pharmacopo-
 las co-

I N D E X.

la coercere, & punire 21
 Principia rerum omnium tria Paracelsi ac Fedroni, sal, sulphur, Mercurius 34. 89
 prognosticorum præstantia, in arte 127
 pulmonis affectus ex sputis cognoscuntur 144
 pulmonum cognitio Medicis omnino necessaria, ac difficillima 143
 Quid ex ea discatur 142
 purgentia particularia quæ dicantur, & quomodo fiant 112
 purgationes, & earum uarij successus, ac modi, quomodo essentialiter fiant 52
 purgationum quædam legitime, quædam illegitime 112
 purulenta occasio 94
 Q. Qualitates 47. 48
 Qualitates elementares nunquam absolute commisceri possunt, sed semper contrario modo aguntur 46
 Qualitates elementariae 53
 Qualitates primæ tanquam temperamenti principia, & uelut elementa, hominumq; naturalia iniuncta, constituerunt Hippocrates primis, deinde omnes Medici, contra Paracelsum et Fedronem 196

qualitates primæ, elementa uocantur 48
 qualitates quatuor principes 47
 qualitates secundæ, & tertiæ 47
 quietis diuturnæ incommoda 92

R.

R Abulæ forenses sunt occultæ Reipub. pestes 17
 Rationatrix facultas 77. 78
 rationis particeps solus homo 78
 renum positus 81
 repletionis innaturalis morbi multiti 93
 responsionis Autoris causæ. in præfat. 75. 76
 retentricis facultatis munus 75. 76

S.

S Salamandræ natura, quam exprimit pernicie sua Fedro 210

Sanari omnes, per Medicum, impossibile 18
 sanguinis & lactis comparatio 51
 sanguis & semen matris, ex quatuor elementis, cibis, potibusq; infectis constituuntur 49
 sanguis non est unum, sed ex contrarijs et differentibus partibus compositus 50. 51
 sanguis omnes humores participat 49
 sanguis participat bilem utramq; & pituitam 49
 sanguis

I N D E X.

sanguis quo loco seroso tenuiq; hu-	
more perfundatur	80
sanguis quomodo in uniuersum cor-	
pus, distribuitur	80
sanitas ex uero temperamento con-	
sistit	56
sanitas similibus conseruatur, mor-	
bi contrarijs curantur	10
sanitatis & morborum cause, ex	
quatuor elementis, in corpori-	
bis nostris existunt	195
sapientes fluctuantem fortunæ ca-	
sum respuunt	233
sapientie initium Platoni, & Salo-	
moni	228
scarabeorū cultus apud Aegyptios,	
& eius uocis significatio	238
semen est excrementum alimenti mu-	
tati	61
semen etsi ex elementis sit, tamen ex	
diuino principio robur suum ac-	
cipit, continetq; in se naturam,	
spiritum uitalem, & innatū ca-	
lorem	64
semen quomodo naturæ rationē re-	
cipiat	66
senium & canities nulli exprobran-	
da	169
Eiusdem elogia	169.180
sentiendi proprium instrumentum	
cerebrum	78
serpentes, & stirpes frigidissimæ, ta-	
men naturalis caloris sunt par-	

trices	57
signa apud Medicos triplicia, salu-	
bria, insalubria, neutra	99.
100.101	
signorum notitia, Medicinam reffe-	
facere uolenti maxime est neces-	100.
saria	50.87
similares partes quæ	87
Earum temperamentum	
sol dux, princeps, & moderator	57
mundi	
D. Solenander nomine Solonis a Pe-	155
drone traductus	
D Solenandri historia, de Secretis	
rio Rennenburgico	136.137.138
223	
solitudinis laus	92
somni immoderati noxa	28
sophista nomen quid signet	
spiritus Dei quibus impartitur	208
spiritus animalis generatio	69
spiritus est basis, fundamentum, aut	
primum instrumentum animæ,	61
& illius facultates	
spiritus, & uita omnia peragunt, &	
unum, non duo existant Paracelsi	53
sistis	65
spiritus Galeno quid	ibid.
spiritus Hippocrati quid	66
spiritus humani corporis	
spiritus in corpore stabiles sunt, &	
tres uagi, & errantes, cornu-	
demq; functiones, ac generatio	
67	
spiritus	

I N D E X.

Spiritus in corpore tres sunt, natu-
 ralis, vitalis, animalis 67
 Spiritus infusus siue innatus stabilis
 65
 Spiritus naturalis
 Eius generatio 68
 Idem inter alios, ordine primus
 est 68
 Principatum obtinet 68
 Spiritus origo 68
 Spiritus quid Aristoteli 65
 Eius vis, ac potestas 65
 Spiritus vitalis autor est animalis
 69
 Eius generatio, & necessitas 69
 Spiritus Tartari Fedronis 128
 Spiritus vitalis, inter alios, ordine
 secundus 68
 Spirituum trium differentia 71
 Spirituum pulmonis affectus patefacit
 144
 Quod quid dicatur
 Symptoma quid sit 112
 Symptomata duplicia sunt 97
 Eorum summa genera tria, &
 differentie 97
 Symptomata quomodo, à pathemate
 & morbo differant, & coinci-
 dent 98
 Symptomata quomodo morbus, &
 horum internæ causæ uocari pos-
 sunt 96
 Symptomata quomodo particula-

tim, in singulis corporis parti-
 bus, accidant 97
 Symptomatum causæ, morbi sunt 98
 Symptomatum, in corporis affecti-
 bus consistentium, quatuor sunt
 differentie 97
 Symptomatum magnitudo, ex mor-
 borum natura, & magnitudine
 nascitur 98
 Symptomatum grauium causæ 98

T.

Temperamenta ab elementis
 nascuntur, non autem ex
 humoribus 84
 Temperatura quid Aristoteli, &
 Galeno 48
 temperierum differentie, & exces-
 sus 46
 temperies intemperate 46.47
 temperies temperatissima 46
 terra nullum fructum edit Paracel-
 so 53
 theodosij Imperatoris laus, & in-
 stituendarum Academiærum di-
 ligentia 214
 theologia diuinarum artium sacra-
 tissima 17
 thermarum apud ueteres & recen-
 tiores dignitas, usus, uires 120.
 121
 thermarum facultates singulatim
 exponere difficile 122
 thermarum Germanicarum uires per
 Pp doctissi-

I N D E X

doctissimos Medicos, exploratæ
 124
 thermarum Lucensium effectus com-
 probati, per D.D. Gabrielē Fal-
 lopium, & Solenandrum 123
 thermarum uerus usus quampluri-
 mos affectus iuuat 122. 123
 thermarum usus contemnitur à Fe-
 drone 39
 thermis singulis sue insunt uires 122
 D. Thomas Erastus insignis Philo-
 sophus, & Medicus doctissimus,
 scholæ Heydelbergenſis profes-
 sor, Paracelsum suis coloribus
 depinxit, & eius horrendam do-
 ctrinam egregiè confutauit 54.
 190. 203
 tincturæ nomen multiplex, apud Pa-
 racelsistis, & uniuersalem cu-
 randi potestatem, apud eosdem,
 obtinent 159
 tyranni conditiones 224

V.

Vena caua 143
 Venenosis affectibus atte-
 rantia & confortantia subue-
 niunt 115
 ueritas diu in obsuero iacere neq̃
 ueritas semper odiosa 23
 ueritatem prisci Philosophi, secun-
 dum Deum, colendam, rebusq̃
 omnibus anteponendam uolue-
 rant 145

uigiliarum multarū incommoda 92
 uinū in quo aurum purissimū quā-
 quagies extinctū fuerit, est exi-
 mium roborans 147
 uir bonus quis 104
 uires in omni morbo cū primis
 uandæ 104
 uires offendūt, imprimis magni-
 gisq̃ dolores, & uigilia longæ,
 alui superflue euacuationes, &
 maxime syncopa 142
 uir prudens quis 266
 uirtus sola nobiles facit 83
 uiscus unumquodq̃, familiari humo-
 re nutritur 118
 uitalem facultatem roborantia 114
 uitalis facultas princeps aliarū 114
 uita euerſe causæ 57
 uiuentium omnium uita, & susten-
 tationis causa 72. 73
 uiuentium tres differentias quas co-
 plectuntur Philosophi 184
 uniones & gemmæ complures re-
 solui per Chemiam possunt 112
 uomitionis utilitas 144
 uomitus uentriculi morbos ostendit
 144
 urinarum inspectio quibus cogno-
 scendis affectibus utilis, & ne-
 cessaria Medico, & quæ doceat
 143
 urinis iudicandis quantum tribuen-
 dum 144

F I N I S.

THE MEDICINE

OF THE

ART OF

MANAGEMENT

OF THE

ART OF

MANAGEMENT

OF THE

ART OF

MANAGEMENT

OF THE

ART OF

MANAGEMENT

OF THE

ART OF

MANAGEMENT

OF THE

ART OF

MANAGEMENT

OF THE

ART OF

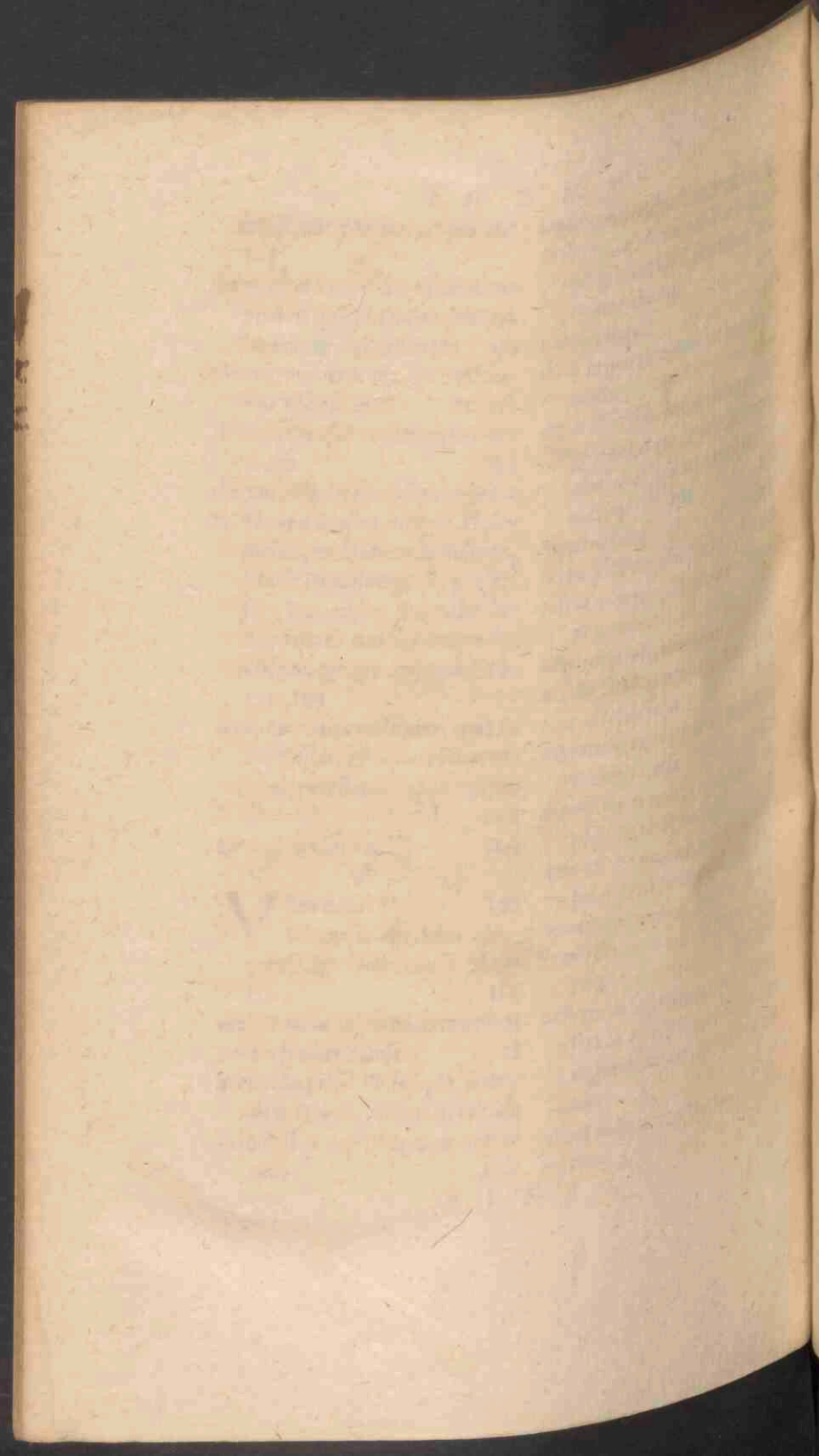
MANAGEMENT

OF THE

ART OF

MANAGEMENT

OF THE

gec
by 2

PURGANTIVM MEDICAMEN-
TORVM VSITATORVM, ET PILVLARVM,
IN MINORI PONDERE,

Particularis diuifio:

A nemine haftenus tradita, Medicis purgare volentibus diligenter
examinanda, quia utilis, ac in primis necessaria, cum qui-
busdam notatu dignis.

Ad Reuerendum Dn. Godefridum Gropperum, Metropolitana Ecclesia
Colonienfis Canonicum Presbyterum, Decanum ad gradus Mariae,
Scholafticum Diui Gereonis, utriusque iuris Docto-
rem clariffimum,

Autore Bernardo Deffennio Cronenbur-
gio Doctore Medico.

COLONIAE AGRIPPINAE,
Apud Ioannem Gymnicum, sub Monocerote.
M. D. LXXIII.

IN MINORI PONDERE
TORMA VITATORVM ET PULVILLARVM
PARGANTIVM MEDICAMEN

Political and Economic

1771

ET PIETATE, ET DOCTRINA

REVERENDO DN. GODEFRIDO GROPPERO, METROPOLITANAE ECCLESIAE COLONIENSIS Canonico Presbytero: Decano ad gradus Mariae: Scholastico D. Gregonis dignissimo, utriusq; iuris Doct. celeberrimo &c. Domino suo multis nominibus observando Bernardus Cronenburgius felicitatem perpetuam optat.

Vanta in purgatorii medicaminibus cautio, industria, praemeditatio, exercitatio: quantum iudicium, atque examen non in eorum tantum ponderibus, sed secundum cuiusq; hominis naturam, aetatem, anni tempus, regionem, consuetudinem, aeris mutationem, humorum ac morborum varietatem, vivendi rationem, sexum, atq; in primis corporis nostri gubernantis virtutis discrimen, medicina recte exercere volenti, sit necessarium Reuerendi Dn. & prisci diligentissime tradiderunt, posteriores religiose observarunt, usus quotidianus iuste confirmant: siquidem nihil utribus nostris demoliendis festulentius, nihil morte propinquius esse potest caustico uiolenter, enormiter, intempestiveq; euacuante: ut quod stomachum subuertat, cordis robur dissoluat, spiritus exhauriat, ingenium labefactet, humores confundat, tormina, uertiginem, nauseam, calorem immos

EPISTOLA

immodicum, sitim uehementem, rofionem intestinorum
 pariat, uiuidum calorem mutet, uiscera uniuersa of-
 fendat, & quod execrandum pariter ac deplorandum
 uenit, sæpe inter huiusmodi symptomata, conuulsio-
 nem, syncopam perniciosam, dysenteriam letalem,
 caloris innati extinctionem, & hydropis perimentis
 occasionem adferat: Cuiusmodi exempla cum in hac
 Republ. tum alijs plerisq; locis, si uellem, multa re-
 censere possim. Porro hæc omnia eo conuultuntur anti-
 berius, quò minus in eiusmodi nefarios homicidas an-
 maduertunt principes, & quibus rerum gubernacula
 tradita sunt: quando passim, & ubiq; colocynthidam,
 ueratri utrunq; genus, lathyridem, colchicum, tap-
 chamæleam, tithymalorum species: ac inter noua re-
 perta, Antimonium, puluerem aquæ fortis, opium, et
 similia deleteria letaliaq; discrimine nullo propinant
 errone: In publicis insuper foris perniciosissimas mer-
 ces tutò exponentes, ac magno diuidentes. Certe aut
 ego fallor, aut Deus olim grauitè punit tam deo-
 linquentes, quàm conueniētes. Quando igitur ista me-
 cum frequenter, diligenter, diuq; perpendo, haud te-
 merè uel frustrà facturum me existimaui, si purgantiū
 præstâtissimis experiētissimisq; medicis compositio-
 nes familiares, atque earundem diuisiones simul cum
 Annotationibus nostris, in unum quasi fascem collig-
 gerem,

DEDICATORIA.

gerē, quō iunioribus, & senioribus insuper medican-
 tibus gratificarer, dum normam exactissimā, in sin-
 gulorum cathartidorum ponderibus minutissimis usur-
 pandis habeant, cui indubitato fidere queant: & cum
 etiam mortalibus, in necessitate, ostenderem, qui-
 bus potissimum uiris salutem suam, in rebus dubijs, cōs-
 mitant, ne uspiam error ullus, uel saltem leuissimus,
 in dando, siue recipiendo purgatorio, contingat: Nā
 singula compositionum scriptura, ac propinandi usus,
 singulorum euacuandorum portionem, determinato
 pondere, cōprehendit, ut facile ex ijs ac prompte prus-
 denti diligentiq; medico, quantū cuiq; ætati & ægro
 tanti, prouiribus, secundum rationem conueniat, dig-
 noscatur. Cū autem ante paucos menses, in labefac-
 tata ualitudine tua, uir clariss. me Medico uteris,
 habere, dixisti aliās uirtutem uiresq; grauitate ef-
 fectū euacuatione offensas fuisse: ac proinde singulas
 rem medicamentorū exhibendorum, summamq; dili-
 gentiam, in medicis requirebas, ne quid forte per in-
 curiam ulli hominū offerant, quod usurpanti noxam,
 auctoribus pudorem ac poenitentia parere possit. Itaq;
 quādo, publicæ utilitatis causa, hanc operam suscepi,
 & felicissimo nominis tui auspicio edendam constitui,
 haud ingratum H. tuæ officium me facturum spero,

A E P I S T O L A

si ea ratione, quam plurimis, publico bono, consulatur,
 nisi me prorsus integerrima indoles tua, & omnibus
 ingenuis doctisq; exposita beneuolentia, mihiq; futur
 de experta fallat. Quis enim uno te, inter primarios
 metropolitanae ecclesiae Coloniensis presbyteros (aba
 sit aliorum inuidia, atq; offensa) ingenio locupletior,
 docēdiq; promptitudine uberior, doctrina præcellen
 tior, morū suauitate commendatior, consilio pruden
 tior, iudicio cōfirmatior? quibus equidē doctibus Ar
 chiepiscopo Coloniensi, Principi Electori es tantum
 non gratissimus. Hic quid referam maiores tuos, aut
 paternum uirum omni uirtutū genere cumulatisimum
 Consulem Zusatiensem ferē assidutū, nisi sua se spon
 te, Coloniā migrans, onere ac honore abdicasset.
 Idem quatuor filios Doctores, & pietate, & eru
 ditione prædicanda, non uni Coloniae, sed uerius toti
 Europæ, adiuvante gratia Dei, suspiciendos deducit.
 Inter quos patrum tuum D.D. Ioannem Gropper
 rum æterna memoria dignum, & olim ad Pontificis
 Max. consilia properantem (quū iam propter egre
 gias uirtutes Cardinalitium Galerum adeptus esset)
 numero: Similiter patrem tuum felicis memoriæ quid
 cōmemoro utriusq; uiris absoluta cognitione præstan
 tissimum, Principis Iuliacensis Guilhelmi Consilia
 rium, ad extremam ætatem usq; sapientissimum, cuius
 in hys

DEDICATORIA.

inclyta fama in ore est omni populo. Quid Dn. Ca-
 sparum eiusdem fratrem? cuius opera, industria, fides
 aliquot Pont. Romani, & nostro æno Gregorius
 XIII. constanter feliciterq; nunc Romæ utitur.
 Quid D. Patroclum Iurecōsultum sapientia doctri-
 naq; præstātem patrum etiam tuū, qui florente ætas-
 te, magno omnium luctu, est extinctus. Sed hæc, &
 similia mitto omnia, utpote multis nota ac testata, ne
 ædulari me, dum ingenue, quæ in te tuisq; laudari ques-
 unt, breuiter attingo, quispiam existimet. Quando igitur
 talem patronem, propugnatorem, & ueritatis
 assertorem mihi delegerim, aduersarium nullum, sy-
 cophantam nullum formidandum mihi censeo. Quare
 bellum hunc mole quidem pusillum, at magnū in Te,
 vir Clarissime, fauorem meum complectentem, beni-
 gnouitū quæso suscipe: siquidem nihil tam per se bu-
 mile existit, etiam apud plebeios, quod non charū gra-
 tumq; fiat, si ab animo integro proueniat. Id quū ues-
 rum habebatur, prorsus confido hoc munusculum
 leuidentem non aspernandum, sed mittentis potius as-
 pernandum contemplandū esse, donec maiora tuisq; meri-
 tis digniora offero, quod sanè futurum, modò gratus
 tui qualiscunq; labor sit, experieris. Vale, ac uiue diu
 felicissime. Colonia ex ædibus nostris pridie
 Calendas Martias Anno salutis
 humane M.D.LXXIII.

BENEDICTA LAXATIVA NI¹
colai Alexandrini. Cap. 104.

℞ Turbit	}	singulorum drachm. decem.
sacchari		
Diacridij	}	singulorū drach. quinq.
Ezulæ		
Rosarum Rubrarum		
hermodactylorum		
garyophyllorum		
Spicæ nardi	}	singulorum drachmam vnam.
zingiberis		
croci		
saxifragæ		
macropiperis		
amomi		
Sem. petroselini		
salis gemmæ		
cardamomi		
galangæ		
macis		
Sem. Carni		
Fœniculi		
Asparagi		
Rusci		
granorum solis		

Cum melle sufficienti, fiat Electuarium.

Annotatio.

Mediam compositionem hîc transcripsi, quæ habet species
cicorum vncias sex, minus drach. vnam. Saccharum ins
ter species non numero.
Mellis puri hispanici esto dupla portio, hoc est, vnciæ
B duode

duodecim. In vniuersum, aromata, mel & saccharū con-
stituunt vncias nouendecim, drachmas duas.

Diuisione ingrediētium cathartīcorum facta, per idem
pondus, verbī gratia, per decem drachmas Turbit, has
diuidēdo in nouendecim vncias & drachmas duas: mox
drachmas in scrupulos, atque hos in grana: sic singula
uncia huius medicamenti recipit Turbit drachmam
mediam, granum vnum plus minus: Diacridij, Ezulæ,
hermodactylorum, singulorum grana. xvj. Corruptissi-
mè refertur à Villanouano in Antidotario suo: & Cor-
dicodex ignauissimè ad finem pondera neglexit. Datur
nimio mensium fluxu laborantibus, addito Rheubar-
baro: nam copiosè serosum, humorem per vrinam duc-
cit. Hæc annotare, præter ea, quæ aliàs in Commenta-
rijs nostris exposuimus, volui.

Hic semel in vniuersum omnes hanc atque sequentes
purgatorias compositiones parantes monendos cena-
seo, vt semper in cathartīcis Scammonium recipienti-
bus, diacridium substituunt: licet aliter Iacobus Syl-
uius Parisiensis medicus præstantissimus, & Antonius
Musa apud Ferrarienses olim professor celeberrimus
iudicarint, vt qui crudum ex ipsa planta, quàm ex radice
coctum vsurpare maluerint. Ego autem formidolosior,
tutius succo cocto, quàm crudo vti malo. Interim
quibus hoc oneris incumbit, faciāt iuxta doctorum atq;
exercitatorum medicorū iudiciū. Rondolētius medicus
Monpeſſulanus pro saccharo legebat Agaricum, sicut
à clarissimo Medico Theodoro Birckmanno intellexi,
quod sanè miror: nisi pituitam abundātius educere hac
mistura voluerit: Itaque dosi propinandæ modus benè
expendatur. Saxifragæ scilicet albæ, quam pingit Do-
donæus cap. 85. & Matthiolus in Dioscor. lib. 4. cap. 15.
Abundè prouenit circa Bonnam, supra pagum Herselt.
In huius

huius penuria, pimpinellæ radix sicca accipiat. 3

PARTICVLARIS DIVISIO

Catharticum Imperiale Nicolai Alexandrini

drini Cap. 437.

diacridij, sacchari ana drachm. octo. Cinnamomi, cardamomi, spicæ, saxifragæ, polypodij quercini Ana drachmas quatuor. Caryophyllorum, zingiberis, spicæ cellicæ, piperis nigri & longi, cardamomi, amomi ana drachmas tres, Mellis quantum sufficit.

Annotatio.

Hæc species ingrediuntur, Vnciæ sex, & drachma una: Saccharum inter illas non numeratur.

Mellis hispanici sint vnciæ duodecim.

Summa totalis vnciæ nouendecim.

Diuisio diacridij per easdem fiat. Exempli gratia,

diacridij drachmæ octo partiuntur in vncias nouendecim: mox drachmæ in scriptulos, hi rursus in grana:

Tandem grana diuidantur per vncias nouendecim.

Sic quælibet vncia continet diacridij scriptulum vñs, grana quinq; plus minus.

Catholicon Nicolai Præpositi.

Sennæ mundatæ, Cassiæ fistulæ purgatæ, Tamarindorum ana vncias duas.

Rheubarbari, florum violarum, polypodij quercini, Sem. Anisi ana vnciam vnā.

Glycyrrhizæ rasæ, penidiarum, candi, quatuor sem. communium frigidorum mundatorum à cortice ana drachmas duas.

Annotatio.

Eandem scripturam lego apud Iacobum Manlium, Lumen Apothecariorum, & Guinterium, nisi quod hic in initio vncias octo, pro duabus ponat. Fernellius plurimum

B 2 & ponat

4 PURGANTIVM MEDICAMENT.
& ponderibus, & rebus ipsis variat. Brasavolus neglexit glycyrrhizam, penidias, candum, pondera quad partem quartam contraxit. Diversa lectio habetur in veteris prepositi exemplaribus, ex Sennæ, cassia, tamarindorum ana vncijs octo. &c. Ego autem presentem, secundum longam officinarum consuetudinem, retineo. Datur tutissimè, constantibus ætatibus ab vncia vna, ad fescuntiam. Bononiæ in febribus sæpè propinant, cum sit solutivum domesticum. Adulescentulo drachmas sex, cum duobus scrupulis Rhenbarbari, in duplici Tertia, aliàs exhibui.

Confectio Hamech Maior Mesues.

Re myrobalanorum citrinarum

Chebularum
nigrarum

nigrarum

Ana vncias duas.

Rheubarbari optimi

Agarici

Pulpæ Colocynthidos

Rad. polypodij quercini

Abfinthij

Thynni

Sennæ

Ana drach, octodecim

Anā vnciam vnam.

Florum violarum drach. quíndecim.

Epithami vncias duas

Anisi, Rosarum Rubr. Sem. fœniculæ
mas sex.

succi fumi terræ mas lex.
libram vnam

Prunorum vingar. dulcium numero sex.

passularum enucleatarum

Infundantur omnia in suff. quantitat. aqua calida, in
vitrato stricti orificij, & obturetur os eius, per dies quin-
que; deinde ebulliant ebullitione vna, & coeantur: In ras

In case

PARTICVLARIS DIVISIO.

5

In tali colatura dissoluantur.

Cassiae fistulae mundae vnciae quatuor.

Tamarindorum vnciae quinque.

Mannae vnciae duae.

(Sed post horum colaturam expende, num iustum pon-
dus sit) prouide desuper zacchari lib. vnam, & mediam:

Coquantur ad mellis crassitiem.

Postremo admisce scammoniae preparatae, siue
diacridij seorsum exacte triti vnciam, & mediam,
cum sequentibus pulueribus, sine coctura.

Myrobal. Citrinarum, Chebularum, Indarum Ana
vnciam mediam:

Belliscarum, Emblicarum, Rhenbarbari, Sem.

Fumi terrae Ana drach. tres.

Anisi, Spicae nardi Ana drachm. duas.

Datur a drachmis duabus, ad aureos duos.

Annotatio.

Præterea, quæ aliàs lib. 4. de Composi. medicamentorū
dixi, hæc insuper addere volui. Arnoldus Villanoua
nus hanc Compos. quadantenus in Tract. suum Epilep-
ticum reposuit, cap. 12. Brasauolus nescio qua oscitan-
tia myrobalanorum drachmas, pro vncijs, scripsit: Si-
militer circa finem, vnciam pro media posuit. Fernelius
cum hac scriptura planè discordat. Guinterius initio
cum hac scriptura dissoluit Cassiae vnc. quinque:
conuenit, at in colatura dimittit: Mannae non duas, sed tres vncias
Tamar Indos omittit: Mannae non duas, sed tres vncias
ajgit: Tandem myrobalanos omnes, Rheubarbarum, &
semum fumariae singulorū semuncia complectitur, con-
ueniunt reliqua. Anutius Mediomatricus Medicus la-
charici hic in primis necessarii ne meminit quidem: &
multis locis, non pauca ex meis laboribus, in laudem
suam,

6 PURGANTIVM MEDICAMENT.
 suam, suppresso vsq; nomine, conuertit, quod viro ingenuo indignum facinus est. Ista sunt admonenda, nulla calumniandi occasione, sed veritatis propagandæ studio, quod omni auctoritati præponendum venit: quam interea imperitos & cæcutiētes librarios potius, quam viros doctissimos accusare malim.
 Separandi lactis à sero diuersę rationes Galeno fuerūt, vnde etiā diuersę sequutę sunt facultates, adeò vt nunc oxymel. 4. de ratione vicius acutorum, ad ciendam aluum indiderit: nunc verò mellis plus minusq; subinde sale, iuxta differentes medendi scopos, sicut videmus, cum alijs locis, tum commento Aphoris. 64. lib. 5. Quin separatum à lacte absq; coagulo, Serum simplex eidem vsurpatum lib. de Alimentis. 3. lego. Cæterum hoc loci ex Mesues decreto, serum omnino casei expers esse debet, cui si parum sacchari, aut oxymelitis addatur, ad quinque dierum conseruationem integram non improbo.

Seri quantitas sint libri viginti, sicut sæpè periculosis cimus. Propinaui ego frequenter tutiss. robustioribus vnā vnciam, pro dosi, & vltra.

Dia Cartamum Nicoli Florentini.

Sp. diadragaganti frigidi vnciam vnā.
 Carnium Cydoniorum vncias duas.
 Zingiberis albi drach. vnā medul. cartami vnciam
 Turbit Electi drach. duas. (mediam.
 diacridij drachmas quinq;
 Mannæ Granatæ, mel. Rosati col. ana, drach. tres.
 sacchari vncias quindecim.

Annotatio.

Compositio ista comprehendit Specierum vncias duas, & mediam. In vniuersum autem cum reliquis omnibus vncias

PARTICVLARIS DIVISIO.

7

Vncias viginti, drachmas duas.

Diuisio purgantium fiat per totidem vncias ac drachmas: Sic singula vncia habebit cartami grana vndecim & med. Turbit grana sex.

Diacridij grana quatuordecim & medium plus minus. Fernelio ita mutare placuit.

puluer Electuar. dia tracachanti frigidij, medullæ sem. cnici, i. cartami, hermodactylorum singulorum vnciam mediam, Rosarum rubrarum ana drachmas duas.

fucci glycyrrhizæ Cinnamomi Turpethi vnciam vnam, diagridij vnciam mediam.

Diuisione facta, huius vncia quæuis admittit medullæ cartami singulorum grana duodecim & sextā partem vnius. hermodactylorum Turpethi scriptulum vnum, grana quatuor, & tertiam partem vnius. Diacridij grana duodecim, atq; partē sextā vnius grani.

Dia Phoenicum Mesuæ.

& dactylorum purgatorum ab ossibus & interiori lappugine dulcium maturorum partes centum.

penidiorum partes quinquaginta.

Amygdal. mundatarum partes triginta.

Turbit partes triginta quinq.

camoneæ partes duodecim.

Zugiberis, piperis longi, fol. Rutæ siccorum, cinnamomi, macis, ligni aloës, anisi, foeniculi, dauci, galangæ

Ana partes duas, semis: omnia in puluerem tenuissimū redigantur, & per angustum cribrum discutiantur, &

mellis suff. quantitate excipiantur.

Anno

Annotatio.

Hic sunt Specierum vnā cum amygdalis (quæ dulces esse debent expurgatæ) vnciæ duodecim, ac drachmæ sex: Dupla autem mellis expurgati sit portio. Erunt igitur libræ duæ, atq; fescuntia. Guinterius Andernacus vir aliqui clarissimus, in mellis assignādo pondere sesquialtero plerumq; est hallucinatus, quod experientia edocet. Porro dactylorū habentur, per partes ponderando, partes centum, id est, vnciæ duodecim, cum dimidia: Penidiorū vnciæ sex, drachmæ duæ. In vniuersum cum speciebus erunt vnciæ quinquaginta septem. Diuisio itaq; Turbit, & Scamoneæ si seorsum per partes instituitur siue vncias 57. Singula admittit Turbit grana triginta sex, ac parum plus: Scammonij grana duodecim, & medium: Redundant tamen in diuisione, septem grana & dimidium. In exemplari Colonienſi, quod sine consilio ac consensu meo (quantumuis nomen peculiariter Typhoraphus assignet) editum est, perperam legitur, veluti in plerisq; alijs locis, mellis duplum. Datur, Autore Mesue, ab aureis tribus ad septem, id est, à drachmis quatuor ac media, ad drachmas decem & mediam: sed reuera hæc dosis est immodica, vsu communis Sufficiunt igitur drachmæ sex, nisi in contumacibus aliqui corporibus.

Scammonium crudum sit & benè tritum: quia haud dubiè aromatum ac dactylorum mistura, & penidiorū lentore corrigitur eius vehementia.

Dia Prunorum Nicolai Alexand. cap. 227
Legatur alibi.

Annotatio.

Hic prima damascena muza, id est, medijs saporis sunt. In pondere florum violarum variāt Autores, quia Præpositus

PARTICVLARIS DIVISIO.

positus meus accipit fescuntiam. Alexandrinus ac My-
reus vnciam mediam, Braſauolus integram: cui nos
ſubſcribimus, ceu mediocritatem ſeruanti.

Porrò in Diaprimo Solutino ſi cuiſlibet libræ compoſi-
tionis indantur drachmæ ſeptem ſcammonij (ego ta-
men diagridium vtpote præparatum ac correctum, tu-
tus reddens pharmacũ accipim malim, ſicut initio mo-
nuimus) tunc ſingula vncia habebit drachmam mediam, &
grana quinq;. Cæterum vt artem aliorum hominum in-
dustria promoueam, placuit ſubſcribere Electuarium
ex primis ſolidum, Autore Ioanne Fernelio lib. ſuo 7.
methodi

pruna dulcia numero decem.
Maluæ, violæ, mercurialis, helxines Ana man. vnũ poli-
podæ, quercini, Sem. Cartami, rad. altheæ, vuarũ purga-
tarum, glycyrrhizæ Ana vnciam ſemiſſ. foliorum Sen-
næ mundatorum vncias decem. Coquantur librís
quinq; aquæ, ad duas, torculari expreſſis adde ſacchari
rubrilibræ vnâ, mediam. Coquantur rurfum leni-
to igne, ad Electuar. ſolidi conſiſtentiam: Sub finem aſ-
perge puluer. aromatici roſati maioris drach. tres. Con-
ſistentur tabellæ pondere vnciæ mediæ. Tota compo-
ſitio eſt circiter vncias viginti. Doſes circiter triginta.
Validius fiet ad vtramq; bilem purgandum, ſi ſingulæ
libræ drachmæ tres diacridij miſceantur. Doſis eſt à
drachm. tribus ad vnciam mediam.

Dia Sennæ Tabulatum meum.

ſennæ electæ vnciam vnâ.
Thyuni, Epithami, triũ florum cordialium Ana drach-
mam vnâ. Serici combuſti, glycyrrhizæ raſæ, cinna-
momi, macis, ſpicæ nardi, garyophyllorum Ana gra-
na quindecim. Ellebori nigri, lapidis lazuli loti. Ana
C drach.

drachmam vnam. diacridij drachmas sex. sacchari boni libras duas. Hoc dissoluatur aq. fumar. & borrag.

Deinde admisce species arte pulueratas, ac funde elix.

Etuarium, canendo nidorem, ne species viciantur.

Habet specierum ingrediētium vncias duas, drachmas sex cum dimidia: sacchari libras duas: Ergo ad singulam drachmam specierum, sacchari habet vnciam vnam scriptulos duos boni ponderis.

In vniuersum sunt vnciæ viginti sex, drachmas sex & media. Itaque singula vncia continet Sennæ grana septendecim ac semissem bo. pond.

Diacridij grana tredecim, ac paulò plus. Ellebori, & lazuliana grana duo bo. pond.

Si verò Saccharum omittatur, tunc drachma vna specierum recipit drachmam mediam Sennæ: Ellebori atque lapid. lazuliana grana duo bo. pond. Diacridij grana quindecim. In penuria lap. lazuli duplicetur Ellebori quantitas, & Sericum omittatur.

Porro officinæ nostræ paratum habent puluerem Dia Sennæ Brasauoli Ferrariensis Medici, quem scripsit libello suo, de Suff. siue speciebus hoc modo.

Dia Sennæ Brasauoli.

℞ foliorum Sennæ, tartari albi ana vncias duas. Caryophyllorū, cinnamomi, galangæ, amyliana drachmas duas: Diacrydij drachmas tres, fiat omnium puluis, ingredientia constituunt vncias quinque, drachmas tres. Diuisione facta, quæq; drachma specierum continet Sennæ ac Tartari singulorum script. vnum, grana duo, & tertiam partem vnius grani: Diacridij grana quatuor, & parum plus.

Dia Turbit cum Rheubarbaro.

℞ Turbit gummosi ac bonitatis notas ostendentis vnciam

PARTICULARIS DIVISIO.

clam vnam, ac mediam: Rheubarbari electissimi drachmas sex. Zingiberis drach. tres.
 Spicæ nardi, mastich. anisi Ana drach. vnam.
 Diacridij drachmas sex. Sacchari albi vncias sedecim.
 Paretur Elect. tabulatum.

Annotatio.

Colonienses Pharmacopolæ præsentî scripturâ conficiunt. In totum comprehendit cum saccharo vncias nouendecim, drach. sex. Quâdo igitur diuissio catharticoz faciêda erit, per hoc pondus: vncia quælibet habet Turbit drach. mediam, grana octo: Rheubarbari, diacridij singulorum plus minus grana nouendecim.
 Sunt qui drachmas tantum quatuor diacridij, clementior equidem purgatione, substituant. Sunt qui Rheubarbari intermittant, magis phlegmagogon volentes. Turbeti malignitas, apud prudentes 24. horis, lactis recenter mulcti pfusione castigatur: deinde siccatur in medicamentum recipitur. Auicenn. lib. 4. fen. 1. tract. 2. cap. 59. Turbit, mastichæ, zingiberis portiones æquales accipit, cap. proprio autoritate filij Zesar ostendit compositionem aliarum partibus decem Turbit: Zingiberis partibus quinque. Idem subinde admiscuit mastiches drachmas tres: Alias alia addit, pro diuersis indicationibus. Pingit aliam simplicem Villanovanus in Antidotario suo, atque aliam in super Motagnana in Antidotar. cap. 12. quâ transcripsit Alexander Benedictus lib. 1. ca. 40. & Brasauolus in examine suo Electuariorum, crocum tamen omittens. Præterea adhuc diuersam Vigonius libro octauo. capit. 17. Nos primo loco scriptam vsualem retinemus in Republic. Coloniensi. Interim Medicis quasuis vsurpare per me libebit, Phlegmagogon est medicamentum potenter

tenter, & efficaciter aquosa pituitosaq; educēs, si ad mediam vnciam propinetur, electuarij solidi formā, sicut ego suprà tradidi. Clementinus lib. 2. cum vino cydoniorum parat, ex quo Cordus dia Turbit maius mutasse videntur, sine Rheubarbaro, sed pro drachmis diarridij ac zingiberis quatuor, ille tres scripsit. Ista adhuc, præter olim à me in Commentarijs scripta, addenda putauī.

Electuarium Elefscoph Mesue.

Scammoneæ Antiochenæ optimæ, Turbit albiana drachmas sex. Garyophyllorum, cinnamomi, zingiberis, myrobal. emblicarum, nucis moschatae, polypodij Ana drachmas duas, & semiss. Sacchari albi vncias sex. Conficiatur f. q. mellis expumati, quod esse debet, dilu- luto, cum eo, saccharo, vnciæ septem. Datur ab aureis duobus ad tres.

Annotatio.

Istud Electuarium admittit aromatum tres vncias, & drachmas tres. Si nunc Sacchari accipimus vncias sex, mellis verò septem ac semissem: Tunc erit quadrupla mellis atq; sacchari portio, ad species. Diuidendo itaq; scammonium & Turbit ana drachmas sex, per vncias sedecim cum media (nam drachmas in vniuersum tres ceu minutias omitto) Sic vncia vna huius medicamenti continet Scammonij, ac Turbit Ana scrupulum vni, granum vnum & medium: Resultant in totum grana quinq; cum dimidio. Emblicas non diuisi, propter minutum pondus, quoad totum.

Iacobus Syluio inter inusurpata habetur, & potest alioqui omitti, quando habemus Iodum minus. Ego tamen sæpè foeliciter in colicis affectibus, ex pituita putrida, flatibusq; contractis vtor, ad drachmas sex, dosim autem

gens in robustioribus ad octo, aut decem.

Electuarium ex Psyllio Mesuae.

Ex succorum buglossæ domesticæ, & sylvestris, Endi-
viæ, apij despumatorum per Colatorium Laneum ana-
libras duas. Projice super ipsos adhuc calentes cuscutæ,
Sem. anisi, follicul. fennæ ana vnciam mediam capillo-
rum Veneris Manip. vnum.
Succi sumæ terræ crudi vncias tres.

Asari drachmas quatuor: spicæ nardi drachmas duas.
Post vnius diei macerationem semel efferueant, mox in-
fusa florum violarum viridium vel siccatū vncias tres:
Epithami vncias duas bulliant paulisper, deinde colen-
tur, exprimantur: Postea dissoluantur Psylli seminis vn-
ciæ tres, sæpè spathula mouendo, ad integrum diem, si-
ne 14. horas fermentando: deinde mucilago tota calis-
sè exprimatur.

Accipe huius decocti cum mucilagine psyllij libras
quatuor: Adde sacchari albi libras duas, & semissem:
Diacridij vncias tres, semiss. faciliter continuè mouen-
do coquantur. Deinde insperge pul. Troch. dia Rhodô-
nis, ex Spodio, Rhauedsceni ana vnciam vnam: Troch.
ex Berberis vnciam mediam. Dosis est à drachmis tri-
bus, ad aureos tres.

Annotatio.

Dispensatorium Coloniense Epithami duas vncias ma-
gis lapsu omisit, Brasauolus magna incuria, aut trans-
scriptorum culpa in pondere violarum drachmas pro
vncijs reposuit. Et postea scammoni vncias tres ac se-
missem intolerabili errore reticuit, in exemplari Vene-
to, quemadmodum in Trochiscis ex Rheubarbaro Me-
sue, succi Eupatorii drachmas quatuor: Mox in Troch.
ex Berberis, spicæ, croci, amyli, tracachanti ana vnam
drach-

124 PURGANTIVM MEDICAMENT.
 drachmā omisit. Hinc constat quantum in huiusmodi
 reb^{us}, viris doctiss. exercitatissimisq^{ue}, imperitię accidar.
 Ista haud quaquā prętereunda silentio existimaui, &
 post editionem Commentariorum meorum, ad publi-
 cam necessitatem, hic apponere volui.
 Mauardus tutō ad integram vnciam propinat, sic etiā
 Iacobus Syluius Brasauolus ā drachmis sex aut octo ad
 decem, absque vllō incommodo: Hic autem, sicut in si-
 milibus, pręmeditatum sollicitumq^{ue} Medicum requiro.

*Electuarium ex Soldanella D. Helidei Med.
 Bononiensis Pręceptoris olim opti-
 mę meriti.*

℞ Folliculorum Sennę, Tartari albi, Rad. Iridis, (ego
 malim succi crudi) polypodij quercini Ana drach. tres.
 Turbit vnciam mediam: Soldanellę drach. sex.
 Sem. luniperi, Rheubarbari Ana drachmas tres.
 Diacridij drachmam vnam: Ligni aloës, cinnamomi,
 Zingiberis Ana drach. vnam & mediam:
 Nardi spicę drach. mediam: sacchari Tabarzet disso-
 luti in aquis Cichorii & Veronicę libram vnam, vncias
 quatuor, paretur Electuarium solidum.

Annotatio.

Specierum habet vncias quatuor, duas drachmas.
 Sacchari vncias sedecim. Sic quęlibet vncia huius, re-
 cipit aromatum sesquidrachmam, & grana duodecim:
 Turbit grana duodecim,
 Soldanellę grana decem: diacridij grana tria.
 Sennę, tartari, succi Ireos, Polipodij, Rheubarbari Ana
 grana nouem.

Aliud Florentinis Medicis celebre.

℞ Pulueris soldanellę vncias duas Succ

PARTICVLARIS DIVISIO.

15

Succi Ireoscrudi vnciam vnam.
 Zingiberis, macis, cinnamomi Ana drachmam vnam.
 Cum vncijs quatuor & dimidia mellis hispanici opti-
 mi fiat Electuarium.
 Hic vncia mellis media suscipit soldanellæ drachmas
 duas: succi lridis drachmam vnam.
 Specierum singularum Ana grana septem & semis.
Electuarium ex succo Rosarum Nicolai Alex-
xandrini cap. 309. de Compositione Me-
dicamentorum.

facchari albissimi, succi Rosarum Rubrarum Ana
 libram vnam, vncias quatuor. Santalorum omnium
 Ana sex drachmas. Spodij drach. tres: diacridij drach.
 duodecim. Camphoræ scriptulum vnum. Tempera ad
 formam Electuarij, syrupo facto, ex eodem saccharo, &
 succo Rosarum.

Annotatio.

Habet specierum drachmas triginta tres, & scriptulū
 vnum, hoc est, vncias quatuor, scriplos quatuor: His ad-
 raſcemur succi rosarū, & facchari Ana vncias sedecim.
 Fiat igitur diuisio per drachmas duodecim diacridij, &
 per vncias triginta sex, in vniuersum: sic quælibet huius
 compositionis vncia cōtinet diacridij scriptulum vnū.
 Atq; hinc manifestè apparet, Præpositum malè scriptu-
 los duos diacridij, pro vncia singula computasse. Quo-
 nam autem diacridium est correctum, & amplius po-
 tuit cocturā emendatum, minimè eius vsus erit formi-
 dandus: ac passim media vncia pro dosi vsurpatur.

Electuarium Rosatum Mesuæ.

succi rosarum rubrarum completarū lib. quatuor,
 Sacchari Tabarzet libram vnam, & mediam.
 Mannæ

Manuæ puræ ac recentis vncias sex.
 Scammoneæ Antiochenæ vnciam vnam, & mediam.
 Coquantur omnia, supra ignem, donec mellis habeant
 spissitudinem: Tunc admisce
 Troch. ex spodio Mesuæ vnciam vnam.
 Galliæ moschatae etiam Mesuæ, croci ana drach. duas.
 Troch. ex Berberis ipsius Autoris drachmas quatuor.
 Datur ad drachmas quinque.

Annotatio.

Ex medio hoc debilius est, quam supra assignatum Nicolaï, quia vncia singula admittit tantum diacridij grana nouem ac semis: & supersunt adhuc diuidenda grana quinque, cum dimidio. Brasauolus drach. sex pro dosi offert, Ego subinde plures, ad octo vsque securissimè, & quoniam delicatum est haud aspernabile ægris, familiarissimum in biliosis humoribus habeo.

Electuarium Indum minus Mesuæ.

℞ Turbit, sacchari Ana drachmas centum.
 Macis, piperis, zingiberis, garyophyllorum, cinnamomi, cardamomi, nucis mosch. Ana drach. septem.
 Scammonæ drachmas duodecim, cum melle desputato conficiatur. Datur ad aureos tres, id est, drachmas quatuor & semissem.

Annotatio.

Cordus olim drachmas sex Turbit, & tantundem sacchari posuit, quem errorem nos aliàs correximus. Sed demiror eundem Guinterium aliqui exercitacissimum ac doctissimum Medicum admisisse, in opere nouo, de veteri & noua medicina:
 Certè centum habent vetustissima castigatissimaque exemplaria, quod verum esse, ex diuisione nostra patebit.
 Musa Brasauolus exhibet drachmas octo, decem, duos decimi

decim: At mihi vim illius, ex ingredientium cathartico-
rum pondere benè expendent, Eæ doses maiores iu-
dicantur, quàm vt corpora nostratiù tutò sufferre que-
ant: Italica autem in eiusmodi reperiuntur toleratiora.
Mellis hoc loco erunt librę tres medicinales, drachmę
quatuordecim, præter saccharum. Simul omnia mista,
dupla erit portio cum dimidia. Porro vncia media hu-
ius compositionis cum melle, habet Turbit grana sede-
cim boni pond. Scammoni grana quatuor cum semisse
bonietiam ponderis.

Nos insuper seruamus in puluere, quum sit gratissimi
saporis, adeò vt egripalatum nullum offendat. Frequen-
ter propino pueris, virginibus, & delicatulis: Interim
sacchari aliquid admisceo, secundum hominum arbi-
trium. Si quis Tabulatum requirat, accipiantur saccha-
ri drachmę sex, ad drachmam vnā specierum. Iaco-
bi Sylui codex in Indo maiori Mesues pessimè sacchari,
penidiorum Ana vncias viginti, pro drachmis, legit.

*Hiera Colocynthidos secundum Actium, Cap. 113.
lib. 3. Ex versione Cornarij: & Cap. 117.*

Montani.

Pulpę Colocynthidę drachmas viginti
Scillę assatę, agarici, ammoniaci thymiamatis, scāmos-
neę, cort. radicū ellebori nigri, stoechados, hyperici,
Ana vncias duas. myrrhę, sagapeni, croci, aristoloch-
ingę, trium piperum, cinnamomi, opopanax, casto-
ri, petroselinī Ana vnciam mediam. Mellis quan-
tū sufficit. Commodè excipitur sex libris mellis, du-
plo huius pondere.
Integra exhibitio drachmę quatuor, media tres, minis-
ma duę, cum melcitrato.

D

Anno-

Annotatio.

Hæc hiera interprete Cornario, habet specierum vncias triginta sex, id est, libras tres: Duplū igitur mellis, sunt libræ sex. Summa verò totius compositionis constat vncijs centum & octo: Facta diuisione catharticonum, per easdem vncias, singula continet Colocynthidos grana vndecim, paulò amplius: scillæ, scammonij, agaricij, elebori Ana grana octo, & tres partes vni⁹ grani, sedunt in diuisione vnius grani triginta quadrantibus grani phorbij grana quatuor cum tribus quadrantibus grani vnius: Aloës, polypodij, epithamij ana grana quatuor: Ammoniaci, stoechados, bdellij ana grana nouem paulò minus: Et sic omnium purgantium erunt grana quadraginta tria, ad vnciam mediam.

Potest pars tertia parari, quum rarus sit eius vsus, & nõ nisi in chronicis ac rebellibus morbis pituitosis melancholicisq; expetatur. Ne igitur temporis & aris iacturam faciant Pharmacopolæ, consilium meum sequantur.

Ego insuper vnciam vnā aut alteram prædicti pulueris seorsum cum oxymelite scillitico compingo, ac in massa conseruari iubeo: Nam vehementem in faucibus acrimoniam parit medicamen, si bibatur. Quapropter eam etsi vtilissimā, in dictis affectibus, pleriq; aspernantur, maluntq; pilularum forma deuorare, quibus obtemperandum existimo. Scillam hinc omitto, vt quæ difficile limè pulueretur.

Species pilularum vniuersæ, intermissa scillā existunt drachmæ ducentæ, septuaginta duæ. Facta nunc diuisione, per totidem: drachma singula retinet Colocynthidos grana quatuor, cum fere dimidio: Agarici, ammoniaci, scammonij, Ellebori nigri, stoechados Ana grana.

PARTICULARIS DIVISIO.

19

Ana grana tria, cum medio bo. pon. Epithami, Euphor-
bia ana granum vnum, & tres quartas grani: Polypodij,
belli, aloës ana grana tria, medium, paulò amplius: Sa-
penei, opopanax, aristoloch. longè Ana grani vnus
tres quartas boni pond. Quoties verò oxymelyte massa
compingitur, ponderis aliquid ingredientibus adimis-
sit: siquidem oxymel vt plurimum quartam partē spe-
cierum occupat.

*Puluis passauant cum Rheubarbaro apud
nostros Usualis.*

Florum violarum, borraginis ana scriptulos duos
Zingiberis, spicæ nardi ana drachmam vnam,
liquiritiæ, anisi ana drachmas duas.
Diacridij drachmas tres.
Rheubarbari electissimi drach. sex.
Turbit optimi vnciam vnam.
Sennæ Alexandrinæ vncias duas.
Fiat omnium puluis subtilissimè cribratus.

Annotatio.

Habet in totum iste puluis Specierum vncias quinque,
scriptulum vnum: facta diuisione, drachma singula res-
cipit diacridij grana quatuor & medium, paulò plus:
Rheubarbari grana nouem: Turbit grana duodecim:
Sennæ scriptulum vnum, grana quatuor.
Dosis in robustis, à drachma vna, ad sesquidrachmam,
aut ad summum drachm. duarum: Attamen vna satis
in genere purgat. Atq; ista de cathartico-
rum priua-
to pondere, in singula compositione existente, ac vim
suam exerente, dicere volui, quibus iuniores & imperi-
tiores medicos admoneo, quantum eorundem singula
vicia recipiat, ne mortem pro salute, venenum pro An-
tidoto, dosim purgantium nescientes nec expendentes

20 PURGANTIVM MEDICAMENT.
offerant. Et semper præstat hic timidiorē, quā con-
fidentiorē esse: Nam paucis minor quantitas, multis
maior obfuit: Tamen si vtrobiq; delinqui potest, quando
iusta quantitas, nullo calamo, sed in rationali ac artifi-
ciosa coniectura consistit. Vehementes enim & enor-
mes purgationes morbos intendunt, vires labefaciunt,
spiritus dissipant, & sæpè sæuissima symptomata paria-
unt: Est igitur in nulla medicinæ parte periculum gra-
uius: Quare virum prudentem, sollicitum, & exercita-
tum postulat, vt singulari præmeditatione, obseruatis
canonibus, ad eiusmodi operas perueniamus: ne nobis
obijciatur, sera poenitentia, dum errorem serius agnos-
centes nostra infamia, agrotantium discrimine erudi-
mur. Atq; vtinā tales carnifices in Rep. nostra nemo
rem. Sed frustra hæc opto, frustra doleo, quando nemo
veram medicinam tueatur, nemo intercedat, paucis-
mi cladem hanc domesticam intelligant: Cuiusmodi in
Paracelsitis, Medicastris, Hesonibus, oberronibus, con-
soribus, ac passim confidenter magis, quā sapienter
quæuis chemica, & Antimonica Purgatoria obrudent
tib⁹, manifesta exempla videmus, quos vtinā aut dies
corrigat, aut publicum edictum puniat. Venio con-
sequenter ad diuisionem pilularum, quibus eadem ne-
dicam impetuosior est euacuandorum corporum poten-
tia, quia diutius ventriculo inhærent, priusquā dissol-
uantur: & agant, à remotioribus partibus attrahendo,
violentius. Accedant itaq; beneuoli huc ac cordati ho-
minum amatores, non violatores.

Pilulæ ex Agarico Mesuæ.

Agarici drachmas tres. Radicis Iridis, præstij ana-
drachmam vnam. Turbit drachmas quinq;. Hieræ Pi-
cræ drachmas quatuor. Colocyntidos, sarcocollæ ana-
drachi-

PARTICVLARIS DIVISIO. 21
drachmas duas. Myrrhæ drachmam vnam.
Excipe Robur, id est, sapa. Da drachmas duas.

Annotatio.

Semel in vniuersum commonitos Medicos cupio omnes, apud Mesuen, pilularum doses esse immodicas: si quidem pleræq; ad drachm. vnam, ac mediam: Aliæ ad duas perueniunt. Interim longo vsu obseruatum, drachmam vnam sufficere: Si verò in contumacia adstrictaq; frigido hybernoq; tempore, corpora incidant artem facientes, quo videlicet humores nimis coacti fuerint: possunt eandem dosim, paucis granis, aut salis gemmæ, aut diacridij, aut troch. Alhandal, aut simili aculeo, iuu-
ta humoris expurgandi qualitatem & quantitatem, promouere. Attamen à valenter purgantibus semper abstinendum, ne robur corporis dissoluamus, naturam offendamus, morbum augeamus, grauiâ symptomata accersamus, & sæpè mortem pro salute, in tempesto præ-
aburentibus, recordor, nec sine pudore refero. Hoc loco Trochisci ex Agarico cum sale gemmæ parati, non decocto zingiberis accipiantur: quod monuit etiâ Lu-
minare, & Thesaurus Aromatariorum. Pro Colocyn-
thide, Trochisci alhandal substituantur. Anutius & Guinterius propria autoritate mastichen addunt. Di-
niso Catharticum est huiusmodi: drachma vna ad-
mirrit Turbit grana quindecim, & quadrantē Colocyn-
thidos, siue Troch. alhandal, sarcocollæ ana grana sex,
paulò amplius: Agarici grana nouē, paulò minùs: Hie-
rapicræ grana duodecim bon. pond.
Rinaza 4. continentis easdem reposuit, à quo mutuauit
Matthæus de gradibus. cap. 50. sed hieræ dosim conge-
minat. Varigiana ex medio pondus Mesuæ auget, in
D 3 picra

22 PURGANTIVM MEDICAMENT.
pica errorem committens, myrrham negligens. Ioan-
nes Concorregius Tract. 2. cap. 5. scillam, pro Colocyn-
thide, constituit, atq; pondere discrepat.

Pilulae Aggregatiuae Mesues.
R Myrobal. citrinarum, Rauesceni Ana drach. duas
Succi eupatorii, absinthij Ana drach. duas.
Scammonee preparatae drachmas quinq;
Myrobal. chebularum, Indarum, agarici, colocynth.
Polypodij quercini Ana drach. duas.
Turbit boni, aloës Ana drach. sex.
mastichæ, rosarum rub. salis gemmæ, epithymi, anisi,
zingiberis Ana drach. vnam.
Elect. rosarum quant. suff. vt compingantur.
Da à drachma vna, ad aureum vnum.

Annotatio.

Aliàs in recensendis dosibus quorundam ingredientium
aliter iudicauimus: Nunc autem maiori inuito examine
veterem sententiam mutauimus, præsertim accedente
autoritate Fernelij eadem pondera tradentis. Succie eu-
patorii & absinthij esse debent inspissati. Reliqua sunt
manifesta. Eupatorium Mesuæ haud dubiè, si notas sin-
gulas expendimus, Ageratum est Dioscoridis lib. 4. ca.
49. sicut nos olim in explicando Syropo Eupatorii ostensa-
dimus. Itaque miror Dispensatorium nostro etiam no-
mine malè editum Gratiolam indifferenter vsurpare,
lestè alium mouet, iecur labefactat: nimirum hæc mor-
nullam edit, & viscus roborat. Quare malle in Ager-
rati penuria aut ignorantia, Eupatorium nostrum vul-
gare Quastkraut substituere, quod Matthioli libro
quarto, cap. 37. Dioscoridis appingit Auicennæ ritu-
lo. Cer-

PARTICVLARIS DIVISIO.

22

lo. Certè hic error à Cordo primum, deinde à Fuchſio
ortuſeſt.
Iuxta ſcripturam diuiſione facta quælibet drachma ha-
bet myrobal. citrin. Raueſceniana grana quinque, &
quadrantem, bo. pond. ſcammon. præpar. grana ſex &
plus: Chebul. Indarum, agarici, colocyn.
Polypod. Ana grana duo parum plus:
Turbit. aloës Ana grana octo. Quando maſſa cum Ele.
roſato Meſuæ conſicitur, tunc abſq; dubio prædictæ di-
uiſionaliquid decedit, præſertim ſi multum illius ac-
cipiatur. Dicit autem Braſauolus quod hîc eſſe debe-
ant Roſati vncias quatuor: ſucci verò recentis vncias
duas ſufficere.

Pilula ex Aloe & Maſtiche Præpoſiti.

Aloës vnciam vnam: maſtiche vnciam mediam.
Garyophyllorum, roſar. rub. Ana drach. vnam.
Croci, diacridij Ana ſcriptulos duos.
Parantur ſucco ſcæniculi vel abſinthij, in maſſam.

Annotatio.

Eadem recensuit Braſauolus in examine catapotiorum.
Similiter Cordus in Diſpensatorio ſuo. Villanouanus
aliter ſcripſit, nimirum ex Aloës vncia media, maſtiche
drach. duabus (licet peſſimo errore vncias duas, ſic ſcri-
bendo q; n̄ habeant exemplaria) garyophyllorum, roſar.
vnam drachma vna: croci, diacridij Ana ſcriptulo vno.
Iohannes de S. Amando eaſdem reſpoſuit, ſed pro croco
capſimè legît Turbit. Guilhelmus Placentinus ex
tribus Aloës, & vna maſtiche cum ſucco ſo-
lari format, Serapionem imitatus cap. 17. Tractat. 7.
Prorſus variat Montagnana in Antidotario ſuo, capi-
te vigefimo.
Colonienſes noſtri ſequenti doctrina parant.

℞ Aloës

℞ Aloës optimæ vncias duas: mastichæ vnciam vnā
 Diacridij, drachm. vnā. cum succo caulium.
 Sed sanè non probo, quoniam corrigentibus necessa-
 rijs destituuntur.

Pilulæ Auræ Nicolai Myrepsi de Pi-

lulis numero. 97

℞ Aloës flauæ, diacridij Ana drach. quinque.
 Rosarum Rub. Sem. apij Ana drach. duas, & semis.
 Anisi, fœniculi Ana drachm. vnā semissem.
 Croci, interiorum Colocynth. hiëræ picræ ana drach.
 vnā: Comprehendantur aquā infusionis trachantæ.

Annotatio.

Pro Colocynthide fumantur Trochisci Alhandal. Bra-
 sauolus secundo lib. Hippoc. de acutorum victu, in cura
 anginæ scripsit mastiches drach. vnā, mediam scidem
 censet Prepositus. Fernelius hieram omittit, mastichen
 cum seminibus anisi, fœniculi coniungit. Ita velle suū
 cuiq; est, nec voto viuitur vno. Diuisio Cathartorum
 sic fiat. Quælibet drachma totius huius massæ recipit
 Aloës, diacridij ana grana. 14. & quadrantē bo. pond. su
 persunt tamē tria grana diuidenda. Glossator Prepositi
 hanc quantitātē diacridij nimiam credit. Ego autē opi-
 nor eum non benè calculum posuisse. Quia non semper
 necesse est, integram drachmam pilularum propinare.
 Potest enim dosis, pro scopis certis, minui: Colocynthide
 dos, hiëræ picræ ana grana duo, & trientem plus minus.

Pilulæ Azieret Auicennæ.

℞ Pulueris hieræ picræ Galeni vnciam vnā.
 Mastichæ, myrob. Citrinarum Ana vnciam vnā.
 Aloës hepaticæ vncias duas.
 Formentur pilulæ cum Syrupō ex stoechade.

Annot

Annotatio.

istæ plus recipiunt Aloës, quàm pilulæ hiæræ simplicis, ideoq; in effectibus efficaciores censentur. Consistunt ex vncijs quatuor: Diuisione facta pulueris picræ, myrob. aloës, singula drachma purgantium cōtinet massæ sicches grana septem & medium.

In Pilulis Aelephanginis. Mesues admonitio.

Ingens error in exemplaribus Colonienfibus commissus est, dum ad finem primarum tredecim aromatum, drachma (sic 3 pro 5.) legitur. Corrigatur igitur menda tam enormis: & mirum hætenus eiusmodi multas non animaduersas, cum iste libellus tanquam sacrosanctus, in officinis teratur.

Pilulæ ex Bdellio Maiores Mesuæ.

Bdellij drachmas duodecim: ameos drach. tres. myrob. cepularum, Indarum, belliricarum, emblicarum, pectinum ystorū, charabeana drach. duas, & semissem. Infundatur bdellium succo foliorum porri, ac formetur massa. Dantur à drachmis duabus, ad aureos duos.

Annotatio.

Continuo sermone Idem scribit minores: atq; in super illas à se inuentas: attamē præscriptas vsui nostro præstantissimas delegimus, Iacobo Syluio medico clariss. in primis in super probatas, & Cordo: Licet iste loco Verecorum simpliciter auellanas adustas posuerit. Rha- 29. ad Almanforem, cap. 80. de hæmorrhoidibus aliam recensuit. Serapion cap. de Antidotis. 17. tres coniungit: media autem magnam seruat affinitatem cum prima Mesues. Variat Hali, 10. Pract. suæ: Similiter Monagnana cap. 20. Antidotarij.

Nihil hic dicendum amplius, nisi vt pro bdellio, myr-
E rha

rha electissima substituatur: Pro Venereis, sine (vt Cor-
 dus) auellanis adustis, Radix aliqua adstringens, nõ au-
 tem Acori, quæ acris ac calfactrix est: aut radix distor-
 tæ, aut pectines siue conchulæ marinæ ex oris Hispani-
 ci maris Vlyssiponici aduectæ, quas in simili affectu Aui-
 cenna lib. 3. fen. 21. tract. 3. cap. 4. commendat: neq; Mele-
 ue in Composit. suis improbat: Aut Radix Arnoglossæ,
 sæ, aut Equisetæ, aut glandium calices siue cupulæ, vires.
 singula hæc haud impares edunt in his pilulis, vires.
 Dispensatori Coloniensi magis placuit Rheubarbarum
 leuiter tostum, Deligat diligens ex his, quod oportunum
 medici exercitati iudicio videbitur. Apud Guinterium
 de medicina veteri ac noua ad finem error est, dum drach-
 mas duas singulorum omisit.

*Pilulæ ex Benedicta Nicolai Alex-
 andrini.*

Compositio primo loco integrè est transcripta.
 Drachma singula pulueris admittit
 Turbit grana tredecim paulò minus:
 Diacridij, ezulæ, hermodactylorum Ana grana sex, &
 quadrantem, paulò amplius.

*Pilulæ Cocciaë Rhazæ lib. 9. ad Alman-
 sorem, cap. primo.*

℞ Pulueris picræ drachmas decem.
 Colocynthidæ (huius loco Troch. alhandal) drachmas
 tres, scriptulum vnum.
 Diacridij drachmas duas, & semissem.
 Turbit, stoechados Ana drach. quinq.
 Conficiatur Massa cum syrupo ex stoechade.
 Sint doses decem.

Alman-

Annotatio.

Dosis hæc omninò formidanda: nam singula, drachmas duas, mediam, ac grana quinque pilularum habet. Scripsit eandem Valeſcus libro primo, capite primo, vncias hæc nota. s. pro drachmis, sic. s. pulueris picræ, errore pessimo.

Diuisio ingredientium sic instituenda.

Species vniuersæ sunt drachmæ viginti quinque, scripsi duo, ac medius: Sic singula drachma habebit colocynthidos grana octo, paulò minus.

Diacridij grana sex stricti ponderis. Turbit grana vna decim bo. pond.

Brasauolus has Pilulas velut tormina inferiori ventri inferentes improbat, vtpote parum castigatas: Trincauella correctas tutasq; probat, cuius nullam rationem video.

Hic picra Rhazis eodem libro, cap. 64. accipienda, quæ alibi in nostris Commentarijs posuimus: sed pro xylobalsamo, substitue lignum aloës: pro carpobalsamo, cubebas. Valerius Cordus errat in ponderibus: siquidem scripsit & grana sex, pro drachma: Aloës verò drachmas sex, scriptulos duos, pro vneijs duabus pinxit.

In pilulas ex Colocynthida, siue Nitro

Annotatio.

Certè examinantibus magna offertur varietas, quia primarius Autor quatuor locis easdem recenset, nimirum libro primo, cap. 12. iuxta versionem D. Guinterij de Hemicrania: Amplius cap. eiusdem. 15. de Comitiali: & 16. de paralyfi: ac quarto de curatione podagræ pituitosa: Quibus locis, prima, tercia, quarta compositio conformis est, Tantum in tercia additur bdellium: Secundamultum difformis est. Actuarius libro 5, methodi.

cap. 9. tertiam scripturam imitatus est, sed post bdelium apponit gummi. Cæterum Anutius ille Mediomatricus Medicus, ceu lumen è cœlo prouocaturus, Pharaë macopœiam nouam nobis dedit, in qua improbè multa ex nostris commentarijs suffuratus, nulla vnquam habita mei mentione, constructionem harum opera sua integram, ex media vastitate, seruata prædicat: sed fallitur, quoniam nusquam sic legitur apud Trallianum, sicut ipse scripsit. Imò exemplaria græcolatina iam dudum apud Henricum Petrum Basileæ excusa prorsus talem dictionem ostendunt, qualem Mesue reposuit in cura Epilepsiæ: Quare eam hîc subscripsimus.

℞ Aloës, colocynthidos, scammoni, bdelli, ellebori nigri correcti, gummi arabici Ana partem vnam. Euphorbi, baurach siue nitri Alexandrini Ana partem mediam. Excipiantur succo caulium,

Additio.

Per partes intelligo drachmas.
Pro colocynthide substituant maiori securitate Troch. alhandal: pro scammonio, diacridium, eadem ratione: Nitrum verum sit, aut in eius penuria tartarum vini. Breuiter nunc diuisionem specierum apponam: quæ in vniuersum drachmas intelligendo septem: Singula itaq; drachma continet Aloës & sequentium Ana grana octo, dimidium boni pond. Euphorbi, nitri aut eius succedant Ana grana 4. bo. pond.

Pilulæ communes Rhazæ. 4. ad Almanforem

Cap. de pestilentia.

℞ Aloës vnciam mediam.
Croci orientalis, myrrhæ puriss. ana drach. duas.

Annotatio.

Myrrhæ

Myrrha hoc loco electissima sit, modò efficaciam, vena-
tasque earum dotes expetamus. Vino albo passim com-
pinguntur, quanquàm alijs malint succo limonum, vel
citreorum. Auicenna mastichen, tormentillam, ac bo-
lam armenum aceto ter lorum miscet: Sunt qui idem fa-
ciant aq. Endiuia & Rosarum, quod magno astu ac lo-
cis præcalidis non fuerit alienum. Aloë lauari non de-
bet. Eisdem Brasauolo dicuntur ex tribus: Helideus Bo-
nariensis medicus concinnat ex aloë, Rheubarbaro, &
agarico æquali pondere. In quibusdam nostratum officis
omnes parantur ex aloës, Rheubarbari ana vncia media:
Croci, myrrhæ ana drachmis duabus, & vocantur *Pilu-
la ex tribus, cum Rheubarbaro.*

Pilula ex Cynoglossa Mesuæ.

Myrrhæ electiss. drach. sex: Thuris drach. quinque.
Opij. Sem. hyoscyami Ana drach. quatuor.
Croci drachmam vnā & mediam: Radium cynoglossæ
drach. quatuor cum dimidia.

Annotatio.

Ioannes Fernelius adiungit castorei quantum croci, ad
maiores securitatem, quod probò.
Componatur succo cynoglossæ, aut huius inopia, Syru-
po ex papauere simplici. Conferunt non solum ad de-
stillationes coercendas ac sistendas, verum insuper in
diarrhœa & dysenteria ad scriptulum vnum, in tempo-
re. Constant ex drachmis viginti quinque specierum:
Quando igitur per idem pondus fiat Narcoticorum di-
luto, tunc drachma admittit opij, Sem. hyoscyami ana
grana nouem ac semis: rad. cynoglossæ grana vndecim
bo. pond. Corrigentium pondus est æquale cum narco-
ticis, siue castoreo: Id si addatur, tutior erit vsus.
In compositione Præpositi ingrediuntur drachmæ vi-
ginti

ginti nouem: facta narcoticorum diuisione, ex totidem drachmis: singula habebit cynoglossa, opij, Sem. hyoscyami ana grana octo & quadrante. Mesues autem doctrina erit retinenda, propter croci bonam quantitatem, cuius etiam beneficio operaque melius in caput euaporat medicamen, somnumque conciliat.

Pilule aduersus Epilepsiam Serapion.

℞ Colocynthidos, stoechados, castorei ana drach. vñi. Sp. hieræ picræ vñciam mediam. Conficiantur cum Secaniabini scillitico.

Annotatio.

De Antidotis cap. 17. continua dictione tres apponuntur, sed inter has, prima mihi visa est magis methodica, & ad promissa efficax. Singula drachma comprehendit colocynth. stoechad. ana grana octo bo. pond. Spec. hieræ drach. med. grana 4.

Pilule ex Eupatorio maiores Mesue.

℞ Myrobal. citrinarum, succi Eupatorii Mes. & absynthij Ana drachmas tres: Rheubarbari drachmas tres & semiss. Mastichæ drach. vnam. Croci drachmam mediam. Aloës optimæ drach. quinq. Confice succo Endiuia. Dantur duabus drachmis.

Annotatio.

Habent in vniuersum specierum drachm. nouendecim. Purgantium diuisio si fiat per drach. totidem: Quilibet vniuersi pulueris recipit myrob. citrinarum grana nouē & bo. pond. Rheubarbari grana vñdecim minus granum vnum: Aloës grana sedecim paulò minus Efficaciores sunt ad scopum suum, quam pilule ex Rheubarbaro.

Pilule ex Euphorbio Mesue.

℞ Euphorbij, colocynth. agarici, bdellij, sagapeni ana drach.

PARTICVLARIS DIVISIO. 37
drachmas duas : Aloës drachmas quinq; Formetur
massa cum succo porri.

Annotatio.

Pro Colocynth. constitue Troch. alhandal, nam per se
viscata est exitiosa, grauibusq; torsionibus intestina
excrucians: itaq; mitigantibus opus habet, quemadmo-
dum in eius troch. dicemus.

Alsepilulæ prudentem ac circumspectum Medicum po-
stulant, quia vehementer educunt, præsertim quando
nihil habent effrenem vim ear; cohibēs: Idcirco magis
formidandus est vsus, nisi fortè in morbis rebellibus, ho-
minibus robustis, articulorum doloribus pituitosis lon-
gis. Consistunt ex drachmīs quindecim. puluerum.

Facta per easdem diuisione, drachma quælibet accipit
Euphorbi, Troch. alhandal, agarici, bdelli, sagapeni
ana grana octo: aloës grana viginti.

Pilulæ foetidae maiores Mesuæ.

Sagapeni, ammoniaci, opopanax, bdelli, colocyn-
thide, rutæ agrestis, aloës, epithamiana drach. quinq;
Hemodactylorum, alsecebram ana drachm. duas: scam-
monæ drach. tres: Cinnamomi, spicæ nardi, croci, ea-
stori ana drachm. vnam: Turbit drach. 4. Zingiberis
drachmam vnam, mediam: Dissoluantur gummi aqua
Euphorbi scriptulos duos. Dissoluantur gummi aqua
porri sectiui, & fiat massa. Dantur drachmæ duæ.

Annotatio.

Condoletio valdè probantur, in dissecanda & euacuan-
da pituita crassa.
Alsecebram intellige Radicem Ezulæ minoris prepara-
tam, & castigatam lacte dulci. Succus porri sit per sub-
sidentiam puratus: quanquàm sine eo parari queant, mo-
do peritus ac diligens sit artifex.

Compos

32 PURGANTIVM MEDICAMENT.
 Compositio tota habet drachmas quinquaginta septē,
 & scriptulum medium, in vniuersum: Diuisio fiat per
 totidem drachmas, & scriptulum: Drachma igitur tot
 rius capit Sagapeni, ammoniaci, opopanacis, bdellij,
 Troch.alhandal, rutæ agrest. aloës, epithami ana grana
 quinq; bo.pond. Relinquuntur diuidendæ tres partes
 vnius grani: Hermodactyli, ezulæ ana grana duob; po.
 Scammonij grana tria, & horum triens.
 Turbit grana 4. Paulò plus: Euphorbij tres octonas
 vnius grani, ac paulò amplius.

*Pilulæ fumi terræ Auicennæ lib. 4. fen. 7. cap.
 7. de Cura Scabiei.*

Myrob.citrinarum, chebularum, nigrarum siue li-
 darum Ana drachmas quinque.
 Aloes cicutrinæ drach. septem: Scammonæ coctæ
 drachmas quinq; Dantur ad scriptulos quatuor.

Annotatio.

E myrobalanis nuclei eximuntur, deinde ter affuso suc-
 co & exiccato, massa formatur: quanquam ego malim
 cum syrupo fumarie vniri, cuius rationem in alio ope-
 re dixi. hisdem vtiliter vtimur in Scorbutto, pro confir-
 matione virtutis retentricis, ac concoctricis lienis po-
 tius, quàm euacuatione: quia virtute debili salubrius fu-
 erit corroborari, quàm euacuari. Diuisione facta ex in-
 gredientibus, drachma recipit myrabal. citrinarū, che-
 bularum, nigrarum, scammonij cocti Ana grana vnde-
 cim: Aloes grana quindecim & semiss. bo.pond. Si ve-
 rò succo fumarie massa ter humectetur, aliquid ponderi
 pristino decedit, quod obseruandum erit.

Pilulæ ex Fiera Galeni.

Aloes illotæ drachmas centum.

Cinnæ

PARTICVLARIS DIVISIO. 33
Cinnamomi, xylobalsami aut ligni aloës, asari, spicæ
nardi, croci, mastichæ ana drach. sex.

Annotatio.

Compinguntur succo absinthij: quia si ex melle, aut Sy-
rupo absinthij excipiuntur multum consuetæ dosi dece-
dere est necessum: Itaque hæc dum vsus requirit augea-
tur, vel succo potius, quam alio liquore crasso, massa for-
metur. Atq; hæc est illa pura, quam Romæ Galeni æta-
te, & nostra, omnes præparant, vtpote crassos ac visco-
sos succos bilis flauæ & pituitæ ipsius ventriculi tuni-
dis ac meseraicis venis inherentes disseccando, & deter-
gendo educens: Quapropter Galenus noster præstans
lib. 7. de curandis morbis. Sit autem cinnamomum
tissimum hoc medicamentū ad prædictos affectus cen-
set lib. 7. de curandis morbis. Sit autem cinnamomum
acutissimum, aut in eius penuria, optimæ casia (quam
nunc mercatorum astu & diligētia habemus) duplum.
Ad hunc modum etiam Paulus Aegineta lib. 7. cap. 11. &
Manardus in annotationibus Mesues.

Pilulæ Hieræ cum Agarico.

Sievocantur, quoties hieræ suprascriptæ tantundem
Agarici Troch. cum sale gemmæ miscetur.

Pilulæ ex Hermodactylis maiores Mesuæ.

Hermodactylorum, aloës, myrob. citrinarum, Tur-
bit, colocynthidæ, bdellij, sagapeni Ana drachmas sex.
Castorei, sarcocollæ, Euphorbii, opopanax, rutæ agre-
tis, apij ana drachmas tres: Croci drachmam vnā, me-
diam, Confice cum succo caulium.

Annotatio.

Memineris pro colocynth. supponere Troch. alhandal.
Bdellium molle ac recens sit. Sunt qui Euphorbium vt
violētissimum purgatorium refugiant. Vsus earum
F habes

habetur, ad veteres articulorum dolores, & cerebri frigidos affectus potens. Et possunt alioqui omitti, in praesentia pilularum foetidarum, quæ magis castigatæ ex speciebus existunt, & minus habent hermodactylorum, cuius radices græcis medicis, ut Dioscoridi lib. 6. cap. 5. Paulo. 5. cap. 48. Aëtio. 13. cap. 57. atque viris in arte exercitatis letales habentur. Sed hanc fortasse noxam adimit aromatum mistio: siue quod apud nos sicca in usu recipiant, siue soli mutatione arescant & mutentur. Vulgus Germanicum Zeitelos, quod sanè colchicum Dioscor. habetur, sicut alibi ostendimus. Certè stomacho aduersari eumq; subvertere comperimus. Vniuersa compositio ex sexaginta vna, & drachma media, consistit. Facta ex his diuisione, drachma vna, quæq; complectitur hermod. aloës myrob. citrinarum, Turbit, Troch. alhandal, bdellij, sagapeni ana grana sex, paulò minus: sarcocollæ, euphorbij, opopanax, rutæ agrestis ana grana tria stricti ponderis.

Pilula Indæ Halij, secundum Mesuen.

Myrobal. nigrarum, ellebori nigri, polypodij ana drachmas quinque: Epithami, stoechados ana drachmas sex: garyophyllorum drachmam vnam. Agarici, lapidis lazuli loti, colocynthidæ (huius vice Troch. alhandal) salis Indi ana vnciam mediam. Succieupatorij, spicæ ana drachmas duas. Hieræpicræ drach. duodecim: fiat massa cum succo apij. Dantur à drach. duabus ad aureos duos, id est, drachmas tres.

Annotatio.

Elleborus niger præparatus sit, nam qualitatem acrem, qua nervos ac ventriculum grauiter offendere possit: Et si immodicè vel imprudenter vsurpetur, quemadmodum me-

dum medicaſtri magna ſua licentia faciunt, conuulſio-
nem ac mortē parit, vi maxima naturæ illata, teſte Hip-
pocrate, multis ſententijs, in primis autem initio quinti
Aphoriſmorum, dum ait, Conuulſio ex elleboro letalis
eſt. Preparatur ſecundum Meſuen melle decoctionis
ſuarum paſſarum, aut vino dulci, aut ſapa, aut iure gal-
liuorum, vel carnis recentis, aut oxymelite: Alij aliter
malignam eius vim infringere conantur. Uſus tamen
vulgaris obtinuit, vt viginti quatuor horis aceto con-
ſuetur, deinde exiccetur moderatè.

Pro Agarico malim Troch. cum zingibere correctos
accipi. De lotionē lapidis lazuli in eiſdem pilulis ex-
pediam.

ſalis Indi loco, ſal gemmæ ponatur.

ſalis ad diuiſionem veniamus, quæ eſt huiusmodi.

Quilibet drachma pilularum in totum recipit myroba-
ſin, nigrarum, ellebori nigri, polypodij ana grana quin-
que: Epithami, ſtoechados ana grana ſex: Agarici, lapi-
dis lazuli loti, colocynthidæ, ſalis gemmæ ana grana 4.
ſucci eupatorii denſati grana duo: hieræ picræ grana
duodecim: In ſumma, vna drachma fortiter ſoluentium
admittit grana duodecim: Et leuiter ſoluentium grana
quadraginta vnum: Corrigentium verò grana nouem.
Eſt hæc compoſitio artis plena, quia ſingulorum ingre-
dientium tot ſunt grana, in vna drachma, quot ſunt
drachmæ in tota dictione.

Pilulæ ex lapide Lazuli Meſuæ.

Lapidis lazuli abluti drachm. ſex.
Epithymi, polypodij Ana vnciam vnam.
Scammoneæ, ellebori nigri, ſalis Indi Ana drachmas
duas, & ſemiſſem.

Agarici drachmas octo: garyophylloꝝ, anisi ana drachmas quatuor: Hieræ pieræ drachmas quindecim. Confice succo Endiuia. Da duas drachmas.

Annotatio.

Primò Ioannis Guinterij lapsus restituendus in epithami, polypodij, agarici pondere dimidio adempto: Scribit enim Mesue ana drach. octo, Ipse verò quatuor. Atque huiusmodi viciū illi frequens est, dum paulò post, pro garyophyll. & anisi drachmis tribus, quatuor ponit. Miror autem ista in viro aliqui doctissimo ac oculatissimo. Porro dosis Mesuæ enormis est, & periculosa, proinde formidanda, imò vitanda. Sunt etiam vehementiores in purganda & turbanda melancholia, quàm pilulæ Indæ. Montanus medicus his non vtebatur, quòd existimaret lapidem lazuli nigram bilem non educere: cui Leonhardus Fuchsius subscribit, in Paradoxis suis. Attamen Galenus vim ei deiectioniam tribuit, & Tralianus lib. 1. cap. 17. Manardus lib. 3. Epist. 3. Alexander Benedictus, Matthiolus, Ferrerius, Curtius viri omnes doctissimi: Imò ante hos Avicenna confidenter arrabiliaris: & Villanouanus in cura tremoris cordis propriant ablutum ac præparatum, cuiusmodi doctrinā moradiungam. Medici in comitatu Tyrolensi, pro lapide lazuli vtuntur Melochite, qui cyanei coloris est in viderem vergentis, cuius vestigium vidi in monti, apud D. Ioannem Echtigium: Sed hinc animaduerte iudicium Matthioli nostri, viri clarissimi lib. 3. Epistola 9. Petrus Bellonius in publica lectione assererat vulgarem Torchosium esse verum lapidem lazuli, cuius contrarium contendit Leuinus Lemnius lib. 2. cap. 30. de oculis naturæ miraculis. Proinde nemo velim nasutus hanc in Cyaneo vim curiosius meditetur, quia pleray sine ratione, sola experientia comprobante sunt. Et quanquā

huiusmodi aliàs in commentarijs meis medicis ostendim, tamen nunc ita suggerente argumento: quæro cur occulto naturæ instinctu, murium ac felium aliqui conuitum formident? Et quod magis demirari oportet, secretissima quadam ἀντιπαθία deprehendunt, sicubi animal in cubiculo, aut loco vlllo concluso delitescat: ac mox hostē sibi peculiariter infensum, nullum interim prodente, adesse intelligunt. Tales ego alii quorū cūm Colonia, tum alibi noui familiariter. Imò cur succinum festucas, & arida quæq; allicit, at oleo oblita relinquit intacta? Cur idem basylicon nostrum repellit? Cur item vitis in brassicæ confinio confita languescit telemoritur? Tandem

Cur aquilam cygnus, cornicem noctua, miluum

Coruus, murem elephas, uirtutes improbus odit?

Cur congruum murena, lupum canis, atq; camelum

Oditi equus, cur sic generosi odere nefanda?

Nōne quidam à butyro, quidā ab oleo, vino: quidā à piscibus, à carnibus aliq; abhorrent? Et quis naturæ peris indagator, omnes omnium arcanorum causas explicabit? Ceterū de hac antipathia atq; etiam sympathia scripsi inter alios Plinius lib. 10. cap. 74. Rursus. 17. cap. 24. lib. 20. cap. 9. & 24. cap. 1. atq; alijs locis: Similiter Constantinus Cæsar, lib. 15. cap. 1. Inter recentiores Ioannes Langius Epist. 33. & 34. Miscell. 2. Ac singulari diligentia Fracastorius. Itaq; nemini mirum videri debet, si lazulis lazuli hanc in atra bile purganda virtutem edat, etiam si nulla euidentis ratio adiungi queat. Dicebat Fallopius medicus ætate nostra præstantiss. Lazuli, & Elebori exhibitionem mera nigra protrudere: Sennam vero eiusmodi, sed phlegmatica atq; lchores: Attamen bene animaduertenti utrosq; ex ea humores deijci constat. Sed de his satis.

Lauatur Cyaneus more aliorum lapidosorum ac terreo-
strum: Primò teritur absolutissimè, mox aqua dulci tri-
cies mutata Mesuæ abluatur, deinde aqu. rosarum, aut
quod malim buglossæ decies, vt ei vis quardam ad me-
lancholicos affectus præstetur: At interea singulis la-
tionibus siccetur. Dioscorides velut cadmia lauari doc-
cuit. Nunc ad diuisionem. Drachma pilularum conti-
net lazuli loti grana sex: Epithami, polypodij ana gra-
na octo: scamoni, ellebori nigri, salis Indici siue gemme
ana grana duo cum dimidio: agarici grana octo: hietæ
picræ grana quindecim. Omitti tamè possunt, quia ha-
bemus Indas his præstantiores: & præter scamonium,
melanogoga recipiunt, iustiore pondere, cum pluribus
corrigentibus.

Pilulæ Lucis maiores Mesuæ.

Rosarum, violarū, absynthij, colocynthidæ, turbit,
cubebe, calami arom. nucis mosch. spicæ, epithymi, car-
pobalsami, xylobalsami, sezeleos, Sem. Rutæ, schœnau-
thi, asari, mastichæ, garyophyllorum, cinnamomi, anisi,
fœniculi, apij, casia, croci, macis ana drach. duas. myro-
bal. citrinarū, chebularum, Indarum, belliricarum, Em-
blicarū, Rauedsceni ana vnciam mediam: Agarici, fen-
næ ana drach. quinque: Euphrasie drachmas sex. Aloes
cicotrinæ pondus omnium, scilicet vncias vnde-
cim, drachm. duas. Dantur à drach. duab. ad tres.

Annotatio.

Memineris loco Colocynthid. reponere troch. alhan-
dal: pro carpobalsamo, grana paradyfi, quò celerius vir-
tus in caput feratur: pro xylobalsamo, lignū aloës. Sen-
næ Alexandr. puriss. sint. Parari debent, & continuatis
diebus vsurpari, pro cerebri & oculorum confor-
tatione: Si quis
ideoque magnam euacuationem non moliantur. autem

autem phlegmagogas eas facere volet, addat coccias: Sin cholagogas, aureas admisceat, vt benè monuit Manardus. Brasauolo & Rondoletio parum probantur, quia eorum iudicio pilulæ ex ijs constare debent, quæ parua quantitate, plurimum præstant, quod hîc negligenter videtur. Itaq; magis roborant, quàm educunt, nisi aliarum potentia adiuuentur, quod haud dubiè eruditissimum Manardum respexisse arbitror. Nunc cõsuetum morem obseruans, addam cathartîcorum diuisionem: hac subducta, quælibet drachma habet colocynthidos, Turbit, Epithami singulorum drachmam mediam, & tertiam partem mediæ grani: myrobal. omnium, Ruedeniana grauum vnum ac paulò plus: Agarici, sennæ ana grana duo: Aloës scriptulum vnum.

Pilulæ Mastiches Petri Aponensis.

* Mastiches drachm. 4. Agarici Electiss. drach. tres: Aloës electæ drach. decem. Conficiuntur succo altiliæ.

Annotatio.

illas memorat Aponensis cognominatus Conciliator cap. 19. in additionibus Mesuæ, de ægritudinibus stomachi repetitq; eisdem ad finem capitis 21. Franciscus de pede monti. Nec siluerunt Brasauol⁹ in examine capitorum, & Syluius in Mes. Cordus insuper componit Ex mastichæ vncijs duabus: Agarici vncia

vna, & media.

Septisarij nostri solent sequentes, quas vocant pilulas pluræ.

* Aloës drachmas septem: Agar. troch. drach. tres, mastichæ drachm. 4. Compingantur vino.

Mesue cap. de Caputpurgijs, in Soda frigida, aliarum meminit Turbit ac Rosas recipientium, & agarici nihil, quas Matthæus de gradibus commen. primi cap. in Rhazam, 2. ad Almanlorè, & Bertrucius tract. 2. Sect. 1. cap. 1.

cap. i. laudat. Diuersæ in super leguntur, apud Montagnanam in Antidotario. Altilia quid sit nondum inuenire potui: Certè Syluius ac Cordus formant massam succo artemisia, vel syrupo ex stoechade. Prima scriptura habet aromatum drach. septendecim. Facta diuisione, singula recipit agarici grana decem & medium: aloës drachmam mediam, grana quinq; plus minus. Pilulæ ad plura vocatæ comprehendunt in vniuersum drachmas quatuordecim: Sic drachma purgantium ex aloë retinet drachmam dimidiam. Agarici troch. grana tres decim.

Pilulæ ex Mezereo Mesues.

℞ Foliorum mezereonis infusorum aceto & exsiccorum drachmas quinq;
myrob. chebularum drach. tres,
Citrinarum drach. quatuor.
Confice cum Tereniabin & tamar Indis dissolutis aqua Endiuia.

Annotatio.

Quælibet drachma admittit mezerconis grana viginti quinq; myrobal. chebularum grana quindecim: citrinarum grana viginti. Earum vsus multis medicis rarior est, quia vsurpantibus molestæ, habemusq; pleraq; alia tutiora: quamuis Hippocratis consilio haud intempestiue vsurpari possunt dicentis, Extremis morbis extrema exquisitè remedia optima sunt: modò ægri tolerare queant.

Pilulæ ex Opopanaco Mesue.

℞ Opopanacis, hermodactyl. sagapeni, bdellij, ammoniaci, colocynth. ana drachmas quinq;
Crocī, castorei, myrrhæ, zingiberis, piperis nigri, & longi, casia, myrobal. citrinarum, belliricarum, Emblicarum

carum ana drach. vnam. scamonij drach. duas. Turbit
drach. quatuor. Aloës drach. duodecim. Gummi infun-
dantur aqua, siue succo caulium, & formetur massa.
Datur à drachma vna, ad aureum vnum, cum aqua cha-
madryos.

Annotatio.

Incuranda paralyfil dem eodem titulo pilulas, ex Ioan-
nitio, depingit, sed rebus quibusdam variat & ponderis
bus: siquidem in locum colocynthidos veniunt Troch.
alhandal, pondere ad sesquidrachmam aucto: pro cassia
corruptiss. tapsia legitur, & drachma media scamonio
decedit: Præterea vbi suprâ sunt Turbit drachmæ qua-
tuor, h'c septem leguntur: Aloës decem, pro duodecim:
Insuper harmel addit succum cucumeris asinini, & Eu-
phorbium: Tandem agarici drachmæ duæ apponuntur.
Auicenna lib. 5. summa. 1. tract. 9. in speciebus omnibus
conuenit, præterquam cassia, quo etiam loco tapsiam ha-
bet, & in quibusdam ponderibus varietas. Bertrucius
de oris tortura ac Arthritide, Mesuen allegat, sed my-
robalanos Indas adiungit, quod & Cordus obseruat.
Adhæc pro aloës drachmas duodecim, septem legere
maluit, nescio quo vsus exemplari. Manardus commen-
dat in articulorum doloribus à pituita. Ego autem omit-
tendas iudico, quum alias longè tutiores & præstantio-
res, in similibus humoribus expurgandis, habeamus.
Certe si singula benè examinemus, potiores habentur.
Pilulæ ex Hermodactylis. Contra quando foetidæ plu-
ra recipiant correctoria, & hermodactylorum vsus non
vbiq; laudetur. Ita maiori ratione istæ hermodactylicis
præferuntur. Porro quantumuis robore ac virtute fœ-
tidæ & opopanacæ pares ferè æstimentur, attamen di-
ligentius vtrasq; examinanti, plura has ipsas corrigens
tia, quam

tia, quàm foetidas obtinere cōstabit, & proinde securior
res esse fateri oportet: Idem sentient quicunq; nobiscum
ingredientium diuisionem faciant. Id quum supra faciū
in alijs sit, nunc eīdem in his fieri æquum est, quò res oī
mnes dilucidiores euadant. Tota itaque compositio pi
lularum Mesues, ex opopanaco habet specierum drach
mas quinquaginta octo. Quælibet igitur drachma res
cipit opopanacis, hermodactylorum, Sagapeni, bdelli
ammoniaci, colocynthidæ Ana grana quinque, bon.
pond. myrobal. citrinarum, belliricarum, emblicarum
Ana granum vnum bon. pond. scamoni grana duo &
pauillum: Turbit grana quatuor paulò plus. Aloës
grana duodecim, semiss. & pauillum.

Pilulæ ex 5. generibus myrob. Præp.

℞ Quinque myrobalanorum, agarici, diacridij, colo
cynthidos, fennæ ana vnciam mediam.
Turbit, anisi, fœniculi, mastich. lapidis lazuli ana drach
mas duas, semiss. & grana quinque: aloës vnciam vnam,
fiat massa succo absinthij, aut fœniculi.

Annotatio.

Hæc est descriptio, apud Præpositum meum, diuersa in
vulgaris exemplaribus: in quibus loco vnciæ mediæ ha
betur drachma vna ac mediā. Guinterius hīc drach
mam mediam legit, quemadmodum Cordus: ac circa si
nem drachmas duas, grana quinque, & sanè securius.
Montagnana ex hīsdem rebus, variato pondere, de An
tidotis cap. 20. Myrepsus sect. 32. distinct. 9. alias parat
hoc modo.

℞ Quinque myrobalanorum, agarici, diacridij, colo
cynthid. fennæ ana drachmas duas, semiss. Epithami
Turbit, anisi, mastichæ, lapidis Litzi, id est, viridis Ana
drachmam vnam, grana sedecim: Rheubarbari exa
gium

glum vnum: Aloës flauæ vnciam mediam: succi fœniculi quod satis est. Has propter securitatem & contemperantiam ingredientium quidam in vsum suum conuertunt. Nos verò omittimus, in præsentia Aggregatiuæ, quibus cõformes sunt, si lapidẽ lazuli negligamus.

Pilulæ ex Rheubarbaro Mesuæ priores.

Rheubarbari drachmas tres.
Succi glycyrrhizæ & absinthij, mastichæ ana drachm. vnam. Myrobal. citrinarum drach. tres & semiss. Sem. apij fœniculi ana drachmam mediam.
Troch. dia Rhodôn Mesuæ drach. tres, & semiss.
Hiëræ picræ (Galenij scilicet) drachmas decem.
Excipe aqua fœniculi, Da drachmas duas.

Annotatio.

Cordus in his transcribendis ponit Sem. apij, fœniculi singulorum drach. tres, semiss. sed malè, iudicio meo, & aliter omnes codices ostendunt. Trochisci dia Rhodôn sunt primæ scripturæ, apud Mesuen: Hiëræ picra Galenij esto, ex sex rebus, præter Aloën: nam quæ ab ipso Autopresenta recensetur lib. 3. de Antidoris, vtramq; bilẽ, pithum, flatus crassos cerebri, vetriculi, & reliqui corporis dissipans, prorsus hoc loco eliminanda, quum eapithimum, euphorbium, agaricum, ac diacridium magna quantitate, huic compositioni minimè conuenient habeat. Porro quanquam Mesuæ aqua fœniculi excipiat, atque alij succo non purato: Ego tamen malim melspanicum cum succo fœniculi paululum ebulliedum, namq; his compingendam massam: Id nisi fiat, omnino duritiem lapidis, diuicula mora ac repositione, accipiunt, quod ego expertus monere possum.

Viles sanè & clementes comperiuntur affectibus ab Autore narratis, pondere scriptulorum quatuor, quia

singula drachma admittit Rheubarbari grana septem
& medium: myrobal. citrinarū grana octo, medium, bo.
pond. hieræ grana viginti quinque.

Pilulæ ex Rheubarb. Mesue alteræ.

℞ Rauedsceni drach. septem: Ammoniaci, sagapeni,
bdellij Ana drach. decem: laccæ drach. octo. Opopanacis,
mezeconis, gummi ana drach. 4. Turbit drach. decem.
Spicæ, polij, aloës ana drach. quinque: mastichæ drach.
mas duas: myrob. citrinarum drach. decem: Gummi vi-
no dissolue, & forma pilulas.

Annotatio.

Rarissimè parantur, quia multas habent lachrymas for-
tidas, & plurimum mezeconis. Recipiunt specierum
drachmas nonaginta quatuor. Sic drachma continet
rauedsceni grana quatuor cum medio stricte pond.
Ammoniaci, sagapeni, bdellij, Turbit, myrob. citrina-
rum ana grana sex, ac paulò plus: opopanacis, mezeconis
ana grana duo, semiss. bo. pond.

Pilulæ ex Sagapeno posteriores Mesue.

℞ Sagapeni, ammoniaci, bdellij, opopanacis ana drach.
duas, semiss. Sem. apij, ameos, Rutæ agrestis, anisi Ana
drach. vnam. Acori, lepidij, calaminthæ, folij, centaurij,
polij, costi, salis gemmæ ana drach. media: Aloës drach.
sex. Colocynth, drach. quinque fac massam.

Annotatio.

Pro lepidio haud insciēter semen nasturtij supponitur,
quando facultates vtriusque tributas cum ratione expendi-
mus: Si quis etiam pro folio, nardi spicam substituat, à
maleficio absoluitur. Centaurij minoris flores erunt
in vicem colocynth. Trochisci eiusdem recipiuntur.
Mesue insuper alias ex paucioribus ingredientibus com-
stituit.

tituit, sed has, propter foetidas, omittimus. Serapio tra-
 ctat. 7. cap. 17. Antidotorum, quatuor Sagapeni titulo
 commemorat, quarum prima est Auicennae lib. 5. sum-
 ma prima, tract. 9. Secunda Serapionis cum superscrip-
 ta Mesues in rebus conuenit, variat autem ponderib⁹:
 Reliquae duae alienae sunt. Manardo nunquam vsurpa-
 te fuerunt. Brasauolo secunda Mesues probatur, quam
 ego huc transtuli, ac massam conficit melle rosato, aut
 succo prassij. Anutio Medico Mediomatrico earum vsus
 saluberrimus ac frequens habetur, in vteri dolorib⁹, ac
 mensium suppressione, & in Ischiade, podagra, ac iun-
 cturarum quocunq; affectu ex pituita lenta crassaq; sa-
 nando. At Rondeletio clarissimo Medico Monpestula-
 tur. Sed hic non praetereundum, quod Anutius dicat
 foetidas Sagapenicis esse tutiores: Mihi id examinanti
 minus verum creditur, tametsi Sagapenicarum singula
 drachma, in speciebus, vltra grana decem colocynthi-
 dos habeat: Interim cogitandum, foetidas recipere her-
 modaetylum, esulam, scammonium, turbit, quae non le-
 gantur in Sagapenicis. Imò quod vehementius est, sin-
 gulam hic drachmam continere euphorbij circiter gra-
 na duodecim. Hinc manifestum fit hanc purgantium do-
 sis multitudinem purgatoriorum grana decem colocyn-
 thidos superare. Accedit pilulas ex Sagapeno plura a-
 roma corrigentia obtinere: Nam vnaquaeq; drachma
 et si Aloem mittamus, & bdelliū insigniter lentore suo
 colocyth. acrimoniam castigantia) grana sedecim cum
 dimidio habet. Contra foetidarum drachma, aromatum
 tantum grana quinque paulò minus semissem suscipit:
 omisso semine rutae agrestis, quod drachmarum quinque
 pondere apponitur: Hoc si inter corrigentia aromata
 numerare voluerimus, sic drachma vna foetidarum ha-

bebit corrigentium grana decem. Nunc itaq; quando Sagapenicis foetidis mitiores esse ostenderimus, sequitur Anutium in magno errore versari. Quapropter nobis quoq; tutius clementiusq; ex Sagapeno, quam foetidis usurpare, tum in memoratis affectibus, tum in cendis mensibus, etiam accessione aloës, cuius grana duodecim, & penè medium, pro drachma specierum hoc loco recipiuntur: In foetidis tantum quinq; grana, ut ante indicauimus, iam ad diuisionem peruenio, in qua corrigendum, Mesues compositionem habere specierum drachmas viginti nouem. Ita singula drachma retinet sagapeni, ammoniaci, opopanacis, bdellij Ana grana quatuor cum dimidio ferme: Colocynthidos grana decem cum quadrante, paulò plus. Brasauolus gummi sic coporri dissoluit, atq; eodem massam compingit, cui ego subscribo.

Pilulae ex Sarcocolla Mesue.

R. Sarcocollæ drachm. tres. Turbit vnciam mediam.
Colocynthidos, zingiberis ana drach. vnam, & mediam.
Salis gemmæ drachmam vnam.

Annotatio.

Idem cap. simplicium purgantium de Sarcocolla easdē pingit, autore Halij senis. Valescus intolerabili doctur bit ad drachmas decem, & salis gemmæ ad vnam auxit. His Manardus Ferrariensis nunquam vsus est, nec vllum vtentem nouit. Sanè quum purgantia multa eademq; vehementia, solo zingibere pauco castigata habeat, iure & nos cum Syluio earū vsum reformidamus. Specierum in toto sunt drachmæ vndecim: Facta diuisione, singula drachma admittit sarcocollæ grana decem, paulò plus: Turbit scriptulum vñ. grana duo paulò minus: Colocynthidis grana octo, paulò plus: salis gemmæ

Annotatio.

Idem in Antidotario suo sex continuo ordine ac titulo enumerat. Quam ego transcripsi numero quarto habetur: Habet hæc specierum drachmas triginta quatuor: Sic cuilibet drachmæ tribuuntur turbit grana septemdecim & semis, bon. pond. Aloës drachma vna. Syluio propinantur à drachma, ad sesquidrach. Ferrelio placuit scriptura quinta, utpote turissima, quæ tecibû vtiliter vsurpari potest, ad roborandû rationem, quæ expurgandum. Deligat quisq; secundum rationem, quæ vtiliorem scopo medico existimarit. Hactenus purgantium medicaminum, & pilularum vsualium diuisiones, ac doses plerasq; ostendi: quem laborem minimè medicis ingenuis ingratum fore mihi persuantibus conuulsere amâter volui: quibus adiungam Trochiscos Alhandal Mesuæ, quorum subinde vltus est. Sed quia Variè apud multos autores scribuntur, iudicavi semel sententiam meam, in pondere colocynthidos, hoc loco, apponendam. Sic autem lego apud Mesuen.

Trochisci Alhandal.

℞ Pulpæ colocynthidos albæ, lenis, mundæ à granis drachmas decem. Incidantur forfice, aut incisorio minutiss. & fricentur vncia vna olei Rosati. Deinde accipe mucoris tracheanti, gummi arabici, bdellij, aq. Rosarum infusorum ad 4. dies Ana drachmas sex. Excipiatur Colocynthida concisa & trita, aliqua parte mucoris istorū gummium, ac formentur inde Trochisci in vmbra siccandi: Postea iterum subtilissimè puluerentur, ac denuò eorundem glutino permisceatur, & fiant Troch. Idq; fiat tertio, ac quarto.

Anno

Annotatio.

Olim ego lectionem Cordi, in Dispensatorio suo casti-
 ganda monui, quæ magno errore vncias colocynth. pro
 drachmis docuit: Insuper quantumuis Coloniense Di-
 pensatorium eidem subscripserit: Et Iacobus Manlius,
 & Thefaurus Aromatariorum ante illum idem censue-
 rint: Ego tamen adhuc cum antiquo Mesue, ac Syluio,
 drachmas retinendas vsque iudico: quia isti Trochisci
 nunquam ferè per se propinantur, sed vt aliarum pilu-
 larum torporem, in contumacibus inueteratisq; affecti-
 bus paululum excitent, ceu aculei, paucorum granorū pon-
 dere admiscantur. Sunt enim vehemētissimi, & prima-
 ria viscera multum ledunt, intestinaq; grauib; tortio-
 nib; excruciant. Itaq; minorem dosim prorsus suadeo,
 præsertim si gummium genera sicca fuerint: Secus est,
 si macerata aqua rosacea sint, nam sic malignitas colo-
 cynthidos plurimum infringitur, cum quantitas
 siue moles gummium maceratione augetur.
 Adhibeatur itaq; iudicium, ne temeri-
 tas vbiq; suspecta, letalem noxam
 pariat.

F I N I S.

H INDEX

INDEX PURGANTIVM MEDICAMENTORVM, ET RERVM EO PERTINENTIVM PRÆCIPVARVM.

A.
Alſcebram fol. 31
 Antipathie admiranda uis

37
 Anutius Mediomatricus medicus notatur 5
 Idem refellitur 28
 Malè indicat de facultatibus pilularum foetidarum & Sagapenicarum 45. 46

B.
Benedicta Laxativa 1
 Catharticonum ingredientium diuifio, & doſis 2
 Braſauoli Lapsus in. Electuario, ex Pſyllio 13. 14

C.
Carpobalsami loco, grana Paradyſi ponuntur 39
 Catharticum Imperiale 3
 Purgantium diuifio ibid.
 In Cathartico ſcamonium recipientibus, diacridium ſubſtituendum 2
 Catholicon 3. Doſis 4
 Colocynthidis loco, Trochiſci Albandal ponendi 24. 26. 28. 31. 33. 34. 36. 44.

34
 Colchicum Dioſcoridis 4
 Confectio Hamech
 Eius componendi diuerſitas, Doſis 5
 Cordi error in Gratiola 23
 In pilulis Coccij 24

D.
Dia Carthamum 6
 Catharticonum ingredientium diuifio ibid.
 Diaphœnicon 7
 Catharticonum diuifio, & Doſis 8. 9
 Dia prunorum ſimplex & ſolutiuum, Doſes 8
 Dia Sennæ tabulatum Antoris 9
 Catharticonum ingredientium diuifio 10
 Dia Braſauoli 10
 Catharticonum diuifio 10
 Dia Turbit cum Rheubarbaro 11
 Catharticonum diuifio
 Componendi diuerſitas, & uires 11
 Diſpenſatorium Colonienſe, ſine autoris conſilio impreſſum 8
 Eiuſdem error in Elect, ex Pſyllio 119

INDEX.

lio		tales habentur	34
In pilulis Aggregatiuis	22.	Hiëra Colocynthidos	17
lephang.		Dosis	18
E.	25	Catharticorum ingredientium di-	18
Electuarium Elefcoph	12	uifio	18
Catharticorum ingredien-		Eius pulueris ufus	18
tium diuifio, Dosis	12	Hiëra picra Mefue uires	43
Electuarium ex prunis folidum Fer-		I.	
nelij 9. Dosis	9	Iacobi Syluij codex in Indo maig-	
Electuarium ex Pfyllio	13	ri deprauatifsimus	17
Dosis	14	Ioannes Guinterius notatur	8
Electuarium ex Soldanella	14.15	Ioannis Guinterij grauiſſimus error	
Catharticorum ingredientium di-		in Electuario Indo	16
uifio	ibid.	Eiusdem lapſus, in pilulis lapidis	
Electuarium ex ſucco Roſarum Ni-		Lazuli	36
colai Alexandr.	15	Idem in ponderibus Cathartico-	
Ingredientium diuifio, & doſis	15	rum frequenter labitur	36
		L.	
In eodem Prepoſiti error	15	Lactis à ſero ſeparandi diuerſe	
Electuarium roſatum Mefue	15	rationes	6
Dosis	cod.	Lapidis lazuli uſus, apud Medicos,	
Electuarium Indum minus	16	in diſcrimen uocatur	36
Dosis	17	Eiusdem facultas, in purganda	
Catharticorum diuifio	18	atrabile, autorum teſtimonio	37
Elebori facultas, & ex eo ſympto-		Pro eo, quo utantur Medici Ty-	
mata	34	rolenſes	36
Preparatio	35	Lapis Melochite	36
F.		De eodẽ, Matthioli iudicium ib.	
Folij loco, nardi ſpica tuto ſup-		Cyanei lauatio	38
ponitur	44	Lapis Torchoſius Petro Bellonio	
H.		eſt uerus lapis lazuli, quam opi-	
Hermadaſtilorum radices græ-		nionem reſellit Leuinus Lem-	
cis medicis, ac noſtris le-		nus	36

I N D E X.	
Lepidij loco, semen nasturtij substituitur	44
M.	
M edicantium grauissimi errores, in propinandis purgationibus	19.20
N	
N itri loco quid substituendum	28
P.	
P ilularum facultas	20
Pilularum doses, apud Mesuen, in genere sunt immodicæ	21
Pilulæ ex Agarico	20
Dosis 21. Cathartidorum ingredientium diuisio	21
Pilulæ Aggregatiuæ	22
Dosis & Cathartidorum diuisio	23
Pilulæ ex Aloë & mastiche	23
Pilulæ aureæ	24
Cathartidorum diuisio	24
Pilulæ Azaieret	24
Cathartidorum diuisio	25
Pilulæ Aelephanginarum admonitio	25
Pilulæ ex Bdellio	25
Dosis, & earum diuersitas	25
Pilulæ ex Benedicta	26
Cathartidorum ingredientium diuisio	26
Pilulæ Coccie	26
Dosis, & Cathartidorum diuisio	27
Pilulæ ex Colocynthida	28
Cathartidorum diuisio	27
In pilulas ex Colocynthide sine Nitro Annotatio	28
Pilulæ communes	29
Pilu. ex Cynoglossa Mesue	29
Vires 29. Narcoticorum ingredientium diuisio, & usus	30
Secundum Præpositum diuisio Narcoticorum	30
Pilulæ aduersus epilepsiam	30
Cathartidorum diuisio	30
Pilulæ ex Eupatorio	30
Dosis eod. Cathartidorum diuisio	30
Pil. ex Euphorbio	31
Vsus, Cathartidorum diuisio	31
Pilulæ foetidae 31. Dosis, vires	32
Cathartidorum diuisio	32
Pilulæ fumi terræ	32
Dosis, Cathartidorum diuisio	33
Pil. ex Hermodactylis	34
Vires 34 Cathartidorum diuisio	34
Pilularum Hermodactylorum, feridarum, & opopanacarium, inter se, comparatio	41.42
Pilulæ ex hiera Galeni	33
Facultas	33
Pilulæ hieræ cum agarico	33
Pilulæ Indæ 34. Dosis, Cathartidorum	33

INDEX.

corum diuisio		corum diuisio	47.48
Pilule ex lapide Lazuli	35	Pilule ex tribus	29
Dosis eodem.	35	Cum Rheubarbaro	29
diuisio Cathartico- rum	36.37	Pleraq; sine ratione, sola experien- tia comprobantur	37
Pilule lucis	38	Puluis Passauant cum Rheubarbaro	19
Dosis, facultas	38.39	Cathartico- rum diuisio, & Dosis	19
Cathartico- rum diuisio	39	S.	
Pilule Mastiches	39	Salis Indi loco, sal gemmae ponit- tur	35
Cathartico- rum diuisio	40	Sarcocollae preparatio	47
Pilule ex Mezereo	40	Saxifraga alba	2
Vires, & Cathartico- rum diuisio	40	Eius loco Radix pimpinella sic- ca ponitur	3
Pilule ex Opopanaco	40	Sennarum facultas in purgando	37
Dosis, Vires	41	Succinum festucas & arida attrahit	37
Cathartico- rum diuisio	42	Idem Basilicon nostrum auersa- tur	37
Pilule ad plura	39	T.	
Cathartico- rum diuisio	42	Trochisci Albandal	48
Pilule ex quinq; generibus myroba- linorum	42	Vires	49
Pilule ex Rheubarbaro	43	Turbeti emendatio	11
Dosis eodem.	43	V.	
Vires, Catharti- corum diuisio	43	Venerorum loco, quid po- nendū in pilulis ex Bdel- lio	26
Alie ex Rheubarbaro	44	X.	
Cathartico- rum diuisio	44	Xylbalsami loco, lignum a- loes ponitur	39
Pilule ex Sagapeno	44		
Facultates, Cathartico- rum di- uisio	45		
Pilule ex Sarcocolla	46		
Cathartico- rum diuisio	46		
Pilule quibus esse nolo	47		
Cathartico- rum diuisio	47		
Pil. stomachicae, Dosis & Catharti-	47		

FINIS.

H 3

ERRA.

ERRATA PRIORIS OPERIS.

Prior numerus paginam, alter lineam indicat.

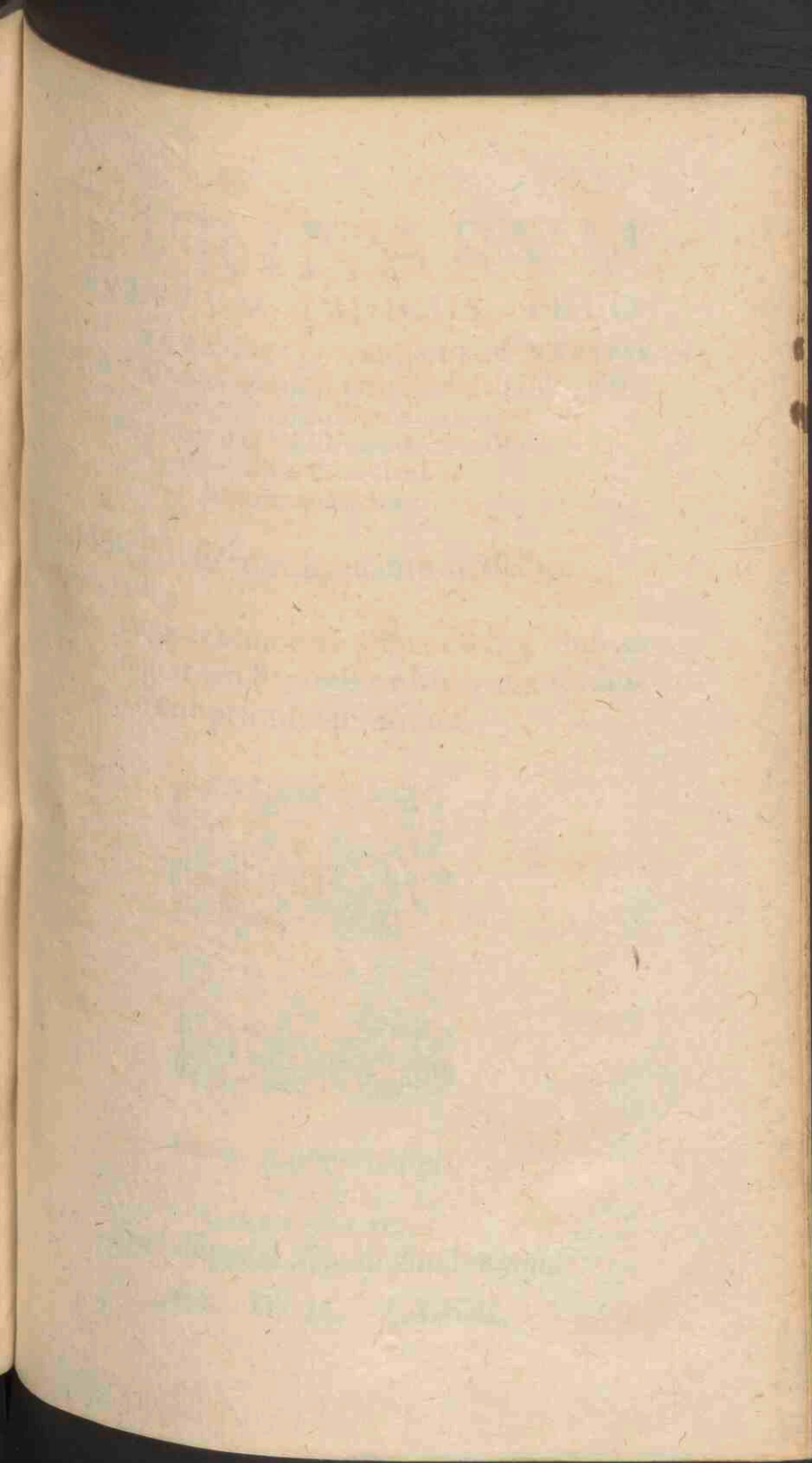
In praefatione Pagina 2, Linea 3. dele nuper. linea ultima gloria.
 3. 11. dignoscat 12. caueat 6. 7. aulam folio 2. 14. tamen. 3. 19. Sa-
 bor. Et pro Amcenna Auicenna. 4. 16. feliciss. 19. 3. fretam. 21.
 10. lucrosam medicinam. 23. 27. verae. 25. 13. fides. 34. 5. Patbolo-
 giam & lin. 8. primò & lin. 23. raras. 48. 10. Hinc. & 18. cui 85. 14.
 aspicere queas. 112. 18. arenularum purisq. 115. 7. dissimili. 141. 11.
 nulla. 143. 10. benè 145. 25. Parares. 147. lin. penul. 12. 158. 9. eor-
 165. 10. cauterij. 170. 10. integro libro. 180. 5. testem. 185. 2. affe-
 uerationes. 186. 1. formasse. 189. 30. dele non. 191. 7. parum. 196.
 2. damnare. 197. 2. sunt 203. 6. primò 206. 1. vacabam 216. 20
 familiarum 227. lin. 6. praestantissima 14. 18. offeri. Pro Egloga
 lege Aegloga.

ERRATA PAUCA POSTERIORIS OPERIS, sic restituuntur.

Prior numerus paginam, posterior lineam indicat.

In dedicatoria, fac. 5. lin. 7. dicendiq.
 2. Lin. 26. iudicium. 4. 21. Thymi. 9. 29. Thymi. 11. 14. clementiori.
 12. 5. Videtur. 14. ultima soldanella. 15. 19. scriptulos. 19. 26. duas.
 26. 1. siue & lin. 3. bistorta. 41. 21. drachmis. 34. lin. penult. possit
 obtinet.

Si quae sunt alia, prudens lector facile restituere potest.

OCN 614474412